

TILINPÄÄTÖS 2024

KUNNANHALLITUS 31.3.2024 § 77

Kannen kuva: Laukaan kulttuuriviikot 2024: Pääkirjaston alikulun seinämaalaus

Sisällysluettelo

1	Tilinpäätössäännökset.....	1
2	Tilinpäätösasiakirjat.....	1
3	Toimintakertomus.....	2
3.1	Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa.....	2
3.1.1	Kunnanjohtajan katsaus.....	2
3.1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	4
3.1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	6
3.1.4	Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	24
3.1.5	Henkilöstö.....	25
3.1.6	Ympäristöasiat.....	27
3.1.7	Muut ei-taloudelliset asiat.....	28
3.1.8	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	31
3.1.9	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	33
3.2	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	38
3.3	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	41
3.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	41
3.3.2	Toiminnan rahoitus.....	43
3.3.3	Rahoitusasema ja sen muutokset.....	45
3.3.4	Kokonaistulot ja -menot.....	47
3.3.5	Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	48
3.3.6	Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	58
3.3.7	Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	60
3.3.8	Konsernitase ja sen tunnusluvut.....	62
3.3.9	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	64
4	Toteumavertailu ja tavoitteiden toteutuminen.....	65
4.1	Käyttötalouden toteutuminen.....	65
4.2	Toimintakertomukset yksiköittäin.....	68
4.2.1	Konsernihallinto.....	68
4.2.2	Sivistyspalvelut.....	89
4.2.3	Tekniset palvelut.....	118
4.3	Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	140
4.4	Investointiosan toteutuminen.....	142
4.5	Rahoitusosan toteutuminen.....	143
5	Tilinpäätöslaskelmat.....	144
5.1	Tuloslaskelma.....	144
5.2	Rahoituslaskelma.....	145

5.3	Tase.....	146
5.4	Konsernituloslaskelma.....	148
5.5	Konsernin rahoituslaskelma	149
5.6	Konsernitase	150
6	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	152
6.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	152
6.1.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	152
6.1.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	154
6.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	155
6.3	Taseen liitetiedot.....	159
6.4	Muut eriytetyt laskelmat.....	169
6.5	Luettelo kirjanpito kirjoista ja tositelajeista	170

1 Tilinpäätössäännökset

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä soveltuvin osin kirjanpitolain ja -asetuksen säännöksiä. Kuntalain 113 §:n mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkasta-

jien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi.

2 Tilinpäätösasiakirjat

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa

annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja.

Tilinpäätökseen kuuluvat myös tilintarkastajien tarkastuskertomus ja tarkastuslautakunnan arviointikertomus. Nämä kertomukset esitetään erillisinä asiakirjoina. Kunta laatii lisäksi henkilöstöraportin, joka esitetään erillisenä asiakirjana.

3 Toimintakertomus

3.1 Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa

3.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Vuotta 2024 väritti edelleen kuntia kurittava epävarmuus. Uusi valtiosuusjärjestelmä on suunnitteilla vuodelle 2027, ja kuntakenttä odottaa sen linjauksia. Samalla keskustelu valtion ja kuntien tehtävien ja vastuiden uudelleenjaosta kiihtyi, sillä nykyjärjestelmä nähtiin monin paikoin epäsaparaiseksi. Vuoden 2024 aikana valmistauduttiin jälleen uuteen muutokseen, sillä vuoden 2025 alusta kunnille siirtyi työllisyydenhoidon palveluiden järjestämistä vastuu. Euroalueen rahapolitiikan kiristyminen näkyi kunnissa korkomenojen kasvuna. Useissa kunnissa korkokustannukset kasvoivat merkittävästi, mikä heikensi vuosikatetta ja tuloista. Inflaatio vaikutti myös palvelutuotannon kustannuksiin, vaikka sen nousu hidastuikin vuoden mittaan.

Myös Laukaan kunnalle vuosi 2024 oli taloudellisesti haastava. Kunnan tulopohja pysyi edelleen vertailukuntia heikompana, ja korkeana pysyvä väestöllinen huoltosuhde sekä noussut korkotaso loivat painetta kunnan talouden tasapainolle. Kustannustehokas palvelutuotanto, maltillinen investointitaso ja huolellinen kuluseuranta hillitsivät kuitenkin menojen kasvua.

Laukaa on ollut pitkään kasvava kunta, ja vuosikymmenten väestönkasvu on mahdollistanut laadukkaat palvelut ja vahvan kehityksen. Vaikka kasvu on viime vuosina hieman tasaantunut, vuosi 2024 toi mukanaan ilahduttavan poikkeuksen: asukasmäärä kääntyi jälleen kasvuun. Taustalla on erityisesti maahanmuutto, mutta myös luonnollinen väestönlisäys kääntyi pitkästä aikaa positiiviseksi. Vaikka väestöennusteet ennakoivat maltillista laskua, Laukaan väestöpohja näyttää vaakaalta.

Laukaan väestöllinen huoltosuhde oli edelleen korkea, noin 75, mikä tarkoittaa 75 lasta tai yli 65-vuotiasta jokaista sataa työikäistä kohden. Korkea

huoltosuhde kertoo meillä erityisesti siitä, että lapsia ja nuoria on runsaasti – se on tulevaisuuden vahvuus. Toki se tuo mukanaan myös palvelutarpeita ja haastetta talouden kestävyteen, mutta juuri lasten ja nuorten kasvuympäristön kehittäminen on yksi kuntamme tärkeimmistä tehtävistä ja mahdollisuuksista. Työttömien määrä kasvoi hieman: vuoden lopussa Laukaassa oli 1 003 työttömää työnhakijaa, mikä vastasi 11,5 prosentin työttömyysastetta. Vaikka työttömyys kasvoi hieman edellisvuodesta, se oli yhä selvästi Keski-Suomen keskiarvoa matalampi ja alhaisempi kuin useissa saman kokoluokan tai suuremmissa kunnissa.

Verotulojen kehitys oli ennakoitua parempi. Vuoden aikana verotuloja kertyi 46,8 miljoonaa euroa, mikä oli yli miljoona euroa enemmän kuin alkupe- räisessä talousarviossa. Tuloveroja kertyi yli odotusten, mutta yhteisöverot jäivät hieman budjetoidusta. Valtiosuuksia saatiin 15,6 miljoonaa euroa, mikä oli merkittävästi vähemmän kuin edellisvuonna. Pudotus johtui pääosin hyvinvointialueuudistuksen rahoitusjärjestelyistä.

Vuoden 2024 investoinnit olivat poikkeuksellisen maltillisia viime vuosiin verrattuna. Omahankintameno oli vain 4,5 miljoonaa euroa, mikä on kymmenen vuoden tarkastelujakson pienin. Investoinnit kohdistuivat muun muassa liikuntapaikkoihin, kunnallistekniikkaan, kalustoon sekä maanhankintaan. Erityisesti raakamaata hankittiin yhteensä 121 hehtaaria strategisesti tulevaa kehitystä silmällä pitäen yritysalueiden ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi.

Kunnan vuosikate oli 4,9 miljoonaa euroa, eikä se riittänyt kattamaan 7,7 miljoonan euron poistoja. Toimintakatteen kasvu jäi maltilliseksi (2,9 %), ja se alitti muutetun talousarvion noin miljoonalla eurolla. Kustannuskehitys oli valtakunnallista kes-

kitasoa hillitympää, mikä kertoo onnistuneista sopeutustoimista. Tilikauden tulos jäi 2,7 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, minkä seurauksena kunnan kumulatiivinen tulos kääntyi 2,6 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kuntalain mukaan alijäämä on katettava vuoteen 2029 mennessä.

Kunnan lainakanta pieneni 1,3 miljoonalla eurolla, mutta oli edelleen korkea, 5 782 euroa asukasta kohden. Konsernitasolla lainakanta oli 134,9 miljoonaa euroa, mikä tarkoitti 7 149 euroa asukasta kohden. Kuntakonsernin lainojen ja muiden vastuiden yhteismäärä oli 9 823 euroa asukasta kohden.

Vuoden 2024 tilinpäätös osoittaa, että Laukaan kunta on sopeuttanut toimintaansa muuttuviin rakenteellisiin ja taloudellisiin reunaehtoihin vastuullisesti. Verotulojen kasvu ja menojen hillintä ovat vahvuuksia, mutta valtionosuuksien merkittävä lasku ja alijäämäinen tulos alleviivaavat tarpeen kehittää tulopohjaa ja tehostaa resurssien käyttöä edelleen. Korkea huoltosuhte, kasvavat poistot ja korkomenot sekä kuntatalouden yleinen epävarmuus edellyttävät talouden seuranta, suunnitelmallista investointipolitiikkaa ja sopeutustoimien jatkamista.

Tulevina vuosina katseet kohdistuvat erityisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän uudistukseen, jonka on määrä astua voimaan vuonna 2027. Sen vaikutukset tulevat olemaan ratkaisevia Laukaan talouden kestävyuden ja palvelujen järjestämisedellytysten kannalta.

Laukaassa katse on tulevaisuudessa – mutta jalat maassa. Tiedostamme muutokset ja haasteet, mutta näemme myös mahdollisuudet. Elinvoima syntyy yhteistyöstä, viisaista päätöksistä ja siitä, että ihmiset kokevat kuuluvansa joukkoon. Tarvitsemme päätöksentekoomme rakentavaa keskustelua ja luottamusta. Haluan kiittää koko henkilökuntaa erinomaisesta yhteistyöstä ja sitoutumisesta yhteisiin tavoitteisiin, erityisesti näinä haastavina aikoina. Teidän venymisenne ja kyky kohdata vaikeudet ovat olleet avainasemassa, arvostan suuresti jokaista teistä. Yhdessä voimme viedä kunnallisia asioita eteenpäin ja turvata Laukaan kehityksen kaikilla tasoilla.

*Linda Leinonen,
kunnanjohtaja*

3.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuusto

Valtuustossa oli 43 valtuutettua ja paikkajako oli vuoden 2024 päättyessä seuraava:

Suomen keskusta r.p.	12
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue r.p.	11
Perussuomalaiset	8
Kansallinen kokoomus r.p.	4
Vasemmistoliitto	2
Vihreä liitto	2
Kristillisdemokraatit	2
Mikko Virtasen valtuustoryhmä 19.12.2024 alkaen	1
Pro Laukaa	1

Valtuuston puheenjohtajana toimi Leena Kalmari (SDP) ja varapuheenjohtajina Harri Hokkanen (KESK) ja Petri Valkonen (PS).

Vuoden aikana Jani Maukoselle (SDP) myönnettiin ero kaikista kunnan luottamustehtävistä 10.6.2024. Samalla Jonna Ortju (SDP) kutsuttiin valtuutetuksi toimikauden loppuun saakka ja hänet valittiin sivistyslautakunnan varapuheenjohtajaksi. Sivistyslautakuntaan valittiin uudeksi jäseneksi Janne Lahtinen (SDP) Ortjun ollessa sivistyslautakunnan jäsen.

Anne Leinonen ilmoitti vaihtavansa valtuustoryhmää vihreistä SDP:hen 9.12.2024 sekä Mikko Virtanen Liike Nyt valtuustoryhmän ainoana jäsenenä lakkautti Liike Nyt valtuustoryhmän ja perusti Mikko Virtasen valtuustoryhmän 19.12.2024 kokouksessa.

Valtuusto kokoontui vuonna 2024 yhteensä 7 kertaa ja käsitteli 61 asiaa. Merkittävimpiä toimintaa ohjaavia päätöksiä valtuustolla vuonna 2024 olivat Laukaan kunnan tukipalveluiden yhtiöittäminen ja liiketoimintakauppa, sekä valtuuston koosta päättäminen ja sen pienentäminen 43 val-

tuutetusta 35 valtuutettuun. Kummatkin päätökset liittyivät vuonna 2023 hyväksytyyn talouden tasapainotusohjelmaan.

Valtuusto päätti marraskuussa, että Laukaan kunta liittyy valtion ja Jyväskylän kaupunkiseudun väliseen MAL-sopimusehdotukseen vuosille 2024-2035. Samassa kokouksessa hyväksyttiin Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen muodostamista koskeva yhteistoimintasopimus. Uusi alue muodostuu kahdestatoista kunnasta, jossa vastuukuntana on Laukaa.

Maankäytön suunnittelun osalta merkittävimpiä päätöksiä oli rakennemalli Liekin hyväksyminen alkuvuodesta ja metsäohjelman hyväksyminen marraskuussa.

Kunta säilytti kiinteistöveroprosentit ja tuloveroprosentin vuoden 2024 tasolla. Tuloveroprosentti säilyi 9,90 prosentissa.

Kokousten lisäksi valtuustolle järjestettiin seminaareja keskeisten päätösten valmisteluun ja tiedonjakoon liittyen.

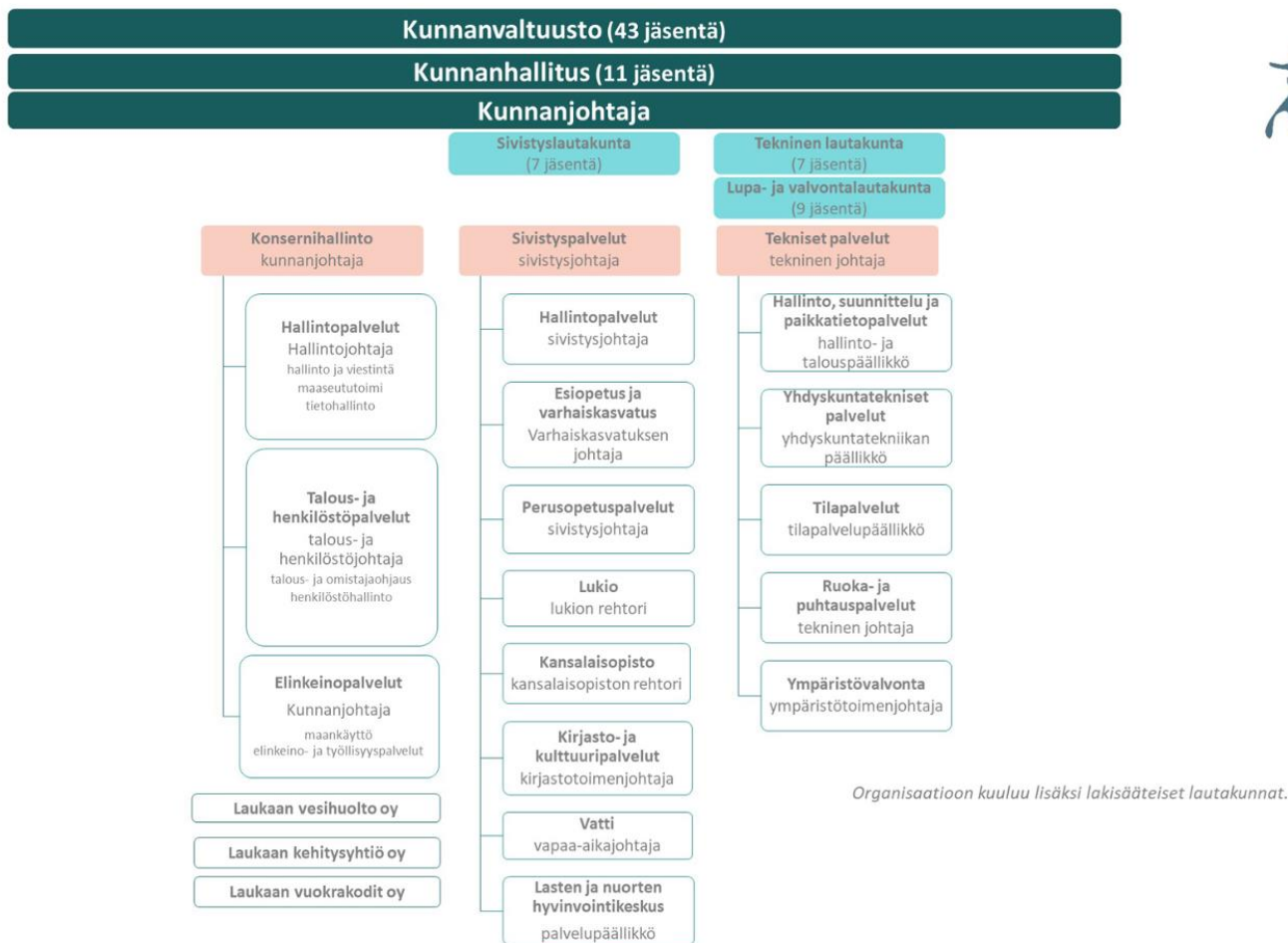
Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen kokoonpano vuoden 2024 lopussa:

Sakari Suomala (kesk)	Lari Hassel (kesk)
Leena Kautto-Koukka (sdp)	Janne Lahtinen (sdp)
Tomi Immonen (ps)	Olli Puttonen (ps)
Ilkka Tiihonen (kesk)	Emmi Savonen (kesk)
Tero Savonen (kesk)	Harri Hokkanen (kesk)
Anna-Mari Pylkäs (kesk)	Auli Toikkanen (kd)
Eliisa Haimakka (sdp)	Martti Ojala (sdp)
Markku Autio (sdp)	Katariina Kautto (vas)
Arto Åkerman (ps)	Tanja Kainulainen (ps)
Anne Kupiainen (kok)	Pasi Puupponen (kok)
Anne Leinonen (sdp)	Milla Niinikoski (vihr)

Kunnanhallituksen puheenjohtajana toimi Sakari Suomala (KESK), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Leena Kautto-Koukka (SDP) ja toisena varapuheenjohtajana Tomi Immonen (PS).

Kunnanhallitus kokousti 17 kertaa ja käsitteli 274 asiaa.

Valtuustoryhmien taloudellinen tuki

Laukaassa on käytössä tuki valtuustoryhmien sisäisen toiminnan kehittämiseksi ja järjestämiseksi sekä toimintaan, joka suuntautuu kunnan asukkaisiin ja lisää asukkaiden osallistumismahdollisuuksia.

Valtuustoryhmien taloudellisen tuen suuruus on enintään hallintosäännössä määritelty 200 euroa valtuutettua kohden vuodessa. Valtuustokauden ollessa lyhyempi kuin kalenterivuosi, tuki on enintään 100 euroa valtuutettua kohden vuodessa.

Mikäli hyväksyttäviä menoja on vähemmän, tuki määräytyy tämän mukaan. Jos valtuustoryhmän

menot ovat suuremmat kuin myönnettävä tuki, valtuustoryhmä vastaa yli menevistä kustannuksista itse. Tuen saaminen vaatii valtuustoryhmältä tuen käyttösuunnitelman (tuen käyttökohteet) sekä vuoden lopulla toimintakertomuksen tuen käytön toteutumisesta.

Valtuustoryhmille myönnettyt tuet vuonna 2024

Keskustan valtuustoryhmä 2 400,00

SDP:n valtuustoryhmä 2 000,00

Perussuomalaisten valtuustoryhmä 1 600,00

Kokoomuksen valtuustoryhmä 0

Vihreiden valtuustoryhmä 0

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä 400,00

Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä 0

Liike Nyt 0

Pro Laukaa 0

yhteensä 6400,00

3.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Seuraavassa kappaleessa esitetään tiivistelmä kansantalouden ja kuntatalouden kehityspiirteistä, joilla on ollut tai tulee olemaan olennaista vaikutusta kunnan toimintaan ja taloudelliseen tilaan.

Maailmantaloudessa kehitys on eriytyvää ja epävarmaa

Maailmantalous kasvoi kokonaisuudessaan runsaan kolmen prosentin vauhtia vuosina 2023-2024, mutta keskeisten talousalueiden kehitys erkaantui yhä enemmän toisistaan. Yhdysvalloissa talouden veto parani, Kiinassa pysyi muuttumattomana ja euroalueella kasvu heikkeni. Maailmantalouden kasvun nähdään jatkuvan varsin vaakaana, mutta hieman edellisiä vuosia heikompänä.

Kasvunäkymien heikentyminen johtuu geopolitiisesta epävarmuudesta ja geopolittisten riskien kasvusta. Riskejä maailmantaloudessa on moneen suuntaan. Esimerkiksi tullit heikentävät talouskasvua. Epävarmuuden lisääntyminen heijastuu tyyppillisesti investointi- ja kulutus päätöksiin, mikä heikentää talouskehitystä. Toisaalta korkojen laskun vaikutuksen ja sodan loppuminen Ukrainassa voisivat vahvistaa Euroopan talouskasvua odotettua enemmän.

Euroalueella vaimeaa elpymistä

Euroalueella suhdanne on ollut vaisu jo pidemmän aikaa, ja erityisesti teollisuustuotanto on kehittynyt varsin heikosti etenkin Saksassa. Euroalueen talouden odotetaan piristyvän hienoisesti yksityisen kulutuksen vedolla. Laskevat korot, parantuva ostovoima ja hyvä työllisyyskehitys mahdollistavat kotitalouksien kulutuksen kasvun. Ulkomaankaupan epävarmuus on kuitenkin kasva-

massa. Yhdysvaltojen mahdollisista tulleista johtuen ulkomaan kaupan näkymät ovat epävarmat. Myös tavaravienti Kiinaan on laskenut samalla kun tuonti on pysytellyt suhteellisen vahvana. Kehitys johtuu osaltaan Kiinan hidastuvasta talouskasvusta, mutta myös protektionistisesta kauppapolitiikasta.

Euroalueen inflaatio oli joulukuussa 2,4 prosenttia. Inflaatio kehittyi paljolti odotuksien mukaan. Inflaation odotetaan saavuttavan Euroopan keskuspankin tavoitteleman kahden prosentin tason kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla, ja stabiloituvan tavoitetasolle. Riskin ennustettua korkeampaan inflaatioon luo nousevat energiahinnat.

Euroopan keskuspankki laski odotetusti ohjaukorkoiaan maaliskuussa 0,25 prosenttiyksikköä. EKP on laskenut ohjaukorkoiaan kuudesti. Lasku on ollut 1,5 prosenttiyksikön verran viimeisestä korkohuipusta, ja markkinoiden ohjaukorko on maaliskuun laskun jälkeen 2,50 prosenttia. Markkinat odottavat EKP:n laskevan talletuskoron noin kahden prosentin tasolle tämän vuoden aikana.

Kiinan taloudessa laajoja elvytystoimia

Kiinan talouskasvu on virallisten tilastojen mukaan ollut lähellä tavoiteltua viittä prosenttia. Monet indikaattorit kuitenkin viittaavat maan talouden tilan olevan tätä heikempi. Talouden heikosta kehityksestä kertovat vuoden lopulla julkaistut merkittävät elvytystoimet. Taloutta on alettu elvyttää korkojen laskulla, likviditeetin lisäämisellä sekä joukolla toimia, joilla pyritään helpottamaan kullattajien ja kiinteistömarkkinoiden tilannetta. Ongelmat Kiinan kiinteistösektorilla ovat jatkuneet edelleen, kun asuntojen hinnat laskevat. Investointien kasvu on pitkälti kiinni julkisista investoinneista rakentamisen jatkuessa heikkona.

Kiinan inflaatio painui 0,2 prosenttiin. Inflaatio on selvästi tavoiteltua kolmea prosenttia matalammalla, eikä nousua tavoitteeseen ole odotettavissa lähivuosina.

Kauppapolitiikan tulevat linjaukset aiheuttavat epävarmuutta myös Kiinan talouden kehitykselle. Trumpin hallinto tulee todennäköisesti asettamaan jonkinasteisia tulleja Kiinalle, mutta niiden sisältö on epävarma, joten myös vaikutusarviointien tekeminen on hankalaa.

Poliittinen epävarmuus varjostaa Yhdysvaltojen talouden hyvää virettä

Yhdysvaltojen talous ylitti odotukset vuonna 2024. Kasvua ylläpiti yksityinen kulutus ja yritysten investoinnit. Kasvu painottui palvelualoille, johon lukeutuvat myös suuret tietotekniikkayhtiöt. Talouden vire on säilynyt edelleen hyvänä, ja edellytykset vakaalle kasvulle ovat yhä paikallaan. Työn tuottavuuden kasvu on ollut vahvaa. Indikaattorit kuitenkin paljastavat taloudellisen ja poliittisen epävarmuuden kasvaneen, millä on tyypillisesti kielteinen vaikutus talouteen. Tullimaksujen korottaminen ja maahanmuuton rajoittaminen aiheuttavat inflaation kiihtymistä ja heikentää talouskasvua. Keskuspankin näkökulmasta inflaatio on jo nykyisellään hieman liian korkea.

Lähde: op.fi

Suomen talous toipuu taantumasta hitaasti

Suomen talous supistuu vuonna 2024 0,5 prosenttia. Suomi on pieni ja avoin kansantalous, johon maailmantalouden tilanne heijastuu vahvasti. Epävarmuus maailmantalouden tilasta hillitsee viennin kasvua. Suomen vienti jää suhteellisen heikoksi vuonna 2024. Viennin ennakoidaan piristyvän hiljalleen vuodesta 2025 alkaen. Rahapolitiikka on jo keventynyt, ja korkotaso laskenut globaalisti, mikä piristää Suomen viemien investointitavaroiden kysyntää maailmalla. Euroalueen talouden vaimea kasvu osaltaan hillitsee Suomen viennin kasvua.

Viennin kehitystä varjostaa Yhdysvaltojen mahdollisesti asettamat tuontitullit. Presidentti Trumpin mukaan EU:n tuotteille on tulossa 25 prosentin

tuontitulli. Tarkemmat tullien asettamista koskevat tiedot vielä puuttuvat. Laajat tullit pudottaisivat talouskasvua selvästi. Jos tullit rajoittuisivat vain joihinkin tuoteryhmiin kuten autoihin, kemikaaleihin ja lääkkeisiin, vaikutukset jäisivät lievemmiksi. EU on uhannut Yhdysvaltoja vastatulleilla, jolloin viennin lisäksi myös tuonti kärsii. Jos Trumpin tullipäätös toteutuu, ja EU asettaa vastatulleja, talouskehitys jää ennakoitua heikommaksi niin Yhdysvalloissa kuin Euroopassakin.

Investoinnit vähenivät yhä voimakkaasti vuonna 2024. Usko investointeihin alkaa vähitellen palautua, kun suhdanne kääntyy ja korkojen odotetaan edelleen laskevan. Yksityiset tuotannolliset investoinnit alkavat kasvaa hitaasti vuoden 2025 aikana.

Asuinrakentamisen laskusuhdanne hellittää, mutta kasvu käynnistyy hyvin hitaasti. Tuotannolliset investoinnit alkavat vähitellen kasvaa vuonna 2025, kun kysyntä vahvistuu. Rahoitusmarkkinoilla odotetaan korkojen laskevan, mikä tukee investointien kasvun käynnistymistä. Yksityisten investointien kasvu kiihtyy vuosina 2026–2027, kun sekä asuinrakentaminen että tuotannolliset investoinnit piristyvät.

Heikko suhdannetilanne painaa työmarkkinoita. Työllisyysaste on laskenut vuoden 2022 ennätyskorkeista lukemista, ja työttömyys on lisääntynyt. Vuonna 2025 työllisyysasteen ennakoidaan laskevan hieman ja olevan 76,3 prosenttia. Työllisyyden ennakoidaan kohenevan noususuhdanteessa vuosina 2026–2027.

Julkisen talouden alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen heikkenee neljään prosenttiin vuonna 2024, ja sen jälkeen se pienenee alle kolmeen prosenttiin vasta vuonna 2027. Vahvistuva talouskasvu ja hallituksen päättämät finanssipolitiikkaa kiristävät sopeutustoimet alkavat kohentaa julkisen talouden tasapainoa vuodesta 2025 alkaen. Samaan aikaan julkista taloutta rasittavat kuitenkin muun muassa julkisen palvelutarpeen ja korkomenojen kasvu sekä menolisäykset puolustukseen. Julkinen velkasuhde kohoaa 87 prosenttiin vuonna 2027.

Yksityinen kulutus elpyy hitaasti, sillä luottamus talouteen on heikkoa ja työttömyys kasvaa. Kulutuksen ennakoitaan kasvavan vain hieman vuonna 2025, sillä kotitalouksien ostovoiman kasvu pysähtyy tilapäisesti työttömyyden lisääntymisen, verotuksen kiristymisen ja sosiaalietuuksien leikkaamisen vuoksi. Kotitalouksien ostovoima tulee vahvistumaan, sillä inflaatio on maltillista ja palkat nousevat aiemmin sovittujen työehtosopimusten mukaisesti. Korkotaso on edellisen syksyn aikana alentunut selvästi, mikä vähentää velallisten kotitalouksien korkorasitusta nopeasti. Eläkkeisiin, toimeentulotukeen ja eräisiin muihin sosiaalietuuksiin vuoden alussa tehdyt suuret indeksikorotukset ovat myös vahvistaneet ostovoimaa kokonaisuutena. Yksityisen kulutuksen kasvu kiihtyy vuosina 2026–2027. Ostovoima vahvistuu jälleen, kun suhdanne voimistuu, työllisyys paranee ja kotitalouksien tulot kasvavat. Myös kuluttajien luottamus talouteen toipuu vähitellen.

Inflaatio hidastui vuonna 2024 selvästi. Heikko suhdanne, kuluttajien varovaisuus ja laskeneet energian hinnat ovat pitäneet inflaatiota maltillisena. Kuluvana vuonna inflaatio jää 1,0 prosenttiin. Inflaation ennakoitaan pysyvän tulevina vuosina Euroopan keskuspankin asettaman kahden prosentin tavoitteen tuntumassa.

Suomen talousnäkymissä on lähivuosina paljon epävarmuuksia. Ennusteen riskit ovat voittopuolisesti ennustettua heikomman talouskehityksen suuntaan. Yhdysvaltain kauppapolitiikan kiristymisen uhkaa vaikeuttaa Suomen viennin kasvumahdollisuuksia. Geopoliittiset jännitteet Ukrainassa ja Lähi-idässä kasvattavat edelleen epävarmuutta maailmantaloudessa. Kotimaassa finanssipolitiikan kiristyminen saattaa lyhyellä aikavälillä heikentää yksityistä kulutusta arvioitua voimakkaammin. Työpanoksen kehitykseen liittyy paljon epävarmuutta muun muassa sen suhteen, minkälaiseksi maahanmuutto Suomeen muotoutuu ja miten maahanmuuttajat onnistutaan integroimaan työmarkkinoille. Toisaalta talous voi lähivuosina kasvaa myös ennakoitua nopeammin. Suidanteen käännekohdissa talous on usein elpynyt ripeämmin kuin etukäteen on arvioitu.

Lähde: Suomen pankki

Kuntatalouden tilanne

Kuntien talousnäkyvät vuodelle 2024 ovat heikentyneet edelliseen vuoteen nähden, mutta aiemmin ennakoitua vähemmän. Ennakkotieto perustuu kuntien tammikuussa laatimiin tilinpäätösarvioihin, joiden mukaan kuntien yhteenlaskettu tulos oli 1 100 miljoonaa euroa. Tulos oli positiivinen 203 kunnassa ja negatiivinen 80 kunnassa. Kuntien yhteenlaskettu tulos sisälsi kuitenkin satunnaisia tuloja energiayhtiöiden myynneistä. Jos nämä satunnaiset tulot jätetään tarkastelun ulkopuolelle, kuntien tulos olisi ollut 300 miljoonaa euroa.

Kuntien talouden tilan heikkenemistä selittää verotulojen aleneminen 500 miljoonalla eurolla sote-uudistukseen liittyneiden verohäntien poistumisen takia. Kuntien tuloihin välittyy myös heikko suhdannekehitys, jonka vuoksi yhteisöveron tulot ovat olleet maltilliset. Lisäksi valtionosuudet pienenevät yhteensä 250 miljoonalla eurolla.

Kuntien menot ovat kasvussa ja kunnat velkaantuvat. Palkkojen sopimuskorotusten ohella työnkuvien tiukka mitoitus ja työvoimapula nostavat henkilöstöresurssin hintaa. Inflaation ja korkojen nousu puolestaan näkyvät kuntien pidempien sopimuskausien ja suojauksien vuoksi vasta nyt ostopalveluiden hinnoissa ja korkokuluissa. Sivistystoimessa menopainetta lisäävät varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousu, oppilaiden erityistuen ja ohjauksen sekä maahanmuuttajien valmistavan koulutuksen tarpeen kasvu. Lisäksi varautumisen kustannuksia kohottaa kiristynyt turvallisuuspoliittinen tilanne, kun muun muassa verkkovalvontaa on lisätty, turvaluokituksia on tiukennettu, käyttöympäristöjä eriytetty ja lisensoijia uusittu. Ylipäätään digitalisaation hyödyntäminen näkyy kunnissa alussa pelkkinä investointeina, ja sen hyödyt menosäästöinä realisoituvat vasta pidemmällä aikavälillä toimintatapojen muututtua.

Menojen hillitsemiseksi monet kunnat ovat käynnistäneet sopeutusohjelmia, joilla kasvavia menoja pyritään hillitsemään. Ennakollisten tilinpäätöstietojen mukaan kunnat ovat onnistuneet so-

peutustoimissaan vuonna 2024, sillä kuntien tilinpäätökset ovat talousarviossa ennakoitua vahvemmat. Kuluja laski myös kuntien työttömyysvaikutusmaksujen aleneminen. Lisäksi kuntien menot työttömyysturvan rahoittamiseen pienuivat vielä, vaikka pitkäaikaistyöttömyys nousi vuoden lopussa. Toimintakate eli kunnan nettotoimintakulut kasvoivat vain 1,8 prosenttia.

Ennakkotietojen mukaan kuntatalouden rahavirta jäi positiivisesta tuloksesta huolimatta alijäämäiseksi: toiminnan ja investointien rahaviralla mitattuna kuntatalous oli 470 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Kuntaliiton mukaan kuntien investoinnit pysyivät korkealla tasolla ollen 4,8 miljardia euroa vuonna 2024. Rahavirta oli negatiivinen, koska käyttötulot eivät riittäneet kaikkien investointien rahoittamiseen. Kunnat velkaantuivat lisää 720 miljoonalla eurolla. Lainakanta kääntyi välivuosien jälkeen kasvuun.

Laukaan alueen kehityspiirteitä

Asukasmäärän ja väestörakenteen kehitys ovat yksiä tärkeimmistä mittareista kunnan kehitystä seurattaessa. Laukaan asukasmäärän trendi on ollut nousujohteinen 2000-luvulla vuoteen 2017 saakka. Pitkäaikainen kasvu takasi mahdollisuuden kehittää laadukkaita palveluita vuosikymmenien ajan. Viime vuosina asukasmäärän kasvu hidastui ja kääntyi hienoiseen laskuun. Kasvun taittumista selittää syntyvyyden lasku, joka on globaali trendi länsimaissa.

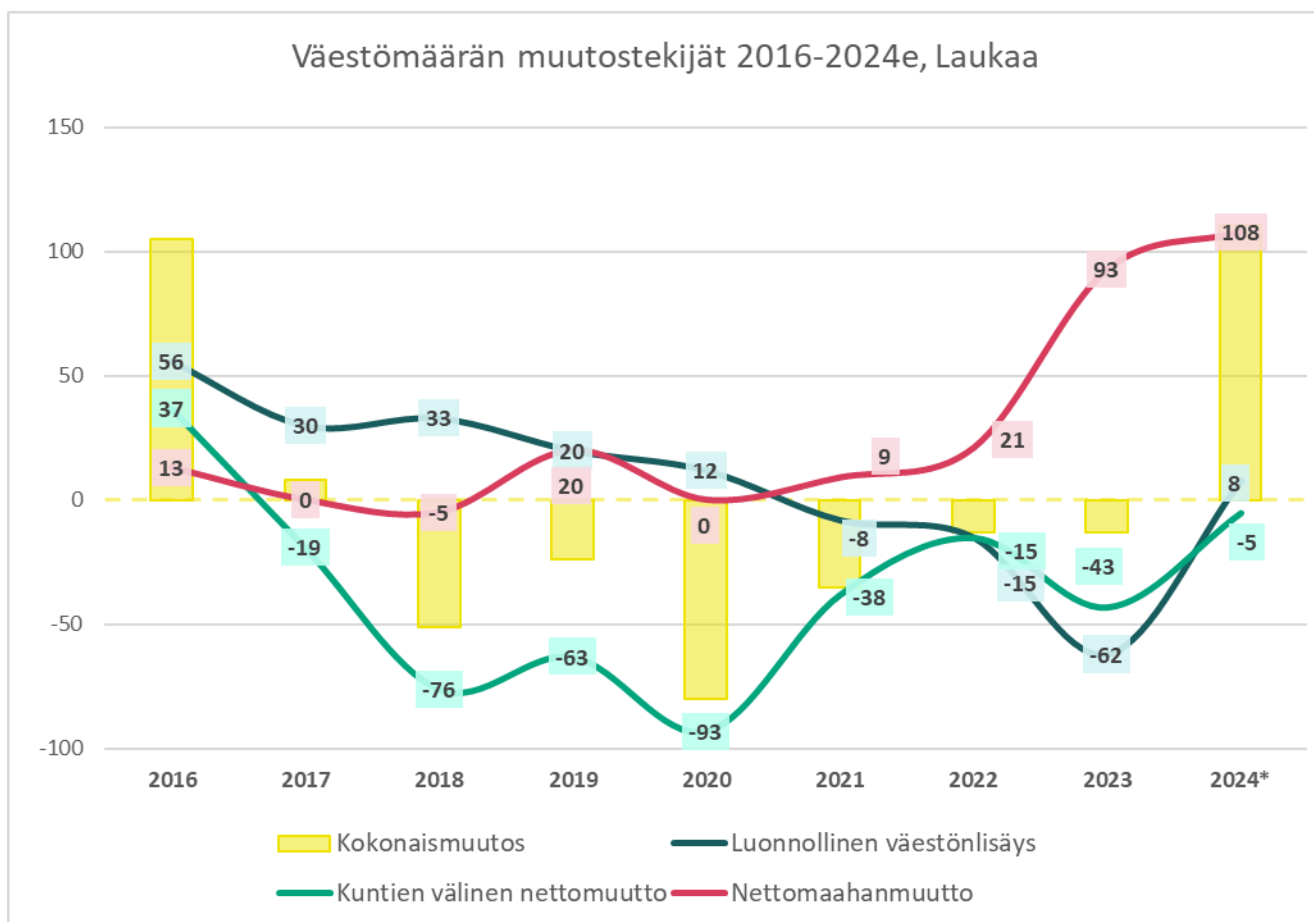
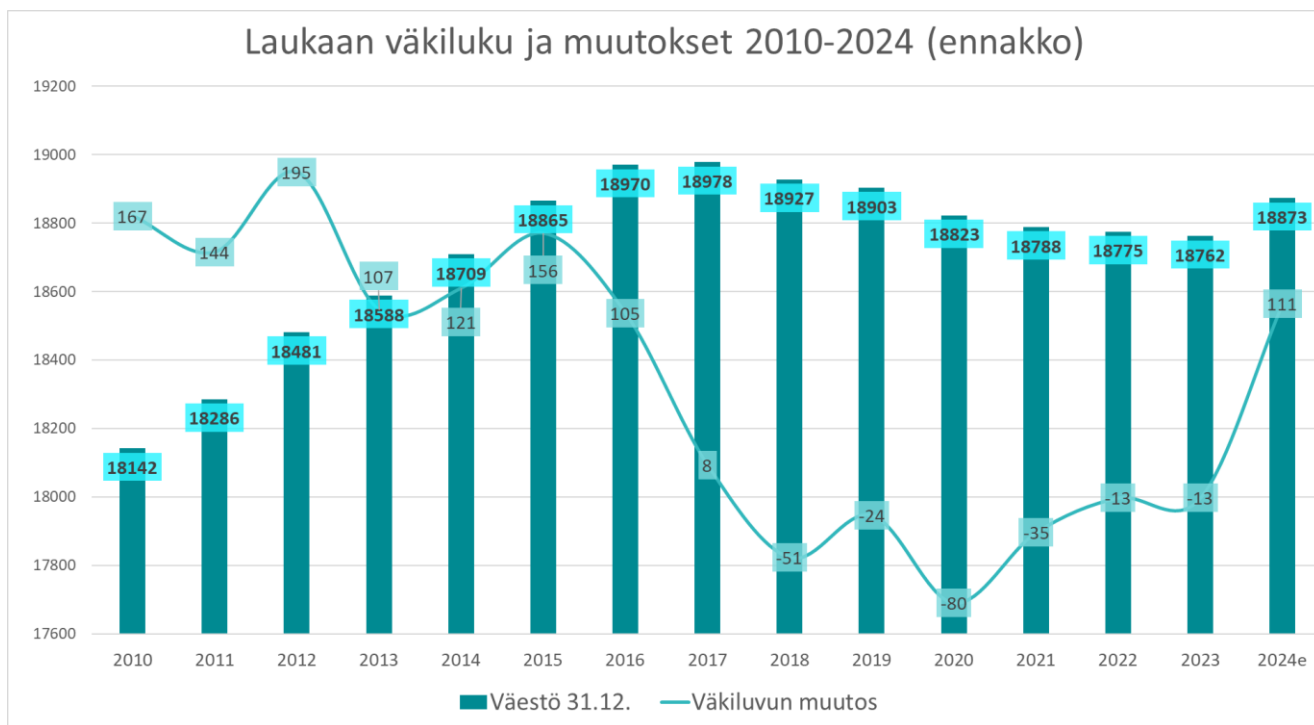
Vuosi 2024 muodostaa väkiluvun tarkastelussa positiivisen poikkeuksen: Laukaan ennakkollinen

Kuntien taloutta haastaa lähivuosina mittavat investointipaineet ja kustannuskehityksen hallinta. Rakenteellisesta alijäämästä on vaikea päästä eroon. TE-uudistuksen myötä kuntien talous on entistä riippuvaisempi myös yleisestä talous-, työllisyys- ja verotulokehityksestä. Myös kuntakonsernien talouden merkitys on korostunut.

Sote-kiinteistöihin liittyvät kysymykset ovat monien kuntien taloudessa yksi isoimmista haasteista. Hyvinvointialueet tekevät päätöksiä palveluverkostaan, kun voimaanpanolain mukainen kiinteistöjen 3+1-vuoden pakkovuokra-aika päättyy, ja osa kuntien omistukseen jääneistä, soten ja pelastustoimen käytössä olleista kiinteistöistä jää tyhjilleen 2026 ja 2027 alkaen. Tämä niin kutsuttu ”kiinteistötsunami” tulee näkymään kunnissa menoina ja tulojen menetyksinä hyvin vaihtelevilla tavoilla.

Hyviä talousuutisia kuntatalouteen voisi puolestaan tuoda yleisen talouskasvun piristymisen, kuluttajien luottamuksen palatutuminen ja korkotason lasku.

väestömäärä on kasvanut 111 asukkaalla. Suurin väestönkasvun selittävä tekijä on maahanmuutto: maahanmuuton seurauksena väestömäärä kasvoi 108 henkilöllä. Vuosina 2021-2023 kuolleita on ollut enemmän kuin syntyneitä. Myös tässä kohtaa vuosi 2024 oli käänne myönteisempään suuntaan, sillä luonnollinen väestönlisäys oli yhteensä 8 asukasta. Kuntien välistä muuttotappiota kertyi 5 asukkaan verran. Seuraavissa graafeissa on kuvattu Laukaan kunnan väestömäärän muutosta 2010-2024 ja väestömäärän muutostekijöitä 2016-2024.

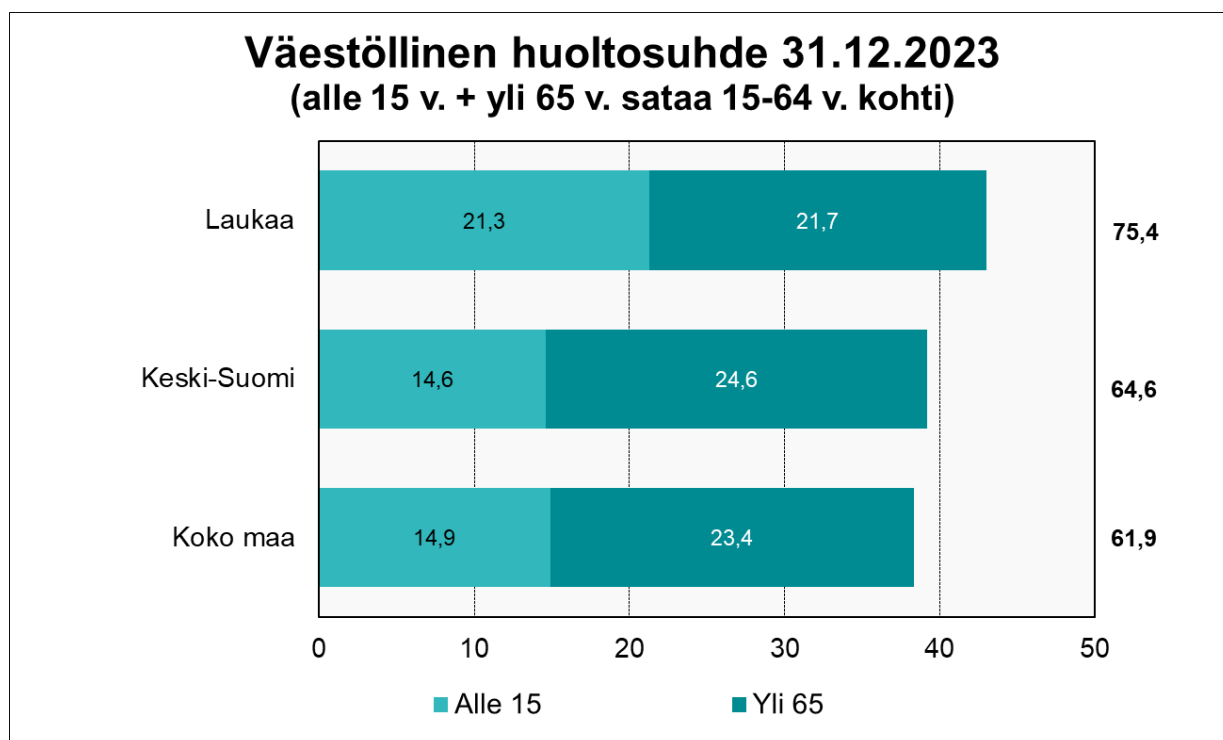

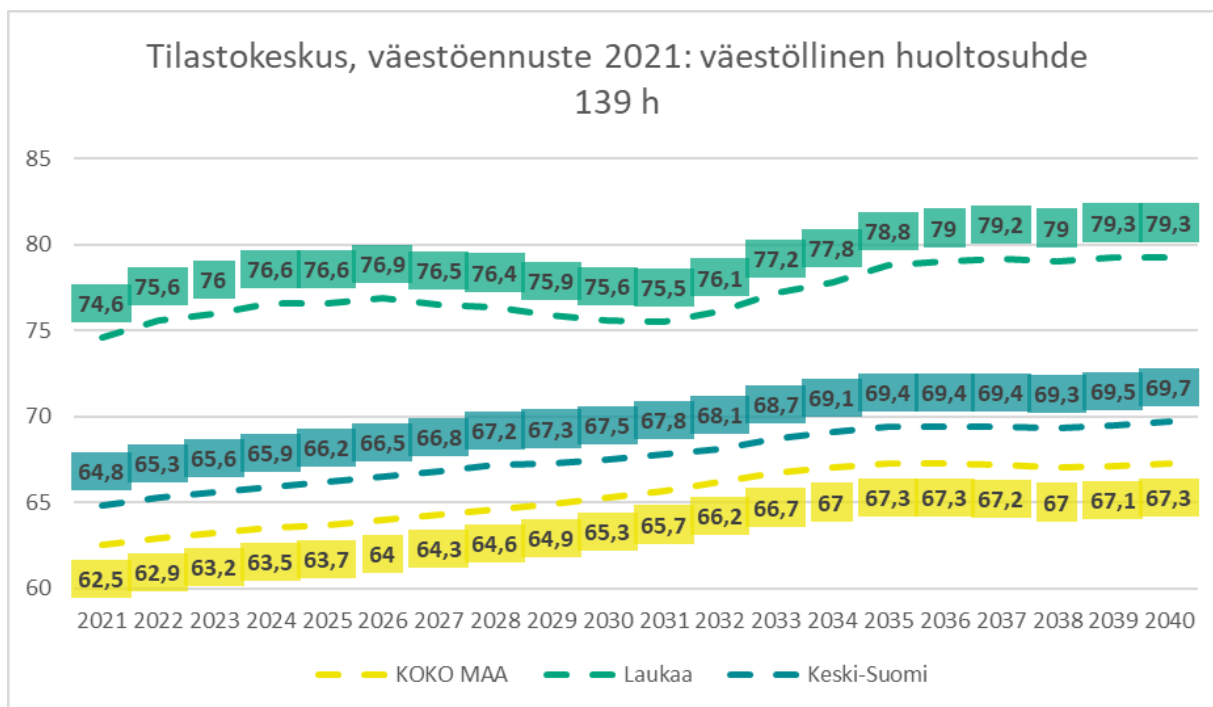
Tilastokeskus on koonnut ennusteita tulevasta väestönkehityksestä. Laukaan asukasmäärään ennustetaan hienoista parin prosentin laskua vuoteen 2030 mennessä. Väestömäärässä ei kuitenkaan ole ennakoitavissa suurta muutosta vuoteen 2045 mennessä.

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden suhdetta työikäiseen, 15-64-vuotiaaseen väestöön. Laukaan huoltosuhde on korkea, sillä huoltosuhde on 75 tuntumassa. Tämä tarkoittaa, että sataa työikäistä kohden on 75 lasta ja 65 vuotta täyttänyttä. Korkea huoltosuhde johtuu pääosin suuresta lasten ja nuorten määrästä. Suurella lasten ja nuorten määrällä on monia positiivisia vaikutuksia, mutta se haastaa kunnan talouden kestävyyttä. Huoltosuhteen ennakoidaan heikkenevän, mutta vain hienoisesti: Tilastokeskus ennustaa Laukaan huoltosuhteen olevan 77 vuonna 2045.

Koko maan huoltosuhde oli 61,9 ja Keski-Suomen 64,6. Huoltosuhteessa on merkittäviä eroja maakunnittain. Etelä-Savon huoltosuhde on 85, kun puolestaan Uudenmaan huoltosuhde on noin 50 tuntumassa. Maakunnittaisesta vaihtelusta huolimatta koko maan huoltosuhteen ennakoidaan pysyttelevän tulevina vuosina 60 tuntumassa.

Seuraavissa graafeissa on kuvattu Laukaan väestöllistä huoltosuhdetta ja sen kehitysnäkymiä vuoden 2021 väestöennusteen mukaan.

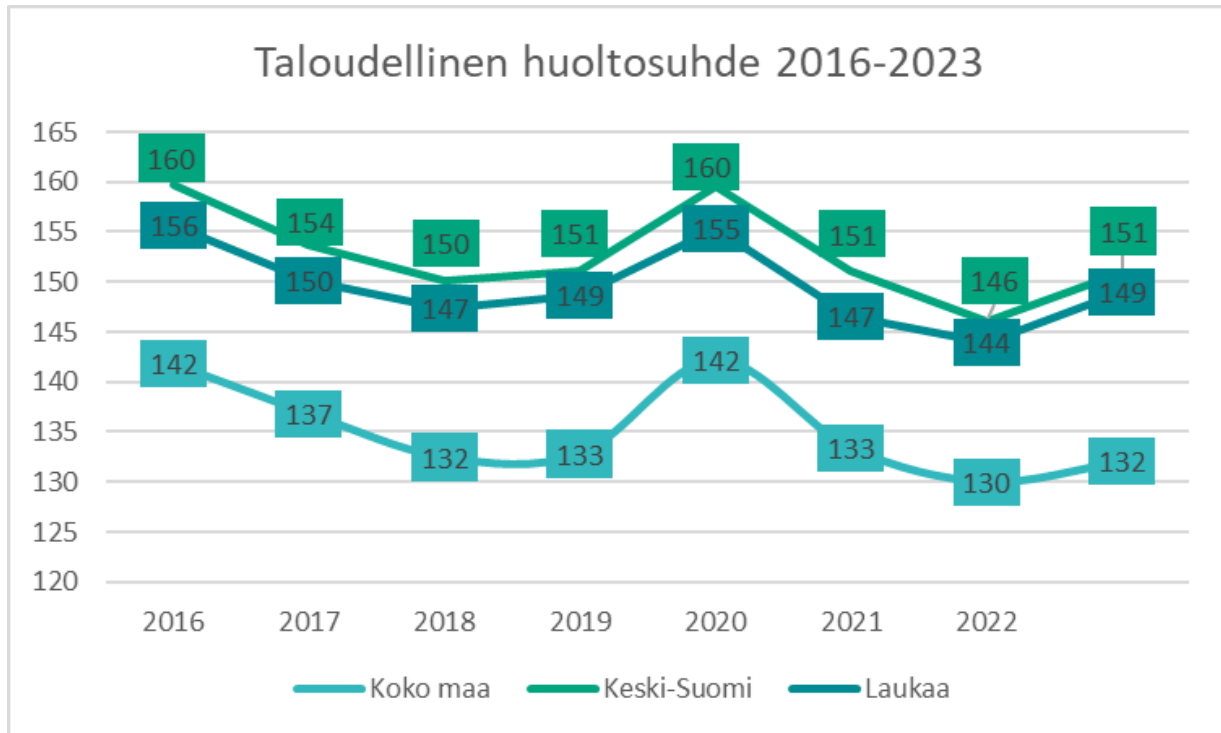

Taloudellinen huoltosuhde kuvastaa työttömien ja työvoiman ulkopuolisten määrää sataa työllistä kohden. Tunnusluku auttaa väestöllisen huoltosuhteen rinnalla hahmottamaan kunnan väestörakenteen merkitystä kunnan taloudelle. Laukaan taloudellinen huoltosuhde on hieman Keski-Suomen keskiarvoa parempi, mutta jää selvästi koko Suomen tasosta, vaikka Laukaan työttömyysaste on hyvällä tasolla. Tämä kertoo siitä, että hyvästä työllisyystilanteesta huolimatta työllisten määrä ei ole yhtä suuri kuin kunnissa keskimäärin. Nuorekas väestörakenne ja väestöllinen huoltosuhde

heijastuvat siten myös taloudelliseen huoltosuhteeseen.

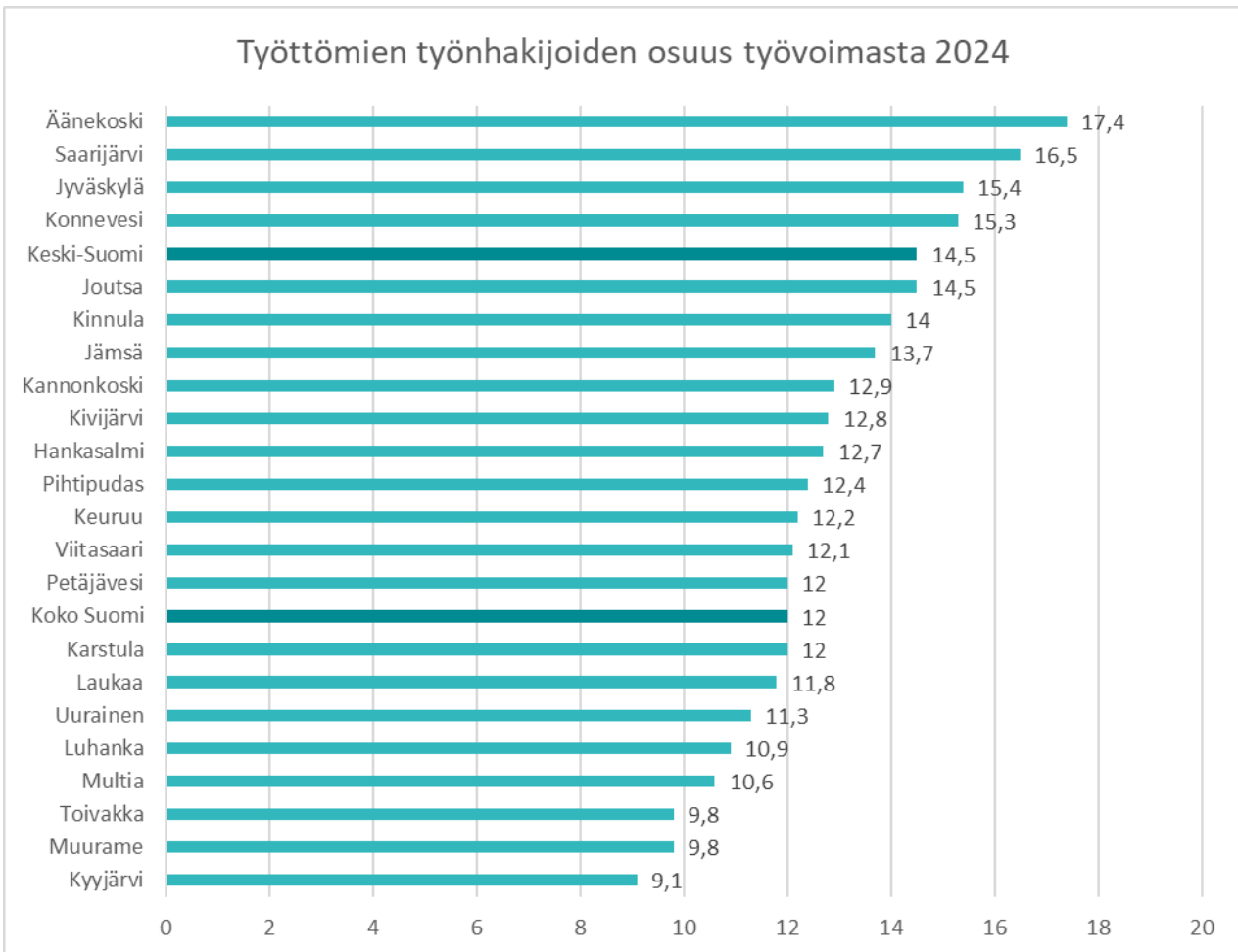
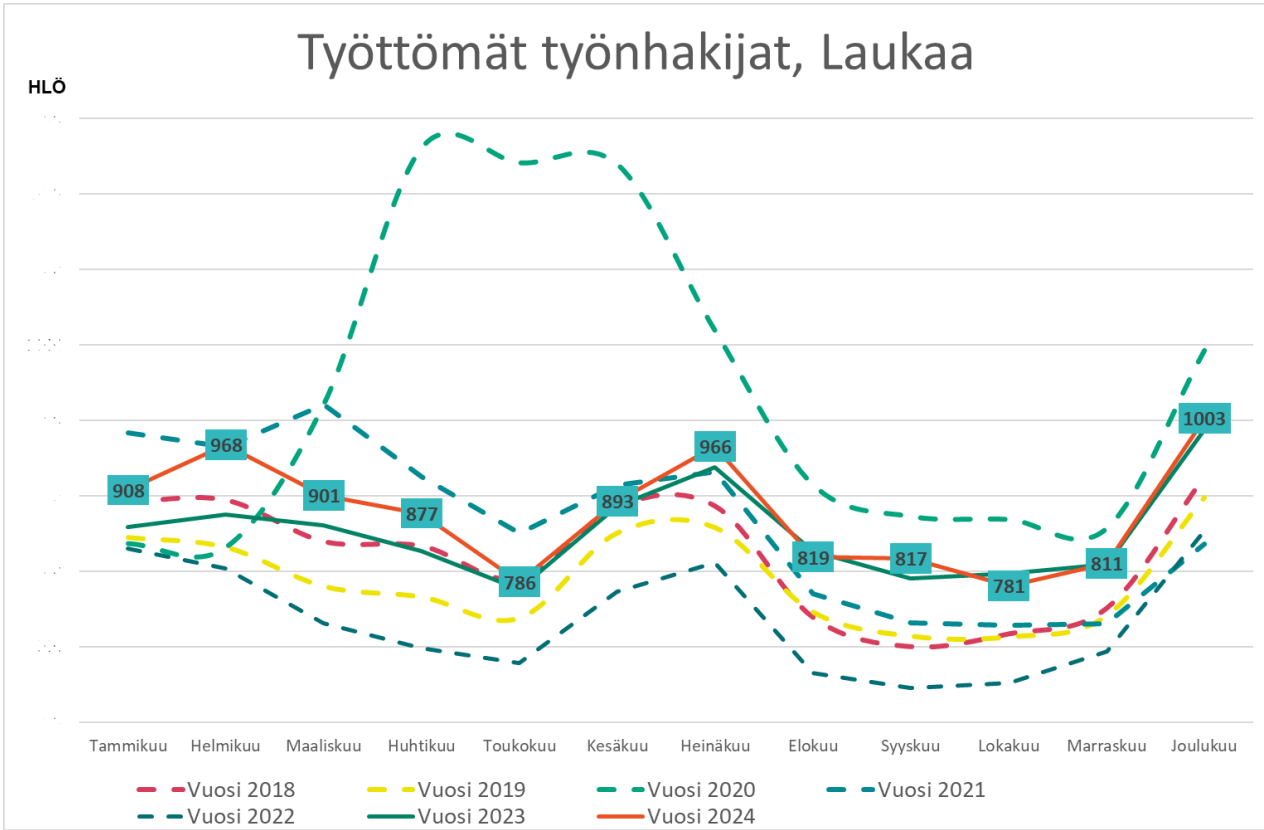
Maakuntien välisessä vertailussa taloudellinen huoltosuhde oli vuonna 2023 matalin Uudella maalla ja Ahvenanmaalla, joissa sataa työssäkävää kohti oli 112 työtöntä ja työvoiman ulkopuolella olevaa henkilöä. Seuraavaksi matalimmat taloudelliset huoltosuhteet olivat Pohjanmaalla (124) sekä Pirkanmaalla (128). Korkeimmat taloudelliset huoltosuhteet vuonna 2023 olivat Etelä-Savossa (166), Pohjois-Karjalassa (165) ja Etelä-Karjalassa (162).

Työttömien työnhakijoiden määrä on lisääntynyt. Keski-Suomen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan Keski-Suomessa oli joulukuun lopussa 2024 yhteensä 18.195 työtöntä työnhakijaa. Se on 578 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyysprosentti oli 14,5 kun se vuotta aiemmin oli 14,1 ja kahta vuotta aiemmin 12,2.

Laukaan työttömyysaste oli joulukuun lopussa 11,8 prosenttia. Työttömiä työnhakijoita oli vuoden päättyessä 1003. Vuotta aikaisemmin vastaava luku oli 989 ja kahta vuotta aiemmin 855.

Seuraavassa graafissa on kuvattu Laukaan työttömien työnhakijoiden määrän kehitystä 2018-2024 ja Keski-Suomen kuntien työttömyysasteita. Laukaan työttömyysaste on selvästi muita saman kokoisia tai suurempia kuntia pienempi, ja 2,7 prosenttiyksikköä pienempi kuin Keski-Suomen keskiarvo.

Vallitseva suhdanne ja korkojen nousu ovat kurittaneet erityisesti rakennusalaa. Suhdanteen vaihtokutukset näkyvät tarkasteltaessa Laukaassa vuonna 2024 valmistuneita uusia asuntoja. Uudisrakentaminen Laukaassa väheni edellisten vuosien tasosta, ja on koko 2015 alkaneen tarkastelujakson alhaisin. Uusia asuntoja valmistui yhteensä 36

Laukaan talouden kehityspiirteitä

Laukaan kunnan taloudellisena haasteena on ollut vertaiskuntiin verrattuna heikko tuloperusta. Kunnan palvelut ovat kustannustehokkuudesta huolimatta laadukkaita ja niihin ollaan tyytyväisiä, mutta heikon tuloperustan vuoksi korkean palvelutason ylläpitäminen on haasteellista. Verotulojen ja valtionosuuksien eli verorahoituksen määrä asukasta kohden on pitkään ollut maan ja saman kokoluokan kuntien keskiarvoa matalampi. Kunnan tuloista 63 prosenttia koostuu verotuloista, ja 21 prosenttia valtionosuuksista. Verorahoituksen kehityksellä on näin ollen merkittävä rooli kunnan tulojen muodostumisessa.

Vuoden 2024 verotulojen kehitys oli suotuisaa. Verotuloja kertyi lähes miljoonaa euroa alkuperäisessä talousarviossa arvioitua enemmän. Kunta sai verotuloja yhteensä 46,8 miljoonaa euroa, joista 37,8 miljoonaa euroa oli tuloveroa, 2,2 miljoonaa euroa yhteisöveroa ja 6,7 miljoonaa euroa kiinteistöveroa. Verotulolajien osalta kehitystä tarkasteltaessa havaitaan, että tuloveroja kertyi yli miljoona euroa talousarviossa ennakoitua enemmän. Haasteellinen taloustilanne puolestaan verotti yhteisöverojen kertymää, ja yhteisöverot alittivat budjetoidun 0,2 miljoonaa euroa. Kiinteistöveroja kertyi 0,1 miljoonaa euroa budjetoitua enemmän.

Valtionosuuksia Laukaan kunta sai 15,6 miljoonaa euroa. Pudotus edelliseen vuoteen on huomattava, yhteensä 5,1 miljoonaa euroa. Ilman vuoden

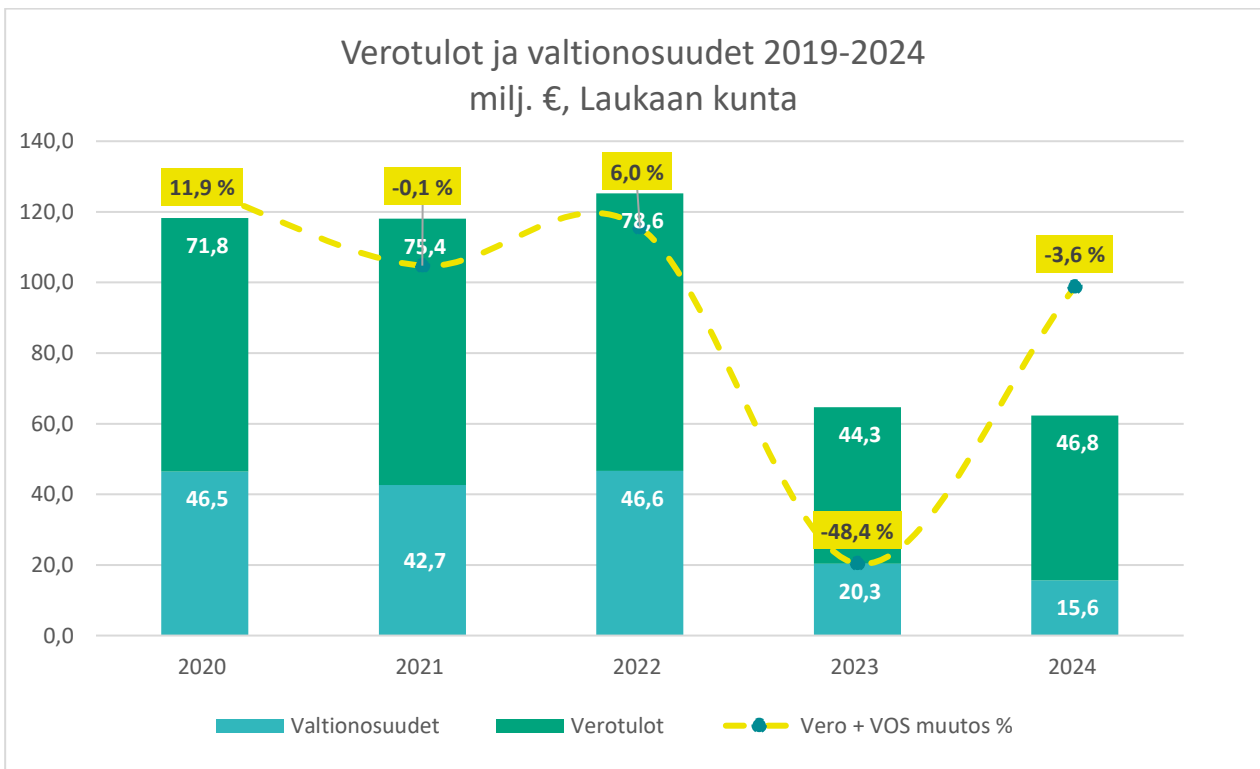
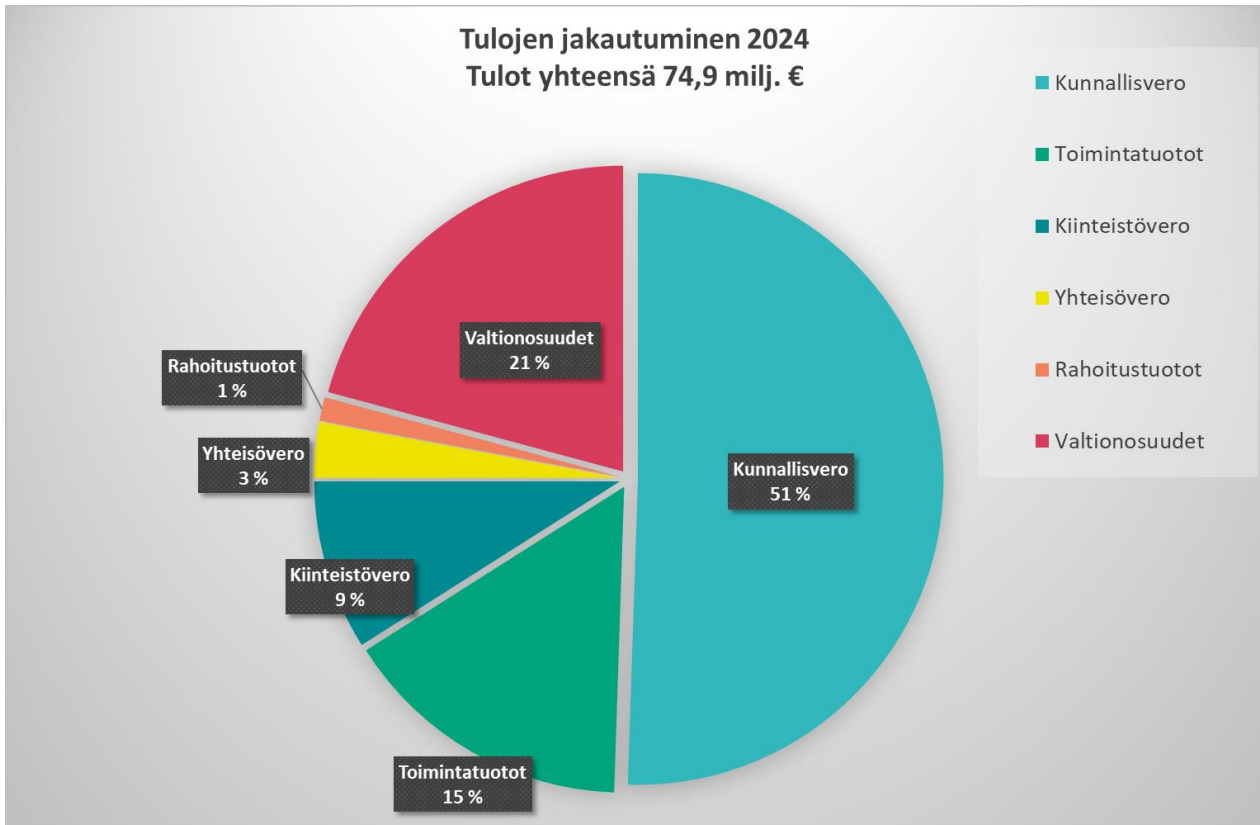
kappaletta. Omakotitaloja valmistui yhteensä 22 kappaletta, joista 11 sijaitsi asemakaava-alueella ja 11 haja-asutusalueella.

Myös rakennuslupien määrä pieneni 101 kappaaleeseen. Toimenpidelupien määrä puolestaan kasvoi edellisestä vuodesta ollen 80.

2023 harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta valtionosuus olisi ollut 4,7 miljoonaa euroa edellistä vuotta pienempi. Valtionosuuden pudotuksen taustalla ovat Sote-uudistuksen rahoitusjärjestelyt. Sote-kustannusten nousua huomattavasti siirtolaskelmien laskenta-ajankohtana, siirrettiin sote-kustannuksia vastaava rahoitus hyvinvointialueelle. Järjestely kurittaa Laukaan kuntaa sekä tilinpäätösvuonna, että tulevina vuosina. Helipotusta tilanteeseen odotetaan 1.1.2027 astuvan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksen myötä, kun kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia sote-uudistuksen ja TE-uudistuksen jälkeen. Rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistuksen vaikutusta Laukaan kunnan valtionosuuksiin ei ole vielä tiedossa asian keskeneräisyyden vuoksi.

15 prosenttia kunnan tuloista oli toimintatuloja. Toimintatuloja kertyi yhteensä 0,8 miljoonaa euroa budjetoitua enemmän. Verotulojen myönteisen kehityksen lisäksi toimintatulojen ennakoitua suurempi kertymä selittävät talousarviossa ennakoitua paremman tuloksen tilikaudella 2024. Rahoitustuottoja kunnan tuloista on noin prosentin verran. Rahoitustuottoja kertyi 0,35 miljoonaa euroa budjetoitua enemmän.

Seuraavissa kuvioissa näkyy Laukaan vuoden 2024 tulojen jakautuminen eri tulolajeihin sekä verotulojen ja valtionosuuksien kehitys 2019-2024.

Kuvion vertailtavuuden parantamiseksi valtionosuuksissa ei ole huomioitu harkinnanvaraista valtionosuuksien korotusta, joka oli vuonna 2022 1 M€ ja vuonna 2023 0,4 M€.

Kunnan ulkoiset toimintakulut kasvoivat 1,1 prosentilla eli 0,7 miljoonalla eurolla edellisvuoteen verrattuna. Sopeutustoimenpiteet hillitsivät menojen kasvua.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen siirryttyä hyvinvointialueille poistot ja rahoituskulut jäävät kunnan katettavaksi. Poistojen ja korkomenojen suhteellinen määrä ”uudessa kunnassa” on entistä suurempi. Kunnat kantavat myös näihin eriin liittyvät riskit. Korkojen nousua myös korkomenojen määrä on kasvanut. Korkomenojen määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna noin 950.000 euroa. Myös poistojen määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 0,3 miljoonaa euroa.

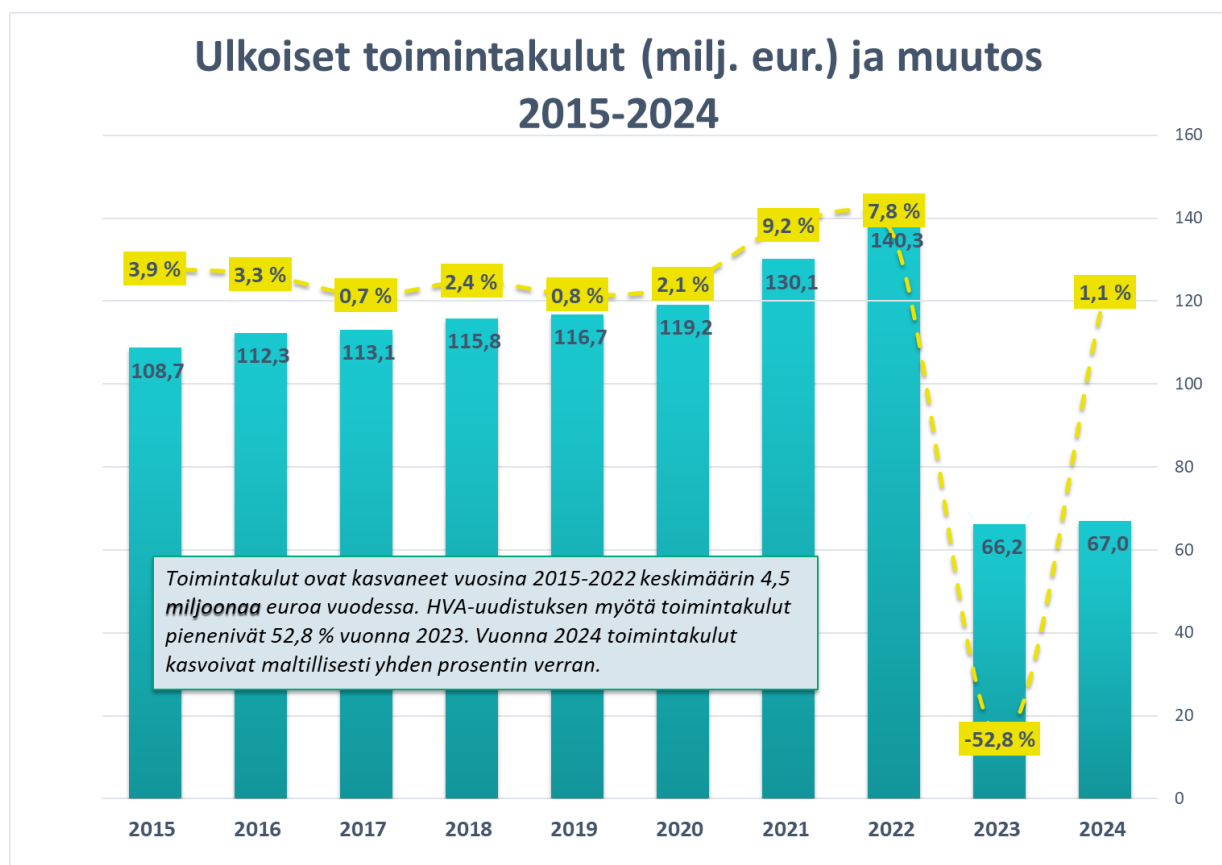
Laukaan kunnan toimintakate kasvoi edellisestä vuodesta 1,6 miljoonalla eurolla (2,9 %). Kuntien toimintakate tilinpäätöksen ennakkotietojen mukaan kasvoi 1,8 prosenttia. Toteutunut toimintakate alitti muutetun talousarvion 944.000 eurolla.

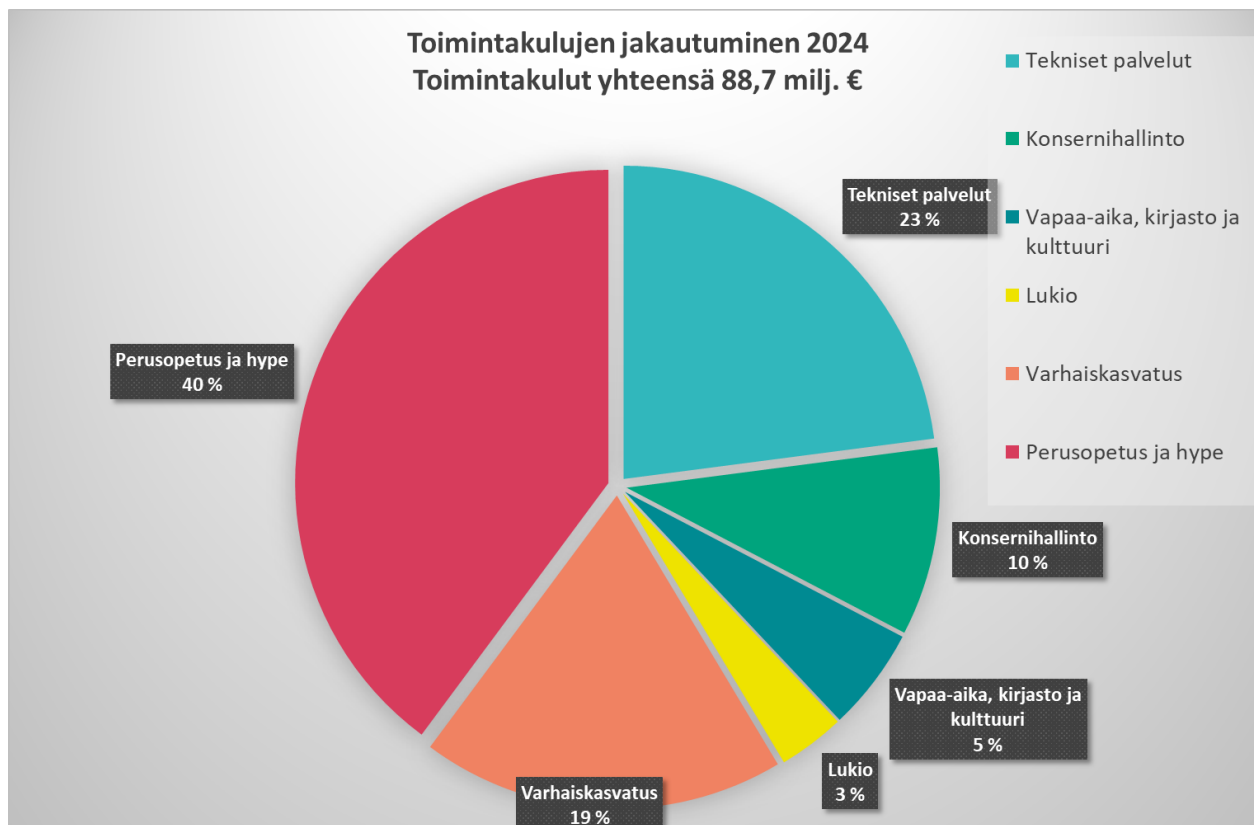
Tilikauden tulokseksi muodostui 2,7 miljoonaa euroa tappiota. Tappiollinen tulos käänsi kunnan 2,6 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kuntalain mukaan

alijäämä tulee kattaa vuoteen 2029 mennessä. Tulos oli kuitenkin 2,9 miljoonaa euroa talousarviossa ennakoitua parempi. Samansuuntainen trendi valitsi myös valtakunnallisesti: kuntien tilinpäätösarviot olivat vahvempia kuin talousarviot.

Seuraavissa kuviossa on esitetty ulkoisten toimintakulujen kehitys 2015-2024. Kuvioista nähdään selvästi Sote-uudistuksen vaikutus vuonna 2023, ja kulujen maltillinen kasvu vuonna 2024.

Toisessa kuviossa esitetään sisäisten ja ulkoisten toimintakulujen yhteissumman jakautuminen vuonna 2024 eri palveluille. Sote-uudistuksen jälkeisen ”uuden kunnan” palvelut painottuvat voimakkaasti sivistyspalveluihin. Perusopetus ja hyvinvointi- ja perhekeskus kattavat 40 prosenttia kunnan toimintamenojen osuudesta, varhaiskasvatus 19 prosenttia, vapaa-aika, kirjasto ja kulttuuri 5 prosenttia ja lukio 3 prosenttia. Yhteensä sivistyspalvelut kattavat 67 prosenttia toimintakulujen määrästä. Teknisen palvelualueen osuus toimintakulujen määrästä on 23 prosenttia ja konsernihallinnon 10 prosenttia.

Toimintakulut sisältäen sisäiset erät.

Laukaan kunnan lainakanta pieneni vuonna 2024 1,3 miljoonaa euroa. Kunnan lainakanta on kuitenkin verrattain korkea: vuoden 2024 jälkeen lainaa on yhteensä 109,1 miljoonaa euroa eli 5.782 euroa asukasta kohden. Koko maan keskiarvo vuoden 2024 ennakkollisten tilinpäätösarvioiden mukaan on 3.380 euroa asukasta kohden. Kuntatalouden tarkastelu on kuitenkin siirtymässä enemmän kohti kuntakonsernien tarkastelua.

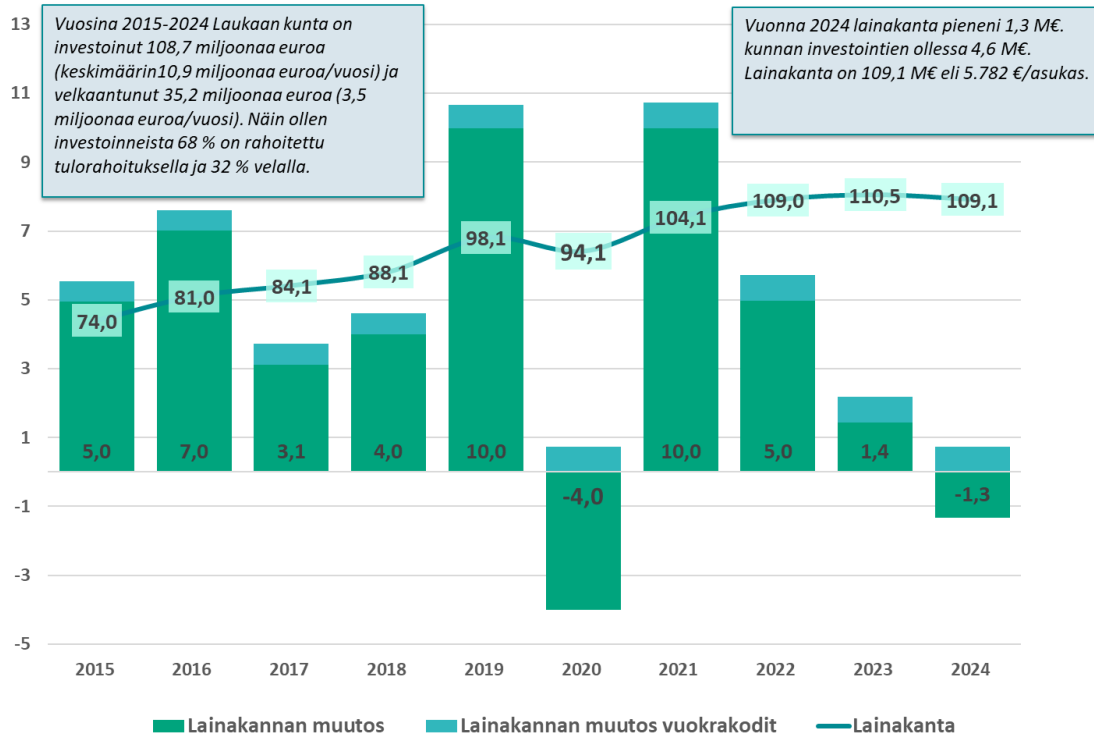
Vuonna 2024 konsernin lainakanta pieneni noin neljä miljoonaa euroa. Vuoden päättyessä konsernin lainakanta oli yhteensä 134,9 miljoonaa euroa eli 7.149 euroa asukasta kohden. Valtakunnalliseen tasoon konsernilainakantaa ei tilinpäätöshetkellä voida vertailla, sillä vuotta 2024 koskevaa

vertailutietoa ei ole saatavilla. Laukaan kuntakonsernin lainamäärä ylitti kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän 437 eurolla vuonna 2023.

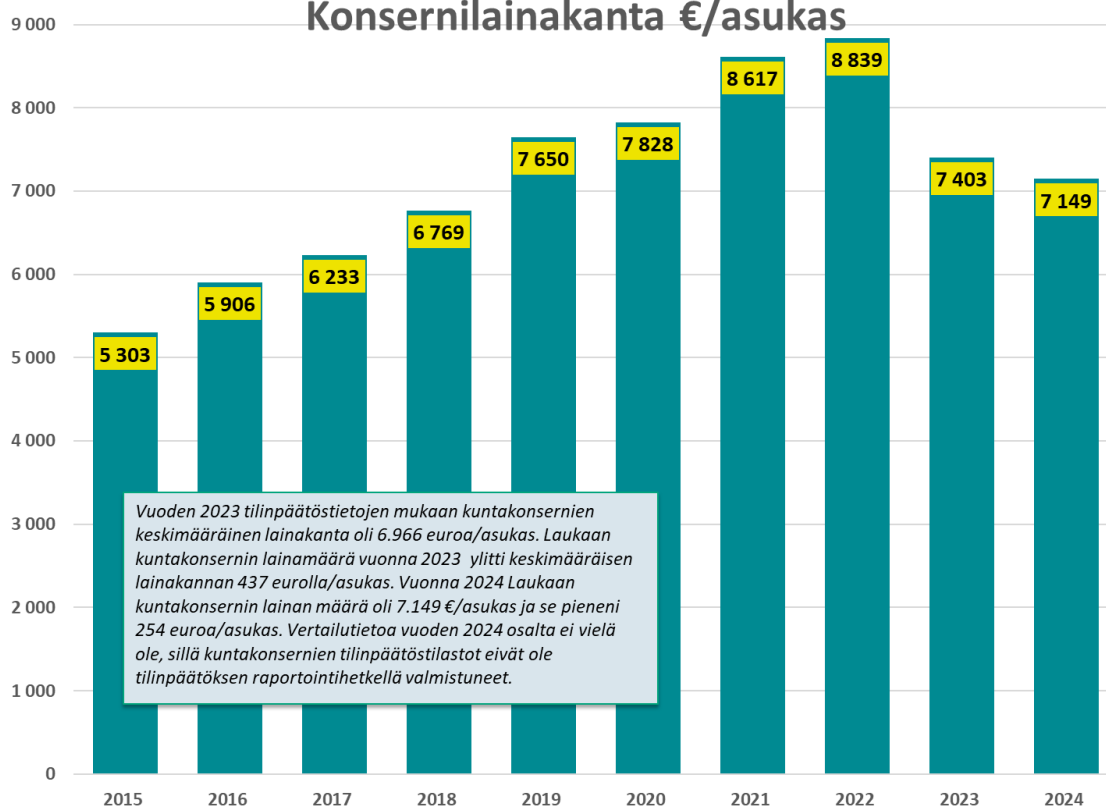
Lainojen lisäksi viime vuosina on kiinnitetty kuntien ja kuntakonsernien välisessä vertailussa huomiota leasing- ja vuokravastuiden määrään. Laukaan kuntakonsernin lainojen ja vastuiden yhteismäärä oli vuonna 2024 9.823 euroa asukasta kohden ja se kasvoi 404 euroa asukasta kohden edellisestä vuodesta. Vuoden 2024 kuntakonsernien koko maan keskiarvo ei ole vielä tiedossa. Vuonna 2024 lainojen ja vastuiden koko maan keskiarvo oli 8.066.

Seuraavissa kuvioissa kuvataan kunnan ja kuntakonsernin lainakannan kehittymistä.

Lainakanta ja lainojen vuosimuutos

Konsernilainakanta €/asukas

Kunnan vuosikate on viimeisen kymmenen vuoden aikana vaihdellut noin 1,8 miljoonan euron tasosta lähes 13 miljoonaan euroon. Perusoletus on, että vuosikate on riittävä, jos se kattaa poistot. Vuoden 2024 vuosikate 4,9 miljoonaa euroa ei riittänyt kattamaan 7,7 miljoonan euron poistoja.

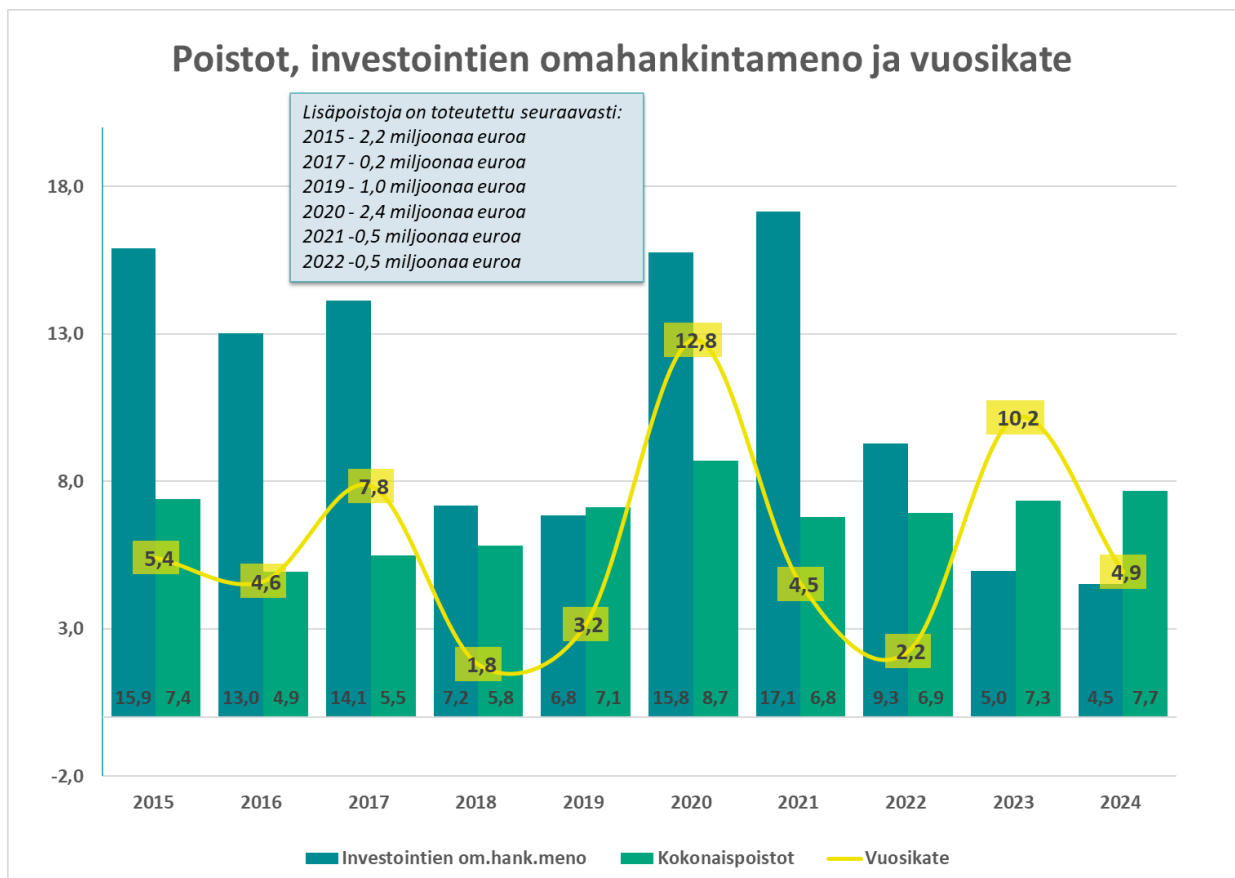
Tarkastelujaksolla 2015-2024 Laukaan kumulatiivinen vuosikate on noin 57,5 miljoonaa euroa ja poistot noin 68,2 miljoonaa euroa. Tulorahoitus ei ole toisin sanoen riittänyt 10,7 miljoonan euron osalta poistojen kattamiseen, minkä lisäksi kunnan poistotaakka on korkeasta investointitasosta johtuen noussut tarkastelujaksolla huomattavasti.

Investointien omahankintameno oli 4,5 miljoonaa euroa eli kymmenen vuoden tarkasteluajanjakson pienin. Aiempina vuosina investointien määrä on

ollut suuri, ja sen myötä vuosipoistojen määrä on kasvanut: vuoden 2016 poistot olivat 4,9 miljoonaa euroa, kun vuoden 2024 poistot olivat 7,7 miljoonaa euroa.

Jos vuosikate jää investointeja pienemmäksi, joudutaan osa investoinneista pääsääntöisesti rahoittamaan lainarahalla. Kunta on vuodesta 2015 alkaen investoinut 108,7 miljoonaa euroa ja velkaantunut yhteensä 35,2 miljoonaa euroa. Näin ollen investoinneista noin 68 prosenttia on rahoitettu tulorahoituksella ja 32 prosenttia ottamalla velkaa.

Alla olevassa kuvioissa verrataan vuosikatteen, poistojen ja nettoinvestointien kehitystä Laukaassa 2015-2024.

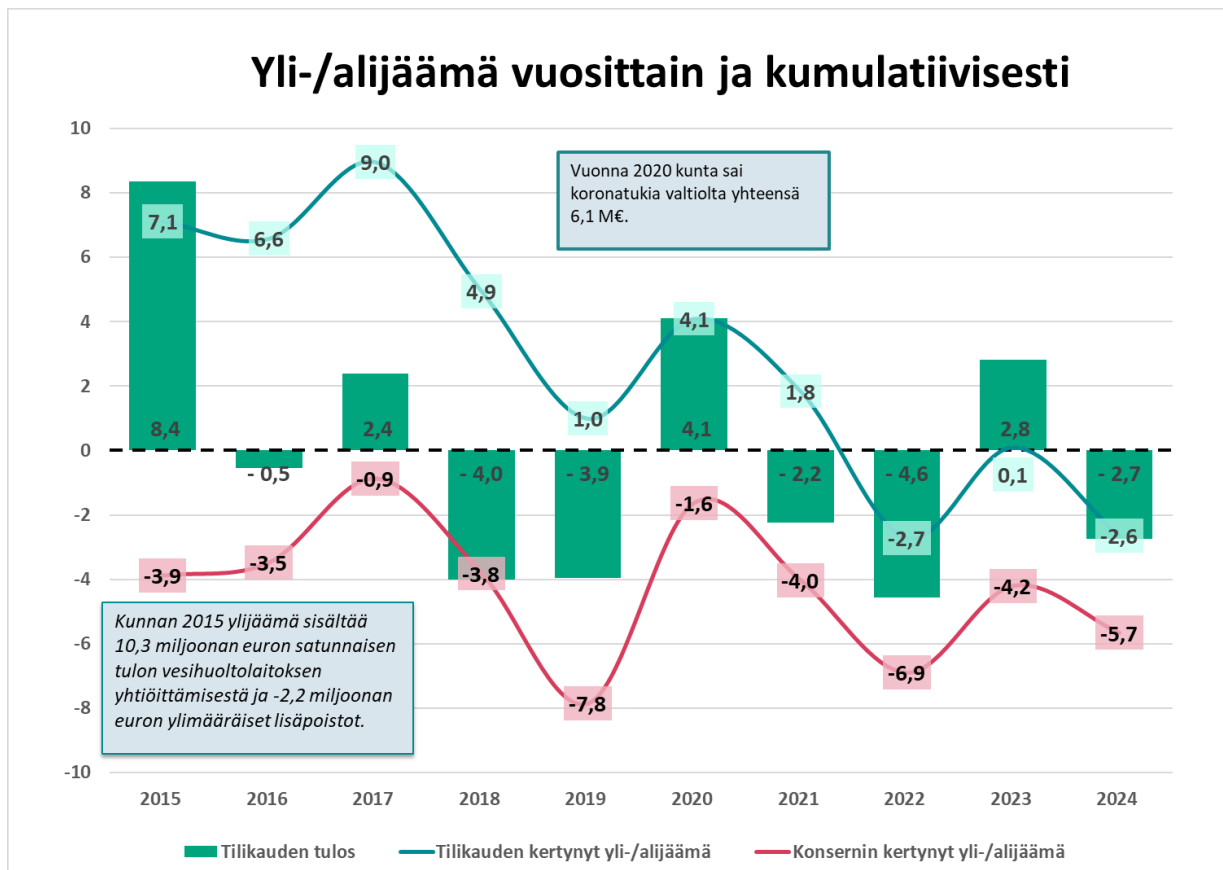

Kunnan tulos muodostui 2,7 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tappiollisen tuloksen myötä Laukaan kunta kääntyi kumulatiivisesti alijäämäiseksi. Vuoden lopussa kertynyt alijäämä on 2,6 miljoonaa

euroa. Alijäämä tulee kuntalain mukaan kattaa vuoteen 2029 mennessä.

Laukaan kuntakonsernin tilinpäätös oli 1,5

miljoonaa euroa alijäämäinen. Konsernin kumulatiivinen alijäämä oli vuoden 2024 jälkeen 5,7 miljoonaa euroa, eli 300 euroa asukasta kohden.

Laukaan kunta investoi yhteensä 4,6 miljoonalla eurolla. Investointeihin saatiin rahoitusosuuksia 68.900 euroa.

Investoinneista noin 0,5 miljoonaa euroa kohdistui kiinteistöjä koskeviin korjausinvestointeihin.

Kunnallistekniikkaa, puistoja ja yleisiä alueita rakennettiin ja ylläpidettiin 1,8 miljoonalla eurolla. Suurimpia tiehankkeita olivat Laajalahden alue, Lahnajärvenkadun jatkaminen, Saralinnantien saattolenkki ja Hiekkapohjantie. Puistojen osalta suurimmat investoinnit koskivat satama-aluetta ja hulevesiviemäreitä.

Irtaimen käyttöomaisuutta hankittiin 0,7 miljoonalla eurolla. Tieto- ja viestintätekniisiin laitteisiin käytettiin noin 0,4 miljoonaa euroa. Kalustoinvestointeja tehtiin ruokapalvelussa ja kirjastopalveluissa. Ruokapalveluihin tehtiin kaluston uusimisia eri toimipisteisiin nykyisten laitteistojen ollessa

elinkaarensa päässä. Pääkirjastolle hankittiin oma-toimikirjastotekniikkaa.

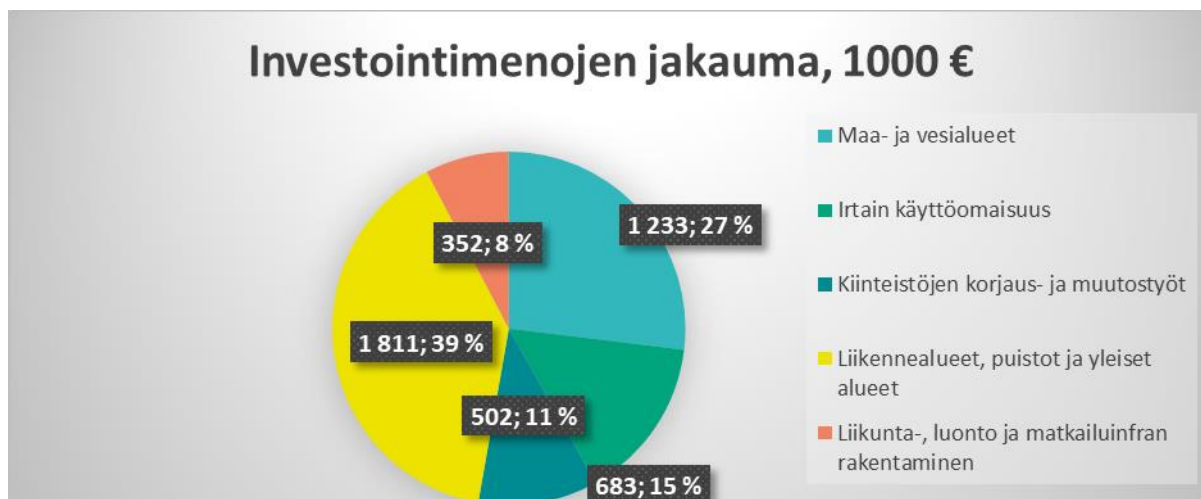
Urheilu- ja retkeilyalueisiin investoitiin 0,4 miljoonan euron arvosta. Suurin hanke oli Leppäveden liikuntapuiston yleisurheilualan rakentaminen.

Maa- ja vesialueiden investoinnit olivat 1,2 miljoonaa euroa. Yhdyskuntarakenteen, asumisen, palveluverkon ja liikenteen ratkaisut ovat ratkaisevassa asemassa kuntamme tulevaisuuden kilpailukyvyyn ja houkuttelevuuden kannalta. Toimivan ja taloudellisen yhdyskuntarakenteen sekä kohtuuhintaisen tonttitarjonnan turvaamiseksi maata hankitaan kasvualueilta hyvissä ajoin ennen asemakaavoitusta. Aktiivisella maanhankinnalla yhdyskuntarakennetta kehitetään toivottuun suuntaan. Taajamien sisällä hankitaan yleisiä alueita, jotta pystytään toteuttamaan asemakaavaa, eli

luomaan toimivat liikenneyhteydet sekä viihtyisät asuin- ja elinympäristöt.

Raakamaalla tarkoitetaan sellaisia alueita, jotka sijaitsevat taajamien kasvualueilla, mutta sinne ei ole vielä laadittu asemakaavaa, eli yksityiskoh- taista maankäytönsuunnitelmaa. Kasvualueet määräytyvät maankäytön strategioiden, kuten Jy- väskylän seudun MAL-kehityskuvan ja Laukaan maankäytön rakennemalli Liekin, mukaisesti. Nii- den lisäksi raakamaa-alueille voi kohdistua yleis- kaavoja, jotka sisältävät aluevarauksia eri käyttö- tarkoituksiin. Yleiskaavat ovat nimensä mukaisesti yleispiirteisiä maankäytönsuunnitelmia.

Vuonna 2024 hankittiin raakamaata yhteensä 121 hehtaaria, joista merkittävimmät kaupat sijoittui- vat Leppäveden Kuukkalaan ja Vihtiälään. Kuukka- lasta ostettiin noin 27 hehtaarin alueet, jotka si- jaitsevat nykyisen asemakaavan välittömässä lä- heisyydessä ja ovat yleiskaavassa merkitty asema- kaavoitettaviksi yritysalueiksi. Vihtiälästä ostettiin noin 84 hehtaarin maa-alueet, jotka ovat tois- taiseksi kaukana nykyisestä yhdyskuntaraken- teesta, mutta myöhemmin alueita on mahdollista kehittää yritystoimintaan yleiskaavan mukaisesti.

Laukaan kuntastrategia

Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa val- tuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pit- kän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palvelujen järjestäminen ja tuotta- minen, kunnan tehtäviä koskevissa laeissa sääde- tyt palveluvelvoitteet, omistajapolitiikka, henki- löstöpolitiikka, kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ja elinympäristön ja

elinvoiman kehittäminen. Laukaan kunnanval- tuusto hyväksyi 6.6.2022 § 24 kuntastrategian vuosille 2022-2030.

Strategia rakentuu kolmen pääperiaatteen va- raan, jotka kuvaavat tavoiteltavaa toimintakult- tuuria Laukaan kunnassa. Nämä kolme ”peetä” ovat 1) pidemmälle, 2) positiivisesti ja 3) palvel- len. Periaatteet on kuvattu tarkemmin seuraav- vassa kuvassa.

STRATEGIAMME

kolme toimintaperiaatetta

PIDEMMÄLLE

Näemme mahdollisuuksia ja etsimme uusia ratkaisuja. Teemme vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä. Tavoitteenamme on laukaalaisten menestys ja hyvinvointi.

POSITIIVISESTI

Toimimme ja puhumme kannustavasti. Viestimme vahvuksistamme aktiivisesti. Ratkaisemme ongelmia rakentavasti.

PALVELLEN

Meillä on kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri. Tavoitteenamme on rakentaa asukkaillemme parasta mahdollista arkea.

Periaatteiden lisäksi strategiassa on kolme keskeistä kärkiteemaa, jotka ovat 1) asukas, 2) henkilöstö ja 3) yrittäjät. Kullekin kärkiteemalle on asetettu kolme strategista tavoitetta sekä kuvattu tavoiteltua toimintakulttuuria kunkin kärkiteeman näkökulmasta. Strategisille tavoitteille on asetettu

mittarit, joiden toteutumista seurataan strategiakaudella.

Strategiset tavoitteet ja niiden seuranta ja mittaminen on koostettu yhteen seuraavassa kuvassa.

Tavoitteet, seuranta ja mittaaminen

TAVOITTEET / asukas

- Sujuvat arjen kuntapalvelut
- Asumisen tavoitteellinen johtaminen
- Kestävä kuntatalous

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
Palautteen hyödyntäminen

Asumisen ohjelma
Uuden ohjelman laatiminen
ja sen tavoitteet

TAVOITTEET / työyhteisöt

- Hyvinvoivat työyhteisöt
- Palvelukulttuurin kehittäminen
- Laukaa houkuttelee lisää osaajia

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
Palautteen hyödyntäminen

Henkilöstöhyvinvointikysely
Rekrytoinnin onnistuminen
Henkilöstön aloitteellisuus

TAVOITTEET / yrittäjät

- Laukaan profiilin nostaminen yritysmayntöisenä kuntana
- Nykyisten yritysten kasvuedellytysten mahdollistaminen
- Kehityshankkeet uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi

Elinkeino-ohjelma
Ohjelman tavoitteet

Kuntabarometri
Laukaan sijoittuminen
Yritystytyväisyystutkimus
Palautteen hyödyntäminen

MUUT MITTARIT

Ilmasto-ohjelma
Strategisten hankkeiden toteutuminen

TALOUS

Tavoite: Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa.

Talousarviotavoitteet laadittiin uuden kuntastrategian pohjalta ja niiden toteutuminen on raportoitu palvelualueiden toimintakertomusten yhteydessä.

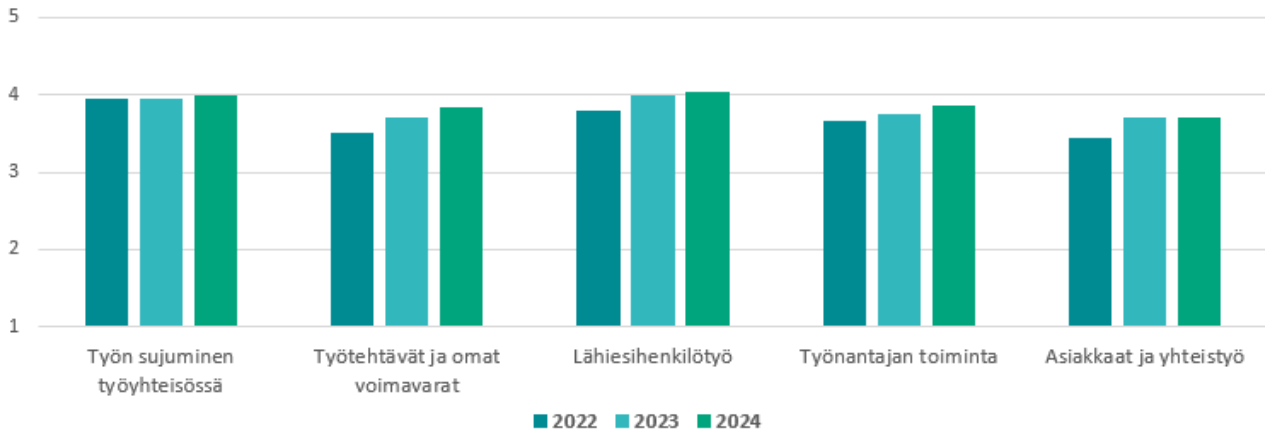
Talouden tavoite kunnan ja kuntakonsernin ylijäämästä ei toteutunut vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Talous on painottunut strategian osa-alueista, koska taloussuunnitelman mukaisesti kunta

kääntyi kumulatiivisesti alijäämäiseksi. Kunnan tulle kattaa taseeseen kertyneet alijäämät vuoteen 2029 mennessä. Taloustavoitteen saavuttamiseksi kunta on laatinut vuosille 2024-2026 talouden tasapainottamisohjelman.

Kuntastrategian muista mittareista toteutettiin henkilöstön hyvinvointikysely. Hyvinvointikyselyn

tulokset olivat pääosin positiivisia, ja niitä käsiteltiin tarkemmin erillisessä henkilöstöraportissa. Henkilöstöraportissa käsitellään myös rekrytoinnin ja henkilöstön aloitteellisuuden mittaamista. Alla olevassa kuvassa on esitetty työhyvinvointikyselyn osa-aluekohtaiset keskiarvot vuosilta 2022-2024.

Työhyvinvointikyselyn osa-aluekohtaiset keskiarvot asteikolla 1-5

Vuonna 2024 toteutettiin Suomen yrittäjien Kuntabarometri. Kuntabarometrikyselyllä kartoitetaan joka toinen vuosi kuntien ja yrittäjien yhteistyötä sekä elinkeinopolitiikan tilaa valtakunnallisesti, alueellisesti ja kuntakohtaisesti. Kuntabarometrin tuloksissa Laukaa sijoittui keskiarvoisten kuntien tarkastelussa sijalle 35 keskiarvolla 3,12. Laukaan sijoitus barometrissa on noussut: vuoden 2022 sijoitus oli 48 keskiarvon ollessa 2,91 ja vuoden 2020 sijoitus oli 51 keskiarvon ollessa 2,90. Yritystytyväisyystutkimus suoritetaan joka toinen vuosi, joten seuraavan kerran se toteutetaan vuonna 2025.

Strategian seurantamittareiden osalta vuonna 2024 ei toteutettu muita tiedonkeruita. Asukastytyväisyyskyselyä ei ole toteutettu strategian

voimassaoloaikana. Asumisen ohjelman laatimista siirrettiin myöhäisemmäksi säästösyistä. Elinkeino-ohjelma hyväksyttiin valtuustossa joulukuussa 2023, mutta siihen liittyvää systemaattista seurantaa ei ole tehty. Valtuustolle on kuitenkin raportoitu elinkeino-ohjelman tavoitteiden toteutumista. Ilmasto-ohjelmaa ei ole laadittu.

Valtuusto on hyväksynyt maaliskuussa 2024 maankäytön rakennemallin päivityksen, joka ohjaa maankäyttöä strategisella tasolla. Yhdyskuntarakenteen, asumisen, palveluverkon ja liikenteen ratkaisut ovat ratkaisevassa asemassa kuntamme tulevaisuuden kilpailukyvyyn ja houkuttelevuuden kannalta.

3.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset kuntien kirjanpitoon ja tilinpäätökseen olivat mittavat edellisellä tilikaudella 2023. Laukaan kunnan ulkoiset toimintakulut pienenevät vuodesta 2022 vuoteen 2023 yhteensä 74 miljoonaa euroa eli 52,8 prosenttia. Hyvinvointialueuudistuksen

myötä sosiaali- ja terveydenhuollon ostopalveluihin liittyvät riskit poistuivat, mutta kiinteistöihin ja lainoihin liittyvät riskit puolestaan korostuvat jatkossa. Myös henkilöstökulujen rooli korostuu kunnan järjestäessä merkittävän osan palveluistaan jatkossa itse.

Vuonna 2024 kunnan toiminnassa ei tapahtunut edellisen vuoden kaltaisia suuria rakenteellisia muutoksia. Sote-uudistuksen vaikutukset näkyvät kuitenkin merkittäväällä tavalla vuoden 2024 valtionosuuksien määrässä. Sote-uudistuksen rahoitusjärjestelyissä Laukaa ei ollut voittavien kuntien puolella, ja tulopohjan romahtaminen näkyy sekä kunnan toiminnassa, että taloudessa. Valtionosuuden määrä pieneni edelliseen vuoteen nähden 5,1 miljoonaa euroa.

Vuonna 2022 Venäjän käynnistämä hyökkäyssota Ukrainaan heikensi talouden näkymiä. Korkean inflaation vuoksi korot alkoivat nousta nopealla tahdilla. Korkojen nousu näkyi kunnan korkomenojen kasvuna. Edellisenä vuonna kiinteäkorkoiset lainat suojasivat osittain korkomenojen kasvua. Vuonna 2024 korkomenojen kasvu realisoitui, vaikka korot kääntyivätkin laskuun vuoden loppua kohden. Korkokulut kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna lähes miljoonalla eurolla.

Talousarvion toimintakate on valtuustoon nähden sitova erä. Konsernihallinto ja tekniset palvelut alittivat muutetun talousarvion toimintakatteen. Sivistyspalveluissa ylitys oli 0,3 miljoonaa euroa eli 0,5 prosenttia.

Tilinpäätöksessä on joitakin olennaisia poikkeamia talousarvioon nähden, joita kunnanvaltuusto ei hyväksynyt tilikauden aikana. Talousarvion sitovuustasolla eli tulosityksiköiden toimintakatteen osalta toteutui olennaisia yli 100.000 euron ylityksiä ainoastaan perusopetuspalveluissa (0,9 miljoonaa euroa) ja tilapalveluissa (0,2 miljoonaa euroa). Tulosityksiköt raportoivat toiminnan ja talouden toteutumisesta ja poikkeamista tarkemmin toimintakertomusten yhteydessä.

Investointitaso oli melko maltillinen. Investointimenot olivat 4,6 miljoonaa euroa, joka oli 0,8 miljoonaa euroa talousarviota vähemmän. Investoinnit pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella.

3.1.5 Henkilöstö

Kunnan henkilöstöpolitiikkaa ohjaa kuntastrategia ja siihen perustuvat erillisohjeet, jotka on koottu kattavasti henkilöstön saataville henkilöstön käsi-

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole tilinpäätöksen valmistumiseen mennessä tehty talousarviomuutoksia vuodelle 2024. Sitovien erien ylitykset tuodaan valtuustolle takautuvasti hyväksyttäväksi tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Tilikauden päättymisen jälkeen Hirviareena Oy ajautui konkurssiin. Kunta joutuu ottamaan hallaista vastuuta ja taloudellista taakkaa. Hallien siirtyminen Laukaan kunnan hallintaan 15.2.2025 alkaen tuo lisäpainetta kunnan talouden sopeuttamiseen.

Taloudellisesti hallit aiheuttavat Laukaan kunnalle ennakoitua korkeampia kustannuksia. Alkuperäisessä suunnitelmassa kunnan osuus kustannuksista oli hallien päivävuokrat 250 000 euroa vuodessa 15 vuoden vuokra-ajalla. Operaattoriyhtiön konkurssin myötä kustannukset kasvavat. Kunta joutuu vastaamaan kokonaisuudessaan hallien vuokrakustannuksista, joka on 750 000 euroa vuodessa. Lisäksi tulevat hallien ylläpito- ja operointikustannukset, joiden arvioidaan olevan noin 1 miljoonaa euroa vuodessa alkuvuosina. Myöhemmin kustannusten arvioidaan laskevan jonkin verran.

Kustannusten kasvun vastapainoksi kaikki hallien myyntitulot tulevat kunnalle. Arvioiden mukaan myyntitulot olisivat alkuvaiheessa noin 0,5 miljoonaa euroa vuodessa ja myöhemmin noin 1 miljoonaa euroa vuodessa. Näin ollen hallien toimintakate olisi alkuvaiheessa noin -1,25 miljoonaa euroa ja myöhemmin noin -0,75 miljoonaa euroa. Laskelmat käyvät ilmi Laukaan kunnanhallituksen pöytäkirjasta 14.2.2025 § 41.

kirjaksi. Henkilöstö on kuntastrategian yksi keskeinen painopistealue. Uuden kuntastrategian lisäksi kunnassa ei laadita erillistä henkilöstöstrategiaa,

koska henkilöstöä koskevat strategiset tavoitteet on viety suoraan kuntastrategiaan.

Kuntastrategian toimintaperiaatteet antavat pohjan henkilöstöpolitiikalle ja henkilöstöön liittyvälle päätöksenteolle. Strategiassa on kolme läpileikkaavaa toimintaperiaatetta, jotka ovat:

**PIDEMMÄLLE
POSITIIVISESTI
PALVELLEN**

Strategian periaatteita on käsitelty kattavammin luvussa 3.1.3 strategiaa käsittelevässä osiossa.

Henkilöstö on yksi uuden kuntastrategian kolmesta kärkiteemasta tai -kohderyhmästä. Henkilöstön osalta strategian visiona ovat hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt. Tavoitteena on

myös kehittää kuntalaisille parasta mahdollista palvelukulttuuria ja vahvistaa asemaa hyvänä työnantajana, joka houkuttelee osaavia työntekijöitä.

Vakinaisen henkilöstön määrä alitti henkilöstösuunnitelman 36,5 henkilötyövuodella, mutta määräaikaisen henkilöstön määrä puolestaan ylittyi 60,5 henkilötyövuodella. Yhteensä henkilöstömäärä ylitti henkilöstösuunnitelman 24 henkilötyövuoden verran.

Tulosityksiköiden toimintakertomuksissa on kuvattu tarkemmin henkilöstösuunnitelmien toteutumista ja poikkeamien syitä. Seuraavassa taulukossa on esitetty henkilöstösuunnitelman toteutuminen koko kunnan tasolla.

KOKO KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	570,13	600,17	563,62	-36,55
Määräaikaiset	304,12	217,05	277,61	60,56
Yhteensä	874,25	817,22	841,23	24,01

Kunnan henkilöstökulut olivat 40,3 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut alittivat talousarvio 0,2 miljoonaa euroa, eli 0,6 prosenttia. Edelliseen vuoteen verrattuna henkilöstökulut nousivat 0,3 miljoonaa euroa eli 0,7 prosenttia. Vakinaisten ja va-

kinaisluonteisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden palkat nousivat 0,8 prosenttia ja sijaisten 8,2 prosenttia. Sivukulut laskivat 1,3 miljoonalla eurolla.

Palkat ja palkkiot 2022-2024 (1000 €)	2022	2023	2024
Vakinaiset	37 960	30 814	31 063
Sairaus- ja äitiyslomasijaiset	1 201	770	777
Vuosiloma ja muut sijaiset	1 762	725	841
Yhteensä	40 924	32 309	32 681
Sivukulut	10 098	7 723	7 621
Yhteensä	51 022	40 032	40 302

Vakinaisen henkilöstön määrä (tilanne 31.12.2024) kasvoi 15 henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna. Määräaikaisen henkilöstön määrä väheni 18 henkilöllä. Henkilötyövuosia kerätyi 34 edellisvuotta vähemmän. Vähennystä on tapahtunut kaikilla toimialoilla.

Henkilöstön määrä yhteensä oli 896 henkilöä. Selkeästi henkilöstömäärältään suurin palvelualue on sivistyspalvelut, jossa työskentelee lähes 78 prosenttia kunnan henkilöstöstä.

Henkilöstön määrä	2023		2024	
	Htv	%/henk.	Htv	%/henk.
Konsernihallinto	57	6,5	52	6,2
Sivistyspalvelut	671	76,7	650	77,3
Tekniset palvelut	147	16,8	139	16,5
Yhteensä	875	100,0	841	100,0

Henkilöstön määrä 31.12.2024	Vakinaiset		Määräaikaiset		Koko henkilöstö 31.12.2024	
	31.12.2023	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2024	Yhteensä	%/koko henkilöstö
Konsernihallinto	40	41	17	17	58	6,5
Sivistyspalvelut	431	447	262	251	698	77,9
Tekniset palvelut	125	123	24	17	140	15,6
Yhteensä	596	611	303	285	896	100

Sairauspoissaolot laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 1731 kalenteripäivällä. Yhteensä sairauspoissaolopäiviä oli 14,4 henkilötyövuotta kohden,

joka oli yksi päivä henkilötyövuotta kohden vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Sairauspoissaolojen määrä väheni konsernihallinnon ja teknisellä palvelualueella, ja kasvoi sivistyspalveluissa.

Sairauspoissaolot 2022-2024	2022		2023		2024	
	pv	pv/htv	pv	pv/htv	pv	pv/htv
Konsernihallinto	986	16,4	1 400	24,6	343	6,6
Perusturvapalvelut	6 192	19,0	-	-	-	-
Sivistyspalvelut	10 354	16,1	9 109	13,6	9 501	14,6
Tekniset palvelut	2 180	14,8	3 366	22,9	2 300	16,5
Yhteensä	19 712	16,7	13 875	15,9	12 144	14,4

Henkilöstön työterveyshuollon palvelut tuotti 30.09.2024 saakka Pihlajalinna Oy. 1.10.2024 alkaen palveluntuottajaksi valittiin Mehiläinen Oy.

teitä. Yhteistoimintaelimenä ja työsuojelutoimikuntana toimiva kunnan yhteistyöryhmä kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa.

Vuonna 2024 henkilöstön työkyvyn ja työhyvinvoinnin tukemiseksi toteutettiin useita toimenpi-

Henkilöstöhallinnon toiminnasta, henkilöstöstä ja henkilöstöpolitiikasta kerrotaan lisää talous- ja henkilöstöpalvelujen toimintakertomuksessa sekä erillisessä henkilöstöraportissa.

3.1.6 Ympäristöasiat

Laukaassa jätehuolto järjestetään seudullisesti Laukaan, Jyväskylän ja Muuramen alueella. Jätehuollon palvelutehtävistä vastaa kuntien omistama jäteyhtiö Mustankorkea Oy. Jätehuollon viranomaistehtävät ovat Jyväskylän seudun jäte-lautakunnan vastuulla ja valvontatehtäviä hoitaa Laukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja Keski-Suomen ELY-keskus.

Vuoden 2024 aikana Laukaan kunnan alueella ei tapahtunut merkittäviä ympäristöön liittyviä onnettomuuksia. Onnettomuudet olivat pienimuotoisia öljy- tai polttoainevuotoja.

Haarlan sellutehtaan jäljiltä jääneen Lievestuoreen Laajalahdessa olevan O-kuitujätteen maisemointihanke on keskeytynyt Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen johdosta. Muutoshakemuksen käsittely AVI:ssa on päättynyt

31.10.2023 hakijoiden vedettyä hakemus pois käsittelystä. Maisemoinnin loppuun saattaminen ja mahdollisella pinnoitteiden uudelleen sijoittamisella on merkittäviä kustannusvaikutuksia. Keski-Suomen ELY valvontaviranomaisena on antanut 25.11.2024 kehotuksen, jonka mukaan pintarakenteet tulee toteuttaa voimassa olevan luvan mukaisilla materiaaleilla 30.11.2025 mennessä niillä alueilla, joilla pintarakenteita ei vielä ole ja samaan määräaikaan tulee esittää suunnitelma miten ne alueet, joilla pintarakenteet on toteutettu luvanvastaisilla materiaaleilla saataan luvan mukaiseen tilaan.

3.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Korruptio, lahjonnan torjunta ja ihmisoikeusasiat

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäytöstä. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa. Korruption erilaisia esiintymismuotoja voivat olla esimerkiksi:

- virka-aseman väärinkäyttö, lahjonta sekä lahjusten lupaaminen, pyytäminen ja ottaminen
- petos, kavallus, varastaminen ja yhteisten varojen väärinkäyttö
- uhkailu ja väkivallalla pakottaminen
- luottamuksellisen tiedon väärinkäyttö
- suosinta ja suosikkijärjestelmän ylläpito
- lakien ja määräysten kiertäminen
- tosiasioiden vääristely
- laitton seuranta ja tarkkailu
- velvollisuuksien laiminlyönti ja asioiden viivyttely
- huonon hallinnon suojeleminen ja salailu
- välinpitämättömän johtamistyö
- epäreilujen ja epäasiallisten keinojen käyttäminen alaisiin.

Kuntaliitto on yleiskirjeessä 17/2017 ja ohjeessaan ”Korruptio ja eettisyys kunnassa” antanut ohjeita ja määritelmiä korruptiosta ja epäeettisestä toiminnasta kunnissa. Korruption erityisiä riskikohteita kunnissa ovat julkiset hankinnat, maankäyttö

Laukaan kunnalla ei ole tiedossa kunnan alueella olevia saastuneita maa-aineksia tai muita välittömiä ympäristön suojeluun liittyviä kohteita, joihin kohdistuviin toimenpiteisiin kunta varautuisi.

Laukaan kunnassa on käytössään kunnanhallituksen 11.11.2013 § 61 hyväksymä ilmastonsuojelusuunnitelma. Laukaa on mukana kunta-alan energiatehokkuussopimuksessa. Kunnassa toimii ilmasto- ja energiatyön ohjausryhmä, jonka tehtävänä on koordinoita, seurata ja edistää kunnan ilmastotyötä kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti, lisätä sisäistä ja ulkoista viestintää ilmasto- ja energia-asioista sekä tuoda esille kunnan ilmastotekoja.

ja rakentaminen sekä poliittinen toimintaympäristö yleisesti.

Eettisyyttä voidaan edistää ja korruptiota ehkäistä esimerkiksi:

- Johdon omalla käytöksellään antama esimerkki ja johtamisosaamisen lisääminen
- Henkilöstön ja luottamushenkilöiden kouluttaminen
- Sisäinen tarkastus
- Eettisistä periaatteista keskusteleminen
- Arvojen määrittäminen ja niistä tiedottaminen
- Eettisten ohjeiden laatiminen
- Eetiikasta vastaavan henkilön nimeäminen organisaatiossa.

Hyvän hallinnon periaatteita noudattaen Laukaan kunnassa torjutaan korruptiota ja lahjontaa avoimella ja läpinäkyvällä päätöksentekomenettelyllä. Lisäksi pienehkössä kunnassa päättäviä viranomaisia on rajallinen määrä ja päätöksentekoa on mahdollista valvoa yksityiskohtaisellakin tasolla. Riskinä on, että pieni joukko päätöksentekijöitä on mukana tekemässä päätöksiä eri intressiryhmissä. Esteellisyys- ja sidonnaisuusmerkitys ja huomiointi ovat siksi tärkeässä roolissa Laukaan kunnan päätöksenteossa.

Edellä mainituista eettisyyttä edistävästä toimienpiteistä Laukaan kunnassa korostuu johtamisosaaminen ja panostus henkilöstön ja luottamushenkilöiden osaamiseen. Lisäksi kuntastrategiassa on selvästi määritelty organisaation keskeiset toimintaperiaatteet ja niiden mukaisen toimintakulttuurin jalkauttamiseen panostetaan osana strategista johtamista. Kunnassa ei ole erikseen laadittu eettisiä ohjeita tai nimetty etiikasta vastaavaa henkilöä. Toiminnan laillisuudesta ja eettisyydestä on kuitenkin huolehdittu muun muassa huolellisella ohjeistuksella esimerkiksi hankinnoissa. Taloushallintoon ja erityisesti rahaliikenteeseen liittyviin prosesseihin ja kontroleihin on kiinnitetty erityistä huomiota, jotta vältetään vaaralliset tehtävähdistelmät ja väärinkäytösten mahdollisuudet.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje turvaa toiminnan eettisyyttä. Sisäisen valvonnan ohjeissa on korostettu, ettei hankintapäätöksen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta.

Suomen lakien nojalla Laukaan kunnan toiminta on ihmisoikeuksia kunnioittavaa ja vaalivaa. Avoin toiminta- ja päätöksentekokulttuuri varmistavat ihmisoikeuksia loukkaamattoman toiminnan.

Vuonna 2021 Laukaan kunta päätti hankkia ja ottaa käyttöön anonyymien ilmoituskanavan eli niin sanotun whistleblowing-kanavan. Kanavan käyttöönotto toteutui vuoden 2024 aikana ja se edistää eettisen toimintakulttuurin toteutumista ja valvontaa.

Kestävä kuntatalous

Toiminta ja talous kulkevat kunnan päätöksenteossa rinnakkain. Päätöksenteossa on huomioitava ympäristö, ihminen ja talous: näin pyritään luomaan sekä nykyisille asukkaille että tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet.

Kestävän kehityksen tavoitteet (*SDG*) ovat joukko tavoitteita, joiden tavoitteena on antaa suunta kansainvälisen kehityksen tulevaisuudelle. Niiden tavoitteena on tehdä maailmasta kaikille parempi paikka elää. Kestävän kehityksen tavoit-

teita luotaessa on pyritty huomioimaan sekä ympäristö, ihmiset, ihmisoikeudet, alueelliset ja kulttuurilliset erot, talouden näkökulmat, että niiden sovellettavuus kaikkialle maailmaan. Tavoitteiden keskiössä on yhteistyö ja ihmisoikeuksien merkitys.

Kunnat ovat keskeisessä roolissa toteuttamassa peruspalveluissaan kestävän kehityksen tavoitteita. Esimerkiksi yksi kestävän kehityksen tavoitteista on hyvä koulutus. Kunnat ovat yksi avainorganisaatioista toteuttamassa hyvää koulutusta Suomessa. Muita kuntasektorille olennaisesti kuuluvia kestävän kehityksen tavoitteita ovat esimerkiksi terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kestävät kaupungit ja yhteisö, terveys ja hyvinvoinnin edistäminen, elinvoima-asiat, vastuullinen kuluttaminen ja ilmastoteot. Yhteistyö ja kumppanuus kuuluvat kuntien toimintatapaan läheisesti: kunnat tekevät työtä verkostomaisesti muiden kuntien, järjestöjen ja yritysten kanssa.

Taloudellisella kestävyydellä tarkoitetaan globaalisti tasapainoista kasvua, joka ei perustu pitkällä aikavälillä velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen. Taloudellinen kestävyys on edellytys monille yhteiskunnan toiminnoille. Taloudellinen kestävyys on tärkeässä roolissa kunnan palveluita tuottaessa. Kunnassa taloudellinen kestävyys tarkoittaa, että kunnan talous on tasapainossa ja investoinnit tehdään pitkän aikavälin kestävyttä silmällä pitäen. Kestävän talouden kunnassa pyritään siihen, että resurssit käytetään tehokkaasti ja vastuullisesti. Jos kunnassa ei taloudellinen kestävyys ole kunnossa, lakisäätöisiä palveluja on hankala tuottaa laadukkaasti. Taloudellista kestävyttä on myös tuleviin haasteisiin ja toimintaympäristön muutokseen varautuminen.

Sosiaalinen kestävyys puolestaan varmistaa, että kaikki kuntalaiset voivat osallistua ja vaikuttaa yhteisönsä toimintaan, ja että eriarvoisuutta pyritään vähentämään.

Laukaan kuntastrategia on tehty vuoteen 2030 saakka. Laukaan kuntastrategiassa on kestävän kehityksen periaatteet ja tavoitteet huomioitu vahvasti. Strategiassa korostetaan vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä, joiden tavoitteena

on laukaalaisten menestys ja hyvinvointi. Strategian mukaisesti kunta tuottaa ja kehittää laukaalaisten palveluita vastuullisesti ja huomioiden pitkäkantoiset vaikutukset talouteen, asukkaiden arkeen ja ympäristöön. Tavoitteen on rakentaa asukkaille parasta mahdollista arkea. Yhtenä strategian muista mittareista on mainittu ilmasto-ohjelma. Laukaan kunnassa on kestävä kehityksen näkökulmia huomioitu monipuolisesti eri ohjelmissa, suunnitelmissa ja työryhmissä.

Laukaan kunnan ilmastonsuojelusuunnitelma on hyväksytty kunnanvaltuustossa vuonna 2013. Suunnitelmassa on käyty läpi kasvihuonekaasujen lisääntymisen keskeiset tekijät ja niiden vähentämismahdollisuudet. Suunnitelman liitteeksi on teetetty kasvihuonepäästöjen ennustelaskelma vuodelle 2025. Ilmastonsuojelusuunnitelma on osin vanhentunut eikä sitä ole aktiivisesti päivitetty tai hyödynnetty kunnan päätöksenteossa.

Ilmasto- ja energiatyön ohjausryhmä Laukaassa toimii monialainen ilmasto- ja energiatyön ohjausryhmä. Ryhmän tavoitteena on edistää, seurata ja arvioida ilmasto-ohjelman tavoitteiden toteutumista. Ryhmä myös viestii ilmasto- ja energia-asioista ja tuo esille kunnan ilmastotekoja asukkailleen ja muille ja sidosryhmille. Ilmasto- ja energiatyöryhmä toimii energiatehokkuussopimuksen seurantaryhmänä.

Kunta on mukana kunta-alan **energiatehokkuussopimuksessa**, joka on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä kunta-alalla vuosina 2017-2025. Sopimuksen tavoitteena on 7,5 prosentin energiansäästö kunnan toiminoissa erityisesti energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian osuutta lisäämällä.

Laukaan kunta on sitoutunut Jyväskylän seudun **jättepoliittiseen ohjelmaan**. Ohjelman visiona on jätteen Jyvässeutu 2030. Eli vähemmän jätettä, enemmän kierrätystä – laajalla yhteistyöllä. Jättepoliittinen ohjelma muodostuu neljästä tavoitteesta sekä tavoitteita mittaavista indikaattoreista ja konkreettisista toimenpiteistä.

Jyväskylän seudun **MAL-kehityskuva** on kahdeksan kunnan yhteinen, karttapohjainen pitkän aikavälin suunnitelma alueen yhdyskuntarakenteesta, viheralueista ja liikennejärjestelmästä. MAL-kehityskuva hyväksyttiin seudun kuntien kunnanvaltuustoissa vuoden 2023 alussa. Tavoitteena on ohjata seudun väestönkasvua sekä maankäyttöä ja liikennejärjestelmän kehittämistä hallitusti siten, että MAL-sopimuksen tavoitteet yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kestävydestä ja vähähiilisydestä toteutuvat.

Laukaan maankäytön rakennemalli Liekki on koko kuntaa koskeva suunnitelma, jossa on muodostettu pitkän tähtäimen näkemys kunnan yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmästä tavoitevuonna 2040+. Työ tarkentaa muun muassa Jyväskylän seudun MAL-kehityskuvan tavoitteita. Rakennemallissa on tarkasteltu muuttuneen toimintaympäristön tuomia reagointitarpeita hyödyntäen ajantasaista tietoa kauaskantoisten päätösten tekemiseksi. Rakennemallityössä tarkasteltiin eri liikkumismuotojen reittejä ja niiden kehittämistarpeita, yhdyskuntarakenteen muodostumista ja erityisesti haja- ja rantarakentamisen vaikutusta ja ohjaamista. Rakennemalli Liekki hyväksyttiin Laukaan kunnanvaltuustossa maaliskuussa 2024.

Metsäohjelma on kunnan metsäomaisuuden käyttöä ja hoitoa ohjaava strateginen suunnitelma, jonka kunnanvaltuusto on hyväksynyt marraskuussa 2024. Metsäohjelman linjaukset ohjaavat toimintaa pitkällä tähtäimellä. Ohjelmassa on huomioitu kunnan tavoitteet, muut strategiat sekä asukkaiden ja sidosryhmien toiveet. Metsien erilaiset käyttötavat sekä metsien merkittävä rooli kunnan toiminnassa edellyttävät kestävää, monitavoitteista metsänhoitoa. Metsien hoidon ja käytön tavoitteissa korostuvat talouden lisäksi ihmisten virkistäytyminen ja hyvinvointi, metsien monipuolisuus ja luonnon monimuotoisuus sekä metsien terveys ja turvallisuus.

3.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hyvinvointialueuudistus siirsi vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuun kunnalta hyvinvointialueelle. Uudistuksella on olennaisia ja pysyviä vaikutuksia kunnan toimintaan ja talouteen. Kunnan rahoitus määräytyy uudistuksen jälkeen uudella tavalla ja käyttötalouden koko karkeasti puoliintui.

Vaikka sote-uudistuksessa kunnilta siirtyy koko maan tasolla yhtä paljon tuloja kuin kustannuksia, kuntakohtaiset siirtyvät kustannukset ja tulot poikkesivat merkittävästi toisistaan. Siirtyvissä sote-kustannuksissa on asukaskohtaisesti suuria eroja kuntien välillä, minkä lisäksi kunnallisveron tuotto- ja yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet poikkeavat merkittävästi kunnittain. Jotta poikkeamat kunnalta siirtyvien kustannusten ja tulojen määrässä eivät aiheuttaisi yksittäisen kunnan talouden tasapainoon merkittäviä muutoksia, kuntakohtaisia eroja rajoitetaan valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä muutoksilla ja tasauselementeillä. Yksittäisten kuntien osalta nämä saatavat vaikuttaa oleellisesti valtionosuuden määrään sote-uudistuksen jälkeen.

Edellä mainittu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueelle siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus vaikuttaa Laukaan kunnan valtionosuuksiin merkittävästi. Sote-kuluja vastaava rahoitus leikattiin kunnilta, ja siirrettiin hyvinvointialueille. Sote-kulujen kasvaessa myös siirrettävien tulojen määrä kasvoi. Laukaan kunnan sote-kulut kasvoivat merkittävästi vuosina 2021-2022, josta poikkileikkaus kulujen ja tulojen siirrossa toteutettiin. Etenkin sairaanhoitopiirin ja seututerveyskeskuksen alijäämien kattaminen toi merkittävät kustannukset kunnalle: yhteensä 7,4 miljoonaa euroa. Myös oman toiminnan kustannukset kasvoivat huomattavasti etenkin vanhus- ja vammaispalveluissa. Kunnan taloudellisella tilanteella ennen uudistusta oli keskeinen merkitys sen kannalta, minkälaiset taloudelliset edellytykset kunnalla on jäljelle jäävien tehtävien hoitoon ja tuleviin inves-

tointeihin. Vaikka kasvavat sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kustannuspaineet poistuivat kuntien vastuulta, talouden tasapainottamiskeinot ovat osin nykyään rajallisemmat. Laukaan kunnan taloudellinen tilanne heikkeni merkittävästi sairaanhoitopiirin ja seututerveyskeskuksen alijäämien kattamisen seurauksena. Kun valtionosuuksien määrä heikkenee merkittävästi, yhtälö on haastava.

Jotta kuntien rahoitusjärjestelmä vastaisi kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta, kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä uudistetaan. Uuden rahoitusjärjestelmän piti tulla voimaan vuoden 2026 alusta. Voimaantumista kuitenkin lykättiin, ja lykkäyspäätöksen seurauksena voimaantulo on aikaisintaan 1.1.2027. Lykkäyspäätös ei ollut toivottu ratkaisu Laukaan kunnan talouden kannalta, sillä uudistuksen myötä Laukaan ennakoitua olevan ”voittavien” kuntien puolella. Lisätietoa asiasta saadaan myöhemmin, kun ennakkolliset kuntakohtaiset laskelmat julkaistaan. Äkillisiä ja dramaattisia muutoksia valtionosuuden määrään ei heti uudistuksen alusta kannattane kuitenkaan odottaa: ennakkotietojen mukaan muutoksia loivennetaan uudella, kaikki vaikutukset yhteen summaavalla tasauksella ja siirtymäajalla

Valtionosuuksien ohella kunnan korkomenot ovat nousseet, inflaatio nostanut hintoja ja poistotaso noussut investointien myötä. Kunta investoi 2010-luvulla merkittävästi palvelukiinteistöihin ja nyt sen tulee kyetä hyödyntämään tehtyjä investointeja elinvoiman ylläpitämiseksi. Investointien ja kiinteistöleasing-hankkeiden myötä poistot ja toimintakulut kasvavat ja lisäksi suuri lainamäärä tuo riskin kasvavista korkokustannuksista. Toisaalta kunnan rakennuskanta on erinomaisessa kunnossa ja korjausvelkaa on verrattain vähän.

Kuntien suhdanneherkkyys on kasvanut. Yleinen taloustilanne laahaa matalasuhdanteessa. Matalasuhdanteessa kuntien verotuloja kertyy noususuhdannetta vähemmän. Kunnan talouden tasapainolle aiheutuu haasteita, mikäli verotulojen kehitys ei ole suotuisaa. Työttömyys on kääntynyt

nousuun, ja työttömyydestä aiheutuvat kustannukset ovat TE-uudistuksen jälkeen kuntien kannettavina. Toimeentulotuen määrän rahoitus on kasvussa. Kasvu oli viime vuonna lähes 100 miljoonaa euroa. Kunta maksaa puolet kuntalaisensa Kelan kautta saamasta perustoimeentulotuesta, kun kunnalle kuuluva toimeentulotuen määrä pidätetään kuntien valtionosuuksista jäljikäteen.

Talouden tasapainottaminen näyttelee merkittävää osaa Laukaan kunnan lähivuosien kehityksessä ja johtamisessa. Laukaan kunta kääntyi kumulatiivisesti alijäämäiseksi tappiollisen tilikauden jälkeen. Myös vuoden 2025 tulos muodostuu alijäämäiseksi voimakkaista sopeuttamistoimista huolimatta. Kuntalain mukaan kunnan on katettava alijäämät viimeistään vuoden 2029 tilinpäätöksessä.

Tasapainottamisohjelmaan hyväksytyjen toimenpiteiden vaikuttava toimeenpano näkyy merkittävästi kunnan toiminnassa vuosina 2024-2026. Alijäämien kattamisen lisäksi tasapainottamisohjelman tavoitteena on, ettei kunnan lainamäärä kasva vuoden 2023 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Hirviareenan siirtyminen Laukaan kunnan hallintaan 15.2.2025 alkaen tuo lisäpainetta kunnan talouden sopeuttamiseen.

Tilinpäätöshetkellä sopeutusohjelmaa on takana yksi vuosi, ja kaksi vuotta on edessä. Sopeutusohjelman toteutuksen osalta tilanne on tässä kohtaa alun perin ennakoitua parempi, sillä tilikaudella 2024 tulos oli kolme miljoonaa muutettua talousarviota parempi, mikä helpottaa sopeutusten lähtötilannetta. Sopeutustoimenpiteiden voidaan todeta pureen tähän mennessä hyvin.

Vuoden 2025 aikana toteutetaan teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen. Yhtiöittämisellä haetaan sopeutusohjelman loppuun mennessä 1.060.000 euron vuotuisia säästöjä, joten yhtiön toiminta ja sen seurauksena saatavien säästöjen toteutuminen ovat merkittävässä osassa sopeutusohjelman toteutuksen onnistumisessa.

Talouden tasapainottamisen onnistumisessa sote-kiinteistöt ovat kriittinen tekijä. Hyvinvointialueuudistuksessa sosiaali- ja teveytoimen sekä pelastustoimen käytössä olevat kiinteistöt jäivät kunnan omistukseen. Talouden tasapainottamisohjelman lähtökohtana on, että sote-kiinteistöistä luovutaan myymällä, mikäli saatava hinta on tavoitteiden mukainen.

Kuntatalouteen merkittävästi vaikuttavat rakennemuutokset jatkuvat. Vuonna 2025 työvoimapolveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille, mikä vaikuttaa olennaisesti valtionosuustuloihin, toimintamenoihin ja toimintaan. Kunta on päättänyt liittyä Äänekosken kaupungin johtamaan Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen. Vaikka Äänekosken kaupunki isäntäkuntata tuottaa pääosan palveluista, on uudistuksella merkittävä vaikutus myös Laukaan kunnalle.

Viime vuosien väestökehityksen ja uusimpien väestöennusteiden mukaan Laukaan väkiluvun kasvu on tullut tiensä päähän. Kunnan kehitys on viime vuosikymmeninä nojannut vahvasti tasaiseen kasvuun. Tulevana vuosikymmenenä on kyettävä kehittymään uudenaikaisessa toimintaympäristössä. Toisaalta ennusteita vasten tavoitellaan edelleen kasvu-uralle palaamista ja toisaalta mikäli ennusteet toteutuvat, palveluiden ja talouden sopeuttamisen väestörakenteen muuttuessa on oltava tehokasta ja oikea-aikaista.

Kunnan toiminta ja talous kulkevat käsi kädessä. Jotta kunnan palvelut saadaan järjestettyä asianmukaisesti nyt ja tulevaisuudessa, tulee talouden olla kestävällä tasolla. Kriisikuntakriteerit ovat painumassa heikommalle tasolle: kunta painui alijäämäiseksi, ja kuntalain mukaan alijäämä tulee kattaa. Muista kriisikuntakriteereistä kaksi täyttyi, ja kaksi ei. Kriisikuntakriteereitä on seurattava tarkasti. Vuosikate suhteessa poistoihin oli tarpeeksi vahva, ja todennäköisesti lainakannan ja vuokravastuiden määrä verrattuna muihin kuntiin pysyy alle vaaditun. Koska mittarilla verrataan muihin kuntiin, vertailutieto saadaan vasta syksyllä. Talouden tilanne on kokonaisuudessaan haastava.

3.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriötömyydestä. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida, hallita ja raportoida toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta käsittää kuntakonsernin lyhyen ja pitkän aikavälin **strategiset, taloudelliset, toiminnalliset** ja **vahinkoriskit**, jotka voivat olla ulkoisia tai sisäisiä.

Strategiset riskit

Valtuusto hyväksyi Laukaan kunnalle strategian kesällä 2022. Strategian läpileikkaavina periaatteina ovat PIDEMMÄLLE, POSITIIVISESTI ja PALVELLLEN. Strategiassa on valittu kolme kärkiteemaa, jotka ovat asukas, henkilöstö ja yritykset. Periaatteisiin pohjautuen jokaiseen kärkiteemaan liittyen on asetettu tavoitteita. Lisäksi strategiaan sisältyy talouden tasapainotavoite.

Kunnan talouden tulee olla kunnossa, jotta strategisia tavoitteita voidaan toteuttaa. Laukaan kunnassa valtionosuusuudistuksen jälkeen taloudellinen kestävyys voidaan nähdä riskinä. Jos talous ei ole kestäväällä pohjalla, strategisena riskinä on, että strategiassa asetettuja tavoitteita ei saada toteutettua. Näin voi tapahtua, jos talouden tasapainottamisen tavoitteeseen pääseminen käytännössä edellyttää muista tavoitteista tinkimistä. Valtuuston tulisi ohjata strategista johtamista siten, että strategian tavoitteet tukevat toisiaan, jolloin strategian toiminnalliset tavoitteet myös vahvistavat kunnan taloutta. Myös sopeutusohjelma on tärkeässä roolissa talouden tasapainottamisessa: sopeutusohjelma on strategian toimeenpanon ohjelma, jonka kautta suunnitellaan talouden kestävyyttä. Laukaan sopeutusohjelma on laadittu vuosille 2024-2026.

Epäsuotuisa väestökehitys ja väestöennustamisen epäonnistuminen muodostavat kunnalle merkittävän strategisen riskin. Väestökehitys vaikuttaa olennaisesti kunnan talouteen. Talouden tasapainottaminen edellyttää onnistunutta oikeaan tietoon perustuvaa sopeuttamista.

Kuntien rahoitus muuttui hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä. Kuntien valtionosuusperusteet korreloivat entistä heikoimmin väestörakenteen kanssa. Väestörakenteeltaan nuorekkaat kunnat näyttävät joutuvan taloudellisesti tiukalle rahoituksen uusjaossa. Keski-Suomen kunnat kärsivät terveydenhuollon viime vuosien kustannusten kasvusta pysyvästi valtionosuusleikkausten muodossa. 2025 alusta toteutuva TE-palveluiden uudistus vaikuttaa kuntatalouteen ja alustavien arvioiden mukaan Keski-Suomi ei ainakaan erityisesti hyödy taloudellisesti uudistuksesta. Laukaan strategisena riskinä on, että kuntien rahoitusjärjestelmää ei uudisteta riittävän ajoissa ja kunnan talous painuu entistä heikompaan tilaan.

Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena myös kunnan omistukseen jääneet sosiaali- ja terveyspalvelujen käytössä olevat kiinteistöt aiheuttavat uuden strategis-taloudellisen riskin. Hyvinvointialue ei ole tehnyt kuntien kiinteistöihin pitkiä vuokrasopimuksia. Riskinä on, että hyvinvointialue ei jatka kaikkien kunnan omistamien tilojen käyttöä, jolloin kunnalle aiheutuu taloudellisia menetyksiä.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristöä sekä tuonut monenlaisia vaikutuksia talouteen. Turvallisuuksien muuttuminen tulee huomioida kunnan johtamisessa erilaisten häiriöiden ennaltaehkäisyyn ja niihin varautumiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Taloudelliset riskit

Laukaassa on toteutettu laajaa investointiohjelmaa ja sen seurauksena kunnan lainakanta on

kasvanut. Taloudellisia riskejä lisää laajan investointiohjelman läpivienti sekä investointien myötä lisääntynyt lainakanta ja sen rahoituskustannukset. Nollakorkojen aika on päättynyt ja korkotason noustua korkoriskit ovat toteutuneet. Suojaamattomien lainojen osalta korkokustannukset ovat nousseet olennaisesti. Kunnan korkokustannukset kasvoivat vuonna 2024 0,95 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Kunnan lainasalkusta 31.12.2024 pitkäaikaista rahoitusta oli 21 prosenttia ja lyhytaikaista rahoitusta 79 prosenttia. Lyhytaikaiseen rahoitukseen liittyy korkoriski äkillisistä korkomuutoksista johtuen, sekä jälleenrahoitusriski rahoitusmarkkinahäiriöistä johtuen.

Korkoriskien suojaamiseksi kunnanhallitus hyväksyi lainasalkun korkosuojapolitiikan 31.8.2015 § 181. Korkosuojapolitiikan mukaan lainasalkun suojausaste tulee olla 10-80 %. Korkosuojapolitiikan mukaisesti lainasalkusta on 64 prosenttia korkosuojattu tai sidottu pitkäaikaisiin kiinteisiin korkoihin. Suojausaste on korkoriskipolitiikassa määritellyn suojausasteen mukainen.

Kunnan takaus- ja antolainapolitiikka ja varainhankintapolitiikka on hyväksytty kunnanhallituksessa 22.5.2023. Kunnan antolainojen määrä on 18,3 miljoonaa euroa ja siinä on vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna 0,7 miljoonaa euroa. Suurimmat antolainat ovat konsernin sisäisiä rahoitusjärjestelyjä, eli 15,265 miljoonan euron antolaina Laukaan Vesihuolto Oy:lle ja 2,9 miljoonan euron antolaina Laukaan Vuokratodit Oy:lle. Edellä mainittujen lisäksi Laukaan kunnalla on pieni laina Väentupa Ry:lle, sekä yksittäisiä EU-rahoitteisten hankkeiden välirahoituksia paikallisille yhdistykselle.

Myönnettyjen takauksien yhteenlaskettu määrä oli vuoden 2024 päättyessä 20,9 miljoonaa euroa. Takauksista 17,3 miljoonaa euroa on myönnetty Laukaan Vuokratodit Oy:lle. Jyväseudun puhdistamo Oy:lle myönnettyjä takauksia on 1,6 miljoonaa euroa, Laukaan Vesihuolto Oy:lle 1,5 miljoonaa euroa, Vesiosuuskunnille 0,3 miljoonaa ja Laukaan asumispalvelusäätöille 0,1 miljoonaa euroa.

Uusia takauksia myönnettiin tilivuoden 2024 aikana 3,35 miljoonan euron edestä kunnan omistamalle Laukaan Vuokratodit Oy:lle. Takausmaksuja myönnettyistä takauksista kunta peri yhteensä 80.000 euroa.

Vuoden 2023 alusta vastuu sosiaali- ja terveystalvasta sekä pelastustoimesta siirtyi valtion rahoitettavaksi ja hyvinvointialueen järjestettäväksi. Hyvinvointialueuudistuksen talousvaikutukset kunnalle olivat merkittäviä. Uudistukseen liittyvät verojen ja valtionosuuksien leikkaukset iskivät Laukaan kunnan talouteen erityisen pahasti. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen repaleinen ja epä johdonmukainen kuntien rahoitusmalli ei tunnista Laukaan kaltaisen kunnan erityispiirteitä. Merkittävästi lapsivoittoisen kunnan tulopohja jää nyky-mallissa helposti erittäin heikoksi. Kuntakenttä onkin vaatinut valtiolta ripeitä toimia kuntien rahoitusjärjestelmän uusimiseksi. Rahoitusjärjestelmän uudistusta valmistellaan ja sen on määrä astua voimaan vuonna 2027. Vaikka nykyinen rahoitusjärjestelmä on Laukaan kannalta toimimaton sisältää sen uudistaminenkin riskejä. Koska uudistuksen aiheuttamat muutokset ovat suuria, koetaan välttämättömäksi tasata muutostekijöiden yhteisvaikutuksia järjestelmämuutoksen tasauksella. Tämänhetkisen tiedon mukaan tasausjärjestelmässä suurin hyväksytty valtionosuuden vähennys kolmen vuoden siirtymäkauden jälkeen olisi 180 euroa asukasta kohden. Suurin hyväksytty valtionosuuden lisäys puolestaan olisi 240 euroa asukasta kohden. Näihin maksimuutoksiin siirtäisi asteittain siirtymäkauden aikana ja rajat ylittävät muutokset tasattaisiin pysyvällä tasaus-erällä. Vaikka Laukaa saisi lisäyksenä maksimuutoksen 240 euroa, ei lisäys kattaisi sote-uudistuksen aiheuttamaa menetystä kunnan valtionosuuksissa.

Valtiontalouden tasapainottamisvaimeet uhkaavat myös kuntakentän rahoituksen riittävyttä. Valtion sopeutustoimet voivat näkyä tulevaisuudessa entistä pienempinä valtionosuuksina kunnille. Hyvinvointialueiden epäonnistuminen omassa taloudenpidossaan voi myös lisätä valtion painetta sopeuttaa kuntien avustuksia.

Riskien ja epävarmuustekijöiden näkökulmasta on merkitystä myös sillä, että kuntien menot ja tulot pienenevät Sote-uudistuksen seurauksena, mutta velat ja vastuut pääosin säilyvät. Myös poistot pysyvät ennallaan. Tulojen ja kulujen pienentyessä emokunnan osuus kuntakonsernissa pieneni.

Sopeutusohjelman toimeenpanon onnistuminen on merkittävässä roolissa Laukaan kunnan talouden suunnittelussa. Sopeutusohjelman toimenpiteiden toteutukseen liittyy taloudellista riskiä. Sopeutustoimenpiteiden on suurelta osin onnistuttava, jotta talouden tasapaino saavutetaan.

Tilikauden päättymisen jälkeen Hirviareena Oy ajautui konkurssiin. Kunta joutuu ottamaan hallaista vastuuta ja taloudellista taakkaa. Hallien siirtyminen Laukaan kunnan hallintaan 15.2.2025 alkaen tuo lisäpainetta kunnan talouden sopeuttamiseen. Taloudellisesti hallit aiheuttavat Laukaan kunnalle ennakoitua korkeampia kustannuksia.

Toiminnalliset riskit

Henkilöstöriskit

Poliittisen ilmapiirin heikkeneminen ja luottamuksen mureneminen viranhaltijoiden ja päättäjien välillä voi haitata kunnan toimintaa ja siihen liittyviä useita toiminnallisia riskejä. Päätöksenteko hidastuu, työilmapiiri heikkenee ja palveluiden laatu voi kärsiä. Pitkäjänteinen kehitystyö vaikeutuu, ja kuntalaisten sekä sidosryhmien luottamus hallintoon voi murentua. Työmotivaatio voi laskea, jos asiantuntemusta ei arvosteta tai päätöksenteko koetaan epävarmaksi, mikä voi johtaa avainhenkilöiden lähtöön. Tämä puolestaan kasvattaa rekrytointihaasteita ja osaamisvajetta. Samalla hallinnon sisäiset jännitteet voivat lisätä valituksia ja kanteluja, mikä kuormittaa hallintoa, lisää oikeudellisia ja hallinnollisia kustannuksia sekä vie resursseja varsinaisesta palvelutuotannosta. Ilmapiirin heikentyessä riskinä on myös poukkoileva päätöksenteko ja hankkeiden viivästyminen, mikä voi heikentää kunnan elinvoimaa ja luoda epävarmuutta tulevaisuuden kehitykselle.

Henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen. Laukaan kunnassa keskeisissä

tehtävissä työskenteleville on nimetty sijainen, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävissäkin tilanteissa. Siitä huolimatta organisaatio on ohut ja avainhenkilöriskit ovat merkittäviä joissakin tehtävissä.

Henkilöstön osaamisen varmistamiseen ja niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämiseen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista. Henkilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on kiinnitetty huomiota. Lähes kaikki esihenkilöasemassa olevat ovat saaneet erillistä johtamiskoulutusta ja sitä tarjotaan kaikille esihenkilönä toimiville tai esihenkilöksi siirtyville.

Henkilöstön saatavuutta on tarkkailtu vuosittain muun muassa seuraamalla rekrytointien hakijamääriä eri aloilla. Saatavuus on viime vuosina selvästi heikentynyt ja eräillä aloilla saatavuusongelma näkyy jo resurssivajeena tai kustannusten kasvuna. Erityisesti varhaiskasvatusalan henkilöstön saatavuus on heikentynyt selvästi viime vuosina. Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuutta pyritään vahvistamaan muun muassa palkkausjärjestelmää kehittämällä. Kunnan on lisäksi kehitettävä joustavaa henkilöstöpolitiikkaa ja harkittava esimerkiksi etätyömahdollisuuksien laajentamista soveltuvin osin henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi tulevaisuudessa.

Tietojärjestelmä- ja tietosuojariskit

Organisaatioiden toimiessa entistä enemmän tietojärjestelmien ja -verkkojen varassa näiden toimintahäiriöt voivat merkittävästi heikentää tai laimauttaa organisaation toimintoja. Tietojärjestelmäriskien lukeutuvat laite-, ohjelmisto- ja tietoliikennetietoturvariskit sekä inhimilliset riskit ja uhka ulkopuolisista hyökkäyksistä. Tietojärjestelmäriskien hallintaan hyvällä valvonnalla ja varautumisella poikkeustilanteisiin, erilaisin varmistustoiminnoin sekä hyvällä ohjeistuksella ja käyttäjäopastuksella. Kunta huolehtii tietohallinnon riittävästä resursoinnista, jotta tietojärjestelmiin liittyviä tietoturvariskejä pystytään hallitsemaan.

EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen tietosuojariskit ovat nousseet entistä suuremmin

esille. Tietosuoja-asetuksen vaatimien toimintamallien käyttöönotto kunnassa helpottaa hallitsemaan tietosuojariskejä. Tietosuojarismit voivat olla operatiivisia, mutta ne voivat myös aiheuttaa taloudellista haittaa sekä mainehaitan kautta olla jopa strategisia riskejä. Laukaan tietosuojavastava valvoo aktiivisesti tietosuojan toteutumista ja toimintamalleja kunnassa.

Hybridivaikuttaminen

Venäjän hyökkäyssota, taloudelliset pakotteet ja Suomen liittyminen Natoon ovat lisänneet hybridivaikuttamisen uhkaa. Hybridiuhissa on kyse pahantahtoisen ulkoisen vaikuttamisesta, jolla valtiollinen toimija pyrkii eri keinoja yhdistelmällä systemaattisesti vaikuttamaan kohteena olevaan maahan. Hybridivaikuttamisen tavoitteena on hyödyntää kohteeksi valitun valtion haavoittuvuuksia ja pyrkiä tekemään se mahdollisimman peitellysti.

Kuntaliiton mukaan kunnissa on syytä pitää tosiasiana sitä, että toimintaan kohdistuu hybridivaikuttamisen uhkaa. Kunnat vastaavat alueellaan monista arjen elintärkeistä toiminnoista, järjestävät peruspalveluita ja toimittavat myös yleiset myös vaalit. Arjen sujuvuuden häiritseminen on yksi keinoista, joita Venäjä käyttää hyväksi. Keinovalikoimaan voi kuulua esimerkiksi poliittisia, diplomaattisia, taloudellisia ja sotilaallisia keinoja sekä informaatio- ja kybervaikuttamista.

Kuntakentällä on havaintoja tiedusteluun viittavasta toiminnasta, kyberhyökkäyksistä sekä avoimeen paikkatietoon kohdistuvasta epänormaalisti kiinnostuksesta. On selvää, että kuntien on entistä vahvemmin suojattava toimintojaan ja tietovarantojaan.

Kuntien tulee arvioida kriittiset kohteet ja tiedottaa, missä suojausta erityisesti tarvitaan. Myös henkilökunnan tietoisuus ja valppaus havaintoisen tekemiseksi ja esimerkiksi asiattoman liikuskulun estämiseksi ovat tärkeitä ennaltaehkäiseviä toimia. Kyberturvallisuus on pidettävä osana arjen ajattelua kaikissa käytössä olevissa digitaalisissa laitteissa.

Vahinkoriskit

Ennakoitavissa olevat vahinkoriskit ovat rajallisia. Kunnan kiinteistöihin kohdistuvat mittavat vahingot, kuten tulipalot tai laajat vesivahingot voisivat vahingoittaa huomattavasti kunnan toimintaa varsinkin vahingon kohdistuessa palvelutuotantotiloihin, kuten koululle tai päiväkotiin, sillä korvaavia tiloja on lyhyellä aikavälillä rajallisesti saatavilla. Palvelutuotannon tiloihin kohdistuvat vahingot voivat aiheuttaa myös henkilöstöön ja asiakkaisiin sekä kuntalaisiin kohdistuvia uhkia.

Vakuutukset

Kunnanhallitus hyväksyi kunnan vakuutusperiaatteet 15.9.2014 § 180. Vakuutusperiaatteissa määritellään kunnan vakuutusten vastuut, millä periaatteilla kuntalaiset, henkilökunta, toiminta ja omaisuus vakuutetaan, kuinka vakuutukset hankitaan sekä kuinka henkilöstöä tiedotetaan.

Työtaturma- ja ammattitautivakuutukset ovat lakisääteisiä vakuutuksia, jotka kattavat henkilöstön sosiaaliturvan työtaturman, työmatkataturman tai ammattitaudin sattuessa. Lisäksi kunnalla on ei-lakisääteinen etätyövakuutus laajentamaan henkilöstön vakuutusturvaa etätyöskenteilyn yhteydessä.

Kunnalla on ryhmätaturmavakuutus, jossa vakuutettuina ovat kunnan järjestämään toimintaan osallistuvat henkilöt, muun muassa koululaiset, päiväkotilapset, kerholaiset, retkille ja leireille tai muuhun kunnan järjestämään toimintaan osallistuvat.

Kunnalla on lisäksi vapaaehtoisena matkavakuutus henkilöstölle ja toimintaan osallistuville kuntalaisille, omaisuusvakuutuksia, keskeytysvakuutus, rakennus ja asennustyövakuutus, toiminnan ja tuotevastuuvakuutus, oikeusturvavakuutus, hallinnon vastuuvakuutus, metsävakuutus ja ajoneuvovakuutuksia.

Vuoden 2016 alusta lukien vakuutukset on keskitetty Pohjola Vakuutukseen / OP Vakuutukseen. Vakuutukset kilpailutettiin vuonna 2022, mutta

vakuutusyhtiö ei kilpailutuksen jälkeen muuttanut. Uudet vakuutus sopimukset tulivat voimaan vuoden 2023 alusta lukien.

Oikeudenkäynnit

Kunnalla on yhdessä useiden Keski-Suomen kuntien kanssa käynnissä oikeudenkäynti Keski-Suomen Hyvinvointialuetta vastaan koskien Keski-Suomen Sairaanhoidopiirin vuoden 2022 tilinpäätöksen hyväksymistä. Kuntien näkemyksen mukaan Keski-Suomen Hyvinvointialue on virheellisesti toiminut Keski-Suomen Sairaanhoidopiirin valtuuston lainvoimaisen päätöksen vastaisesti sairaanhoidopiirin tilinpäätöstä laatiessa, kun se ei ole toteuttanut 24 miljoonan euron alijäämien kattamista peruspääomaa alentamalla. Kunnat ovat valittaneet hyvinvointialueen päätöksestä hyväksyä Keski-Suomen Sairaanhoidopiirin tilinpäätös vuodelta 2022 Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Asian käsittely Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa on tilinpäätöksen laatimishetkellä kesken. Kiistanalaisen asian taloudellinen vaikutus Laukaan kunnalle on kertaluontoisesti 1,7 miljoonaa euroa ja kerrannaisvaikutuksiltaan mahdollisesti huomattavasti suurempi, koska ratkaisulla voi olla vaikutusta valtionosuuksien pysyvään tasoon. Kyseessä oleva 1,7 miljoonaa euroa on kirjattu tulosaikutteisena pakollisena varauksena kuluksi vuoden 2022 tilinpäätökseen. Oikeudenkäynnillä voi olla siis kunnalle positiivisia talousvaikutuksia, mutta ei negatiivisia, koska ne on varovaisuuden periaatteen mukaisesti huomioitu jo tilinpäätöksessä 2022.

Kunnalla on lisäksi käynnissä Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa oikeudenkäynti, jossa kuntalainen on vaatinut valtuuston kahden koulun lakauttamista koskevan päätöksen 11.12.2023 § 61

kumoamista lainvastaisena ja valtuuston talousarvion hyväksymistä koskevan päätöksen 11.12.2023 § 62 pöytäkirjan kirjoittamista kokouksen kulkua vastaavaksi. Kunnanhallitus on antanut asiasta lausunnon Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle, mutta asian käsittely on tilinpäätöksen laatimishetkellä kesken.

Kunnan tilinpäätöksessä on noin 0,1 miljoonaa euroa toimintatuloja, jotka on laskutettu Keski-Suomen hyvinvointialueelta perustuen Laukaaseen sijoitettujen lasten varhaiskasvatuspalveluiden tuottamiseen. Hyvinvointialue on kiistänyt olevansa vastuussa kyseisistä kustannuksista. Erimielisyyteen ei ole tilinpäätöksen laatimishetkellä saatu ratkaisua, ja asia on hallinto-oikeudessa viireillä.

Hirviareenan hallit rakennutti ja omistaa 100 prosenttisesti kiinteistöosakeyhtiö Leppävesiareena Oy. Kiinteistöyhtiö on vastannut hallien rakentamisen kuluista. Laukaan kunta on päättänyt ostaa viiden prosentin osuuden Kiinteistöosakeyhtiö Leppävesiareena Oy:n osakekannasta 50 euron hintaan (Kunnanhallitus 9.9.2024 §163). Päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen.

Laukaan kunnanvaltuusto on hyväksynyt (9.12.2024 § 51) uuden ruokapalvelukeskuksen hankesuunnitelman. Päätöksestä on jätetty määräaikaan mennessä valitus Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valituksessa vaaditaan kunnanvaltuuston päätöksen kumoamista ja asian palauttamista uudelleen käsiteltäväksi.

Kunnalla ei ole käynnissä muita toiminnallisesti tai taloudellisesti olennaisia oikeudenkäyntejä.

3.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Hallintosäännön 9. ja 10. luvun määräykset muodostavat perustan kunnan hallinnon ja talouden tarkastukselle ja sisäiselle valvonnalle. Lisäksi kunnanvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 15.2.2021 § 1 ja sisäisen valvonnan ohjeen KH 17.6.2024 § 127.

Ulkoisen valvonta on toimivasta johdosta riippumatonta. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti. Kunnan hallinnon ja talouden valvonta tulee järjestää siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta operatiivisena toimintana kuuluvat kunnanhallitukselle, kunnanjohtajalle sekä kunnan muulle johdolle. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kuntalain 39 §:ssä kunnanhallitukselle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon vastuutehtävää.

Sisäinen valvonta on olennainen osa johtamista. Sisäisen valvonnan avulla varmistetaan, että tavoitteet saavutetaan, toiminta on lakien, sääntöjen, ohjeiden ja päätösten mukaista, resurssit ovat tuloksellisessa käytössä, omaisuus on turvattu ja johdon saama informaatio oikeaa, tarkoituksenmukaista ja oikea-aikaista. Palvelualuejohtajien sekä tulosyksiköiden esihenkilöiden velvollisuutena on ylläpitää toiminnan tehokkuutta, taloudellisuutta ja talousarvion noudattamista kuvaavia seurantajärjestelmiä ja raportteja. Tämän sisäisen valvonnan tarkoituksena on pitää lautakunta, kunnan johto, kunnanhallitus ja valtuusto riittävän tietoisena kunnan ja sen eri toimialojen tilasta, erityisesti talousarviossa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen suhteen.

Talousarvion toteutumista kunnassa seurataan osavuosikatsauksin ja kuukausiraportein. Laaja osavuosikatsaus ja konserniraportti laaditaan huhtikuun ja elokuun lopun tilanteesta. Heinäkuusta alkaen laaditaan kuukausittainen talousraportti, jossa päivitetään tilinpäätösennuste. Katsaukset

käsitellään talouden vuosikellon mukaisesti johtoryhmässä ja kunnanhallituksessa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta eivät kosketa vain kunnan omaa toimintaa, vaan myös konsernia ja ostopalveluita. Laukaan kunnan tytäryhteisöjen valvonta on järjestetty controller-järjestelmän kautta. Kunnanjohtaja voi nimetä tytäryhteisölle controllerin, joka toteuttaa valvontaa ja yhteistyötä yhteisön osalta. Tämän lisäksi merkittävimmistä toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista ja investoinneista keskustellaan ennen päätöksentekoa konsernijohtajan kanssa. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat antavat talouden vuosikellossa ennakolta määrättyinä päivinä kaksi kertaa vuodessa toiminnallisen ja taloudellisen raportin konsernijohtajalle. Konsernivalvonnan periaatteet ja toimintatavat määritellään konserniohjeessa.

Laukaan kunta on myös mukana vähemmistöosakkaana seudullisia palveluita järjestävissä yhteisöissä, kuten Mustankorkea Oy, Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy ja Jykia Oy. Yhtiöiden hallintoeläimissä on Laukaan edustaja, jolloin vähemmistöosakkaan tiedonsaanti yhtiön toiminnasta ja mahdollisuus osallistua päätöksentekoon on turvattu.

Toimintakertomuksen laatimisen yhteydessä toteutetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointimenettely yhdenmukaisella arviointilomakkeella. Arviointilomake täytetään palvelualueittain. Arviointilomake koostuu viidestä teemasta: 1. johtamistapa ja valvontakulttuuri, 2. Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta, 3. valvontatoimenpiteet, 4. tiedonkulku ja raportointi ja 5. seuranta. Arviointiasteikko koostuu neljästä portaasta 1 = välttävä, 2 = tyydyttävä, 3 = hyvä ja 4 = erinomainen.

Kokonaisarvio sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta oli 2,9, eli hyvä. Kokonaisarvio nousi hieman edellisestä vuodesta. Parhaat arvioinnit saivat johtamistapa ja valvontakulttuuri sekä valvontatoimenpiteet.

Otsikkotasolla heikoimmat arviot saivat riskien tunnistamiseen, arviointiin, hallintaan liittyvät asiakohdat ja seuranta. Kyselyn yksittäisissä vastauksissa heikoimmat tulokset tulivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden arvioinnissa, sisäisen valvonnan kontrollien arvioinnissa, raportointijärjestelmässä, riskien tunnistamisessa ja riskienhallintakoulutusten järjestämisessä.

Tuloksen perusteella vaikuttaa siltä, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeille ja vakioiduille toimintamalleille on tarvetta ja niitä tulee edelleen kehittää. Henkilöstön kouluttaminen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan saralla on myös keskiössä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä.

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet päivitettiin vuoden 2021 alussa ja -ohjeet vuonna 2024. Vuoden 2023 lopun sisäisen valvonnan arvioinnin perusteella todettiin, että käytännön toimien tasolla valvonta on johdon näkemyksen mukaan monelta osin hyvällä tasolla, mutta valvonnan järjestelmällisyys, systemaattisuus ja dokumentointi ovat puutteellista.

Kunnan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on edistetty vuonna 2024. Kunnanhallitus antoi kesäkuussa sisäisen valvonnan ohjeen. Ohjeessa annetaan käytännön ohjeita toimielimille, viranhaltijoille ja konsernin yhtiöille siitä, miten valtuuston antamat tehtävät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta toteutuvat. Lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi pidettiin kaksi koulutustilaisuutta: koulutus ja siihen sisältynyt työpaja johtoryhmien kehittämispäivässä 26.4. ja teams-tilaisuus Kuntalan työntekijöille ja esihenkilöille 29.8.

Talousarviovaiheessa laaditaan riksianalyysi. Palvelualueilla analysoidaan toimintaympäristön muutoksia ja tunnistetaan talousarvion valmistelun yhteydessä tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioidaan riskien vaikutuksia ja laaditaan tarvittavat

suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Riskianalyysi toimii talousarvion valmistelussa työkaluna, joka helpottaa merkittävimpien riskien tunnistamista. Talousarviossa annetaan kuvaus palvelualueen sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimintamalleista sekä kuvaus palvelualueen toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmistä riskeistä sekä keinoista, joilla riskejä hallitaan. Käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä analysoidaan riskit, jotka voisivat estää tai haitata sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumista.

Riskienhallinnan kannalta tärkeintä on kuitenkin se, mitä tehdään riskien tunnistamisen ja arvioinnin jälkeen. Riskitaulukon laatiminen auttaa organisaatiota tunnistamaan olennaiset riskit, mutta vasta merkittävimpien riskien hallinnalla on lisäarvoa. Tärkeintä on, että ainakin merkittävimmät riskit otetaan haltuun ja päätetään, miten niitä käsitellään. Riskianalyysi on siis väline, jonka tavoitteena on valita kaikkein tärkeimmät kehittämistoimenpiteet. Kun tavoitteiden toteuttamista suunnitellaan arvioimalla niitä uhkaavia riskejä, valittavat kehittämistoimenpiteet ovat todennäköisesti konkreettisia ja vaikuttavia.

Riskiarviointi on otettu vahvasti osaksi talousarviota ja tilinpäätöstä. Tilinpäätöksessä on jokaisen palvelualueen omassa toimintakertomuksessa osio, jossa palvelualue arvio sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa omassa toiminnassaan. Lisäksi talousarvioon on vuodesta 2020 alkaen lisätty osio, jossa palvelualueet ennakoivat toimintansa ja taloutensa kannalta olennaisimpia riskejä. Lisäksi tavoitteena on kehittää ja ottaa käyttöön riskien arvioinnin työkaluja päätöksenteon valmistelijoille, sekä kouluttaa henkilöstöä edelleen sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvissä kysymyksissä. Merkittävisissä päätöksissä on tavoitteena edellyttää jatkossa systemaattisen riskiarvioinnin tekemistä osana valmistelua.

Sisäisen valvonnan arviointi 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Muutos
Johtamistapa ja valvontakulttuuri	3,3	3,2	3,3	3,0	3,2	0,2
Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallin	2,5	2,5	2,6	2,3	2,7	0,4
Valvontatoimenpiteet	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	0,0
Tiedonkulku ja raportointi	3,1	3,1	3,1	2,9	2,9	0,0
Seuranta	3,0	3,1	2,8	2,7	2,5	-0,2
Yhteensä, keskiarvo	3,1	3,0	3,0	2,8	2,9	0,1

3.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelmassa esitetään tilikaudelle kuuluvat tuotot ja kulut miljoonina euroina. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin nähden osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

TULOSLASKELMA	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Muutos	
Milj. €							€	%
Toimintatuotot	13,5	13,2	15,9	15,8	12,4	11,6	-0,8	-6,7 %
Toimintakulut	-116,7	-119,2	-130,1	-138,5	-66,2	-67,0	-0,7	1,1 %
Toimintakate	-103,3	-106,0	-114,2	-122,7	-53,8	-55,4	-1,6	2,9 %
Verotulot	67,6	71,8	75,4	78,6	44,3	46,8	2,4	5,5 %
Valtionosuudet	38,1	46,5	42,7	47,6	20,7	15,6	-5,2	-24,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0,8	0,6	0,6	0,5	-1,1	-2,1	-1,0	86,6 %
Korkotuotot	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,1	24,3 %
Muut rahoitustuotot	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,1	19,4 %
Korkokulut	0,0	-0,2	0,0	-0,1	-1,9	-2,8	-0,9	50,8 %
Muut rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,2	-0,2	2505,3 %
Vuosikate	3,2	12,8	4,5	4,0	10,2	4,9	-5,2	-51,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	-7,1	-8,7	-6,8	-6,9	-7,3	-7,7	-0,3	4,5 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-6,1	-6,3	-6,3	-6,5	-7,3	-7,6	-0,3	4,0 %
Lisäpoistot	-1,0	-2,4	-0,5	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Arvonalentumiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden tulos	-3,9	4,1	-2,2	-2,8	2,8	-2,7	-5,6	-197,6 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3,9	4,1	-2,2	-2,8	2,8	-2,7	-5,6	-197,6 %
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT								
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,5	11,1	12,3	11,4	18,8	17,3	-1,5	-7,7 %
Vuosikate/Poistot	44,5	147,1	66,8	57,8	138,3	64,2	-74,1	-53,6 %
Vuosikate, euroa/asukas	167,1	680,2	241,0	212,8	541,8	261,2	-280,6	-51,8 %
Asukasmäärä	18 903	18 823	18 788	18 775	18 762	18 873	111	0,6 %

2024 asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintatuotottojen suhde toimintakuluihin on 17,3 prosenttia. Laukaan kunnan toimintatuottojen osuus kulujen rahoituksesta oli 1,5 miljoonaa euroa eli 7,7 prosenttia pienempi kuin edellisenä vuonna.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä,

mikäli poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Poistot ovat kohteen (rakennus, kone, kalusto) arvonalentumista kuvaava luku. Vuosikate kattoi 64,2 prosenttia poistoista, eli tulorahoitus ei ollut riittävä.

Vuosikate, Euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei kuitenkin voida asettaa johtuen eroista kuntien toimintojen organisoinnissa sekä palvelutoiminnan laajuudessa. Kun lukua verrataan muihin kuntiin, on huomioitava erot myös veroprosenteissa. Laukaan kunnan vuosikate asukasta kohden vuonna 2024 oli 261,2 euroa.

3.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma kertoo kunnan rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, oman pääoman lisäykset ja –palautukset. Rahoituslaskelma kertoo, lisääntyivätkö vai vähenivätkö kunnan rahavarat toiminnasta ja investoinneista johtuen. Seuraavassa rahoituslaskelma on esitetty miljoonina euroina.

RAHOITUSLASKELMA	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Muutos	
<i>Milj. €</i>							€	%
Vuosikate	3,2	12,8	4,5	4,0	10,2	4,9	-5,2	-51,5 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät	-1,2	0,3	-0,5	-3,4	-0,5	-0,3	0,2	-43,2 %
Toiminnan rahavirta	1,9	13,1	4,1	0,7	9,7	4,7	-5,0	-51,9 %
Investointimenot	-6,9	-16,4	-17,3	-9,4	-5,1	-4,6	0,5	-9,8 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,0	0,7	0,2	0,1	0,1	0,1	-0,1	-45,1 %
Pysyvien vastaavien höydykkeiden luovutustulot	1,8	1,5	1,4	0,6	0,6	0,4	-0,2	-27,3 %
Investointien rahavirta	-5,0	-14,3	-15,7	-8,7	-4,4	-4,1	0,3	-6,6 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3,1	-1,2	-11,7	-8,0	5,3	0,5	-4,7	-89,6 %
Rahoituksen rahavirta								
Antolainauksen muutokset	0,8	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9	0,1	8,1 %
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10285,3 %
Antolainasaamisten vähennykset	0,8	1,0	0,8	0,8	0,8	0,9	0,1	12,5 %
Lainakannan muutokset	10,0	-4,0	10,0	5,0	1,4	-1,3	-2,8	-193,5 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-10,0	35,0	20,0	0,0	0,0	15,0	15,0	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,0	-10,0	0,0	0,0	-25,0	-20,0	5,0	-20,0 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	20,0	-29,0	-10,0	5,0	26,4	3,7	-22,8	-86,1 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3,9	0,7	1,4	4,7	-10,6	0,3	10,9	-102,7 %
Rahoituksen rahavirta	6,9	-2,5	12,1	10,4	-8,4	-0,2	8,2	-97,9 %
Rahavarojen muutos	3,8	-3,7	0,4	2,4	-3,1	0,4	3,5	-111,9 %
Rahavarat 31.12.	5,1	1,4	1,8	4,2	1,1	1,5	0,4	33,5 %
Rahavarat 1.1.	1,4	5,1	1,4	1,8	4,2	1,1	-3,1	-73,9 %
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT								
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-15,2	-23,2	-26,8	-28,9	-18,7	-15,0		
Investointien tulorahoitus, %	46,1	81,2	26,4	43,1	205,2	109,3		
Laskennallinen lainanhoitokate	0,3	1,1	0,3	0,3	0,7	0,2		
Kassan riittävyys, pv	16	4	5	11	6	8		
Asukasmäärä	18 903	18 823	18 788	18 781	18 762	18 873	111	0,6 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä on viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Laukaan kunnan tunnusluku on -15,0 miljoonaa euroa. Tilikausilla 202-2024 tunnusluku on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna. Tunnusluku on ollut negatiivinen viimevuosina laajasta investointiohjelmasta johtuen.

Investointien tulorahoitus, %

=100 x vuosikate/ Investointien omahankintameno

Investointien tulorahoitus- tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien tulorahoitusprosentin tulisi olla vähintään 50 prosenttia. Jos tunnusluku on alle 100 prosenttia, erotus on rahoitettu myynteillä, lainoituksella ja kassavaroilla. Laukaan kunnan investointien tulorahoitusprosentti oli 109,3 prosenttia, eli investointeja ei jouduttu rahoittamaan lainarahalla.

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Vuonna 2024 lainanhoitokate on 0,2, eli tulorahoitus ei riittänyt kattamaan laskennallista lainanhoitokatetta.

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Tunnusluku kertoo, että kunnan rahavarat riittivät vuoden lopussa 8 päivän kassasta maksuihin.

3.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettujen tunnuslukujen avulla. Taseesta lasket-
tavat tunnusluvut kuvaavat omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2023	2024	VASTATTAVAA	2023	2024
<i>Milj. €</i>			<i>Milj. €</i>		
PYSYVÄT VASTAAVAT	150,4	146,3	OMA PÄÄOMA	31,3	28,5
Aineettomat hyödykkeet	0,0	0,0	Peruspääoma	31,2	31,2
Aineettomat hyödykkeet	0,0	0,0	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-2,7	0,1
Aineelliset hyödykkeet	121,2	118,0	Tilikauden yli-/alijäämä	2,8	-2,7
Maa- ja vesialueet	18,2	19,3	PAKOLLISET VARAUKSET	1,7	1,7
Rakennukset	84,8	80,9	Muut pakolliset varaukset	1,7	1,7
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14,5	14,6	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	0,1	0,1
Koneet ja kalusto	3,0	2,8	Lahjoitusrahastojen pääomat	0,0	0,1
Enn. maksut ja keskene. hank.	0,7	0,5	Muut toimeksiantojen pääomat	0,1	0,1
Sijoitukset	29,2	28,3	VIERAS PÄÄOMA	122,9	122,1
Osakkeet ja osuudet	9,7	9,6	Pitkäaikainen	31,3	26,3
Muut lainasaamiset	19,0	18,3	Joukkovelkakirjalainat	0,0	0,0
Muut saamiset	0,5	0,4	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	28,0	23,0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,0	0,0	Muut velat/Liitt.maksut ja muut v	3,3	3,3
Lahjoitusrahastojen varat	0,0	0,0	Lyhytaikainen	91,6	95,8
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5,5	6,1	Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalai	82,0	66,0
Vaihto-omaisuus	0,2	0,1	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok:	0,0	20,0
Aineet ja tarvikkeet	0,2	0,1	Lainat muilta luotonantajilta	0,4	0,1
Saamiset	4,3	4,5	Saadut ennakot	0,0	0,0
Pitkäaikaiset saamiset	0,0	0,0	Ostovelat	4,1	4,3
Muut saamiset	0,0	0,0	Muut velat/Liitt.maksut ja muut v	0,7	0,7
Lyhytaikaiset saamiset	4,2	4,5	Siirtovelat	4,3	4,7
Myyntisaamiset	1,4	1,0			
Lainasaamiset	1,2	1,3			
Muut saamiset	0,5	0,8			
Siirtosaamiset	1,1	1,3			
Rahoitusarvopaperit	0,0	0,0			
Rahat ja pankkisaamiset	1,1	1,5			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	156,0	152,4			
			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	156,0	152,4
			TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2024
			Omavaraisuusaste, %	20,1	18,7
			Suhteellinen velkaantuneisuus, %	158,6	165,0
			Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	102	-2 646
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	5	-140
			Lainakanta 31.12., 1000 €	110 461	109 125
			Lainakanta 31.12., €/asukas	5 888	5 782
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1000 €	148 535	157 503
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	7917	8345
			Lainasaamiset, 1000 €	18 982	18 263
			Asukasmäärä	18762	18873

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä uusista sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 prosentin omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Laukaan kunnan omavaraisuusaste vuonna 2024 on 18,7 prosenttia.

Suhteellinen velkaantuneisuus

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan tilikauden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Kuntien välisessä vertailussa suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku, sillä pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus ja poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Laukaan kunnan suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2024 on 165 prosenttia. Ennen sote-uudistusta vuonna 2022 suhteellinen velkaantuneisuus oli 93,6 prosenttia. Hyvinvointialueuudistus vaikutti tunnusluvun arvoon, kun vieras pääoma säilyi lähes samalla tasolla, ja käyttötulot pienenevät huomattavasti. Tavoitetasona tunnusluvussa voidaan pitää alle 50 prosenttiyksikön tasoa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Luku osoittaa, kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Laukaan kunnalla on kertynyttä alijäämää 2,6 miljoonaa euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Laukaan kunnan kertynyt alijäämä asukasta kohden on 140 euroa.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoinnilla sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla. Laukaan kunnan lainakanta vuoden lopun tilanteessa on 109,1 miljoonaa euroa. Lainamäärä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 1,3 miljoonaa euroa.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Laukaan kunnan asukaskohtainen lainakanta on 5.782 euroa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrää. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena. Vuodenvaihteen tilanteessa lainat ja vuokravastuut ovat yhteensä 157,5 miljoonaa euroa.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Asukaskohtainen lainan ja vuokravastuun määrä on Laukaassa 8.345 euroa.

Lainasaamiset 31.12.

= $\text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset}$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittäviä antolainoja kunnan omistamien ja mui-

den yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Laukaan kunnalla on lainasaamia vuodel 2023 lopussa 18,3 miljoonaa euroa.

3.3.4 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo- ja meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

TULOT	2024	%
Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	11 602 833,41	15,3
Verotulot	46 766 631,93	61,5
Valtionosuudet	15 586 230,00	20,5
Korkotuotot	436 458,11	0,6
Muut rahoitustuotot	498 464,92	0,7
Tulorahoituksen korjaukset		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitto	-279 878,46	-0,4
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	68 929,36	0,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	408 307,40	0,5
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennys	900 620,65	1,2
Kokonaistulot yhteensä	75 988 597,32	100,0
MENOT	2024	%
Varsinainen toiminta		
Toimintakulut	66 961 971,46	88,2
Korkokulut	2 814 061,29	3,7
Muut rahoituskulut	182 656,13	0,2
Tulorahoituksen korjaukset		
- Pakollisten varausten lisäys	0,00	0,0
Investoinnit		
Investointimenot	4 580 793,09	6,0
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	35 524,96	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	5 023 486,84	6,6
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	-3 688 765,76	-4,9
Kokonaismenot yhteensä	75 909 728,01	100,0

3.3.5 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuntakonserni on määritelty kuntalaissa kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti. Kuntalain 6 § mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunnalla katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

1) enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänten enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen

2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänten enemmistö.

Kunta kirjanpitolain mukaisineen tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Laukaan kuntakonserni muodostuu Laukaan kunnasta, Laukaan Vesihuolto Oy:stä (100 %) Laukaan Vuokratodit Oy:stä (100 %) ja Laukaan Kehitysyhtiö Oy:stä (100 %). Kuntakonserni tarkoittaa yhteisöjä, joissa kunta voi käyttää tosiasiallista päätösvaltaa.

Valtuusto päätti 10.6.2024 § 22 perustaa Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n -nimisen osakeyhtiön. Laukaan tekniset tukipalvelut Oy on kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö. Valtuusto päätti kokouksessaan 9.12.2024 § 50, että kunta siirtää teknisiä tukipalveluita koskevat kunnan ja kolmannen osapuolen sopimukset sekä sitoumukset sekä henkilöstön Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:lle 1.4.2025 alkaen. Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:lla ei ole liiketapahtumia vuoden 2024 aikana, joten sitä ei yhdistellä vuoden 2024 konsernitilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään kuntakonsernin lisäksi kuntayhtymät peruspääoman mukaisessa suhteessa. Konsernitilinpäätöksessä Laukaan kunta muodostaa kuntakonsernin vuositalouden toimintatuotoista noin puolet ja toimintakuluista noin 80 prosenttia.

Konserniin kuuluvien yhteisöjen lisäksi Laukaan kunnalla on omistuksia yhtiöissä, jotka eivät kuulu Laukaan kuntakonserniin. Yli 20 % osakkuusyhteisöjä ovat Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy ja Jyvässeudun Liikenneturvallisuuskeskus Oy. Liikenneturvallisuuskeskuksen osakekanta on tilinpäätöshetkellä kirjattu varovaisuuden periaatteella arvonalentumisena kuluksi, koska osakkeiden kerryttämän tulon arvioidaan olevan pysyvästi poistamatonta hankintamenoa pienempi.

Laukaan kunnan tytäryhtiö Laukaan Kehitysyhtiö Oy omistaa Hirviareena Oy:n osakkeista 40 %. Näin ollen vuodenvaihteessa 2024 Hirviareena Oy on Laukaan kuntakonserniin kuuluva osakkuusyhteisö. Hirviareena Oy on mennyt konkurssiin tilikauden päätymisen jälkeen helmikuussa 2025. Hirviareena Oy:n osakekanta on kirjattu Laukaan Kehitysyhtiö Oy:n tilinpäätöksessä varovaisuuden periaatteella arvonalentumisena kuluksi, koska osakkeiden kerryttämän tulon arvioidaan olevan pysyvästi poistamatonta hankintamenoa pienempi.

Laukaan kunta on vahvasti sidoksissa Laukaan asumispalvelusäätiöön. Kunnalla on lisäksi pienomistuksia useissa eri yhtiöissä. Näistä toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimpiä ovat:

- Laukaan Virastosydän Oy
- Jyky Oy
- Mustankorkea Oy
- Jyvässeudun puhdistamo Oy
- Midinvest Oy
- Sakupe Oy

Konsernitilinpäätöksen tulos oli 1,5 miljoonaa euroa tappiollinen. Edellisenä vuonna konsernin tulos oli 4,2 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien pieneminen, toimintakatteen heikkeneminen ja korkokulujen kasvu olivat merkittävimmät tekijät heikentyneen tuloksen taustalla.

Konsernin lainakanta pieneni noin neljä miljoonaa euroa. Lainat- ja vuokratodit -tunnusluku puolestaan kasvoi 8,7 miljoonaa euroa vastuiden lisääntyneenä. Investointeja koskevat tunnusluvut

vahvistuivat investointitason ollessa maltillinen 6,4 miljoonaa euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Laukaan kuntakonsernin henkilötyövuodet ja niiden muutos 2022-2024.

KUNTAKONSERNI, HTV	TP 2022	TP 2023	TP 2024	Muutos 2023-2024
Yhteensä	1188	885,25	852,23	-33,02

Laukaan Vesihuolto Oy

Laukaan Vesihuolto Oy:n yhtiömuotoinen toiminta on käynnistetty vuoden 2016 alusta lukien. Takana on Laukaan Vesihuolto Oy:n yhdeksäs toimintavuosi. Vesihuoltoyhtiö toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii asiakkaiden viemäriveriesien poisjohtamisesta, jotka käsitellään JS-Puhdistamolla. Hyvä palvelutaso tuotetaan ympäristön kannalta kestäväällä tavalla, liiketaloudellisesti kannattavasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminta-ajatuksen mukaan vesihuoltoyhtiön ydintehtäviin kuuluvat vesihuoltotoiminnan strateginen johtaminen ja kehittäminen sekä asiakassuhteet ja palvelujen hinnoittelu. Toiminta-ajatuksen toteuttamiseksi ydintehtäviin kuuluvat myös vesihuoltoverkostojen pitkäaikainen hallinta, vedenhankinnasta, -käsittelystä ja jäteveden poisjohtamisesta huolehtiminen. Laukaan Vesihuolto Oy tekee yhteistyötä JS-Puhdistamo Oy:n kanssa jätevesien puhdistamisen osalta ja Alva Oy:n kanssa jätevesien johtamisen osalta.

Veden hintoja on jouduttu korottamaan vuosittain, niin myös vuonna 2024. Korotuksiin vaikuttavat määräysten kiristymisestä johtuvat yhteistoimintaosuuksien kasvaneet kustannukset, sekä peruskorjausinvestointien tarve. Vuosi 2024 oli hieinan tappiollinen, mutta tulos oli kuitenkin parempi kuin ennakoitiin. Positiivisena talouteen vaikutti lievästi kasvanut veden- ja jätevedenkulutuksen laskutus ja ennakoitua suuremmat liittymismaksut. Laskutettu vesi- ja jätevesimäärä nousi noin 15.000 kuutiota. Myös yllättäviä kustannuksia aiheuttaneita vesihuoltoverkoston putkirikkoja oli muutamia, mutta verkoston pituuteen nähden maltillisesti. Kasvavia kustannuspaineita on jatkossakin muun muassa siirtoviemärin korkeammista

kustannuksista johtuen, verkoston saneeraustarpeesta ja kiristyvistä lainsäädännöistä johtuen. Verkoston saneeraustarve aiheuttaa kustannuspainetta edelleen jatkossakin.

Vesijohtoverkoston laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vedestä laski noin 7 prosenttiyksikköä. Vuotovesiprosentti oli noin 15 prosenttia. Alkuvuodesta 2024 verkostosta saatiin vuotavia kohteita korjattua, jotka paransivat tunnuslukua. Talvella lauhojen ja kesällä vesisateisten jaksojen aikana viemäriverkoston vuotovesimäärä kasvaa merkittävästi. Tämä on nähtävissä varsinkin pumpatuissa jätevesimäärissä. Vuotovesiä on saatu kuitenkin hillittyä kohdennetuilla saneerauksilla ja korjauksilla. Vuotovesiä tulee edelleen kaivoista, mutta myös hulevesijärjestelmistä.

Vuonna 2024 investoitiin vesihuoltoon noin 1.3 miljoonaa euroa. Toimintavuoden aikana merkittävin yksittäinen investointi oli vedenottamon saneeraus. Tässä yhteydessä parannettiin merkittävästi myös vedenjakelun toimitusvarmuutta. Lisäksi toteutettiin vesi- ja jätevesiverkoston saneerauksia ja myös uutta vesihuoltoverkosta rakennettiin ja investoitiin merkittävästi.

Loppuvuodesta 2024 Leppäveden vedenjakelu- aluetta varjosti koliformiset bakteerit verkostossa. Verkostoa jouduttiin suojaklooraamaan useampi kuukausi. Tästä syystä Leppäveden ylävesisäiliö jouduttiin tyhjentämään ja desinfioimaan. Ylävesisäiliön pesun, desinfioinnin ja korjaustöiden jälkeen verkostosta otetut näytteet ovat olleet puhtaita.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Laukaan Vesihuolto Oy:n toiminnan ja uusien toimintatapojen kehittäminen	Asiakaspalautteet	Asiakaskyselyitä ei vielä ole toteutettu	Yhtiön hallitus on hyväksynyt strategian ja työjärjestyksen vuoden 2021 alussa. Strategiaa on viimeksi täydennetty syyskaudella 2024 hallituksen kanssa. Kirjanpito- ja tilitoimistona toimii Azets Insight Oy, joka hoitaa myös asiakkaiden laskutuksen. Käytännön vedentuotanto ja siihen liittyvät palvelut ovat jatkuneet normaalisti. Some viestinnässä on oltu aktiivisia ja asiakkaiden palvelua on kehitetty etäluettavia mittareita asentamalla. Mittareista lähes kaikki on asennettu.
Vesihuollon palvelut tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.	Asiakaspalautteet Tilinpäätösluvut	Tulos plussalla Alijäämät saatava katettua 2027 loppuun mennessä	Taloudellisuuteen kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Kiristyvät määräykset ja sitä kautta esim. yhteistoimintaosuuksista maksettavat maksut ovat lisääntyneet. Korkomenot lisääntyivät kuluneella kaudella. Tämä luontaisesti lisää kustannuspaineita veden hintaan omien korjausinvestointien ohella. Tehokkuutta on haettu mm. yhteistyösopimuksilla toisten vesilaitosten kanssa. Asiakaslähtöisyyttä parantavia työkaluja ja käytäntöjä on otettu käyttöön mm. verkoston paikkatietopalvelu ja häiriötilanteiden tiedotusjärjestelmä. Kerran vuodessa julkaistaan Vesi –lehti, jossa asiakkaille viestitään vesihuollosta. Etäluennan kehittäminen aloitettiin vuoden 2020 lopulla.

			<i>Mittarit on pääosin asennettu. Etäluenta helpottaa laskutusta ja antaa asiakkaalle paremmat mahdollisuudet vedenkulutuksen ja laskutuksen hallintaan.</i>
<i>Kuntalaisilta perittävillä maksutuotoilla kate-taan varsinaisen toi-minnan lisäksi poistot ja pääomakulut. Vesi-huoltoyhtiön ei ole tar-koitus tuottaa voittoa, mutta tuloksen tulee olla pitkällä aikavälillä positiivinen</i>	<i>Tilinpäätösluvut</i>	<i>Alijäämät saatava katettua 2027 loppuun mennessä</i>	<i>Vuoden 2024 tulos on 21 095 € tappiollinen. Tulos oli talousarviota parempi, jossa tuloksen ennustettiin olevan 157 000 euroa tappiollinen. Yhtiöllä on myös aiemmilta vuosilta kertynyttä alijäämää. Talouden saamisessa ylijää-mäiseksi on tulevinakin vuosina haasteita johtuen yhteistoimin-taosuuksien kasvusta ja inves-tointitarpeista verkostossa. Yhtiön toiminnasta on tehty ta-lousmallinnus. Mallinnuksella pystytään ennakoimaan pa-remmin vesimaksuihin kohdis-tuvaa painetta ja jakamaan se pidemmälle aikavälille. Inves-toinnit rasittavat kassaa liikaa. Tavoitteena on, että yhtiö kat-taisi alijäämät vuoden 2027 loppuun mennessä.</i>
<i>Yhtiön omaisuuden arvo ja käyttökunto yl-läpidetään jatkuvan korjauksen periaat-teella ja peruskorjaus-toiminnalla.</i>	<i>Korjausvelan määrä Jakeluhäiriöiden määrä</i>	<i>Laskennallista korjaus-velkaa vähennettävä määrätietoisesti</i>	<i>Laitoksen korjausvelkaa on kar-toitettu kuntotutkimuksilla ja saneerauksia verkosto-osien osalla tehdään jatkuvasti. Esi-merkiksi venttiilien järjestel-mällinen uusiminen on käyn-nissä. Käytössä oleva verkos-tonhallintajärjestelmä paran-taa verkoston kunnon doku-mentointia ja auttaa korjaus-ten suunnittelussa. Ongelmana peruskorjausten nopeuttami-ssa on taloudellisten resurs-sien rajallisuus. Suuri peruskor-jaustarve on yleisesti tunnis-tettu myös muualla Suomen vesilaitoksissa.</i>

<p>Toiminnassa otetaan huomioon energiatehokkuus kunnan hyväksymän strategian mukaisesti kestävän kehityksen ja ympäristöarvojen periaatteet huomioiden.</p>	<p>Energiankulutus</p>		<p>Energiatehokkuutta mietitään kaikissa investointihankkeissa. Automaation uudistamisen investointihankkeella parannettiin pumppaamojen energiatehokkuutta ja veden johtamisen toimitusvarmuutta. Pumppaamoja on uusittu 2-3 kpl vuosivauhdilla energiatehokkaampiin malleihin. Yhtiössä on käytössä yksi biokaasukäyttöinen huoltoauto, jolla halutaan korostaa energia- ja ympäristötietoisuutta. Energian kulutus on merkittävä osa vesihuollon tuotantokustannuksista, joten siihen on kiinnitettävä jatkossakin huomioita. Myös aurinkopaneelien käyttöä tutkitaan kohdekohtaisesti.</p>
<p>Vesihuollossa on otettu käyttöön uusia digitaalisia välineitä liittyen viestintään, automaatioon ja verkostonhallintaan. Niiden käyttöä ja digitaalista osaamista kehitetään edelleen.</p>	<p>Asiakaspalautteet Vikatilanteet Etämittarien määrä</p>		<p>Pisara Häti-tiedotepalvelun käyttöönottoa on markkinoitu asiakkaille ja se on otettu hyvin vastaan. Viestinnässä on käytössä sähköisiä kanavia mm. facebook, nettisivut ja digitaaliset julkaisut, joita on käytetty tarvittaessa. Printtimediaa hyödynnetään vuosittain ilmestyvän Vesi -lehden kautta. Vesilehti on saanut asiakkailta hyvän vastaanoton. Etäluennan asentaminen on loppusuoralla ja lähes kaikki etämittarit on asennettu. Myös automaatio-uudistus on osa digitaalisuuden kasvattamista.</p>
<p>Yhtiö kehittää yhteistyötä vesiosuuskuntien kanssa ja selvittää niiden liittämismallia vesihuoltoyhtiöön, mikäli osuuskunnilla ilmenee siihen tarvetta.</p>			<p>Yhtiö on käynyt neuvotteluja koko kuluneen vuoden ajan Vihtasillan vesihuolto-osuuskunnan liittämiseksi Laukaan Vesihuolto Oy:öön. Liiketoimintakaupan sopimusluonnos on ollut osuuskunnan ja yhtiön hallituksen käsittelyssä.</p>

Laukaan Kehitysyhtiö Oy

Laukaan Kehitysyhtiö Oy on kunnan omistama tytäryhtiö ja toteuttaa kunnan elinkeinopalveluja kunnan tavoitteiden mukaisesti. Kunta osti Laukaan Kehitysyhtiö Oy:ltä palveluita elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi 48.000 eurolla. Kehitysyhtiön keskeiset tehtävät vuonna 2024 olivat aluekehittäminen ja hankkeiden koordinointi hankkeiden omarahoittajana sekä yritysalueiden esiin tuominen. Kehitysyhtiö hankki omistukseensa vuonna 2024 Laukaantie 25 kiinteistön tavoitteena Laukaan keskustan kehittäminen sekä 40 prosenttia Hirviareena Oy:n osakekannasta. Kehitysyhtiö toteutti Keski-Suomen Moottoriuheilukeskuksen kehittämissuunnitelmaa (master plan) ja sen seurauksena alueelle löydettiin

alueoperaattori, joka käynnisti toiminnan Lievestuoreen ajoharjoittelurata-alueen ympäristössä.

Yhtiön toiminnan tavoitteena ei ole tuottaa pitkällä aikavälillä taloudellista voittoa, vaan kohdentaa resurssit Laukaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksien parantamiseen. Yhtiön ulkopuolinen rahoitus koostui 2024 kiinteistöjen osaomistuksen vuokratuottoista, hankerahoituksesta sekä asiantuntijapalveluiden myynnistä kunnalle.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajana toimi kunnanjohtaja ja hallituksen jäsenenä ovat kunnan luottamushenkilöedustaja sekä kolme paikallista elinkeinoelämän edustajaa. Toimitusjohtajana toimi kunnan yritysasiantuntija.

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Kehitysyhtiö laatii olennaisia omaisuuseriään koskevan riskiarvion ja siihen perustuvan suunnitelman riskien ja talouden hallinnasta ja toiminnan kehittämistä</i>	<i>Riskiarvio on laadittu ja sitä käydään säännöllisesti läpi hallituksen kanssa toimitusjohtajan toimesta. Taloutta seurataan kuukausittain Netvisorin avulla ja esitellään hallitukselle.</i>	<i>Talous hyvin hallinnassa ja tavoite on pitää talous hyvällä mallilla.</i>	<i>Tavoite on tällä hetkellä toteutunut. 2024 Hirviareena Oy:n osakkeet tullaan kirjaamaan alas, yhtiön konkurssihakemuksen vuoksi. Riskisijoitus oli yhtiölle tietoinen valinta, johon yhtiö sai kunnanhallituksen ohjauksen.</i>
<i>Kehitysyhtiö toimii aktiivisesti kunnan elinkeino-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.</i>	<i>Elinkeino-ohjelman mittaristo</i>	<i>Nousua on mittareilla jo tullut, mutta vielä on mahdollisuuksia parantaa. Hankkeiden määrä ja euromäärä reilussa kasvussa.</i>	<i>Tavoitteiden toteutumisen vaatii useita vuosia aikaa parantua merkittävästi, mutta pientä parannusta on jo syntynyt.</i>

Laukaan Vuokrakodit Oy

Laukaan Vuokrakodit Oy käsittää 45 kohdetta, joissa on noin 650 asuntoa. Lisäksi yhtiö omistaa yksittäisiä osakehuoneistoja. Vuokrataloiteita on kunnan neljässä taajamassa. Yhtiön toimialana on hallinnoida, vuokrata ja rakennuttaa vuokra-

asuntoja sekä vastata niiden ylläpidosta ja arvon säilymisestä. Tavoitteena on vastata kunnan vuokra-asuntokysyntään taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Tilikauden aikana oli haasteita käyttövesiputkien kanssa Leppäveden kiinteistöissä. Kiinteistöissä sattui useita vuotoja, joiden korjaukseen jouduttiin käyttämään suunniteltua enemmän korjausvaroja. Tämän seurauksena myös vakuutukset irtisanoitiin Pohjola vakuutuksesta, jonka seurauksena jouduttiin myös selvittämään vakuutusten tarjoaja vuodelle 2025. Vakuutuksiin kuitenkin saatiin uusi toimija ja vakuutukset jatkuvat Protector vakuutuksen kautta.

Yhtiön maksuvalmius on tilivuoden aikana ollut tyydyttävä.

Uusia lainoja yhtiölle on nostettu vuonna 2024, 3,3 miljoonaa euroa. Lainat ovat kuitenkin kokonaisuudessaan pienentyneet edellisvuoteen verrattuna. Osa uusista lainoista on mennyt vanhojen lainojen uudelleen järjestelyihin. Uusien lainojen takaajana on Laukaan kunta.

Alustavia suunnitelmia tehty Haavistontie 7, Rinteeläntie 4-6 myynnin osalta ja Opinpolku 4 kiinteistön purkamisen osalta. Lisäksi aloitettiin suunnitella Leppävedelle kerrostalo hanketta, joka toteutuessaan tulisi valmistumaan syksyllä 2026.

Tilikaudella myytiin kiinteistö Riipintie 4. Yhtiön omistamista osakehuoneistoista myytiin yksi huoneisto Asunto Oy Vallestuvasta ja kaksi huoneistoa Asunto Oy Pönttölästä.

Koko kiinteistön lukitukset uusittiin osoitteissa Papintie 2 ja Yläniementie 15-17. Engelintie 2:n liiketilassa tehtiin pintaremonttia; lattiamateriaalin vaihdon yhteydessä jouduttiin suorittamaan asbestipurkaa. Haavistontie 7:n öljykattila uusittiin. Kiinteistössä Mäntyrinne 6 suoritettiin käyttövesiputkiremontti ja palokatkojen asennus. Kiinteistössä Suolehdontie 1-3 / Niittytie 8-12 aloitettiin

asuntojen portaiden kunnostus. Kiinteistöjen Kytöläntie 29 ja Suolehdontie 1-3 / Niittytie 8-12 lämmitysjärjestelmiä korjattiin. Engelintie 4:ssä uusittiin hissinn moottori ja ohjauskortti. Kiinteistöjen pihavalaistusurakka suoritettiin loppuun.

Huoneistojen pintoja saneerattiin osoitteissa Keskustie 8 B 8, Kytöläntie 29 A 4, Koivikonkuja 3 B 12, Kantolantie 6 A 1, Kantolantie 6 A 4, Mäntyrinne 2 A 9, Laitisentie 7 As 8, Rinteeläntie 4 A 3, Ahokuja 4 C 11, Alangontie 4 B 9, Alangontie 4 B 12, Kupiaisentie 5 F 25 ja Harjurinne 7 as 2.

Kylpyhuoneiden saneerauksia tehtiin huoneistoissa Kuhajärventie 3 A 2, Mäntyrinne 2 as 9, Raulilantie 6 B 20, Roinilantie 14 A 2, Rinteeläntie 6 B 15, Harjurinne 7 A 3, Laitisentie 7 As 8 ja Mäntyrinne 1 A 2.

Vesivahinkokorjauksia tehtiin huoneistoissa Mäntyrinne 6 A 2, Mäntyrinne 6 A 3, Mäntyrinne 6 A 8, Mäntyrinne 6 A 9 ja A 1, Mäntyrinne 3 A 10, Kupiaisentie 7 H 32, Mäntyrinne 5 A 1, Harjurinne 7 A 2. Lisäksi korjattiin huoneistojen Pelloskuja 11 B 12 ja B 13 asukasvarastot sekä Kupiaisentie 5:n lämmönjakohuone.

Korjauksiin on yhteensä käytetty 0,4 miljoonaa euroa ja vesivuotovahingoista saatiin korvauksia vakuutusyhtiöltä yhteensä 0,09 miljoonaa euroa.

Kiinteistöissä Pirtinmutka 9-11 ja Kupiaisentie 1-3 / Akanpolku 6 maalattiin ja korjattiin aidat. Kiinteistössä Rinteeläntie 4-6 korjattiin kattorakenteita, ja Alangontie 4:ssä vaihdettiin lumiasteita. Lisäksi osoitteessa Rinteeläntie 4-6 avattiin portaiden puoleinen talon pääty, asennettiin patolevyt ja salaojaputket, lisättiin murske sekä avattiin rumpuputken pää.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tässä osiossa raportoidaan talousarvioon kirjattujen valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Tavoitteiden toteutumisesta on suotavaa kertoa ensin, onko tavoite toteutunut täysin, toteutunut osittain tai ei toteutunut (tai muu vastaava kuvaus ta-

voitteen toteutumisen tasosta/asteesta). Sen jälkeen voidaan kuvata tarkemmin, miten tavoite on toteutunut.

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Kohteiden vuokrataso on yleisten markkina-vuokrien tasolla</i>	<i>Vuokrien suuruus mää- räytyy talousarvion mu- kaisesti syksyllä ja sil- loin tarkastellaan mark- kinavuokrien tasoa ne- tistä saatavien tietojen pohjalta.</i>	<i>Lähtötasona edellisen vuoden vuokrataso. Ta- voitteena pitää koro- tukset maltillisina, kui- tenkin huomioiden seu- raavan vuoden korotuk- set kustannuksiin.</i>	<i>Tavoite on toteutunut. Seurataan muiden alueel- lisen toimijoiden vastaa- via vuokratasoja.</i>
<i>Käyttökateprosentti yli 35 %</i>	<i>Käyttökate jää hieman alle tavoitteen 34,6 %</i>	<i>Tavoitteena nostaa käyttökateprosenttia</i>	<i>Tavoitteesta on hieman jäätty. Yllättävät lisäkustannuk- set vaikuttavat ennakoin- tiin. Pyrimme minimoi- maan lisäkustannukset.</i>
<i>Käyttöaste keskimäärin yli 95 %</i>	<i>Käyttöaste 91,7 %, joka on matalampi kuin ta- voite. Kuukausittaisissa hallituksen kokouksissa seurataan käyttöas- tetta (perustuen asun- tomääriin) asuntojen määrien, taajaman ja asuntotyyppin mukaan.</i>	<i>Kohteiden käyttöaste on laskenut 3,4 % edel- lisvuodesta. Tähän suu- rimpina syinä ovat ol- leet hallituksen leik- kaukset toimeentulossa ja asumistuessa, lisäksi asumistuen saantia on tiukennettu. Maahan- muuttoviraston useiden kymmenien asuntojen samanaikaiset irtisano- miset ovat haastaneet vuokrausta suuresti.</i>	<i>Tavoite on toteutunut. Markkinoimme asuntoja laajemmin ja teemme tar- vittavia muutoksia ja jär- jestelyjä vuokra-asunto- jen vuokrauksen osalta</i>
<i>Kohteiden keskimääräi- nen kuntoluokka säilyy pitkällä aikavälillä yli 55 %</i>	<i>Uusia kohteita on ra- kennettu ja osassa kiin- teistöjä suoritettu pe- ruskorjauksia</i>	<i>Uudiskohteen mahdolli- nen toteutuminen nos- taa keskimääräistä kuntoluokkaa. Vanho- jen, käyttökatteelta heikkojen kiinteistöjen käytöstä keskustellaan ja suunnitellaan korjaa- via toimenpiteitä.</i>	<i>Tavoite on toteutunut. Uudiskohteen valmistu- mista edistetään ja kiin- teistön arvioitu valmistu- minen syksyllä 2026. Myytävien kohteiden sel- vitystä, ostajaehdokkaita ja hinta-arvioiden osalta selvitetään. Opinpolku 4</i>

			<i>kohteen sopimukset irtisanottu ja kohteen purkua suunnitellaan.</i>
<i>Yhtiö laatii kohdekanasta pitkän tähtäimen suunnitelmia talousarvion sallimissa rajoissa</i>	<i>Aikaisemmin teetetyt suunnitelmat vaativat päivityksiä</i>	<i>Pitkän tähtäimen suunnitelmat eivät ole ajantasaiset. Pyrimme saamaan osaan kiinteistöistä ajantasaiset kuntokartoitukset/PTS suunnitelmat</i>	<i>Tavoite on toteutunut. PTS on laadittu talousarvion sallimissa rajoissa. Jatkossa seuraamme suunniteltuja kunnossapitosuunnitelmia ja laadimme korjauksia mahdollisuuksien mukaan ohjeistuksen mukaan</i>
<i>Uudistuotantoa suunnitellaan vain mikäli markkinoilla ennakoidaan alitarjontaa</i>	<i>Leppäveden uudiskohde</i>	<i>Leppäveden asunnot ovat olleet lähes kokonaan vuokrattuna ja hakijoita on ollut jonossa useita. Tulevat ja jo olleet käyttövesiputkiremontit ja vuotokorjaukset ovat lisänneet kohteiden tyhjäkäyttöä</i>	<i>Uudiskohteen toteutuksessa, saamme hakijoille monipuolisia asuntoja, joissa huomioitu nykykainen rakennustehokkuus.</i>
<i>Hoitokatteeltaan heikompien kohteiden osalta laaditaan myyntisuunnitelma ja tutkitaan myynnin vaikutukset yhtiölle ja vuokraasuntomarkkinoille. Kohteiden myynnistä annetaan erillinen omistajaohjaus.</i>	<i>Seurataan kohteiden hoitokatteita ja kustannuksia</i>	<i>Suunnitellaan kahden, hoitokatteeltaan heikon kohteen myyntiä ja yhden kiinteistön purkua</i>	<i>Tavoite on toteutunut. Tavoitteena on saada korjauskustannuksia pienemmään ja kokonaiskäyttöastetta paranemaan</i>

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kuntakonsernin omistajapolitiikan ja konserniohjauksen merkitystä on korostettu kuntien toimintaa ohjaavassa sääntelyssä. Kuntalaki edellyttää, että kunnilla on yksi kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista ja omistajapolitiikasta. Edelleen kuntalain 14 § mukaisesti valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 23.4.2018 § 6 kuntakonsernin omistajaohjauksen

periaatteet ja konserniohjeen. Omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohje päivitettiin ja hyväksyttiin valtuustossa 09.12.2024 § 52. Kuntakonsernin toiminnan ohjaus perustuu konserniohjeeseen. Lisäksi valtuusto hyväksyi 5.6.2023 § 23 ta-kaus- ja antolainapolitiikan ja § 24 varainhankintapolitiikan, joissa määritellään myös konsernin ja konsernivalvonnan kannalta olennaisia perusteita. Kunnanhallitus antoi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 17.6.2024 § 127.

Konserniohjeessa on kuvattu toimivallan jako konserniohjaukseen liittyvissä asioissa sekä määrätty toimintatapoja konsernijohtoon ja konserniyhteisöjen väliselle raportoinnille ja tiedonkululle. Ohjeessa määritellään talouden suunnitteluun ja seurantaan liittyvät periaatteet. Konserniohjeessa on myös ohjeistettu rahoituksen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat kiinteä osa tytäryhtiöiden hallitusten ja toimitusjohtajien tehtäviä.

Konsernijohtolla on toimivalta järjestää tarvittavat neuvottelut konsernivalvonnan, raportoinnin ja riskienhallinnan järjestämiseksi.

Laukaan kunnalla on omistajana konsernin tytäryhtiöihin hyvin välitön yhteys sekä hallinnollisesti että toiminnallisesti kunnan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kautta.

Konserniohjeen lisäksi tytäryhtiöille on talousarviossa asetettu toiminnallisia tavoitteita ja yhtiöt raportoivat konsernijohtolle toiminnasta ja taloudesta hyväksytyin talouden vuosikellon mukaisesti.

Yhteenveto konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Laukaan kunta			KUNTAKONSERNI KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN YHDISTELY
Tytäryhteisöt (yli 50 % omistusosuus)			
Laukaan Vuokrakodit Oy	100 %	Laukaa	
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	93,3%*	Laukaa	
Laukaan Vesihuolto Oy	100 %	Laukaa	
Laukaan Tekniset Tukipalvelut Oy	100 %	Laukaa	
Kuntayhtymät			
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	7,5 %	Jyväskylä	
Keski-Suomen Liitto	7,0 %	Jyväskylä	
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	6,4 %	Äänekoski	
Osakkuusyhteisöt (20 % - 50 % omistusosuus)			
Jyvässeudun liikenneturvallisuuskeskus Oy	48,0 %	Laukaa	
Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy	26,1 %	Laukaa	
Hirviareena Oy**	40,0 %	Laukaa	

*Laukaan Kehitysyhtiö Oy omistaa loput osakkeet 6,7 % itse.

**Laukaan kunnan tytäryhtiö Laukaan Kehitysyhtiö Oy omistaa 40 % Hirviareena Oy:n osakkeista

3.3.6 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA (Milj. €)	2020	2021	2022	2023	2024	Muutos	
						€	%
Toimintatuotot	43,0	45,9	50,4	22,6	22,3	-0,3	-1,5 %
Toimintakulut	-150,8	-164,2	-175,7	-79,6	-81,1	-1,5	1,9 %
Osuus osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0 %
Toimintakate	-107,8	-118,3	-125,3	-57,0	-58,9	-1,8	3,2 %
Verotulot	71,8	75,4	78,6	44,3	46,8	2,4	5,5 %
Valtionosuudet	54,2	50,2	55,2	28,6	23,9	-4,7	-16,5 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,1	0,2	-0,1	-2,0	-3,1	-1,1	55,5 %
Korkotuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	199,9 %
Muut rahoitustuotot	0,3	0,6	0,5	0,4	0,4	0,1	14,4 %
Korkokulut	-0,3	-0,3	-0,5	-2,4	-3,4	-1,0	43,7 %
Muut rahoituskulut	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,2	-0,2	490,6 %
Vuosikate	18,0	7,5	8,4	13,9	8,7	-5,2	-37,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	-11,8	-10,3	-11,5	-9,7	-10,2	-0,5	5,2 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-9,4	-9,9	-11,1	-9,7	-9,7	-0,1	0,7 %
Lisäpoistot ja arvonalentumiset	-2,4	-0,5	-0,5	0,0	-0,4	-0,4	0,0 %
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Satunnaiset erät	0,0	0,6	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden tulos	6,2	-2,3	-2,6	4,3	-1,4	-5,7	-134,0 %
Tilinpäätössiirrot	-0,2	-0,3	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden verot	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Laskennalliset verot	-0,1	0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0	-78,7 %
Vähemmistöosuudet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5,9	-2,3	-3,0	4,2	-1,5	-5,7	-134,7 %
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	28,5 %	28,0 %	28,7 %	28,4 %	27,5 %		
Vuosikate/Sumu-poistot, %	191,9 %	75,9 %	75,8 %	144,1 %	89,6 %		
Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset %	152,2 %	72,5 %	72,8 %	144,1 %	85,8 %		
Vuosikate, euroa/asukas	957	399	447	741	461		
Asukasmäärä	18 826	18 788	18 775	18 762	18 873	111	0,6 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuus toimintakuluista kuvataan tunnusluvulla: Toimintatuotot/Toimintakulut, %.

Vuonna 2024 luku oli 27,5 prosenttia ja tunnusluku heikkeni 0,9 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Näin ollen Laukaan kuntakonsernin toimintatuottojen osuus kulujen rahoituksesta oli hieman pienempi kuin edellisenä vuonna.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{Vuosikate} / (\text{Suunnitelman mukaiset poistot} + \text{Arvonalentumiset})$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä

vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa rahoitusosuudet. Vuonna 2024 Laukaan kuntakonsernin vuosikate oli 89,6 prosenttia suunnitelman mukaisista poistoista, eli vuosikate ei aivan kattanut suunnitelman mukaisten poistojen määrää.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntakonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Muun muassa konserniyhteisöjen toimintojen sisältö vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konsernissa.

Vuosikate asukasta kohden vuonna 2024 oli 461 euroa ja se pieneni 280 euroa asukasta kohti edellisestä vuodesta.

3.3.7 Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA (Milj. €)	2020	2021	2022	2023	2024	Muutos	
						€	%
Vuosikate	18,0	7,5	8,4	13,9	8,7	-5,2	-37,4 %
Satunnaiset erät	0,0	0,6	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden verot	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tulorahoituksen korjaukset	-1,4	-1,2	-0,6	-0,5	-0,3	0,2	-44,1 %
Toiminnan rahavirta	16,6	7,0	8,4	13,4	8,4	-5,0	-37,1 %
Investointimenot	-28,2	-22,4	-15,5	-6,5	-6,4	0,1	-1,7 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,7	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	-13,8 %
Pysyvien vastaavien hoidosten muutos	2,1	3,9	0,8	0,6	0,4	-0,2	-31,0 %
Investointien rahavirta	-25,4	-18,3	-14,6	-5,7	-5,8	-0,1	1,7 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8,8	-11,3	-6,2	7,7	2,6	-5,1	-66,2 %
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	0,8	0,8	0,7	0,8	0,9	0,1	11,1 %
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Antolainasaamisten vähennykset	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,1	15,5 %
Lainakannan muutokset	2,1	13,7	3,1	-0,3	-3,0	-2,7	842,2 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	38,5	27,7	0,0	1,0	15,0	14,1	1461,5 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10,9	-1,2	-2,9	-29,0	-18,8	10,2	-35,1 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-25,6	-12,8	6,1	27,7	0,8	-26,9	-97,1 %
Oman pääoman muutokset	0,0	-0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,8	0,3	0,5	-9,3	1,1	10,4	-111,3 %
Rahoituksen rahavirta	3,7	14,4	4,2	-8,8	-1,0	7,8	-88,3 %
Rahavarojen muutos	-5,1	-3,1	-2,0	-1,1	1,6	2,7	-237,0 %
Rahavarat 31.12.	6,2	9,3	7,2	4,9	5,7	0,8	15,6 %
Rahavarat 1.1.	11,3	6,2	9,3	6,0	4,1	-1,9	-32,2 %
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-47,8	-49,9	-48,1	-28,9	-16,1		
Investointien tulorahoitus, %	65,5	33,8	54,8	219,5	139,4		
Laskennallinen lainanhoitokate	1,0	0,4	0,3	0,8	0,4		
Kassan riittävyys, pv	12	18	14	15	19		
Asukasmäärä	18 823	18 788	18 775	18 762	18 873	111	0,6 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirta- välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä siltä osin kuin kertymä on laskettavissa. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Laukaan kuntakonsernin tunnusluku on -16,1 miljoonaa euroa. Tunnusluku on ollut negatiivinen useana vuonna laajasta investointiohjelmasta johtuen.

Investointien tulorahoitus, %

=100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Investointien tulorahoitus- tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai lainavarojen määrää vähentämällä. Investointien tulorahoitusprosentin tulisi olla vähintään 50 prosenttia. Vuonna 2024 kuntakonsernin investointien tulorahoitus % - tunnusluku oli 139,4 prosenttia.

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan konserniyhteisöjen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2- ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Laukaan kuntakonsernin lainanhoitokate oli 0,4.

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Tunnusluku kertoo, että Laukaan kuntakonsernin rahavarat riittivät vuoden lopussa 19 päivän kassasta maksuihin.

3.3.8 Konsernitase ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2023	2024	VASTATTAVAA	2023	2024
<i>Milj. €</i>			<i>Milj. €</i>		
PYSYVÄT VASTAAVAT	174,0	169,9	OMA PÄÄOMA	30,1	28,6
Aineettomat hyödykkeet	0,2	0,1	Peruspääoma	31,2	31,2
Aineettomat oikeudet	0,2	0,1	Arvonkorotusrahasto	0,3	0,3
Muut pitkävaikutteiset menot	0,0	0,0	Muut omat rahastot	2,8	2,8
Aineelliset hyödykkeet	167,9	164,1	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-8,4	-4,2
Maa- ja vesialueet	19,1	20,3	Tilikauden yli-/alijäämä	4,2	-1,5
Rakennukset	114,0	108,8	VÄHEMMISTÖOSUUDET	0,0	1,0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29,2	30,0	PAKOLLISET VARAUKSET	1,7	1,7
Koneet ja kalusto	3,6	3,4	Muut pakolliset varaukset	1,7	1,7
Muut aineelliset hyödykkeet	1,1	1,1	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1,3	0,8
Enn.maksut ja keskener. hank.	1,0	0,6			
Sijoitukset	6,0	5,7	VIERAS PÄÄOMA	151,4	149,9
Osakkuusyhteisöosuudet	0,4	0,4	Pitkäaikainen	52,9	49,8
Muut osakkeet ja osuudet	4,7	4,5	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	51,8	46,6
Muut lainasaamiset	0,1	0,1	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	0,1	2,3
Muut saamiset	0,8	0,7	Laskennalliset verovelat	0,9	0,9
Toimeksiantojen varat	0,5	0,4	Lyhytaikainen	98,5	100,1
	0,5	0,4	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	87,1	88,3
			Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	11,5	11,8
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9,9	10,7	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	184,4	180,9
Vaihto-omaisuus	0,2	0,2	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2024
Saamiset	4,8	4,8	Omavaraisuusaste, %	16,3 %	16,4 %
Pitkäaikaiset saamiset	0,1	0,1	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	158,5 %	161,3 %
Lyhytaikaiset saamiset	4,7	4,8	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-4 203	-5 662
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-224	-300
			Lainakanta 31.12., 1000 €	138 897	134 931
Rahoitusarvopaperit	0,5	0,9	Lainakanta 31.12., €/asukas	7 403	7 149
Rahat ja pankkisaamiset	4,4	4,7	Lainat ja vastuut 31.12.	176 722	185 382
			Lainat ja vastuut, €/asukas	9 419	9 823
VASTAAVAA YHTEENSÄ	184,4	180,9	Lainasaamiset, 1000 €	826	724
			Asukasmäärä	18 762	18 873

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusteen tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta. Laukaan kuntakonsernin omavaraisuusaste vuonna 2024 oli 16,4 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2024 oli 161,3 prosenttia, kun tavoitetasona voidaan pitää alle 50 %-yksikön tasoa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Laukaan kuntakonsernilla oli kertynyttä alijäämää vuoden 2024 lopussa 5,7 miljoonaa euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Laukaan kuntakonsernilla oli kertynyttä alijäämää asukasta kohden 300 euroa.

Konsernin lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoina sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Laukaan kuntakonsernin lainakanta 31.12.2024 oli 134,9 miljoonaa euroa.

Konsernin lainat, euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Laukaan kuntakonsernin asukaskohtainen lainakanta 31.12.2024 oli 7.149 euroa.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä konsernin lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan konsernitiilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena. Kuntakonsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä oli 185,4 miljoonaa euroa.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa. Lainojen ja vuokravastuiden määrä/asukas oli 9.823 euroa.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Laukaan kuntakonsernilla oli lainasaamisia vuoden 2024 lopussa 0,7 miljoonaa euroa.

3.3.9 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 § mukaisesti kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelman tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Kunnanhallitus esittää, että tilikauden alijäämä 2.747.160,49 euroa kirjataan taseen omaan pääomaan yli-/alijäämätilille.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (kuntalaki 115 §).

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (kuntalaki 110 §).

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos kuntalaissa 118 § tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytykset täyttyvät. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;

2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;

3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitiilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitiilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;

4) konsernitiilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Laukaan kunnan taseessa 31.12.2024 on kertyneitä alijäämiä 2.645.357,08 euroa (140 euroa/asukas) ja kuntakonsernin taseessa kertyneitä alijäämiä 5,7 miljoonaa euroa (300 euroa/asukas).

Kunnalle muodostuu vuoden 2024 tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen lakisääteinen velvollisuus alijäämien kattamiseen vuoteen 2029 mennessä.

Valtuusto on hyväksynyt talouden tasapainottamisohjelman kokouksessaan 25.9.2023 § 37. Tasapainottamistoimenpiteet jakautuvat vuosille 2024-2026. Sopeutustoimenpiteet ovat mittavat: kun sopeutustoimenpiteet on kokonaisuudessaan tehty, tavoitteen mukainen säästö on 6 miljoonaa euroa vuodessa. Sopeutuksen määrä kohdentuu 0,9 miljoonan euron osalta vuodelle 2024, 3,1 miljoonan euron osalta vuodelle 2025 ja 1,9 miljoonan euron osalta vuodelle 2026.

Vuoden 2025 talousarvion laadinnan yhteydessä esitettiin taloussuunnitelma vuoteen 2027 saakka.

Taloussuunnitelma oli 0,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Taloussuunnitelma oli laadittu 2,5 miljoonaa euroa heikommalla tulosenusteella vuoden 2024 osalta. Näin ollen lähtötilanne, josta taloussuunnitelma tuleville vuosille laadittiin, on parantunut. Taloussuunnitelma tullaan päivittämään talousarvion 2026 laadinnan yhteydessä.

Kunnan taloussuunnitelman mukaan kunnan taaseeseen kertyy alijäämiä vuosien 2024-2025 aikana, mutta taloussuunnitelma on riittävä kattamaan alijäämät vuonna 2027. Näin ollen tilinpäätös 2024 ei anna aiheutta muuttoa voimassaolevaa taloussuunnitelmaa.

Muita arviointikriteereitä tarkasteltaessa kuntakonsernin vuosikatteen ja poistojen suhde on yli 80 % (89,6 %). Kriteeri ei täyty.

Kuntien keskimääräinen painotettu tuloveroprosentti vuonna 2024 on 7,46. Laukaan kunnan veroprosentti 9,9 on yli 2,0 prosenttiyksikköä painotettua keskimääräistä tuloveroprosenttia korkeampi. Kriteeri näin ollen täyttyy.

Lainojen ja vuokravastuiden osalta vertailutietoa ei ole tilinpäätöstä tehtäessä saatavilla. Vuonna 2023 Manner-Suomen kuntien lainojen ja vuokravastuiden määrä oli keskimäärin 8.066 euroa/asukas. Tällöin tunnusluvun oli oltava 12.099 euroa/asukas, jotta kriteeri olisi täyttynyt. Laukaan lainojen ja vuokravastuiden määrä on 9.823 euroa/asukas. Jos vertailutieto säilyy samalla tasolla kuin vuonna 2023, kriteeri ei täyty.

Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on 0,4. Tunnusluku on pienempi kuin 0,8, joten kriteeri täyttyy.

4 Toteumavertailu ja tavoitteiden toteutuminen

4.1 Käyttötalouden toteutuminen

Tässä osiossa kuvataan kootusti talousarvion sitovien taloudellisten tavoitteiden toteutuminen. Talousarvion sitovia eriä käyttötalouden osalta ovat toimintakatteet tulosyksiköittäin. Seuraavissa kuvissa on kuvattu tulosyksiköiden toimintatuotot,

toimintakulut ja toimintakatteet alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna. Taloudellisten tavoitteiden toteutumista ja poikkeamia on selitetty auki yksikkökohtaisesti seuraavissa toimintakertomuksissa.

TOIMINTATUOTOT 1 000 euroa	TP 2023	TA 2024	Talousarvio- muutokset	TA/M2024	TP 2024	Muutos TA/M-TP 2024 euroa	%
Konsernihallinto	3 688,6	3 174,0	-11,3	3 162,8	3 551,5	388,7	12,3 %
Hallintopalvelut	1 804,1	1 301,3	0,0	1 301,3	1 341,1	39,8	3,1 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	291,1	233,5	0,0	233,5	342,1	108,6	46,5 %
Elinkeinopalvelut	1 593,4	1 639,2	-11,3	1 628,0	1 868,3	240,3	14,8 %
Sivistyspalvelut	4 489,1	3 263,4	11,3	3 274,6	3 693,5	418,9	12,8 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	50,6	13,4	0,0	13,4	13,7	0,3	0,0 %
Varhaiskasvatus	1 005,5	740,6	0,0	740,6	960,2	219,6	29,7 %
Perusopetuspalvelut	2 277,6	1 574,8	0,0	1 574,8	1 312,5	-262,3	-16,7 %
Lukio	117,8	92,5	0,0	92,5	129,4	36,9	39,9 %
Kansalaisopisto	161,7	146,3	0,0	146,3	172,1	25,8	17,6 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	31,9	34,4	0,0	34,4	23,0	-11,4	-33,1 %
Vatti	712,0	535,4	71,3	606,6	1 014,0	407,4	67,2 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	132,1	126,0	-60,0	66,0	68,6	2,7	4,0 %
Tekniset palvelut	20 586,6	25 395,5	-33,0	25 362,5	26 123,5	761,0	3,0 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	291,0	87,0	0,0	87,0	132,5	45,5	52,3 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	537,0	430,5	0,0	430,5	507,4	76,9	17,9 %
Tilapalvelut	14 557,1	19 241,0	97,0	19 338,0	19 735,9	397,9	2,1 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 344,2	4 839,9	-130,0	4 709,9	4 810,8	101,0	2,1 %
Ympäristövalvonta	857,4	797,1	0,0	797,1	936,9	139,8	17,5 %
YHTEENSÄ	28 764,3	31 832,9	-33,0	31 799,9	33 368,5	1 568,6	4,9 %

TOIMINTAKULUT 1 000 euroa	TP2023	TA 2024	Talousarvio- muutokset	TA/M2024	TP 2024	Muutos TA/M-TP 2024 euroa	%
Konsernihallinto	8 594,6	8 763,0	2,9	8 765,9	8 622,7	143,1	1,6 %
Hallintopalvelut	2 238,9	2 456,7	0,0	2 456,7	2 382,8	73,9	3,0 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 924,9	3 037,9	29,3	3 067,2	3 128,4	-61,2	-2,0 %
Elinkeinopalvelut	3 430,8	3 268,4	-26,4	3 242,0	3 111,6	130,4	4,0 %
Sivistyspalvelut	53 786,7	58 864,3	194,8	59 059,1	59 753,1	-694,0	-1,2 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	289,2	284,9	0,0	284,9	273,6	11,3	4,0 %
Varhaiskasvatus	14 981,2	16 309,8	197,7	16 507,5	16 645,9	-138,4	-0,8 %
Perusopetuspalvelut	31 137,0	34 157,8	0,0	34 157,8	34 794,4	-636,6	-1,9 %
Lukio	2 673,2	3 066,6	0,0	3 066,6	3 047,3	19,3	0,6 %
Kansalaisopisto	714,5	729,2	0,0	729,2	708,2	21,0	2,9 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	1 017,6	1 231,0	0,0	1 231,0	1 297,8	-66,8	-5,4 %
Vatti	2 546,5	2 667,1	126,8	2 793,9	2 715,8	78,1	2,8 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	427,5	418,0	-129,7	288,3	270,2	18,1	6,3 %
Tekniset palvelut	20 180,6	20 081,8	196,5	20 278,3	20 351,7	-73,4	-0,4 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	1 434,0	1 454,8	0,0	1 454,8	1 487,5	-32,6	-2,2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 613,5	2 510,5	0,0	2 510,5	2 382,8	127,7	5,1 %
Tilapalvelut	9 984,4	9 475,5	216,5	9 692,0	10 261,7	-569,7	-5,9 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 321,0	4 747,3	-20,0	4 727,3	4 455,3	272,0	5,8 %
Ympäristövalvonta	1 827,6	1 893,7	0,0	1 893,7	1 764,4	129,2	6,8 %
YHTEENSÄ	82 561,8	87 709,1	394,2	88 103,3	88 727,6	-624,3	-0,7 %

TOIMINTAKATE	TP 2023	TA 2024	Talousarvio- muutokset	TA/M2024	TP 2024	Muutos TA/M-TP 2024	
1 000 euroa						euroa	%
Konsernihallinto	-4 906,0	-5 589,0	-14,1	-5 603,1	-5 071,3	531,8	9,5 %
Hallintopalvelut	-434,8	-1 155,3	0,0	-1 155,3	-1 041,7	113,6	9,8 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	-2 633,9	-2 804,5	-29,3	-2 833,7	-2 786,3	47,4	1,7 %
Elinkeinopalvelut	-1 837,3	-1 629,2	15,2	-1 614,1	-1 243,3	370,8	23,0 %
Sivistyspalvelut	-49 297,6	-55 600,9	-183,6	-55 784,5	-56 059,6	-275,1	-0,5 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	-238,6	-271,5	0,0	-271,5	-259,9	11,6	4,3 %
Varhaiskasvatus	-13 975,7	-15 569,2	-197,7	-15 766,9	-15 685,7	81,3	0,5 %
Perusopetuspalvelut	-28 859,5	-32 583,0	0,0	-32 583,0	-33 481,9	-899,0	-2,8 %
Lukio	-2 555,4	-2 974,1	0,0	-2 974,1	-2 917,9	56,2	1,9 %
Kansalaisopisto	-552,8	-582,9	0,0	-582,9	-536,1	46,8	8,0 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	-985,7	-1 196,5	0,0	-1 196,5	-1 274,7	-78,2	-6,5 %
Vatti	-1 834,5	-2 131,7	-55,5	-2 187,3	-1 701,8	485,4	22,2 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	-295,4	-292,0	69,7	-222,4	-201,6	20,8	9,3 %
Tekniset palvelut	406,0	5 313,7	-229,5	5 084,2	5 771,8	687,6	-13,5 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	-1 143,1	-1 367,8	0,0	-1 367,8	-1 355,0	12,8	0,9 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	-2 076,5	-2 080,0	0,0	-2 080,0	-1 875,5	204,6	9,8 %
Tilapalvelut	4 572,7	9 765,5	-119,5	9 646,1	9 474,3	-171,8	1,8 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	23,2	92,5	-110,0	-17,5	355,5	373,0	2136,3 %
Ympäristövalvonta	-970,2	-1 096,5	0,0	-1 096,5	-827,5	269,0	24,5 %
YHTEENSÄ	-53 797,5	-55 876,2	-427,2	-56 303,4	-55 359,1	944,3	1,7 %

4.2 Toimintakertomukset yksiköittäin

4.2.1 Konsernihallinto

Konsernihallinnon organisaatio koostuu kolmesta tulosyksiköstä, jotka ovat

1. Hallintopalvelut, sisältäen hallinto-, viestintä- ja tietohallintopalvelut sekä maaseututoimen
2. Talous- ja henkilöstöpalvelut, sisältäen talous- ja omistajaohjauksen, henkilöstöhallinnon sekä hankintojen ohjauksen ja kehittämisen

3. Elinkeinopalvelut, sisältäen elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäytön

Palvelualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa kuntakonsernin johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja sekä kunnan kasvua ja elinvoimaa tukevia palveluita. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä.

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tulosyksikön toimintakertomus sisältää toimielimistä valtuuston ja kunnanhallituksen toiminnan. Kunnanhallituksen alaiset vaikuttamistoimielimet kuten vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuuston sekä veteraaniasiain neuvottelukunnan toiminta sisältyvät tähän osioon. Tulospaikoista hallinto ja viestintä, tietohallinto, henkilöstöhallinto ja maaseututoimi ovat osa hallintopalvelujen kokonaisuutta.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukaiset tavoitteet huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä. Valtuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Valtuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet.

Vuonna 2024 valtuusto kokoontui 7 kertaa ja käsiteli 61 asiaa. Kokouspaikkoina toimivat Jyväskodit Oy:n kokoustilat, Laukaan asumispalvelusäätiö Sarahovin tilat, Lievestuoreen koulu, Leppäveden koulu ja yksi kokous pidettiin Teamsin välityksellä niin, että osalle tarjottiin mahdollisuus osallistua kokoukseen Viertola-salissa. Kokousten yhteydessä ja erikseen järjestettiin valtuutetuille miniseminaareja muun muassa kunnanjohtajan talousarvioesityksestä ja Leppäveden hallien tilanteesta.

Merkittävimpiä toimintaa ohjaavia päätöksiä valtuustolla oli vuonna 2024 Laukaan kunnan tukipalveluiden yhtiöittäminen ja liiketoimintakauppa ja valtuuston koosta päättäminen ja sen pienentäminen 43 valtuutetusta 35 valtuutettuun. Molemmat päätökset liittyvät vuonna 2023 hyväksytyyn talouden tasapainotusohjelmaan. Laukaan kunta liittyi valtuuston päätöksellä Valtion ja Jyväskylän kaupunkiseudun väliseen MAL-sopimusehdotukseen vuosille 2024-2035 sekä hyväksyi Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen muodostamista koskevan yhteistoimintasopimuksen.

Maankäytön suunnittelun osalta merkittävimpiä päätöksiä oli rakennemalli Liekin hyväksyminen alkuvuodesta ja metsäohjelman hyväksyminen marraskuussa.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus seuraa ja valvoo lautakuntia, palvelujen järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Kunnanhallitus kokoontui vuonna 2024 yhteensä 17 kertaa ja käsiteli 274 asiaa. Kunnanhallitus toteutti vuonna 2024 päätösten valmistelua, useiden kaavaprosessien eteenpäin vientiä, valtuustoaloitteiden käsittelyä, edunvalvontaa lausuntojen ja

vastineiden antamisina, lausuntoja hallinto-oikeudelle.

Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat kunnanhallituksen alaisia vaikuttamistoimielimiä, joiden lakisääteinen tarkoitus on valvoa ja ajaa kohderyhmiensä etuja kunnan päätöksenteossa.

Vanhusneuvosto kokoontui vuonna 2024 8 kertaa. Yksi kokous oli yhteinen Laukaan vammaisneuvoston kanssa. Neuvostossa vieraili eri asiantuntijoita Laukaan kunnasta ja Keski-Suomen hyvinvointialueelta. Neuvoston jäseniä osallistui sekä valtakunnalliseen että alueelliseen Vanhusneuvostopäivään. Neuvosto pyrki vaikuttamaan ikäihmisiä koskevaan päätöksentekoon ja ikäihmisten hyvinvointiin, esimerkiksi antamalla lausunnot Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluverkkoselvitykseen ja kunnan kirjastopalvelujen palveluverkkoselvitykseen, ottamalla kantaa etsivää vanhustyötä koskevaan valtuustoaloitteeseen ja selvittelemällä ikäihmisten palvelujen tilannetta Laukaassa. Neuvostolla on oma edustaja kunnan hyvinvointityöryhmässä sekä Keski-Suomen vanhusneuvostossa, jota kautta seurattiin hyvinvointialueen palveluja ja annettiin niistä palautetta. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa toteutettiin erilaista virkistystoimintaa, kuten Ikäihmisten virkistyspäivä Saviolla. Neuvosto järjesti bussikuljetukset ikäihmisten Luonto- ja ulkoilupäivään Multamäkeen sekä avoimia keskustelutilaisuuksia palvelutaloissa. Lisäksi neuvosto osallistui Vie vanhus ulos -kampanjaan. Aktiivinen neuvostotoiminta palkittiin vuoden aikana diplomilla ja Ikäinstituutin lahjoittamalla piipillä.

Vammaisneuvosto kokoontui vuonna 2024 10 kertaa, joista yksi oli yhteinen kokoontuminen Laukaan vanhusneuvoston kanssa. Neuvostossa vieraili asiantuntijoita kunnasta, Keski-Suomen hyvinvointialueelta ja Keski-Suomen vammaisneuvostosta. Neuvosto kävi tutustumassa Niemen asunton tiloihin ja toimintaan. Alueelliseen vammaisneuvostopäivään osallistuttiin etäyhteydellä. Laukaan kirkonkylällä neuvosto teki päivittäistavara-kauppojen esteettömyyskartoitukset ja antoi kau-

poille konkreettisia kehittämissuhteita esteettömyyden parantamiseksi. Sararanta raikuu –tapahetkessä neuvosto oli mukana esittelemässä toimintaansa kuntalaisille. Neuvosto seurasi paikallista, alueellista ja valtakunnallista päätöksentekoa, antoi lausuntonsa hyvinvointialueen palveluverkkoselvitykseen ja kunnan kirjastopalvelujen palveluverkkoselvitykseen sekä teki suoria kehittämissuhteita kuntaan vammaisväestön elinolojen parantamiseksi. Neuvostolla on oma edustaja kunnan hyvinvointityöryhmässä sekä Keski-Suomen vammaisneuvostossa, jonka kautta myös pyrittiin vaikuttamaan alueen sote-palveluihin.

Nuorisovaltuusto kokoontui vuonna 2024 10 kertaa. Kokouksiin kutsuttiin tarpeen mukaan vierailijoita Laukaan kunnasta. Nuorisovaltuustolla on edustus kunnanvaltuustossa, lautakunnissa ja useissa eri työryhmissä sekä kaksi edustajaa Keski-Suomen nuorisovaltuustossa. Nuorisovaltuuston esityksestä kunnan lautakunnista valittiin nuorisovaltuustolle lautakuntakummit. Nuorten harrastus- ja liikuntamahdollisuuksien kehittämistä jatkettiin ja aloitettiin oma, nuorille suunnattu höntsäliikuntavuoro. Nuorisovaltuusto selvitti Selvä Sopimus –mallin laajentamista Laukaan kaikille kouluille ja nuorisovaltuuston edustuspaikan saamista kunnanhallitukseen, järjesti nuorten liikunnan ja kulttuurin haastekampanjat, myönsi koulujen nuva-stipendit yhteiskunnallisesti aktiivisille nuorille, käsittelee nuorisovaltuustolle tulleita nuorten hankerahakemuksia ja kehitti nuorisovaltuuston omaa viestintää ja markkinointia. Lisäksi syksyllä tehtiin perinteinen tutustumiskäynti eduskuntataloon.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on suorittaa kunnan hallinnon ja talouden arviointia sekä järjestää hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut. Tarkastuslautakunta toteutti tehtävänsä antamalla arviointikertomuksen, jonka valtuusto käsittelee 10.6.2024 § 18. Vuoden 2024 aikana tarkastuslautakunta kokoontui 11 kertaa ja käsittelee 88 pykälää. Vuoden 2024 alussa vastuullinen tilintarkastaja vaihtui. Tilintarkastuspalveluita tuottaa Laukaan kunnalle BDO Audiator Oy.

Keskusvaalilautakunta vastaa sille kuuluvista vaaleihin liittyvistä järjestelyistä ja päätöksistä.

Vuonna 2024 pidettiin presidentinvaalit, joissa oli kaksi kierrosta sekä europarlamenttivaalit. Keskusvaalilautakunta kokoontui 4 kertaa ja käsitteli 19 asiaa kokouksissaan.

Hallinnon ja viestinnän tulospaikka tuottaa kunnalle yleishallinnollisia palveluja kuten valmistelea valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa ja vastaa näiden päätösten toimeenpanosta. Tämän lisäksi kunnan viestinnän koordinointi, neuvontapalvelut, keskusarkistopalvelut, asianhallintapalvelut sekä osallistuminen yhteiskuntasuhteiden hoitoon kuuluvat hallinnon ja viestinnän tulospaikalle. Palvelut tuotettiin ulkoisille ja sisäisille asiakkaille seitsemän henkilön voimin, joista kaksi oli osa-aikaisia. Vuonna 2024 tapahtui hallinnossa henkilöstömuutoksia. Vuoden 2024 aikana hallintojohtaja ja toimistosihteeri irtisanoutuivat. Marraskuusta eteenpäin saatiin kunnan sisältä virkaa tekevä hallintojohtaja hoitamaan tehtäviä vuoden loppuun saakka. Toimistosihteerin tilalle perustettiin hallintosihteerin tehtävä, joka jouduttiin rekrytoimaan kahdesti vuoden aikana ensimmäisen rekrytoinnin irtisanoutuessa syksyllä. Tehtävä saatiin joulukuussa täytettyä.

Vuodelle 2024 keskeisiä asioita olivat asianhallinnan kehittäminen, asiointipalveluiden supistaminen ja digitaalisten ratkaisujen eteenpäin vieminen siten, että niitä toteutetaan seuraavina vuosina.

Tietohallinnon tulospaikka tuottaa kuntaorganisaatiolle sen toiminnassa tarvitsemia digitaalisia palveluita. Näitä ovat muun muassa tieto- ja viestintätekniikan laitteiden ja palveluiden toteutus ja ylläpito sekä käytön koulutus ja kehittämistehtävät.

Toiminta koostuu käyttäjätuesta, uusien palvelujen käyttöönoton suunnittelusta ja toteutuksesta, laitteiden ja ohjelmistojen hankinnasta ja asennuksista, koulutuksesta, infrastruktuuriin (palvelinympäristö, tietoverkot) ylläpidosta ja rakentamisesta,

tietoteknisestä asiantuntija-avusta sekä tietoturvasta huolehtimisesta.

Vuonna 2024 Laukaassa uusittiin tietoturvan parantamiseksi kriittiset palomuurilaitteet, otettiin käyttöön sähköinen arkisto, aloitettiin uuden intranet-ratkaisun toteutus, valmisteltiin väistökonesaliratkaisua, päivitettiin palvelininfrastruktuuria ja parannettiin edelleen langattoman verkon kuuluvuutta.

Tietohallinnon verkossa ja ylläpidossa oli vuoden 2024 päättyessä noin 3500 laitetta: 140 pöytäkonetta, 1400 kannettavaa, 850 tablet-laitetta, 280 toisen asteen opiskelijalaitetta, 63 virtuaalipalvelinta ja 8 fyysistä palvelinta, 52 monitoimilaitetta / tulostinta, 670 puhelinta ja 120 muuta valvonta-/verkkolaitetta. Tietoverkoissa käytettävien laitteiden määrä pieneni noin kahdella prosentilla vuoteen 2023 verrattuna. Tietohallinnon laskennallinen henkilöstömäärä vuonna 2024 oli 5,2 henkilötyöpäivää.

Maaseututoimen tulosyksikkö vastaa seudullisesti Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Muuramen, Toivakan, Uuraisten ja Laukaan maaseutuelinkeinohallinnon viranomaistehtävistä. Toimintakulut katetaan kuntien maksuosuuksilla. Maksuosuudet määräytyvät edeltävän vuoden kuntien aktiivitulojen määrien perusteella. Peltotukihakemuksia on Laukaan kunnan yhteistoiminta-alueelle jättänyt 860 tilaa. Erillisiä tukihakemuksia käsittelyssä 4456 kappaletta, joista osa käsitellään vuoden 2025 puolella. Tukieuroja maksettiin yhteensä 22.199 840,00.

Maaseutuhallinnon osalta laadittiin uusi yhteistoimintasopimus, koska maaseutuhallintoon yhdistyi vuoden 2025 alusta Keuruun YT-alueesta neljä kuntaa: Jämsä, Keuruu, Multia ja Petäjävesi. Laukaan yhteistoiminta-alue järjesti vuoden aikana neljä koulutustilaisuutta eri puolella toiminta-aluetta, sekä kuusi TEAMS-koulutustilaisuutta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

HALLINTOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	14,5	14,75	14,07	-0,68
Määräaikaiset	2,9	1	2,43	1,43
Yhteensä	17,4	15,75	16,5	0,75

Talous- ja henkilöstöpalvelut

Taloushallinto ja –suunnittelu sekä hankinnat ja kehittäminen ovat tärkeitä perustoimintoja, mutta myös merkittäviä tukipalveluita koko kuntaorganisaation tulokselliselle toiminnalle. Taloushallinnon ja –suunnittelun tehtävänä on huolehtia kunnan talousarvion laadinnasta ja osallistua kunnan taloussuunnitteluun. Tulospaikalla koostetaan konserni- ja kuukausiraportit, joilla seurataan talousarvion toteutumista. Taloushallinnon- ja suunnittelun tulospaikalla toteutetaan kunnan pääkirjanpito ja tilinpäätös konsernitiilinpäätöksineen, sekä taloustilastointiin vaadittava aineisto. Taloushallinto- ja suunnittelu vastaa lisäksi ostoreskontran-, myyntireskontran, maksuliikenteen- ja rahoituksen hoidosta sekä takauksista ja perinnästä. Kunnan sopeutustoimenpiteiden valmistelu, kuntien talousraportoinnin muutokset ja hyvinvointialueuudistus korostuivat taloushallinnon tehtäväkentässä. Myös keskitetty hankintojen ohjaus ja hankintaneuvonta ja -koulutus sekä kunnan hankintatyöryhmän koordinaatio kuuluivat talous- ja omistajaohjauksen tulospaikalle vuonna 2024. Vuonna 2023 käynnistettiin hankinta-asioiden siirto hallintojohtajan alaisuuteen. Hankintatoimen osalta tapahtui henkilöstömuutoksia ja tehtävien uudelleenjärjestelyä, joiden johdosta hankintatoimen kehittämistä pystyttiin jatkamaan tarkoituksenmukaisella tavalla tulvina vuosina. Hankintatoimi siirtyi kokonaisuudessaan hallintopalveluihin vuoden 2025 alusta alkaen.

Henkilöstöhallinnon tulospaikka valmistelee yhteistyössä henkilöstöpolitiikan peruslinjaukset ja luo työvälineitä ja ohjeita henkilöstöjohtamisen käytännön toteuttamiseen. Tällaisia osa-alueita

ovat muun muassa henkilöstösuunnittelu, henkilöstön rekrytointi, palkkaus- ja palvelussuhdeasiat, henkilöstön kehittäminen, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto, työsuojelu, yhteistoiminta ja työhyvinvointi sekä ammattitaitoisen henkilöstön saannin turvaaminen. Henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan henkilöstön palkanlaskennasta.

Vuoden 2024 alussa henkilöstöhallinnon tehtävissä vaikutti vielä hyvinvointialueuudistuksen siirtymävaiheen työt palveluaikojen ja työtodistusten osalta. Vuoden aikana neuvoteltiin paikallisista palkankorotuksista ja palkkausjärjestelmien uudistumisesta ja kehittämisestä henkilöstöjärjestöjen kanssa. Työhyvinvointiasioista nousevana haasteena olivat kuormitukseen liittyvät aiheet ja haitalliseen kuormitukseen liittyvät toimintamallit ja -ohjeet. Vuonna 2024 käynnistettiin työterveyshuollon palveluiden kilpailutus, minkä seurauksena Laukaan kunta ostaa työterveyshuollon palvelut Mehiläinen Oy:ltä 1.10.2024 alkaen.

Henkilöstöhallinnon organisaatio täydentyi alkuvuodesta 2024, kun uusi työsuojelupäällikön tehtävä täytettiin ja erityisasiantuntija siirtyi sivistyspalveluista henkilöstöhallintoon syksyllä 2024.

Henkilöstöhallinto osallistui aktiivisesti sisäisen viestinnän toteutukseen ja kehittämiseen. Viestinnällä ja erilaisilla tilaisuuksilla tarjottiin tukea esihenkilöille ja vahvistettiin yhteisöllisyyttä. Henkilöstöhallinto toteutti yhdessä vapaa-aikapalveluiden kanssa työhyvinvointitoimintaa työyhteisöille ja vastasi henkilöstöetujen hallinnoinnista.

Varsinaisen talous- ja henkilöstöpalveluiden henkilöstön lisäksi kahden työsuojeluvaltuutetun ja kahden pääluottamusmiehen palkasta kirjautuu osa työajasta henkilöstöpalveluiden tulospaikalle.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

TALOUS- JA HENKILÖSTÖPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	9,8	13,25	14	0,75
Määräaikaiset	3,8	1,5	2,87	1,37
Yhteensä	13,6	14,75	16,87	2,12

Vuoden 2024 aikana talous- ja henkilöstöpalveluiden henkilöstössä oli joitakin muutoksia. Vakinaisten määrän lisääntymisen aiheutti erityisasiantuntijan siirtyminen sisäisenä siirtona henkilöstöhallintoon sivistyspalveluista sekä työkykykoordinaattorin vakinaistaminen.

Määräaikaisten palvelussuhteiden lisäys johtuu työsuojelukoordinaattorin määräaikaisesta tehtävästä alkuvuodesta 2024, velvoitetöyöllistettävistä sekä työkykykoordinaattorin toimesta hänen ollessa alkuvuoden määräaikaisena ennen tehtävän vakinaistamista. Lisäksi kesätyöntekijöiden palkat ja työpanos on budjetoitu henkilöstöhallinnon tulospaikalle, mutta työntekijät työskentelevät käytännössä muilla toimialueilla.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelujen tulosityksikköön on keskitetty kunnan kasvulle ja kehitymiselle olennaisia palveluja. Elinkeinopalvelut koostuvat elinkeino- ja työllisyyspalvelujen sekä maankäytön tulospaikoista. Elinkeinopalvelujen tulosityksikköä johtaa kunnanjohtaja.

Elinkeinopalveluissa Laukaan kunnan yrityspalvelujen ja yrittäjien yhteistyö sekä yrittäjien keskinäinen yhteistoiminta lisääntyi vuonna 2024 edellisestä vuodesta. Yrityksille järjestettiin verkostoitumistilaisuuksia, innovaatio- ja tuotteistamistyöpajoja, koulutuksia, valmennus- ja virkistystuokioita ja annettiin hanke- ja rahoitushakemusneuvontaa. Yrityspalvelujen ja työllisyyspalvelujen yhteistyönä lisättiin yrittäjien tietoisuutta työllisyyttä edistävästä palveluista järjestettyjen Kohtaamisia-tilaisuuksien kautta. Yritystankkaamo-hankkeen kautta järjestettiin vuoden aikana 70 yritystilaisuutta, joihin osallistui yhteensä 700 henkilöä 180 eri yrityksestä. Tilai-

suuksista suurin oli maakunnallinen Paluu tulevaisuuteen -seminaari. Elinkeinoasioita edistettiin lisäksi osallistumalla useisiin kymmeneen muihin maakunnallisiin ja valtakunnallisiin tilaisuuksiin. Tilaisuuksien lisäksi yrityspalveluilla oli vuoden aikana 730 yrityskontaktia. Yritysyhteistyön aktiivisuus heijastuu myös Kuntabarometrin tuloksiin. Kyselyn vastausaktiivisuus Laukaassa oli Suomen kolmanneksi korkein ja kasvoi 146 % edelliseen kahden vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna (182 vastaajaa vuonna 2024 vs. 74 vastaajaa vuonna 2022). Kokonaisarvosana Laukaan kunnan elinkeinopolitiikasta nousi 3,21:een (2022: 2,99 arvosteluasteikolla 1–5). Keskiarvot kaikilla elinkeinopolitiikan osa-alueilla nousivat Laukaassa edelliseen tutkimukseen verrattuna.

Vuoden aikana perustettiin 103 uutta yritystä, joiden kotipaikka oli Laukaa (2023: 114 kpl). Yritysten

nettomäärä oli merkittävästi korkeampi kuin viimeisten kymmenen vuoden aikajanaalla. Yritystoiminnan lopettaneita oli huomattavasti vähemmän

Elinkeinojen kehittämistä jatkettiin hankerahoituksen avulla. Elinkeinojen kehittämisen hankesalkun kokonaisarvo oli yhteensä 1.222.000 euroa, josta vuodelle 2024 kohdentui 379.100 euron panostus. Laukaan Kehitysyhtiö rahoitti pääosan hankkeiden omarahoitusosuuksista.

Yritystankkaamo – yhteisöllinen työtila -hankkeessa vahvistettiin laukaalaisten yritysten ja yrityspalvelutoimijoiden yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä sekä yritysten ja yrittäjien muutoskyvykkyyttä. Culture in nature-hankkeessa kehitettiin ja otettiin käyttöön Rock Art Laukaa -brändi ja kehitettiin tuotteita ja palveluita luonto- ja kulttuurialan yritysten ja muiden toimijoiden kanssa kotimaisille ja kansainvälisille markkinoille. Hanke edisti useiden innovaatioiden syntymistä. Niitä olivat muun muassa Rock Art Laukaa -brändi, Saraakallio-melonta- ja elämyspalvelutuotteet, Peurungan Saraakalliot-elämyskeskus, Laukaan kuvataidekonsepti ja kulttuuri- ja luontokohteiden uusi ylläpitomalli. Hankkeen myötäväikutuksella syntyi kaksi uutta matkailualan yritystä ja uutta liiketoimintaa kymmeneen yritykseen. Syksyllä käynnistettiin yrityspalvelujen hallinnoima Keski-suomalainen järviluonto palveluna -yritysrühmähanke tavoitteena kalastus- ja luontomatkailupalvelujen kansainvälistyminen kestävästi.

Maatilojen- ja yritysten uudet yhteistyömahdollisuudet (MYTTY) -hankkeessa luotiin Resurssitjakkoon.fi-palvelu maatilojen ja muiden maaseutuyritysten verkostoitumiseen ja resurssien käytön tehostamiseen ja parannettiin maatilayritysten muutokkyvykkyyttä. Laukaanportti ja Mörkökorpi – uutta kasvua vihreästä logistiikasta ja kiertotaloudesta –hanke käynnistettiin loppuvuodesta Laukaanportin yritysalueen ja Mörkökorven kiertotalousalueiden kehittämiseksi ja uuden yritystoiminnan saamiseksi alueille.

Laukaan Kehitysyhtiöltä ostettiin elinkeinopalveluja 48 000 eurolla. Yritysten perustamis- ja käynnistämisvaiheen neuvonta hankittiin Gradian Keski-Suomen Yritysidean kautta 20 900 eurolla. Matkailumarkkinointia toteutettiin Visit Laukaa-palvelun kautta paikallisesti ja Visit Jyväskylä Region- alue-markkinointiorganisaation kautta maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti (35 600 eurolla). Yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja investointihankkeisiin panostettiin Jyväsräihi ry:n kautta 56 400 euroa. Laukaan brändityöhön ja elinkeinojen kehittämiseen sijoitettiin 30 000 euroa MM-rallyyhteistyön kautta. Yrityspalvelut koordinoi ja toteutti Laukaan kunnan brändityötä, markkinointiviestintää ja mediasuhteita.

Elinkeinojen kehittämisen käynnissä olevien hankkeiden kokonaisarvo oli 31.12.2024 yhteensä 1 222 000 euroa. Laukaan Kehitysyhtiö rahoitti pääosan hankkeiden omarahoitusosuuksista.

Käynnissä olevat hankkeet 2024	Budjetin toteuma vuonna 2024	Hankebudjetti koko hanke (euroa) (rahoittaja)	Ulkopuolinen rahoitus (euroa)	Omarahoitus (euroa)
Yritystankkaamo 1.9.2023–31.8.2025	165.000	321.377 Keski-Suomen liitto (JTF)	257.102 Keski-Suomen liitto (JTF) 80 %	59.927 Kehitysyhtiö 4.348 Elinkeinopalvelut
Culture in Nature Laukaa 1.9.2023–28.2.2026	98.700	245.341 Keski-Suomen liitto (JTF)	196.273 Keski-Suomen liitto (JTF) 80 %	36.675 Kehitysyhtiö 12.393 Vapaa-aikapalvelut

Saraakallion katselulaituri ja sataman opastuskeskus –Culture in Nature -investointi 1.9.2023–31.8.2025	34.000	75.110 Keski-Suomen liitto (JTF)	52.577 Keski-Suomen liitto (JTF) 70 %	11.267 Kehitysyhtiö 4.062 Yhdyskuntatekniikka 7.204 Vapaa-aikapalvelut
Keskisuomalainen järviluonto palveluna –yritysryhmähanke 1.3.2024–28.2.2026	57.400	275.000 Keski-Suomen ELY (Maaseuturahasto)	275.000 Keski-Suomen ELY 75 %, yksityiset 25%	0
Laukaanportti ja Mörkökorpi uutta kasvua vihreästä logistiikasta ja kiertotaloudesta 1.9.2024–30.8.2026	24.000	305.537 Keski-Suomen liitto (JTF)	244.428 Keski-Suomen liitto (JTF) 80 %	45.833 Kehitysyhtiö 15.276 Elinkeinopalvelut
YHTEENSÄ	379.100	1 222.365	1 025.380	153.702 Kehitysyhtiö 43.283 Kunta

Elinkeinojen kehittämisen hankesalkku 2024

Työllisyyspalveluissa Laukaa oli mukana Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa 1.3.2021 alkaen Jyväskylän seudun työllisyyden kuntakokeilussa. Alueen kokeilu oli osa valtakunnallisia työllisyyden kuntakokeiluja, joiden päättymisaika oli 31.12.2024. Työllisyyskokeilujen ollessa käynnissä teki Sanna Marinin hallitus päätöksen, että TE-palvelut siirtyvät kunnille 1.1.2025 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työnhakijoiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta.

Kunnat muodostavat työllisyydenhoitoon yhteistointialueet kuntalain mukaisesti. Vähimmäiskoko alueilla on 20 000 henkilön työvoimapohja, jonka lisäksi on otettava huomioon maantieteellinen yhteys ja työssäkäynnin toimivuus. Keski-Suomeen muodostui kolme työllisyysaluetta. Laukaa liittyi

mukaan pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluevalmisteluun, jossa on yhteensä 13 kuntaa ja isäntäkuntana toimii Äänekoski.

Vuosi 2024 on ollut merkittävä työllisyyspalveluiden kehittämisen ja uudistamisen kannalta. Laukaan kunnan työntekijät ovat olleet tiiviisti mukana pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen valmisteluryhmissä. Saman aikaisesti valmistauduttiin uudistetun kotoutumislain voimaantumiseen.

Uudistettu kotoutumislaki (681/2023) tuli voimaan 1.1.2025 yhtä aikaa TE-palvelujen uudistuksen kanssa. Kotoutumislain kokonaisuudistus on kytköksissä TE-palveluiden uudistukseen. TE-palveluiden uudistamisen yhteydessä vastuu TE-palveluiden asiakkaina olevien kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisestä siirtyy kuntien muodostamalle työllisyysalueelle. Lain mukaan kuntien on tarjottava kotoutumispalveluita myös muille kuin työnhakijoille. Kotoutumislaki koskee kaikkia Suomessa asuvia maahanmuuttovirastolta Suomessa oleskeluluvan saaneita maahan muuttaneita. Heillä

on oikeus saada tietoa ja palveluita Suomesta. Osa palveluista perustuu henkilön yksilöllisiin tarpeisiin.

Toiminnalliset tulokset

Työllisyyden kuntakokeilu työllisti koko henkilöstön tiiviisti vuoden loppuun saakka. Varsinkin joulukuu oli erittäin kiireinen edessä olevien TE- ja kotoutumislain uudistusten, sekä työttömien työnhakijoiden määrän lisääntymisen vuoksi.

Vuonna 2024 Suomen työllisyystilanne heikkeni edellisvuoteen verrattuna. Lomautusten määrä alkoi kasvaa jälleen vuoden loppua kohden tultaessa. Työttömyys kasvoi kaikissa ikäluokissa. Työttömyysturvaan syksyllä tulleet lakimuutokset lopettivat palkkatukityöllistämisen lähes kokonaan. Palkkatuki ei jatkossa kerrytä enää työssäoloehto ja työssäoloehdon täyttymiseen tarvitaan vähintään vuosi työssäoloehdon täyttävää työskentelyä entisen puolen vuoden sijaan. Työttömyysturvaan kohdistui useita muitakin muutoksia.

Koko vuoden työttömyysaste oli Laukaassa keskimäärin 10.3% (10.1% vuonna 2023) ja Keski-Suomessa 12.9% (12.2 % vuonna 2023). Alhaisimmillaan työttömyysaste oli lokakuussa 9.1% (781 työtöntä työnhakijaa) ja korkeimmillaan joulukuussa 11.8 % (1003 työtöntä työnhakijaa). Työttömien työnhakijoiden lukumäärä sisältää työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntakokeilujen asiakkaat sekä kokoaikaisesti lomautetut.

Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrä laski hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Työmarkkinatuen osarahoituksen määrä oli 989 044 euroa (1 003 506 euroa vuonna 2023). Osittain tähän on vaikuttanut työttömyysturvaan tulleet muutokset, muun muassa lapsikorotusten poistuminen työttömyysetuuksista. Tämä muutos tapahtui 1.4.24 alkaen.

Työttöminä työnhakijoina on paljon henkilöitä, jotka eivät ole työkykyisiä. He ovat läpikäyneet tutkimuksia, kuntoutuksia ja erilaisia työllistymistä edistäviä toimenpiteitä. Koko kuntakokeilun ajan tämän asiakasryhmän kanssa tehtiin aktiivisesti työtä, jotta heidät saataisiin oikean etuuden piiriin. Syyskuussa järjestettiin työllisyyspalveluiden työky-

kykoordinaattorin suunnittelema koulutustapahtuma yhteistyöverkostolle. Psykiatri ja sosiaalilääketieteen dosentti Ilkka Taipale luennoi verkostolle otisikolla kokonaisvaltainen työkyvyttömyyseläkemalli, monialaista yhteistyötä työkyvyn polulla. Luento-osuus tallennettiin ja se on käytettävissä opetustarkoitukseen työllisyyspalveluissa ja hyvinvointialueella. Luennon jälkeen Taipale tapasi ennalta sovittuja asiakkaita ja näihin tapaamisiin osallistui myös hyvinvointialueen lääkäreitä. Tapaamisten jälkeen hän kirjoitti näille asiakkaille lääkärintlausnot työkyvyttömyyseläkehakemusta varten.

Elokuusta alkaen työllisyyspalvelut vastasivat työllisyyden kuntakokeilun ohessa kunnassa olevien vieraskielisten ohjauspalveluista. Pääasiassa tämä tarkoitti kuntapaikalle ELY-keskuksen kautta tulleiden tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten asumisasioiden ja muiden käytännön asioiden järjestämistä yhdessä hyvinvointialueen ja vastaanottokeskuksen kanssa. Vuoden loppupuolella tuli tieto, että Kotokunta Oy:n vastaanottokeskustoiminta päättyy Laukaassa. Tämä aiheutti loppuvuodesta useita kymmeniä uusia kotikuntamerkintöjä, kun vastaanottokeskuksen asukkaat hakivat itsenäisesti kotikuntaa Laukaasta. ELY keskuksen ohjaamina kuntapaikalle tulleita ja itsenäisesti kuntaan muuttaneita ukrainalaisia oli vuoden 2024 lopussa reilusti yli sata henkilöä. Laukaan kunnan työllisyyspalvelut osallistuvat Jyväskylän maahan muuttaneiden ohjaus- ja neuvontapalvelu- hankkeen ukrainalaisille järjestettyyn yhteiskuntaorientaatio pilottiin. Monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestäminen on jatkossa kunnan kotoutumislain mukaisia tehtäviä. Laukaassa asuvilla ukrainalaisilla oli mahdollisuus osallistua orientaatioon työllisyyspalveluiden tiloissa etäyhteyden kautta. Työ- ja elinkeinoministeriöstä haettiin valtionavustusta palveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen kotikunnan saaneille tilapäistä suojelua saaville ja muille pakolaisina kuntaan saapuneille. Myönteinen avustuspäätös saatiin joulukuussa.

Laukaan kunnan Rokkakankaalla ja Lievestuoreella sijaitsevat työpajat päätettiin lakkauttaa nykyisessä muodossaan vuoden 2024 lopussa. Syynä tähän on ennen kaikkea työttömyysturvalakiin tulleet useat muutokset. Työllistymistä edistävät aktivointitoimenpiteet eivät jatkossa poista toimenpiteeseen

osallistuvaa henkilöä työttömyysturvan maksu-osuuslistalta. Listamaksu poistuu vain työttömyyden päättyessä esimerkiksi työllistymiseen. Nuoriin panostaminen katsottiin tärkeäksi ja työpajatoiminnasta säilytetään nuorten työpajatoiminnan osuus. Tähän toimintaan kunta on saanut Aluehallintovirastolta avustusta. Hankeavustus on tarkoitettu nuorisolaissa (1285/2016) säädetyn nuorten työpajatoiminnan tukemiseen.

Loppusyksystä tehtiin meneillään olevaan työpajaavustukseen ja valtionapukelpoisuuteen muutoshakemukset ja vuoden 2025 alusta nuorten työpajatoiminta siirtyi nuorten valmennuspalvelujen nimellä vapaa-aikatoimelta työllisyyspalveluiden tuloyksikköön. Tällä siirrolla vahvistetaan nuorten valmennuspalveluiden resurssia ja osaamista. Tavoitteena on saada entistä enemmän nuorten siirtymiä koulutuspalveluihin, työelämään tai muuhun nuoren palveluntarvetta vastaan palveluun. Nuorten valmennuspalveluille haettiin jatkorahoitusta Aluehallintovirastolta. Päätös mahdollisesta jatkorahoituksesta tulee huhtikuussa 2025.

Maankäytön tuloyksikkö vastaa maankäyttöpoliitikasta, maa- ja vesialueiden hallinnasta (pl. asemakaavojen yleiset alueet) sekä metsien hoidosta. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on suunnitella ja kehittää alueiden käyttöä siten, että lain edellyttämät ja kunnan strategioissa maankäytölle määritellyt tavoitteet täyttyvät. Suunnittelun tavoitteena on tuottaa monipuolinen tonttivaranto asumiseen ja elinkeinotoimintaan, huomioiden muun muassa viihtyisälle ja hyvälle asuinympäristölle asetetut tavoitteet sekä elinkeinoelämän vaatimukset. Suunnitteluratkaisut pohjautuvat riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin. Maankäyttö osallistuu myös taajamaympäristöjen laadun kehittämiseen yhteistyössä teknisen palvelualueen kanssa.

Maankäytön suunnittelua ja kaavoitusta ohjaa lain-säädännön, kuntastrategian, maankäytön rakennemallin ja maapoliittisen ohjelman lisäksi valtuuston hyväksymä kaavoitusohjelma. Metsänhoitoa ohjaa metsäohjelma, joka on kunnan omistamien metsien käyttöä ja hoitoa ohjaava strategia.

Tuloyksikön esimiehenä toimii kaavoitusjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelee viisi henkilöä. Kaavasunnittelijan virka on täyttämättä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus

Keväällä 2024 kunnanvaltuusto hyväksyi koko kunnan kattavan rakennemalli Liekin. Samassa yhteydessä hyväksyttiin rakennemallin toimenpideohjelma, jonka avulla rakennemallin linjausten toteuttamista ja seuranta voidaan ohjata. Rakennemalli on pitkän aikavälin suunnitelma kunnan yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kehittämistä. Suunnitelmalla on muodostettu pitkän tähtäimen näkemys Laukaan kunnan yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmästä tavoitevuonna 2040+. Rakennemalli pohjautuu aiempaan, vuonna 2015 hyväksytyyn rakennemalli Viuhkaan, Jyväskylän seudun MAL-kehityskuvaan ja kuntastrategiaan sekä ajantasaiseen tilannekuvaan kunnan kehityksestä.

Muilta osin maankäytön suunnittelussa edistettiin vireillä olevia yleis- ja asemakaavahankkeita. Hankkeiden etenemiseen vaikutti taloudellisten- ja henkilöstöresurssien vajuus. Vuoden lopussa yleiskaavahankkeita oli vireillä kaksi ja asemakaavahankkeita 28. Vuoden 2024 aikana hyväksyttiin asemakaavaa noin 9 ha alueelle, kumottiin asemakaavaa noin 4 ha alueelta sekä valmistettiin ja käsiteltiin yhteensä 33 suunnittelutarve- ja poikkeamislupaa.

Maankäyttö on osaltaan valmistautunut rakentamislain ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYTJ) tuomiin muutoksiin mm. kouluttautumalla. Kunta on myös vuoden 2024 aikana osallistunut ympäristöministeriön hankehakuun. Hankkeessa on tavoitteena kehittää kunnassa käytössä olevan suunnitteluohjelmiston kyvykkyyttä tuottaa tietomallimuotoista kaava-aineistoa. Hanke sai rahoituksen vuosille 2024-2026. Isäntäkuntana toimii Keuruun kaupunki.

Maa- ja vesialueet

Vihtavuoren Kuhamäen pientaloalueelta oli keväällä 2024 haettavana viisi pientalon rakennus-

paikkaa, ja hakuajan jälkeen kaikki varattiin. Myöhemmin kaksi rakennuspaikkaa vuokrattiin, kahden varausaikaa jatkettiin ja yhdestä varauksesta luovuttiin.

Leppäveden Korpelan pientaloalueelta oli keväällä 2024 tonttihuutokaupassa kolme pientalon rakennuspaikkaa, mutta yhtään tarjousta ei saatu.

Kokonaisuudessaan uusia pientaloasumiseen tarkoitettuja rakennuspaikkoja luovutettiin rakennettavaksi viisi kappaletta, joista kaksi myytiin ja kolme vuokrattiin. Lisäksi kaksi vuokratonttia myytiin vuokralaiselle. Sorajyvän alueelta myytiin kaksi uutta yritystonttia.

Raakamaata hankittiin yhteensä 121 hehtaaria pääosin vapaaehtoisilla kaupoilla. Merkittävimmät kaupat sijoittuivat Leppäveden Kuukkalaan ja Vihitälään. Lisäksi asemakaavan toteuttamiseksi hankittiin yleisiä alueita yhteensä 2 hehtaaria Kuhankoskelta, Kirkonkylän keskustasta ja Lahnajärven alueelta.

Metsänhoito

Vuonna 2024 laadittiin Metsäohjelma, joka on kunnan omistamien metsien käyttöä ja hoitoa ohjaava strateginen suunnitelma, eli linjaukset ohjaavat toimintaa pitkällä tähtäimellä (tahtotila ja suuntaviivat). Metsäohjelmassa on määritetty metsien hoidon tavoitteet ja päätoimintalinjat koko metsäomaisuudelle, tarkentaen tavoitteita eri metsäluokille. Metsäohjelmatyö sisälsi laajan vuorovaikutuksen asukkaiden ja sidosryhmien kanssa. Työn etenemisestä, ohjaamisesta ja seurannasta vastasi kunnanhallituksen nimeämä ohjausryhmä, joka koostui viranhaltijoista, luottamushenkilöistä ja sidosryhmien edustajista. Metsäohjelman kokoajana ja asiantuntijakonsulttina toimi Tapio Palvelut Oy. Metsäohjelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa marraskuussa 2024.

Taloustmetsistä myytiin ainespuuta yhteensä noin 9 000 m³, joka on noin 118 % vuotuisesta kasvusta. Lisäksi lähimetsien hoidosta, tontti- ja muista hakuista kertyi yhteensä noin 3 000 m³ myyntipuuta. Hakkuutuloja kirjattiin käyttötalouteen yhteensä noin 550 000 euroa. Taimikonhoitotöitä tehtiin

noin 30 ha. Uutta metsää perustettiin noin 32 ha (istutus/kylvö) ja maanmuokkauksia noin 7 ha. Taloustmetsien hoito ja –parantamiskustannukset olivat yhteensä noin 58 000 euroa.

Lähimetsien hoitoon liittyviä kasvatushakkuuta oli tarkoitus toteuttaa talvikelissä Lievestuoreella Pirttilahden, Majaniemen, Majasaaren ja Kisapurren alueilla. Toimenpiteitä ei kuitenkaan päästy toteuttamaan suunnitellussa laajuudessa, joten suurin osa suunnitelluista toimenpiteistä siirtyivät talvelle 2025. Kesäkaudella 2024 toteutettiin lähimetsien pienpuuston raivauksia Lievestuoreen Ketaramäessä ja Poranmäessä sekä Leppäveden Kytölässä ja Hevosvuoressa. Lähimetsien raivausten ja konetöiden kustannukset olivat yhteensä noin 42 000 euroa.

Metsävarallisuuden hoito ja sen suunnittelu teetettiin kokonaan ulkopuolisille palveluntuottajille. Metsänhoidon suunnittelusta ja metsuritöistä vastaa Metsä Group toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella. Syksyllä 2024 kilpailutettiin talveen 2025 kohdistuvat lähimetsien hoidon konetyöt ja palveluntuottajaksi valittiin laukaalainen Metsävelhot Oy.

Laukaan kunta on ollut Metsäliitto Osuuskunnan jäsen 1980-luvulta alkaen. Jäsenyydellä ei ole erillistä jäsenmaksua, mutta edellyttää perusosuussijoituksen tekemistä jäsenen omistaman metsämaan pinta-alan ja sijaintikunnan perusteella enintään 30 000 euroon saakka. Kunnalle oli kertynyt sääntömääräistä velvoitetta enemmän perusosuuksia sekä lisäksi perusosuuksien korkoina ja puukauppojen myötä oli kertynyt Metsä1- ja Metsä2-lisäosuuksia. Vuonna 2024 myytiin Metsäliiton osuussijoituksia yhteensä noin 110 000 eurolla.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen:

Maankäyttö -tulosityksikön talousarvion vuosikate toteutui noin 275.000 euroa arvioitua suurempana.

- Maankäytön toimintakulut toteutuivat 102%:sti ollen noin – 605.700 euroa. Kulut ylittivät talousarvion varaukset palveluiden ostojen osalta (ylitys noin 10.700e)

- Toimintatuotot toteutuivat muutettua talousarvioon arvioidusta noin 286.400 euroa suurempana ja toteuma oli 125 %. Arvioitua enemmän tuloja tuli maaomaisuudesta rakennuspaikkojen mynnistä (noin

42.600 euroa enemmän), maa- ja vesialueiden vuokrista (noin 29.500 euroa enemmän) ja metsäomaisuuden mynnistä (noin 201.500 euroa enemmän)

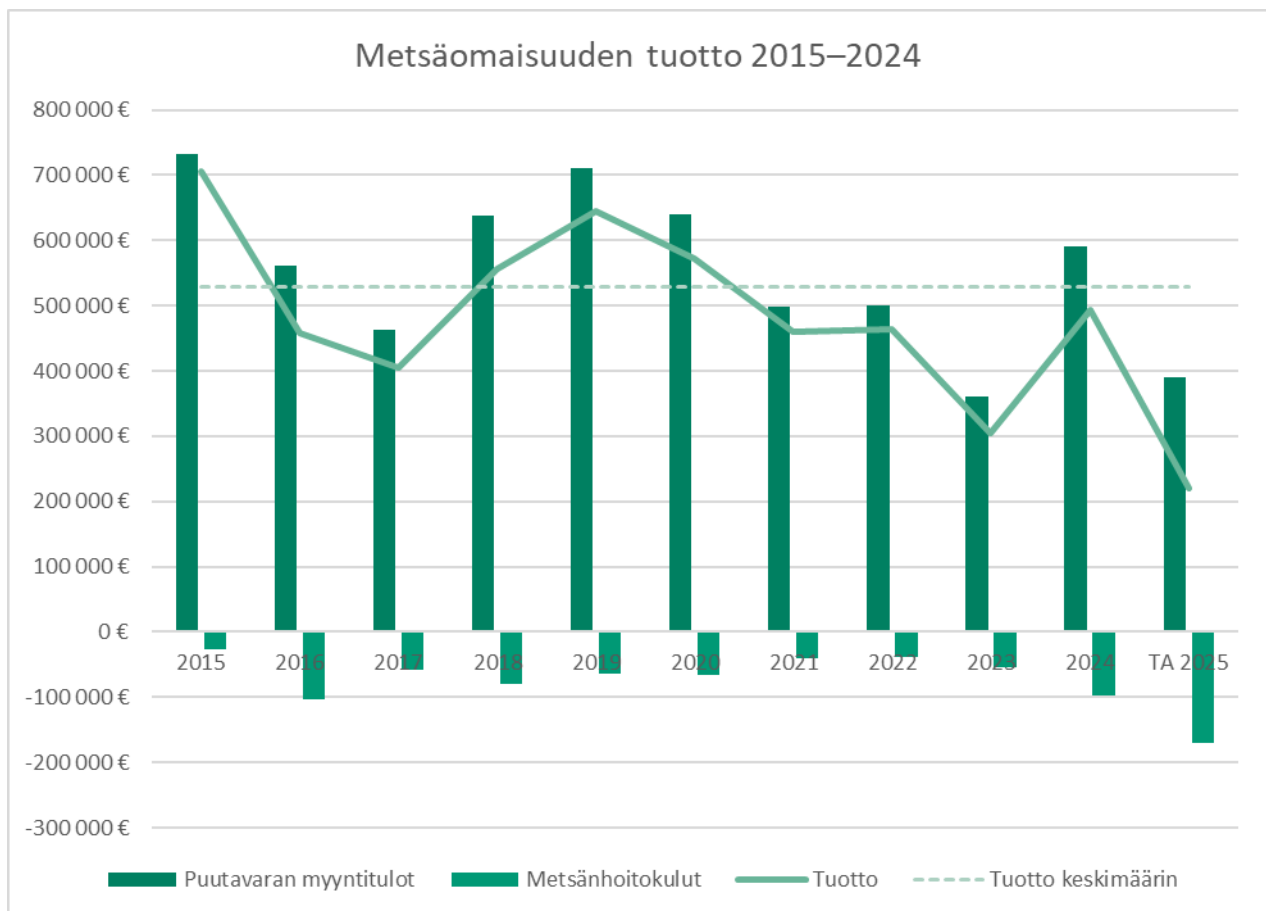
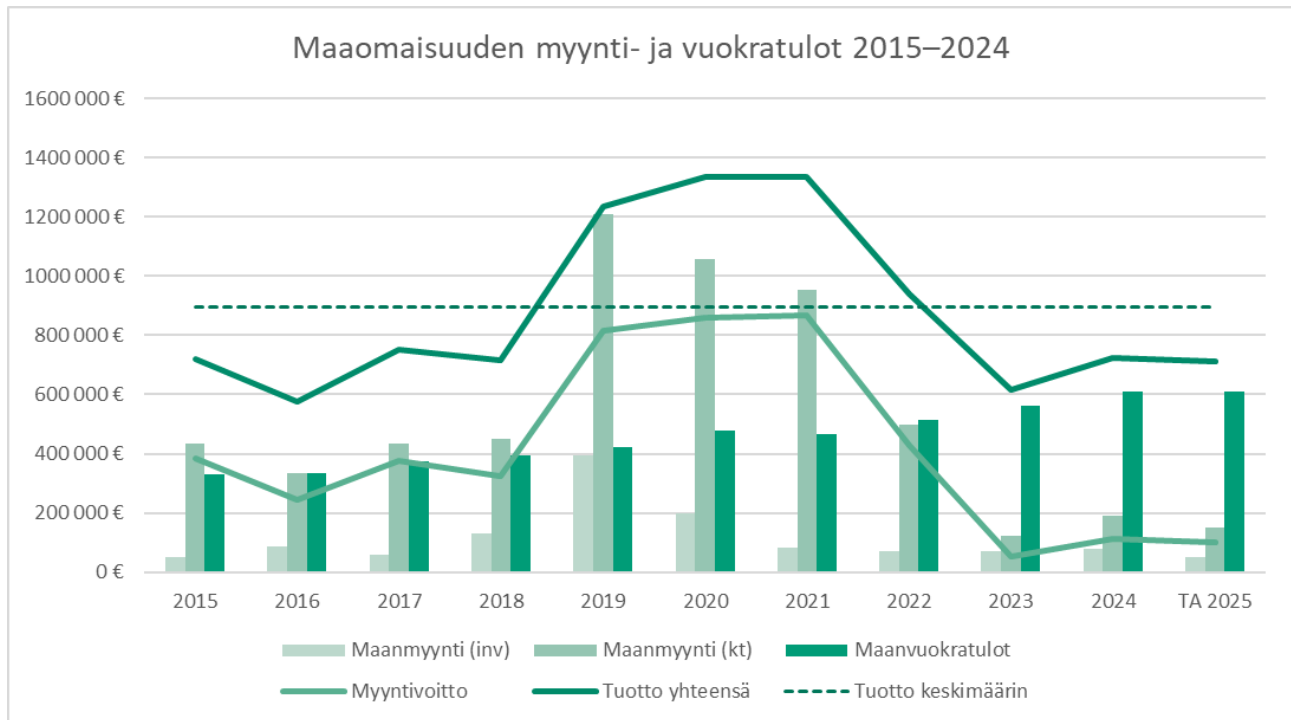
Tunnusluvut:

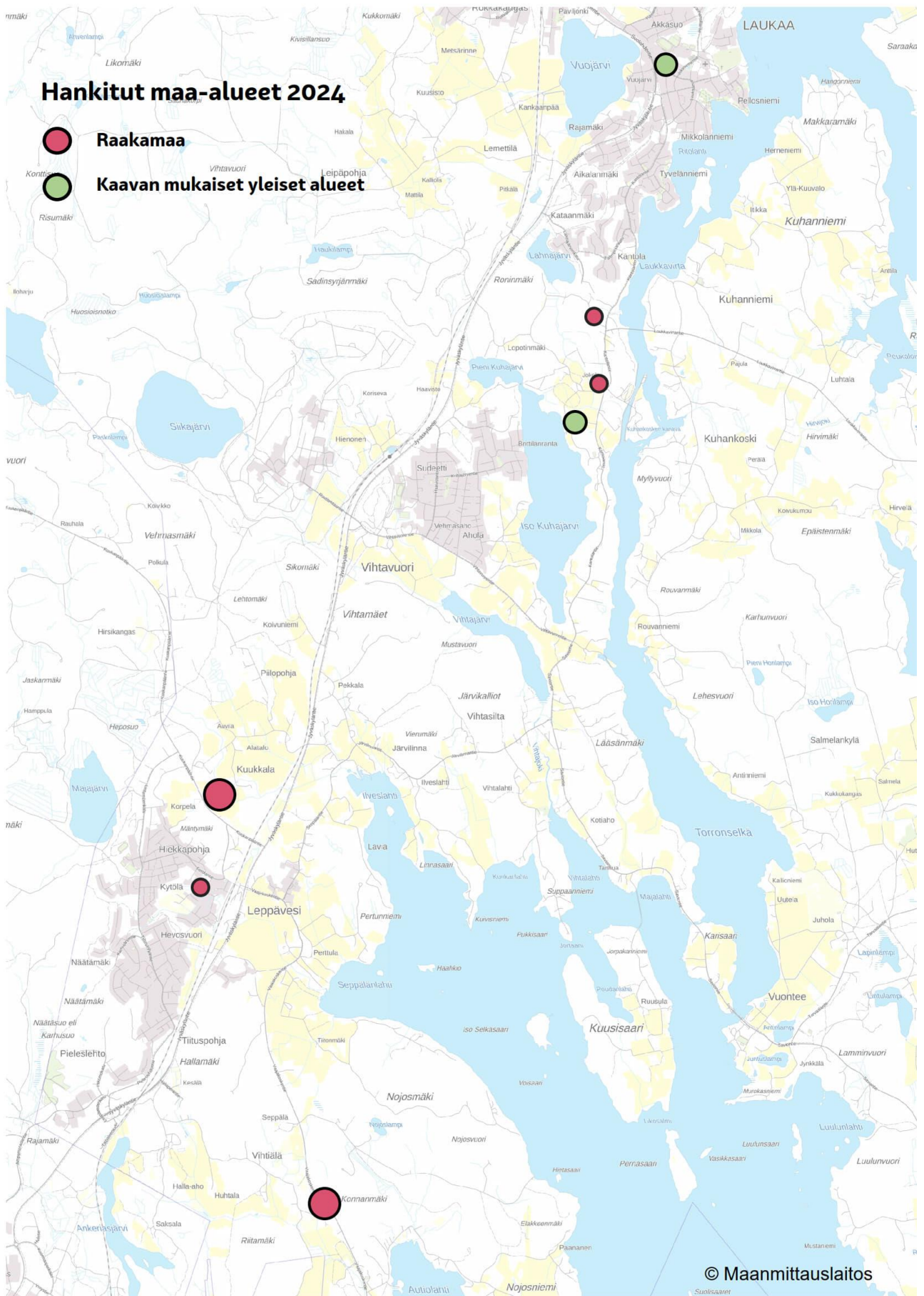
	TA 2024	TA-M 2024	TP 2024
Hyväksytyt asemakaavat, ha	110	110	13
Hyväksytyt yleiskaavat, ha	3800	3800	0
Maanhankintamenot, euroa	700 000	1 200 000	1 211 525
Maanmyyntitulot (myyntivoitto), euroa	150 000	150 000	192 600
Maanvuokratulot, euroa	550 000	580 000	609 500
Talous- ja lähimetsien hakkuutulot, euroa	370 000	390 000	553 800
Talous- ja lähimetsien metsänhoitomenot, euroa	100 000	100 000	98 200

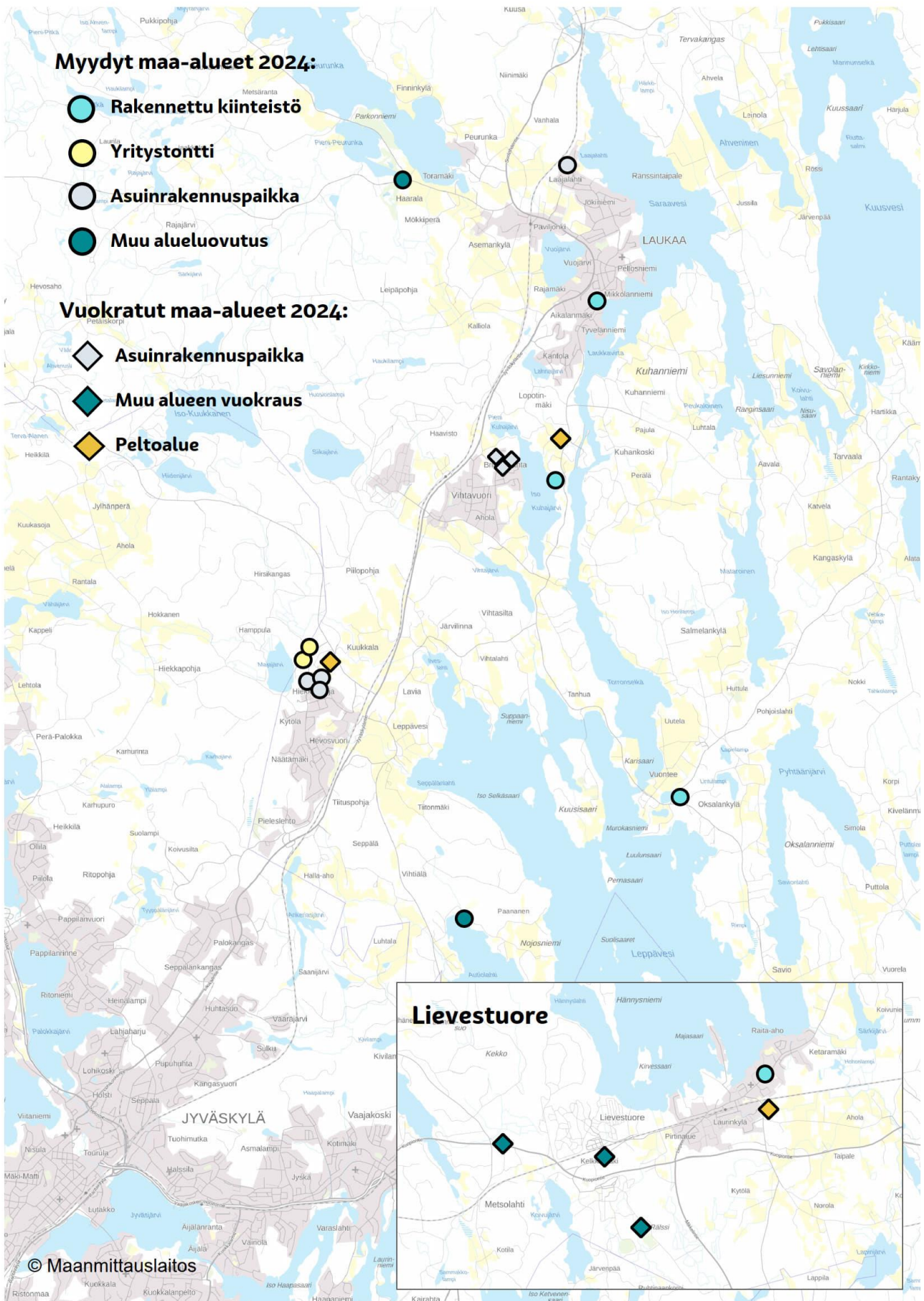
Metsäohjelman seurantamittarit (1.1.–31.12.2024):

Pohjatiedot ja toteumat	Metsäpinta-ala 31.12.2024	2 255 ha	
	Suojelupinta-ala 31.12.2024	52 ha	
	Ensiharvennukset	Pinta-ala	18 ha
		Hakkuukertymä	811 m ³
	Harvennukset	Pinta-ala	29 ha
		Hakkuukertymä	1 908 m ³
	Avohakkuut	Pinta-ala	27 ha
		Hakkuukertymä	6 271 m ³
	Hankintakaupat	Kertymä	3 066 m ³
		Kertymä yht.	12 056 m ³
	Taimikonhoito	30 ha	
	Maanmuokkaus	7 ha	
	Metsänviljely	32 ha	
	Metsänparannus	0 ha	
Metsänhoitomenot	98 175 euroa		
Puunmyyntitulot	552 189 euroa		
Viestintä	Lähetetyt asukastiedotteet	231 kpl	
	Käytetyt viestintäkanavat	laukaa.fi / facebook / instagram	
Maastotarkastukset	Korjuutyömaiden tarkistuskäynnit	3 kpl	
	Metsänhoitotöiden tarkistuskäynnit	0 kpl	

Graafit:

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

ELINKEINOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	15,7	14	13,44	-0,56
Määräaikaiset	9,8	4	4,92	0,92
Yhteensä	25,5	18	18,36	0,36

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tässä osiossa raportoidaan talousarvioon kirjattujen valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Digitaalisten palveluratkaisujen avulla sähköisen asioinnin kasvattaminen ulkoisesti ja sisäisesti.</i>	Tulostettavan arkistomateriaalin vähentymisen. Sähköisesti tuotettavien palveluiden lisääminen.	<i>Asianhallinnan aineisto täysin sähköisessä muodossa. Kuntalaisille edellytyksiä käyttää palveluita sähköisesti laajemmissa määrin.</i>	<i>Tavoite toteutui osittain</i> <i>Asianhallinta aineisto on sähköisessä muodossa. Arkistoinnin digitointi käynnistyy vuonna 2025, mutta tähän liittyen päätöksiä tehtiin vuoden 2024 puolella.</i> <i>Kuntalaisten sähköisen asioinnin palveluita lisätty, esimerkiksi verkko-kauppa avattu (kuntosalit, välipalaliput) ja tätä palvelua jatkossa kehitetään.</i>
<i>Edistetään henkilöstötuottavuutta, johtamista, esimiestyötä ja työn organisointia kehittämällä sekä työhyvinvointiin panostamalla. Talousarviovuoden tavoitteena on edistää työhyvinvointia ja työkykyjohtamista talouden tasapainotta-</i>	1) Henkilöstötuottavuusindeksi 2) Esimiesten johtamisaktiivisuuden taso 3) Luottamus johtoon 4) Työhyvinvointikyselyn tulokset vrt. ed. vuosi 5) Esimiesten arviointi prosessista		<i>Tavoite toteutui mita- tuilta osin</i> 1) <i>Ei mitattu</i> 2) <i>Ei mitattu</i> 3) <i>Hyvinvointikyselyn mukaan luottamus työyhteisöihin ja esihenkilöihin on vahvistunut ja on erinomaisella tasolla.</i>

<p><i>misohjelman henkilös- töjohtamiseen liittyvien tavoitteiden saavutta- miseksi.</i></p> <p>Henkilöstötuottavuuden johtamisen tavoite on pitkäaikainen ja sen seuranta jatketaan useana vuonna.</p>			<p><i>Organisaation johtamisen avoimuuteen ja koko organisaation johtamista paan oltiin entistä tyytyväisempiä. Nousua oli 0,1 % edellisvuodesta.</i></p> <p><i>Työpaikan suositteluprosentti oli 88.1%, joka parani 2.3 yksikköä. Verrokiryhmillä kyseinen prosentti oli 80.1 %.</i></p> <p><i>4) Tulokset paranivat tai pysyivät ennallaan kautta linjan. Suurimman parannukset olivat työhyvinvoinnissa keskimäärin 0.1 %.</i></p> <p><i>5) Ei ole mitattu</i></p>
<p><i>Talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti. Tasapainottamisohjelman mukaiset määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin. Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten, että määrärahatavoitteet toteutuvat</i></p>	<p>1) Toimenpiteet toteutettu/ei toteutettu 2) määrärahat toteutuneet/ei toteutuneet</p>	<p><i>Valtuusto on hyväksynyt 25.9.2023 talouden tasapainottamisohjelman, jossa on toimenpiteitä vuosille 2024-2026. Tasapainottamisohjelmalla tavoitellaan vuositasolla pysyviä 5,9 miljoonan euron sopeutuksia ja kumulatiivisesti noin 17 miljoonan säästöä vuosien 2024-2027 aikana. Vuonna 2024 konsernihallintoon kohdistuu ohjelmasta 105.150,00 euroa.</i></p>	<p><i>Tavoite toteutui. Konsernihallinto alitti toimintakatteen 0,5 miljoonalla eurolla.</i></p> <p><i>Kaikki yksittäiset säästötavoitteet eivät toteutuneet täysimääräisesti, mutta kokonaisuudessaan säästötavoite toteutui. Työterveyshuollon kilpailutuksen säästötavoite 35.000 euroa ei toteutunut. Koko kunnan tasolla lyhyiden sijaisuuksien vähentäminen 30.000 € ei toteutunut. Lisäksi yksittäisissä säästötavoitteissa on kohtia, jotka toteutuvat osittain, tai joiden toteutumisesta saadaan tieto myöhemmin.</i></p>

<p><i>Laukaan profiilin nostaminen yritysmuotoisena kuntana.</i></p> <p><i>Elinkeinoelämän strategisten kehittämishankkeiden toteuttaminen.</i></p> <p><i>Elinkeinoelämän yhteisöllisyyden vahvistaminen Yritystankkaamohankkeen avulla.</i></p>	<p>1) Kuntabarometrin 2024 vastaajien määrä ja elinkeinopolitiikan arvosana.</p> <p>2a) Yritystankkaamohanke, Culture in nature - hanke, Maatilojen ja yritysten uudet yhteistyömahdollisuudet –hankkeiden toteuttaminen.</p> <p>2 b) Laukaanportin ja Sorajyvän yritysalueiden markkinoinnin ja tunnettuuden hankkeistaminen.</p> <p>3 a) Paikallinen yritysten yhteisöllisyyttä mitaava täsmäkysely</p> <p>3 b) Yhteisöllisyyttä ja muutoskyvykkyyttä vahvistavien koulutusten ja tilaisuuksien sekä</p>	<p><i>Vuoden 2022 kuntabarometrissa Laukaasta oli 74 vastaajaa ja kunnan elinkeinopolitiikan arvosanaksi saatiin 2,99/5. Kasvatetaan vastaajien määrää ja elinkeinopolitiikan arvosanaa.</i></p> <p><i>2a) Hankkeet käynnistyivät vuonna 2023. Tavoitteena on saada yritykset ja yrittäjyydestä kiinnostuneet osallistumaan hankkeiden toimenpiteisiin tavoitteiden mukaisesti.</i></p> <p><i>2 b) Laukaanportin ja Sorajyvän yritysalueet on esirakennettu ja Laukaanportin yritysalueelle valmistui master plan vuonna 2023. Tavoitteena on hankkeistaa alueiden tuoteistaminen ja myynti ja löytää siihen rahoitus.</i></p> <p><i>3 a) Yritysten yhteisöllisyyttä ei ole aiemmin mitattu. Tavoitteena ottaa yhteisöllisyyden mittaaminen säännöllisesti toistuvaksi käytännöksi.</i></p> <p><i>3 b) Aiemmin toteutettu koulutuksia ja valmennuksia satunnaisesti. Tarjotaan jatkossa tavoitteellisia ja</i></p>	<p><i>Tavoite toteutui.</i></p> <p><i>1)Kuntabarometrin vastausaktiivisuus kasvoi 146 % ja oli 182 vastaajaa (74 Kuntabarometrissä 2022). Kokonaisarvosana Laukaan kunnan elinkeinopolitiikasta nousi 3,21:een (2022: 2,99/5).</i></p> <p><i>2a) Hankkeet toteutuivat suunnitelmien mukaisesti ja Yritystankkaamo Culture in nature -hankkeen tavoitteet ylittyivät.</i></p> <p><i>2 b) Laukaanportti ja Mörkökorpi –utta kasvua vihreästä logistiikasta ja kiertotaloudesta –hanke käynnistyi syksyllä 2024. Hanke vahvistaa alueiden tunnettuutta.</i></p> <p><i>Sorajyvän markkinointia tehtiin Toyotan alihankkijaverkostolle.</i></p> <p><i>3a) Ensimmäisessä yhteisöllisyyskyselyssä saatiin 30 vastausta ja heistä yli puolet koki kuuluvansa yhteisöön ja kolme neljästä haluaisi kuulua yhteisöön.</i></p> <p><i>3 b) Yritystankkaamo –yhteisöllinen työtila –hankkeessa järjestettiin 70 yritystilaisuutta, joihin osal-</i></p>
--	--	--	--

	niihin osallistuvien määrä.	säännöllisesti toistuvia valmennuskokonaisuuksia.	listui yhteensä 700 henkilöä 180 eri yrityksestä vuonna 2024. Tavoitteet ylittyivät. Mytty-hankkeen koulutuksiin osallistui 6 maatilayrittäjää.
Laukaan palveluista viestitään aktiivisesti ja vahvuuksia tuodaan esiin yhtenäisen kuntabrändin alla.	Viestintää tekevät henkilöt, viestintämotivaatio ja viestintäosaamisen koettu taso. Yhteisen kuntabrändin käyttö viestinnässä.	Vuonna 2023 käynnistettiin eri palvelualueet kattavan vapaaehtoisuuteen perustuvan, oman toimen ohessa tapahtuvan oto-viestintäverkoston kokoaminen ja järjestettiin muutamia verkostotapaamisia. Vuonna 2024 laajennetaan viestintäverkosto kattamaan useampia palvelualueita ja tarjotaan verkostolle sisäistä sparrausta ja koulutusta viestintäosaamisen kehittämiseen. Kunnan palveluista järjestetään avointen tapahtumia ja klinikkatyöskentelyä asukkaille ja muille sidosryhmille. Kunta näkyy ja osallistuu kylien ja taajamien tapahtumiin.	Tavoite toteutui Viestintää oman toimen ohessa tekevien otoverkosto laajeni ja työntekijöiden viestintäosaamista kehitettiin järjestämällä muutamia / useita koulutus- ja verkostotilaisuuksia. Viestintäosaamisen koetun tason mittaaminen siirrettiin vuodelle 2025. Kuntalaisten osallistaminen ja kunnan näkyminen kylien ja taajamien tapahtumissa toteutui Laukaan kulttuuriviikkojen tapahtumissa ja maankäytön järjestämien kaavoitustilaisuuksien kautta. Yhteistä kuntabrändiä käytettiin kattavasti kunnan eri tulostusyksiköiden viestinnässä.
Laukaalaisten työntajien tietoisuuden lisääminen työllistämiskeinoista ja -palveluista	Tilaisuudet, tapahtumat, kyselyt	Työllistämiskeinojen tunnettavuus heikohko, tavoitellaan kontaktien, tunnettavuuden ja keinojen hyödyntämisen lisääntymistä.	Tavoite toteutui. Työllisyyspalvelut/kuntakokeilu ja yrityspalvelut järjestivät läpi vuoden, lukuun ottamatta kesäaika, joka toinen viikko kohtaamisia tilaisuuksia laukaalaisille työntajille. Tapahtumissa jaettiin mm. ajankohtaista tietoa tulleista ja tulevista muutoksista työllistämiseen liittyvissä asioissa.

			<p><i>Työnantajia informoitiin 1.1.2025 voimaan tulevasta TE-uudistuksesta. Tilaisuudet lisäsivät jonkin verran työnantajien yhteydenottoja työllisyyspalveluihin etenkin työkokeilu- ja työpaikkailmoitusten muodossa. Työnantajia tilaisuuksissa tavoitettiin verrattain hyvin</i></p>
--	--	--	--

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Konsernihallinnon tulosyksiköiden taloudelliset tavoitteet suhteessa valtuustoon nähden sitovaan toimintakatteeseen toteutuivat. Hallintopalveluiden toimintakate alitti talousarvion 0,1 miljoonalla eurolla, talous- ja henkilöstöpalvelut 47,4 tuhanella eurolla ja elinkeinopalvelut 0,4 miljoonalla eurolla. Yhteensä konsernihallinnon toimintakate alitti muutetun talousarvion toimintakateen hie-man yli 0,5 miljoonalla eurolla, eli 9,5 prosentilla. Sopeutusohjelman toimenpiteet sisältyivät talousarvion lukuihin.

Konsernihallinnon tuloihin ja menoihin tehtiin vähäisiä talousarviomuutoksia muutoksia tilikauden aikana. Yhteensä talousarviomuutosten katevaikutus oli -14,100 euroa.

Talouden tasapainottamisohjelman säästötoimenpiteistä koulutuskorvausten täysimääräinen hakeminen (tulojen lisäystavoite 10.000), työterveys-huollon kilpailutus (säästötavoite 35.000 euroa), talouden ja hallinnon tehtävien keskittäminen (säästötavoite 40.000 euroa) ja painatusten ja ilmoitusten vähentäminen (säästötavoite konsernihallinnossa 10.300 euroa) koskivat konsernihallintoa.

Konsernihallintoon suunnattiin myös lisäresurssia tulevia säästötoimenpiteitä varten. Sopeutusohjelman mukaisesti 40.000 euroa lisättiin panostusta henkilöstön tuottavuuteen ja 25.000 euroa työllisyyspalveluihin eläkearviointien vauhdittamiseen.

Näiden panostusten avulla tulevina vuosina on tarkoitus saada säästöjä aikaiseksi.

Lyhyiden sijaisuuksien vähentämistä, erilliskorvauksien vähentämistä tehtäväjärjestelyin, työssä-olopäivien lisäämistä ja säästövapaiden purkamista koskevat sopeutustavoitteet jaettiin palkkakulujen suhteessa kunnan tulospaikoille. Konsernihallinnon säästötavoite oli yhteensä 20.000 euroa.

Yhteensä konsernihallinnon sopeutusohjelman mukainen säästötavoite oli 75.300 euroa. Sopeutusohjelmassa konsernihallintoon ohjattiin panostuksia tulevien säästöjen saavuttamiseksi 65.000 euroa. Sopeutusohjelman toimenpiteiden netto-vaikutus on 10.300 euroa säästöjä.

Konsernihallinnon investointimenoja budjetoitiin investointiohjelmaan yhteensä 1,7 miljoonaa euroa ja investointituloja noin 130.000 euroa. Investointeja toteutettiin yhteensä 1,6 miljoonan euron arvosta. Suurin investointi kohdistui maanhankintaan, johon investoitiin 1,2 miljoonaa euroa. ICT-hankintoihin 0,4 miljoonaa euroa. Investointituloja kertyi maa-alueiden myynnin osalta noin 80.000 euroa ja MetsäGroupin osuuk-sien myynnin osalta noin 50.000 euroa.

Investointikohteet ovat sitovia investointikohteitain sekä investointimenojen että -tulojen osalta. Investointimenot alittuivat jokaisen investointikohteen osalta, ja investointitulot ylittyivät jokaisen investointikohteen osalta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Konsernihallintoon on keskitetty organisaation johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja ja tukipalveluita. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Lisäksi konsernihallinnon alaisuudessa on kunnan kasvuun ja kehittämiseen liittyviä palveluita, kuten maankäyttö-, elinkeino- ja työllisyyspalvelut.

Näistä työllisyyspalvelujen osalta on tapahtumassa olennaisia muutoksia, kun työllisyyspalveluita siirtävät kokonaan kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta alkaen. Laukaa on valmistautunut uudistukseen osallistumalla työllisyyden kuntakokeiluun, joka tuo kunnalle laajemman vastuun ja mahdollisuudet työllisyydenhoidossa jo ennen varsinaista uudistusta. Laukaa kuuluu vuoden 2025 alusta alkaen Äänekosken johtamaan Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen, joka poikkeaa kuntakokeilun aikaisesta yhteistyöalueesta. Muutos koskettaa välillisesti myös muita toimintoja kuten elinkeinopalveluja ja hyvinvointialueen järjestämiä sosiaali- ja terveyspalveluja, joilla on useita rajapintoja työllisyyspalveluihin.

Konsernihallinnon ydintoiminnot on turvattava tulevaisuudessakin. Konsernihallinnon resurssit on talouden sopeutusten myötä ajettu tiukalle. Tavoitteiden ja resurssien tasapainosta on huolehdittava ja henkilöstön kuormitusta seurattava. Keskeisenä muutosvoimana konsernihallinnon toiminnalle on palvelujen digitalisoituminen.

Digitalisaatio ajaa erilaisia palveluita ja toimintoja muutokseen. Konsernihallinnon osalta digitalisaa-

tio näkyy monessa toiminnossa. Tietohallinto toimii koko organisaation tukipilarina digitalisatiossa. Lisäksi muun muassa talous- ja henkilöstöhallinto sekä asiakirjahallinto ja tiedonohjaus ovat digitalisaatioon liittyvän muutoksen keskiössä. Tulevaisuudessa entistä suurempi osa perinteisestä henkilötöystä näillä aloilla automatisoituu ja henkilöstön työtehtävät muuttuvat. Tässä muutoksessa kunnan on oltava ajan tasalla ja tehtävä ratkaisuja, jotka edistävät työn tuottavuutta ja organisaation toiminnan sujuvuutta.

Yksi suurimmista konsernihallintoa koskevista tulevien vuosien hankkeista on asiakirjahallinnon ja arkistoinnin digitaalisten ratkaisujen hankinta ja paperiarkistojen muuntaminen digitaaliseen muotoon. Hanke tulee vaatimaan lisäresursointia ja konsernihallinnon mittakaavassa merkittäviä investointeja.

Syksyllä 2023 hyväksyttiin talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2024-2026. Sillä on olennainen vaikutus konsernihallinnon toimintaan. Konsernihallinnolla on korostunut rooli ohjelman toimeenpanon johtamisessa ja seurannassa. Lisäksi yksittäisenä toimenpiteenä hallinnon palveluiden keskittäminen tulee vaikuttamaan konsernihallinnon organisaatioon. Hallinnon palveluiden keskittämistä valmistellaan vuoden 2024 aikana ja palvelut on tavoitteena uudelleenorganisoida vuoden 2025 aikana. Toimintaa ja prosesseja tehostetaan muun muassa ostolaskujen käsittelyn automatisoinnilla sopimuskohdistusjärjestelmän avulla, verkkokaupparatkaisulla ja luottamushenkilö- ja sidonnaisuusjärjestelmän hankinnalla.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Konsernihallinnolla on sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa korostunut rooli ja vastuu, koska kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Lisäksi konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjaa-

misesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet päivitettiin KV 15.2.2021 § 1. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje annettiin KH 17.6.2024 § 127.

Konsernihallinnossa laaditaan ohjeita eri toimintojen ja prosessien toteuttamiseksi oikein ja lainmukaisesti sekä valvotaan näiden prosessien toteutumista. Muun muassa talous- ja henkilöstöhallinto ohjeistavat palvelualueita toimintatavoista, joilla pidetään huoli siitä, että toiminta on lain- ja asianmukaista ja kunnan toiminnan kannalta olennaiset ydinprosessit toimivat sujuvasti. Talousarvio- ja tilinpäätösprosesseja on kehitetty kunnassa jatkuvasti, jotta talouden johtaminen ja hallinta tukisi kunnan strategisia tavoitteita. Taloushallinnon täsmäytykset tehdään ja dokumentoidaan ajantasaisesti. Henkilöstö- ja asiakaskyselyitä laaditaan johtamisen tueksi ja heikkojen signaalien esille saamiseksi.

Talousarvion toteutumisesta ja tilikauden tulos- ja rahoituslaskelman toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle esitettävillä kuukausiraporteilla talouden aikataulun mukaisesti kuusi kertaa vuodessa. Raporteista kaksi on laajempia osavuosi-katsauksia, jotka käsittelevät koko kuntakonsernin taloudellisten sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Raportin avulla tarkastellaan säännöllisesti, onko pysytty tavoitteissa vai havaitaanko poikkeamia. Poikkeamien kohdalla selvitetään, mistä ne johtuvat ja pohditaan, pitääkö tavoitteita asettaa uudelleen ja voidaanko tehdä korjausliikkeitä poikkeamien estämiseksi.

Kunnan hallintosääntöä ja hankintaohjeita päivitetään ja tarkistetaan lainsäädännön muuttuessa ja tarpeen mukaan. Ajantasaisten ohjeiden ja henkilöstön kouluttaminen avulla pyritään varmistamaan lainmukainen toiminta kaikissa tapauksissa.

Myös tietoturva- ja tietosuojasioiden ohjeistus on konsernihallinnon vastuulla. Tietosuojavastavan osaamisesta huolehditaan, jotta organisaation sisäinen ohjeistus ja käytännöt pysyvät ajan tasalla.

Tietohallinnon riittävä resursointi varmistaa tietohallinnon mahdollisuudet pitää yllä tietoturvallista digitaalista toimintaympäristöä. Tietohallinto järjestää myös sisäistä koulutusta koko henkilöstölle.

Ylimmän päätöksenteon laadukas valmistelu on riskienhallinnan kannalta tärkeää. Riskien ennakointi ja arviointi osana päätöksenteon valmistelua parantaa päättäjien mahdollisuuksia arvioida päätöksen vaikutuksia oikeaan tietoon perustuen.

Kunnassa ei ole käytössä systemaattista mallia päätösten vaikutusten arviointiin. Erilaisia työkaluja ja toimintatapoja vaikutusarviointien tekemiseen on olemassa ja tulevaisuudessa tulisi harkita uusien toimintatapojen käyttöönottoa myös Laukaassa.

Kunnan tulee toimissaan kyetä pysymään ajan tasalla lukemattomien lakien ja säädösten määräyksistä. Lainmukaisen toiminnan ylläpitäminen vaatii henkilöstön säännöllistä kouluttamista, minkä lisäksi erilaisissa tapauksissa ostetaan asiantuntijapalveluita lainmukaisuuden varmistamiseksi. Vuonna 2023 kunta otti käyttöön erittäin laajan verkkokoulutuspalvelun, jonka avulla henkilöstö voi pitää osaamistaan ajantasalla.

Elinkeinopalveluissa hallinnoidaan useita taloudellisilta vaikutuksiltaan merkittäviä hankkeita. Hankkeisiin liittyy aina hallinnointi- ja rahoitusriski. Riskienhallintaa toteutetaan ohjausryhmätyöskentelyllä ja tiiviillä hankeseurannalla.

Investoinnit

Talousarvion investointiosaan **maa- ja vesialueiden hankkimiseen** varattiin yhteensä 1.306.000 euroa. Vuoden 2024 toteutettiin useita strategisesti tärkeitä maakauppoja. Maanhankintaan käytettiin yhteensä noin 1.233.000 euroa. Yritystonttien esirakentamista ei vuoden 2024 aikana toteutettu. Maan myynnin investointiohjelmaan kirjattavia tuloja toteutui 80.000 euron arvosta.

ICT-investoinnit kattoivat tietoverkko-, tietokone, puhelin- ja kopiokonehankinnat. Hankintoja tehtiin yhteensä hieman yli 50.000 euron arvosta. Metsägroupin osuukien myynnistä tuloutui hieman alle 50.000 euron tulot.

4.2.2 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluista, lukio-opetuksen järjestämisestä, kirjasto-, kansalaisopisto, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluista, Lisäksi 1.1.2025 alkaen sivistyspalveluiden hallintopalveluissa toimii aiemmin omana tulosityksikkönään

toiminut lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskus Hype, joka sovittaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat palvelut hallintokuntarajat ylittäen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen.

Sivistyspalveluiden hallinto

Sivistyspalveluiden hallinnossa hoidetaan varhaiskasvatukseen, esiopetukseen, perusopetukseen, lukioon, kansalaisopistoon, kirjastopalveluihin, vapaa-aikapalveluihin sekä lasten ja nuorten hyvinvointikeskukseen liittyviä yhteisiä asioita ja hallintoa. Hallintopalvelussa valmistellaan ja pannaan täytäntöön sivistyslautakunnan päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut vastaa suunnittelu,

valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja henkilöstöpalveluista.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Sivistyspalveluiden hallinnon henkilöstösuunnitelma toteutui suunnitellusti.

HALLINTO- JA SIVISTYSPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	3	3	3	0
Määräaikaiset	0,4	0	0	0
Yhteensä	3,4	3	3	0

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen tehtävänä on tuottaa ja järjestää monipuolisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin perheiden tarve edellyttää. Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään varhaiskasvatuslain sekä esiopetusta perusopetuslain mukaisesti.

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoitona tai ryhmäperhepäivähoitona sekä kunnallisesti että yksityisesti. Kaikki kuusivuotiaat osallistuvat maksuttomaan esiopetukseen, jota järjestetään sekä päiväkotien että koulujen yhteydessä olevissa yksiköissä. Tilapäistä varhaiskasvatusta tarjotaan niille lapsiperheille, jotka eivät säännöllisesti tarvitse hoitopaikkaa, enintään viisi päivää kerrallaan. Varhaiskasvatuksen seudullinen yhteis-

työ lähikuntien kanssa mahdollistaa varhaiskasvatuspalvelujen käytön yli kuntarajojen. Varhaiskasvatukseen kuuluu myös kotihoidon tuki. Kotihoidon tuen maksamisen edellytyksenä on, että lapselle ei ole myönnetty varhaiskasvatuspaikkaa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Varhaiskasvatuksessa henkilötyövuosien määrä 31.12.2024 oli yhteensä 201,24 htv. Vakituisen henkilöstön määrä vuoden 2024 lopussa oli 129,44 htv, määräaikaisten 71,77 htv. Henkilöstön määrä on suurempi kuin TA2024:ssa arvioitu määrä, joka on ollut 144 vakituista htv ja 31 määräaikaista htv. Suurempi määrä selittyy vuoden 2024 perustettujen

uusien hoitopaikkojen lisäyksellä sekä määräaikaisten varhaiskasvatuksen ryhmäavustajien lisäyksellä kesken vuoden ilmenneeseen tarpeeseen nähden. Eroavaisuus vakituisen ja määräaikaisten henkilöstön määrässä suhteessa arvioituun selittyy myös

sillä, että kaikkia vakituisia tehtäviä ei ole ollut mahdollista täyttää vakinaisesti, vaan tehtävä on täytetty määräaikaisesti esimerkiksi ei-kelpoisella henkilöstöllä.

VARHAISKASVATUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	126,3	144	129,44	-14,56
Määräaikaisten	64,2	31	71,77	40,77
Yhteensä	190,5	175	201,21	26,21

Perusopetus

Laukaan 10 peruskoulua järjestävät perusopetusta koskevien lakien ja asetusten sekä opetussuunnitelman mukaista opetusta. Koulut luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehitykselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi, sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatko-opinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden osaamista ja hyvinvointia. Vuonna 2024 (Syyslukukausi) pienimmässä koulussa oli oppilaita 73 ja suurimmassa 628. Yhteensä oppilaita Laukaan perusopetuksen luokilla 1-9 oli 20.9.2024 tilastointipäivänä 2823, mikä oli 50 oppilasta vähemmän kuin vuonna 2023. Lisäksi perusopetuksen yhteydessä toteutetaan esiopetusta, jota sai koulujen ryhmissä 36 oppilasta, mikä oli 6 oppilasta vähemmän kuin vuonna 2023. Varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten esiopetus järjestettiin varhaiskasvatuksen yhteydessä.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Perusopetuksessa vuoden 2024 aikana vähentyivät vakituisten henkilötyövuodet arvioidusta 235 htv:stä 232:een. Uusia tehtäviä ei perustettu, mutta vuoden aikana täytettiin vakituisesti avoimeksi jääneitä tehtäviä. Samaan aikaan määräaikaisesti täytettäviä tehtäviä jouduttiin täyttämään erityisesti koulunkäynninohjaajien ja erityisopetuksen osalta opetuksen järjestämiseksi niin että määräaikaista oli vuoden lopussa 113 henkilötyövuotta, noin 15 henkilötyövuotta enemmän kuin suunnitelmassa. Lisäksi määräaikaisten henkilötyövuosimäärässä näkyy runsas sijaistarve, joka on jatkunut kouluilla. Määräaikaisten kokonaismäärä kuitenkin väheni vuoden 2023 tasoon nähden 11:llä.

PERUSOPETUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	232,9	235	232,14	-2,86
Määräaikaisten	124	98	113,1	15,1
Yhteensä	356,9	333	345,24	12,24

Lukio

Lukiokoulutuksen tehtävä on järjestää ja kehittää laadukasta toisen asteen opetusta Laukaassa sekä jatkaa yhteistyötä toisen asteen koulutuksen ja

korkea-asteen koulutuksen kanssa Keski-Suomessa. Lukion toimintaa ohjaavat lukiolaki ja -asetukset, opetussuunnitelmien perusteet sekä tunti- ja ylioppilastutkintoa koskevat säädökset.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Lukiossa vakituisesti tai määräaikaisesti työsuhteessa olevan henkilöstön määrässä ei ole merkittävää muutosta. Opiskelijamäärän kasvu ja ope-

tusryhmien suuret koot selittävät kuitenkin sivutoimisten tuntiopettajien hienoista lisäystä. Lisäksi oppimisen tuen, erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen kasvanutta työmäärä on paikattu ulkopuolisen rahoituksen turvin sivutoimisilla määräaikaisilla opettajilla.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	17,9	21	17,71	-3,29
Määräaikaiset	5,2	1,5	4,54	3,04
Yhteensä	23,1	22,5	22,25	-0,25

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka tarjoaa matalan kynnyksen harrastus- ja oppimispaikkoja itsensä kehittämiseen sekä psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Kansalaisopiston tehtävänä on järjestää vapaan sivistystyön lain mukaisesti yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta kaikissa elämänvaiheissa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta korostaen.

Kansalaisopiston toiminta on osa kunnan sivistyspalveluja ja kunnallista lähipalvelua. Opistolla on merkittävä rooli yhteisöllisenä elinikäisen oppimisen mahdollistajana ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäjänä. Se tarjoaa opetusta ensisijaisesti aikuisväestölle, mutta tarjontaa on myös lapsille ja nuorille. Toiminnassa otetaan huomioon paikalliset tarpeet niin, että opetusta pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan eri taajamissa.

Kansalaisopisto osallistuu ikääntyvien yliopiston verkkoluentojen järjestämiseen yhteistyössä Jyväskylän kesäyliopiston ja lähiluentojen osalta Laukaan seurakunnan kanssa. Lisäksi opisto tarjoaa lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa.

Opisto osallistuu erilaisiin koulutusta tukeviin alueellisiin kehittämishankkeisiin ja järjestää tarvittaessa tilauskoulutusta. Kunnan henkilöstöä se palvelee järjestämällä henkilöstölle ensiapukoulutusta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Määräaikaisten opettajien määrä määräytyi toteutuneiden kurssien ja opetustuntimäärän mukaan.

KANSALAIPOPISTO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	4,5	4,5	4,5	0
Määräaikaiset	27,1	25	26,53	1,53
Yhteensä	31,6	29,5	31,03	1,53

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalveluiden tuotantoa. Kirjasto on matalan kynnyksen hyvinvointipalvelu, joka tarjoaa asiantuntevan henkilökunnan ja monipuolisen kokoelman lisäksi tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan.

Kirjasto tukee lukemisharrastusta ja oikeutta tiedonsaantiin. Monipuolinen lukutaitotyö erityisesti koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa on tärkeää. Kirjasto takaa kansalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia ja lisää yhteisöllisyyttä.

Keski-kirjastojen strategia ja Pike-kirjastojen visio työ ohjaavat osaltaan toimintaa. Sivistyslautakunnan vuonna 2022 hyväksymä kehittämissuunnitelma vuosille 2022 – 2026 linjaa Laukaan kirjaston toimintaa. Vuoden 2024 tärkeimmät painopisteet olivat pääkirjaston omatoimikirjasto- ja peruskorjausremontti sekä kirjaston palveluverkkoselvityksen laatiminen sekä sen jatkosuunnitelma - muun

muussa kirjastoautotoiminnan resurssin puolittaminen.

Kirjasto pyrki kehittämään talousarvion puitteissa:

- monilukutaitotyötä eri käyttäjäryhmille (monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä tuottaa monimuotoisia tekstejä): lähinnä lasten- nuortenkirjastotyötä säästösyistä
- asiakkaiden mahdollisuutta omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön
- mahdollisimman monipuolisia aineistokokoelmia
- seudullista ja muuta yhteistyötä
- uutena lukukoiratoiminta sekä yläkoulun ja lukion Lukuklubin elvytys yhdessä Sydän-Laukaan koulun kanssa
- tapahtumatuoanto toteutettiin pääosin henkilökunnan omana työnä, tapahtumat ovat tärkeä osa kirjaston näkyvyyttä

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

KIRJASTOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	9,75	10,00	9,75	-0,25
Määräaikaiset	2,09	1,5	1,51	0,01
Yhteensä	11,84	11,5	11,26	-0,24

Määräaikaisissa mukana tukityöllistetyt ja määräaikaisesti kirjaston varoin palkatut sekä kuntouttavan työtoiminnan tekijät.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on järjestää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluita sekä työllistymistä tukevaa työpajatoimintaa Vattipajalla. Tavoitteena on edistää vapaa-ajantoimintojen harjoittamista, harrastamista ja palvelujen saataavuutta, lisätä vapaa-ajan palvelujen käyttöä sekä edistää asukkaiden hyvinvointia. Vattipajalla tapahtuvan työtoiminnan tavoitteena on työnannon ja siihen liittyvän valmennuksen avulla parantaa yksilöiden valmiuksia hakeutua työhön tai koulutukseen.

Kulttuuripalveluiden kokonaisuus kehittyi merkittävästi vuoden 2024 aikana, kun valtuuston syksyllä 2023 hyväksymää kulttuuriohjelmaa toimeenpantiin monella saralla. Kulttuuriviikot järjestettiin ensimmäistä kertaa elo-syyskuun vaihteessa, ja viikkojen 30 tapahtumaan osallistui yhteensä yli 10 000 kävijää. Culture in Nature -hankkeessa jatkui luonto- ja kulttuurimatkailun edistäminen yhdessä elinkeinopalvelujen ja yhdyskuntatekniikan kanssa.

Liikuntapalveluissa luodaan kuntalaisille monipuolisen liikkumisen edellytyksiä ja siten edistään kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Ohjattua liikuntaa ja tapahtumia järjestettiin kunnan kuntosaleilla ja liikuntasaleissa, lähialueen uimahalleissa sekä ulkotiloissa eri puolilla Laukaata. Liikuntapalveluita kehitetään monien hankkeiden ja verkostotyön avulla.

Nuorisopalvelut uudistui merkittävästi vuoden 2024 aikana. Tavoitteena oli muodostaa vuoden aikana Laukaan kuntaan uusi yhtenäinen nuorisopalveluiden kokonaisuus, johon sijoittuisi aiemmin kolmessa eri tulosyksikössä toimineet perusnuorisotyö, koulunuorisotyö, erityisnuorisotyö, etsivä nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta ja nuorisotyön hankkeet. Kehittämisprosessia toteutettiin yhdessä henkilöstön ja esihenkilöiden kanssa. Taustalle tehtiin laajat tiedonkeruut kunnan nuorisotyön tarpeista, esimerkiksi teettämällä kyselyt laukaalaisille nuorille, heidän vanhemmilleen sekä nuorten kanssa työskenteleville verkostoille. Talouden tasapainottamistoimien vuoksi vakituinen erityisnuorisotyön toimi jouduttiin kuitenkin lakkauttamaan. Nuorten työpajatoiminta pieneni merkittävästi Vattipajan lakkauttamisen myötä, ja jäljelle jäänyt nuorten starttitoiminta päätettiin siirtää osaksi työllisyyspalveluita vuoden 2025 alusta. Vapaa-aikapalveluiden uutta nuorisopalveluiden kokonaisuutta lähdettiin siten rakentamaan perusnuorisotyön, koulunuorisotyön ja etsivän nuorisotyön ympärille.

Vapaa-ajan tilojen tarjoaminen on yksi vapaa-aikapalveluiden tärkeistä tehtävistä. Vapaa-aikapalveluiden jakamilla vakiovuoroilla kunnan liikuntasaleissa oli 272 käyttövuoroa viikossa ja kuntosaleilla yli 40 000 käyntikertaa vuoden aikana.

Nuorisotaloilla kirjattiin 6 000 käyntikertaa. Multamäen leirikeskuksessa pidettiin vuoden aikana 18 leiriä, joissa leiriläisten määrä oli yhteensä 396 henkilöä. Leirien määrä väheni oleellisesti edellisvuosiin verrattuna, mikä liittyi kunnan talouden tasapainottamisohjelmaan. Leirien pitäminen keskitettiin vain kesäkuulle, kun aiempina vuosina leirejä on pidetty koko koululaisten kesäloman ajan. Multamäen leirikeskus oli käytössä yhteensä 237 päivänä. Leppäveden liikuntapuiston kehittäminen jatkui yleisurheilu- ja hiihtostadionin rakentamisella.

Työpajatoiminta jatkui vuoden 2024 loppuun saakka Vattipajalla Rokkakankaalla ja Lievestuoreella. Vattipajalla oli valmentautujia yhteensä 114, joista 52 oli alle 29-vuotiaita nuoria. Vuoden 2024 toimintaa sävytti talouden tasapainottamisohjelman mukainen Vattipajan toiminnan lakkauttamisen valmistelu. Nuorten startin matalan kynnyksen toimintaa pyrittiin kuitenkin edelleen kehittämään, koska nuorten startin tavoiteltiin säilyvän ennallaan ja siirtyvän työllisyysyksikön alaisuuteen vuoden 2025 alusta alkaen.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Vapaa-aikapalveluiden käyttämä henkilöstöresurssi vuonna 2024 oli suunniteltua pienempi. Määräaikaisia työntekijöitä käytettiin vähemmän, kun esimerkiksi kausi- ja tuntityöntekijöiden määrää vähennettiin mutta työaika lisättiin. Vapaa-aikapalveluiden uuteen nuorisopalveluiden kokonaisuuteen siirtyi kaksi vakituista etsivää nuorisotyöntekijää Hyphen tulosyksiköstä ja yksi määräaikainen etsivä nuorisotyöntekijä työllisyyspalveluista.

VAPAA-AIKAPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	10,5	14,3	11,77	-2,53
Määräaikaiset	36,72	30	21,12	-8,88
Yhteensä	47,22	44,3	32,89	-11,41

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus – HYPE

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen (HyPe) toiminnan ytimessä ovat olleet ennalta ehkäisevät lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat perhekeskuspalvelut. Nämä ovat tulosityksikössä kytkeytyneet tiiviisti nuorisotyöhön ja yhteisölliseen opiskeluhuoltoon (erityis- ja etsivä nuorisotyö, hanketyö). Myös lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivien työntekijöiden jaksamisen tuki on ollut toiminnan keskiössä (varhaisen tuen asiantuntijatyö).

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen tulosityksikön tehtäväkenttään, erityisesti palvelupäällikön työnkuvaan, on tullut laajasti myös muita kunnan lakisääteisiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä, jotka koskettavat kaikkia kuntalaisia – eivät vain lapsia, nuoria ja heidän perheitään. Kun kunnan talouden tasapainottamisohjelman myötä vielä uudelleen järjesteltiin HyPen tulosityksikön työntekijöiden työnkuvia ja niiden sijoittumista organisaatiossa, ei erilliselle lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikölle enää ollut tarvetta. Vuosi 2024 olikin Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön viimeinen toimintakausi.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Henkilöstösuunnitelma toteutui arvioitua pienemmällä henkilötyövuosien määrällä, ollen yhteensä 4,64 henkilötyövuotta. Näistä vakituisia työntekijöitä oli 2,18 htv ja määräaikaista 2,46 htv. Henkilötyövuodet jakautuivat työtehtävien mukaan seuraavasti: palvelupäällikkö 1,00 htv, erityisnuorisotyöntekijä 0,10 htv, kaksi etsivää nuorisotyöntekijää 0,50 htv, varhaisen tuen asiantuntija 0,58 htv sekä hanketyöntekijät ja Kouluturvallisuushankkeelle osoitetut opetustyön sijaiset 2,46 htv.

Henkilöstön ammatillista osaamista vahvistettiin osallistumalla maksuttomiin lyhytkoulutuksiin. Lisäksi HyPellä työskennelleille järjestettiin huhtikuussa oma turvallisuuskoulutus. Kouluturvallisuushanke oli mahdollistamassa henkilöstölle myös MAPA-koulutuksia haasteellisen käytöksen ennaltaehkäisyyn ja hallintaan. HyPen henkilöstön työhyvinvoinnin ja jaksamisen tukena hyödynnettiin vuoden aikana edellisvuosien tapaan työnohjausta.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIKESKUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	4,9	5	2,18	-2,82
Määräaikaisten	1,8	0	2,46	2,46
Yhteensä	6,7	5	4,64	-0,36

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Varhaiskasvatus

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<p>Sähköisen asioinnin ja asiakasohjauksen kehittäminen osana sujuvan asioinnin kehittämistä ja kuntastrategian tavoitteita.</p>	<p>Asiakkailta ja henkilöstöltä kerätään säännöllistä palautetta erilaisin kyselyin.</p> <p>Palautepalvelun, asiakaskyselyjen ja päivittäisten kohtaamisten kautta tulleet palautteet ja niiden käsitteleminen.</p>	<p>Sähköisiä palveluja on kehitetty viime vuosien aikana. Uusia, työtä sujuvoittavia järjestelmiä on otettu käyttöön ja niillä on parannettu esimerkiksi henkilöstön työvuorosunnittelua. Vuoteen 2024 mennessä varhaiskasvatuksen Effica-järjestelmä poistuu käytöstä, ja järjestelmän korvaa EdLevo-sovellus, joka tulee korvaamaan edellisen järjestelmän. Palveluprosessien tarkasteleminen, sujuvoittaminen ja kehittäminen.</p>	<p>Tavoite toteutui osittain. Järjestelmän käyttöönotto on järjestelmän toimittajasta johtuvista syistä viivästynyt vuoden 2025 puolelle. Sähköisen järjestelmän uudistamisprosessi jatkuu vuonna 2025 ja palvelujen sähköistämistä suunnitellaan ja kehitetään tulevana talousarviovuosina edelleen.</p> <p>Asiakkailta tulleiden palautteiden perusteella toive ja tarve sähköisten palvelujen kehittämiseksi on edelleen olemassa.</p>
<p>Hyvinvoiva henkilöstö laadukkaan varhaiskasvatuksen tuottajana.</p> <p>Henkilöstön jaksamisen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Henkilöstön pysyvyyden turvaaminen ja rekrytoinnin parantaminen.</p>	<p>Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskustelut. Palautteiden säännöllinen käsittely työyhteisö- ja koko varhaiskasvatuksen tasolla.</p> <p>Henkilöstön toteuttama itsearviointi osana oman työn kehittämistä.</p>	<p>Henkilöstön poissaolojen seuranta ja resurssin tarkasteleminen. Henkilöstön vaihtuvuuden määrittäminen ja veto- ja pitovoimatekijöiden kehittäminen. Riittävät resurssit ja toimiva varahenkilöjärjestelmä toiminnan turvaamiseksi.</p>	<p>Työhyvinvointikyselyn tulokset olivat vuoden 2024 hyvät, ja vuoteen 2023 nähden paremmat. Esimerkiksi kehittämisen kohteena ollut perehdyttäminen sai paremmat tulokset kuin vuonna 2023. Henkilöstön runsas sairauspoissaolojen määrä on edelleen haasteena. Esihenkilöiltä tulleiden palautteiden mukaan varahenkilöjärjestelmä on ollut tärkeää tekijä sujuvan arjen kannalta.</p> <p>Varhaiskasvatuksen henkilöstölle toteutettiin</p>

			<p>myös sähköinen itsearviointikysely vuoden 2024 aikana Valssi-järjestelmän avulla. Arvioinnin kohteena oli liikuntakasvatuksen toteuttaminen, joka on yksi Laukaan varhaiskasvatuksen painopistealueista.</p>
<p>Palvelukulttuurin kehittäminen:</p> <p>Keskiössä asiakas (lapsi, työntekijä, kuntalainen)</p> <p>Inklusiiviset, laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut ja lapsikohtaiset suunnitelmat ja tarvittaessa tuen palvelut.</p> <p>Tiivis yhteistyö esi- ja perusopetuksen välillä osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua.</p>	<p>Yksikkökohtaiset toiminta- ja kehittämissuunnitelmat.</p> <p>Asiakastyytyväisyyskyselyt teemoittain arvioinnin kohteiden mukaisesti.</p> <p>Henkilöstöltä kerättävä palaute, henkilöstön kehityskeskustelut.</p>	<p>Viime vuosina varhaiskasvatuksessa on tapahtunut paljon lakiin ja palveluntuotantoon liittyviä muutoksia ja uudistuksia. Tavoitteena on, että eri toimijoiden rooleja selkeytetään, palvelun sujuvoittamista kehitetään ja yhteistyötä vahvistetaan eri toimijoiden kanssa sekä varhaiskasvatuksen sisällä että ulkoisten tahojen kanssa.</p>	<p>Yhteistyötä on tehty tiiviisti eri tahojen ja verkostojen kanssa vuoden aikana. Lapsen palvelupolku on käyty läpi hyvinvointialueen kanssa, sekä tehty tiivistä yhteistyötä perusopetuksen kanssa. Varhaiskasvatuksen sisällä on järjestetty inklusiiviseen varhaiskasvatukseen ja lapsen tukeen liittyvää koulutusta ja ohjattua toteuttamaan tukea päivittäisessä arjessa. OKM:n rahoittama Tuen uudistamisen edistämisen hanke on tarjonnut hyvät mahdollisuudet tuen uudistamiselle ja toimintamallien vahvistamiselle.</p>

Perusopetus

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Perusopetuksen palveluverkkopäätöksen toimeenpanon valmistelu ja toimenpiteiden toteuttaminen.</i>	<i>Päätöksen toimeenpano aikataulun mukaisesti Päätöksen vaikutusten taloudellinen ennakointi ja seuranta.</i>	<i>Lähtö- ja tavoitetasot määritellään kouluverkoselvityksessä.</i>	<i>Perusopetuksen palveluverkkopäätös toimeenpantiin suunnitelman mukaisesti. Taloudellisesti ja toiminnallisesti ensimmäisen toimintasyksyn perusteella toimeenpano on toteutunut suunnitellusti. Toteutumisen seuranta jatketaan niin että saadaan kahden täyden toimintavuoden vertailutiedot.</i>
<i>Osaamisen ja toimintamallien kehittäminen tuen tarpeissa olevien lasten osalta.</i>	<i>Oppilaiden poissaolojen seuranta Kouluterveyskysely Peruskoulun päättäneiden sijoittuminen toiselle asteelle</i>	<i>Poissaolojen seurantajärjestelmä on käytössä toista vuotta. Hyvinvoinnin vuosikello on käytössä toista vuotta, tavoitetaso on, että hyvinvoinnin paraneminen näkyy kouluterveyskyselyssä ja koulujen omissa arvioinneissa. Peruskoulun päättäneiden tavoitetaso 100% sijoittuminen toiselle asteelle.</i>	<i>Toteutunut suunnitellusti. Seuraava kouluterveyskysely toteutetaan keväällä 2025.</i>
<i>Osallistutaan työyhteisöhyvinvointikyselyyn. Toteutetaan edellisen työhyvinvointikyselyn pohjalta tehdyt toimitasuunnitelmat. Tuetaan johtamistyötä.</i>	<i>Työhyvinvointikyselyn tulokset verrattuna edellisiin tuloksiin. Toteutuneet toimenpiteohjelmat. Palautekysely esihenkilöille johtamisen tuesta.</i>	<i>Lähtötaso: edelliset työhyvinvointikyselyn tulokset. Tavoitetaso: Parempi työhyvinvointi</i>	<i>Toteutunut suunnitellusti.</i>

Lukio

Tavoite 1: Kehittää oppimisen tuen ja ohjauksen toimintamallia lukiossa niin, että kaikilla nuorilla olisi mahdollisimman yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia ja kehittyä.

Tavoitteeseen pääseminen edellyttää turvallisen oppimis- ja kasvuympäristön rakentamista. Se edellyttää osaavat aikuiset tunnistamaan ja auttamaan nuoria oppimisen haasteissa. Lisäksi nuorten oppimisen taidot ja kyky yhteisölliseen oppimiseen ovat keskiössä.

Tavoitteen saavuttamiseksi käytettäneen ulkopuolisia osaamisverkostoja ja hankerahaa.

Toteutuminen: Oppimisen tuen ja ohjauksen toimintamallia pystyttiin kehittämään ulkopuolisella rahoituksella merkittävästi. Kehitystyöstä saadut kokemukset, kuten esimerkiksi yhteisöllisen oppimisen ja tuen koordinaattoreiden jalkautuminen oppitunneille, oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu, motiklinikat ja yhteisöllisyyspalkin hyödyntäminen erilaisiin tapaamisiin, ro-tunteihin, opinto-ohjaukseen, tukiopekukseen sekä nuorisotyöntekijän toiminta nuorten kanssa, rakensi osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukevaa oppimiskulttuuria lukiossa.

Tavoite 2: Kehittää opetussuunnitelma mukaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, geneerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä kursseja. Opintokokonaisuuksien taustalla on työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos.

Tavoitteen saavuttamiseksi käytettäneen ulkopuolisia osaamisverkostoja ja mahdollista hankerahaa.

Toteutuminen: Ulkopuolinen rahoitus ja yliopiston osaamisverkostot mahdollistivat erityisesti opiskelijoiden toivomien soveltavien kurssien järjestämisen. Yliopiston kanssa järjestettiin myös koulutusta tulevaisuuden taidoista niin oppilaille kuin opettajille sekä toteutettiin kaksipäiväiset projektipäivät, joissa teemana oli tulevaisuus ja toivo. Hankeraha mahdollisti myös opiskelijoiden vierailukäynnit yliopistolla ja ammattikorkeakoululla.

Tavoite 3: Lukion kurssitarjonnan monipuolistaminen ja lukiokoulutuksen kiinnostavuuden lisääminen nuorille. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää opetusresurssien kasvattamista niin, että Laukaan lukio saavuttaa Keski-Suomen lukioiden keskimääräisen tason.

Toteutuminen: Tavoite osoittautui epärealistiseksi pienen opetusresurssin vuoksi. Myönteillä resurssilla oli mahdollista järjestää vain pakolliset opetussuunnitelman mukaiset kurssit ja joitakin ylioppilaskirjoituksiin valmentavia kertauskursseja. Laaja-alaisia ja työelämän nopeaan muutokseen valmiuksia antavaa opetustarjontaa ei pieni opetusresurssi mahdollistanut.

Toiminnallinen tavoite suunnitelma- vuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<p><i>Tarjoamme lämminhenkisiä ja kannustavia kohtauksia niin opiskelijoille kuin opettajille lukion arjessa.</i></p>	<p><i>Opiskelijoiden palautekyselyt (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kyselyt).</i></p>	<p><i>Tavoitteeseen pyritään mm. tarjoamalla opiskelijoille yliopiston tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta vuosittain.</i></p>	<p><i>Kouluyhteisön lämminhenkisyydestä ja kannustavuudesta on saatu hyvää palautetta opiskelijoilta kerätystä kouluterveyskyselystä 2023 sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselystä 2024.</i></p>
<p><i>Työyhteisömme on rohkaiseva, myönteinen ja työntekijöitä arvostava.</i></p>	<p><i>Opettajien vuosittainen työhyvinvointikysely (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kysymykset).</i></p>	<p><i>Tavoitteeseen pyritään kaikissa kohtauksissa lukion arjessa.</i></p>	<p><i>Tavoitteen saavuttamisesta kertoo osaltaan työhyvinvointikyselyn tulokset loppuvuodesta 2024: Yhteistyö ja vuorovaikutus työpaikalla tukevat työn tekemistä ja työhyvinvointia (4,8/5), työyhteisössä vallitsee luottamuksellinen ilmapiiri (4,5/5), opettajat kokevat ilmapiirin esihenkilön kanssa luottamukselliseksi (4,6/5), opettajat kokevat, että heitä kohdellaan reilusti (4,6/5) ja esihenkilö keskustelee riittävästi työhön ja työyhteisöön liittyvistä asioista (4,4/5).</i></p>

Kansalaisopisto

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä kaikenikäisiin aikuisiin aliedustetut ryhmät huomioiden.</i>	<i>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot</i>	<i>Asiakaspalautteen ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään seuraavan lukuvuoden ja opinto-ohjelman suunnittelussa.</i>	<i>Tavoite toteutui täysin: Asiakaskysely toteutettiin keväällä 2024, tulokset koostettiin ja niitä hyödynnettiin lukuvuonna 2024-2025 opinto-ohjelman suunnittelussa.</i>
<i>Laadukkaita ja kehittyviä opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia koko aikuisväestölle.</i>	<i>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.</i>	<i>Laadukas ja monipuolinen kurssitarjonta eri ainealueissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssitarjonnasta tiedottaminen kansalaisopiston tiedotuskanavissa.</i>	<i>Tavoite toteutui osittain: Opinto-ohjelmassa oli tarjolla opetustuntimäärän puitteissa erilaisia kursseja eri ainealueissa ja eri puolilla Laukaata. Vuodelle 2024 kohdistunut opetustuntimäärän leikkaus vähensi kurssitarjontaa erityisesti syyskauden ohjelmasta. <i>Erityistarpeita huomioitiin tarjoamalla opinto-ohjelmassa toiveiden mukaisia kursseja mahdollisuuksien mukaan. <i>Kurssitarjonnasta tiedotettiin kansalaisopiston tiedotuskanavissa.</i></i></i>
<i>Hyvinvoiva, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö laadukkaiden kansalaisopistopalvelujen tuottajana.</i>	<i>Säännölliset kehityskeskustelut ja yhteydenpito henkilöstöön, sekä säännöllisesti toteutetut (tuntiopettajien) palautekyselyt ja niiden tulosten arviointi. <i>Koulutukseen osallistuminen <i>Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma, ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma</i></i></i>	<i>Riittävät henkilöstö- ja kouluttautumisresurssit sekä mahdollisuudet työhyvinvoinnista huolehtimiseen.</i>	<i>Tavoite toteutui täysin: Henkilöstöä oli riittävästi opetustuntimäärätavoitteeseen peilaten, tarvittaviin koulutuksiin oli mahdollista osallistua, kehityskeskustelut toteutettiin vakituisen henkilöstön osalta ja tuntiopettajilta saatua palautetta hyödynnettiin kehittämistyössä. Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehdittiin resurssien puitteissa.</i>

Kirjastopalvelut

Strateginen linjaus/tavoite (TA)	Toiminnallinen tavoite suunnitelma-vuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<p><i>Pyritään tarjoamaan laadukasta ja tasa-arvoista kirjastopalvelua resurssipulasta huolimatta.</i></p>	<p><i>Saadaan vireille pääkirjaston peruskorjaus ja omatoimikirjaston valmistelut.</i></p>	<p><i>Aikataulus</i></p>	<p><i>Pääkirjaston talotekninen ja omatoimiremontti toteutuivat pääosin 12/2024 mennessä. Omatoimikirjastopalvelut saatiin asiakaskäyttöön 1/25. Tilat viihtyisät ja toimivat.</i></p>
<p><i>Selvitetään toimiva jatko Sarastus-kirjastoauton toiminnalle</i></p>	<p><i>Vaihtoehtojen toiminnallinen ja kustannusvertailu toteutettiin kirjaston palveluverkkoselvityksen yhteydessä</i></p>	<p><i>Ei pitkää toimintakatkoa, vaikka vanha kirjastoauto hajoaisi.</i></p>	<p><i>Sarastus-kirjastoauton reitistö ja ajoaikataulu suunniteltiin kustannustehokkaaksi ja mahdollisimman autoa säästäviksi. Pyrkimys on puolittaa kirjastoautokulut, vähentää ajoa, pitää nykyinen vanha kalusto toimintakuntoisena sekä siirtää henkilöresurssia pääkirjaston käyttöön. Kirjaston palveluverkkoselvitys kattoi koko kirjastotoimen palvelut ja siinä oli mukana kuntalaiskuuleminen. Kirjastoautopalvelu on erityisen tärkeää senioreille, kouluille ja päiväkodeille sekä haja-asutusalueen asukkaille.</i></p>

Vapaa-aikapalvelut

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<p>Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa asiakaspalvelua sekä järjestö- ja yritys-yhteistyötä. Monipuoliset viestintäkanavat palveluista tiedottamiseen, palautteen keräämiseen sekä asukkaiden osallistamiseen.</p> <p>Talouden aktiivinen seuranta.</p>	<p>Arviointikyselyt ja asiakaspalautteet.</p> <p>Palautepalvelun käyttömäärät.</p> <p>Nettisivujen ja some-kanavien kävijämäärät.</p> <p>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat ja niiden seuranta ja arvioinnit</p> <p>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat, talousarviot ja tilinpäätökset.</p> <p>Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät, toiminnan määrä.</p>	<p>Lähtötaso: Vapaa-aikatoimen tilapalvelut ovat osin sähköistyneet, mutta edelleen osin paperin ja sähköpostin varassa. Vapaa-aikatoimen tiedotus on kaipaavaa, ei-systemaattista ja muutaman henkilön varassa.</p> <p>Tavoitetaso: Vapaa-ajan tilapalvelut toimivat sähköisesti (pts). Vapaa-aikapalveluista saa monipuolisesti tietoa eri kanavista. Kuntalaisilla, järjestöillä ja yrityksillä on useita palautteen antamisen ja osallistumisen tapoja.</p>	<p>Tavoite on toteutunut osittain. Liikuntapalvelut toimivat sähköisesti. Nuorisopalveluissa, kulttuuripalveluissa ja Multamäen leirikeskuksessa kehitystyö on kesken.</p> <p>Vapaa-aikapalveluiden viestintä on monipuolistunut, vastuuta on jaettu aiempaa laajemmalle ja vuosikellotyön aloittaminen on tuonut systemaattisuutta. Palautteen määrä on lisääntynyt; kanavia ja toimintatapoja on kehitettävä edelleen. Talouden seuranta on lisätty.</p>
<p>Hyvinvoivat työntekijät, jotka tuottavat ja kehittävät monipuolisia laadukkaita vapaa-ajan palveluita kuntalaisille.</p>	<p>Asiakaspalautteet ja kyselyt. Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskustelut, palautteiden säännöllinen käsittely työyhteisössä.</p> <p>Asiakaspalautteet, toteutuneet yhteistyömuodot, kehittämishankkeiden määrä ja niiden vaikuttavuuden arviointi.</p>	<p>Kehittämistyön ja hankkeiden avulla pystytään tekemään palveluita paremmin näkyväksi sekä osallistamaan kuntalaisia entistä paremmin toimintaan</p>	<p>Tavoite on toteutunut osittain. Palveluiden näkyväksi tekemiseen ja osallistamiseen on panostettu. Työntekijöiden työnkuvien selkeyttämiseen, työn suunnitelmallisuuteen ja työhyvinvointiin on paneuduttava jatkossa tarkemmin.</p>

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus – HYPE

HyPen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat talousvuonna 2024 täysin. Tulosityksikön työntekijöiden tehtäväkuvia muokattiin tarvittavilta osin ja ne uudelleen sijoitettiin vastaamaan uudistuvaa kunta-rakennetta. Tähän muutokseen kytkeytyi myös toinen toteutunut tavoite työn suuntaamisesta ennalta ehkäiseviin, varhaisen tuen palveluihin sekä erilaisten ennaltaehkäisevien toimintatapojen ja -mallien vahvistamiseen tiiviissä yhteistyössä järjestöjen, seurakuntien ja yritysten

kanssa. Esimerkiksi järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö näkyi vuoden aikana konkreettisesti Hy-Pellä järjestettyinä järjestöiltoina.

Kolmantena kehittämisen painopisteenä oli työntekijöiden hyvinvoinnin ja jaksamisen varhainen tuki ja sairauspoissaolojen vähentäminen, mikä myös toteutui onnistuneesti. HyPen työntekijöillä oli vuoden 2024 aikana pitkien sairauslomien sijaan vain yksittäisiä sairauspoissalopäiviä.

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön hallinnollinen uudelleen organisoiminen selkiyttää ja tehostaa palvelujen rakenteita ja konkreettista työntekoa sekä vahvistaa kunnan hyvinvointityön vaikutuksia.</i>	<i>Laukaan sivistyspalvelujen hallinto-organisaation rakennekaavio</i> <i>Työnkuvaukset</i> <i>Henkilöstön palaute</i> <i>Asiakaskyselyt</i>	<i>Lähtötaso: Tulosityksikön hallinnon uudelleenorganisointumisen on suunniteltu, mutta käytännön toteutus vielä keskeneräinen.</i> <i>Tavoitetaso: Tulosityksikön hallinnollinen uudelleenorganisointumisen on toteutunut ja työnkuvat tehtävineen ja työnimikkeineen ovat selvät.</i>	<i>Tavoite toteutunut täysin. Työtehtävät sijoiteltu uudelleen kuntaorganisaatiossa: nuorisotyön kokonaisuus vapaa-aikapalveluihin, varhaisen tuen asiantuntijatyö henkilöstöhallintoon. Varhaisen tuen asiantuntijasta erityisasiantuntija ja työnkuvaa muokattu.</i>
<i>Ennalta ehkäisevät, oikea-aikaiset palvelut tukevat ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia työssä ja vapaa-ajalla.</i>	<i>Asiakaspalaute</i> <i>Sairauspoissaolot</i> <i>Työhyvinvointikysely</i> <i>Kehityskeskustelut</i> <i>Hyvinvoinnin vuosiraportti</i>	<i>Lähtötaso: Ennalta ehkäiseviä, varhaisen tuen palveluja tarjotaan, mutta palvelujen tunnettuus ei riittävän hyvä ja niihin tullaan usein turhan myöhään.</i> <i>Tavoitetaso: Työntekijöillä ja kuntalaisilla on riittävästi tietoa ennalta ehkäisevistä palveluista ja he tulevat</i>	<i>Tavoite toteutui täysin. Työntekijöiden sairauspoissaolot vähenivät. Varhaisen tuen asiantuntijan palveluja hyödynsi aiempaa laajemmin kunnan eri ammattilaiset. Palveluja tuotiin esille eri kanavissa niin muille työntekijöille kuin kuntalaisille.</i>

		<i>niiden piiriin oikea-aikaisesti, mikä näkyy esimerkiksi jaksamisen ja hyvinvoinnin kokemuksen vahvistumisena.</i>	
<i>Onnistunut organisaation uudistamistyö niin asiakkaiden, palvelujen/rakenteiden kuin työntekijöiden näkökulmasta.</i>	<i>Asiakaspalautteet ja -kyselyt Työntekijäpalautteet Työhyvinvointikysely Asiakastilastot</i>	<i>Lähtötaso: Työntekijät tekevät työtään totuttujen toimintatapojen ja tutuksi tulleen toimintakulttuurin mukaisesti. Tavoitetaso: Uudistuksessa organisaatiossa on syntynyt uudenlaista toimintakulttuuria sekä kehittynyt uudenlaisia työn tekemisen tapoja ja positiivista synergiaa.</i>	<i>Toteutui täysin. Työtehtävien sijoittamisen myötä työntekijöillä on työllään aiempaa vahvempi työyhteisötuki. On syntynyt uudenlaista työpariutta ja muita uudenlaisia työn tekemisen tapoja uusissa ympäristöissä. Myös tehtäväkuvien muokkaaminen on tuonut työhön tervetullutta vaihtelua.</i>

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Sivistyspalveluiden hallinto

Sivistyspalveluiden hallinnon tulot toteutuivat suunnitellusti. Tulot koostuivat OAJ:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti alueasiamiehen työajan korvaamisesta kunnalle. Toimintakulut alitettiin 11.000 eurolla, ja tämä koostui käytännössä suunniteltua pienemmistä henkilöstökuluista. Tämän johdosta myös talousarvion toimintakate alitettiin 11.000 eurolla. Toteutunut toimintakate oli 260.000 euroa.

Varhaiskasvatus

Lapsia arvioitiin olevan vuonna 2024 varhaiskasvatuksen piirissä noin 1020 lasta. Vuoden 2024 lopussa lapsia oli yhteensä 1050. Lasten määrässä on vaihtelua vuoden aikana. Osallisuusaste kaikkien varhaiskasvatuksessa olevien lapsien osalta oli 73 prosenttia.

Varhaiskasvatuksen toimintakate vuonna 2024 oli yhteensä 15.685.651 Toimintakate oli yhteensä

81.278 euroa alle arvioidun. Kesken vuoden varhaiskasvatuksen talousarvioon haettiin ja myönnettiin lisämäärärahaa yhteensä 327.710 eurolla. Keskeisimmät muutokset vuoden aikana olivat palvelurahan arvoon tehty tarkistus 1.3.2024 alkaen sekä päiväkotiviilingin laajennukseen liittyvien 16:n uuden varhaiskasvatuspaikan perustaminen, joihin talousarvio 2024 ei sisältänyt varausta. Myös Kirkonkylän alueen varhaiskasvatuspaikkoja jouduttiin lisäämään kesken vuoden, ja Kirkonkylän päivän esioppilaat muuttivat Hyvinvointi- ja perhekeskuksen tiloihin Kirkonkylällä elokuussa 2024. Tällä ratkaisulla saatiin lisättyä alle 3-vuotiaiden lasten hoitopaikkoja Kirkonkylän päiväkodin yhteyteen. Alle 3-vuotiaiden lasten hakeutuminen varhaiskasvatuksen palveluihin on kasvanut viime vuosina.

Leppävedellä sijaitseva Näätämäen päiväkotisiirtyi Laukaan kunnan toiminnaksi liikkeenluovutuksella vuoden 2023 aikana. Päiväkodin sosiaalililat olivat

tarpeen päivittää vastaamaan suosituksia, ja vuoden 2024 aikana Näätämäen päiväkotia laajennettiin asianmukaisilla sosiaalituloilla.

Sisäisiä ruokakustannuksia koskien tehtiin loppuvuodesta 2024 130.000 euron talousarviomuutos, sillä ruokakustannuksiin tehty talousarviovaraus oli arviota pienempi.

Toteutunut varhaiskasvatuspaikan hinta vuoden 2024 osalta oli 14.994 €/lapsi/v. Varhaiskasvatuksen paikkahinnassa on tapahtunut nousua noin 22,7 prosenttia vuoteen 2022 verraten. Nousu vastaa myös Kuntaliiton (2025) tekemää selvitystä varhaiskasvatuksen, erityisesti päiväkotihoidon järjestämiskustannusten noususta. Nousu johtuu suurelta osin viime vuosina voimaan tulleista lakimuutoksista, jotka edellyttävät resursointia ja jotka ovat laskeneet perittyjen asiakasmaksujen määrää. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste on nousut koko ajan tasaisesti etenkin alle 3-vuotiaiden lasten osalta.

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot toteutuivat vuonna 2024 kaikkiaan yli arvioidun. Toimintatuottoja kertyi yhteensä 960.224 euroa. Kotikuntakorvauksia kertyi kaikkiaan 308.427 euroa, joka oli 142.427 yli arvioidun. Kotikuntakorvaukset muodostuvat Laukaassa varhaiskasvatuksessa olevien muiden paikkakuntalaisten lasten kotikuntalaskutuksesta. Perittyihin korvauksiin vaikuttavat perheiden tilanteet palveluntarpeineen, ja näitä on haastavaa tarkasti ennakoida.

Varhaiskasvatuksen maksutuottoja kertyi yhteensä 404.114 euroa, joka vastasi melko hyvin talousarviossa 2024 arvioitua 420.000 euroa. Hanke- ja avustustuottoja kertyi kaiken kaikkiaan 185.796 euroa. Vuonna 2024 toteutettiin Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiä kehittämishankkeita pedagogisen johtamisen, Valssi-arviointityökalun käyttöön oton sekä tuen uudistamisen edistämiseksi. Näiden lisäksi hankerahoitusta saatiin Opetus- ja kulttuuriministeriöltä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Henkilöstökuluja kertyi yhteensä 7.694.288 euroa. Henkilöstökulut ylittyivät yhteensä 284.898 euroa. Merkittävin syy ylitykselle oli määräaikaisen henki-

löstön palkkaaminen kesken toimintavuoden uusien hoitopaikkojen perustamiseksi. Henkilöstökulut ylittyivät etenkin varhaiserityiskasvatuksen kustannuspaikoilla. Kesken vuotta palkattiin määräaikaisia ryhmäavustajia lasten tuen tarpeiden vuoksi lapsiryhmiin.

Henkilöstön lomapalkkavelan osuus varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2024 osalta noin 51.000 euroa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön vuosilomia on siirtynyt toiminnan luonteen ja sairauspoissaolojen vuoksi myöhemmin pidettäväksi, ja tämä näyttäytyy lomapalkkavelan suurena määränä. Asiaan kiinnitetään tarkempaa huomiota myös tulevina talousarviovuosina.

Palvelujen ostoja kertyi vuodelta 2024 yhteensä 6.118.760 euroa. Tämä oli noin 9.929 euroa alle arvioidun. Tiliryhmän sisällä sekä säästyti että ylittyi rahaa. Ostopalvelupäiväkodin kustannukset olivat yhteensä 114.977 euroa alle arvion. Vastaavasti palvelurahakustannukset ylittyivät yhteensä 204.482 euroa.

Avustukset toteutuivat vuoden 2024 osalta alle arvioidun. Avustuksia maksettiin vuonna 2024 yhteensä 683.002 euroa, joka oli 176.997 vähemmän kuin talousarvioon 2024 oli arvioituna. Avustukset sisältävät kotihoidon tuen, yksityisen hoidon tuen sekä joustavan ja osittaisen hoitorahan, joiden maksatus tapahtuu KELA:n kautta. Täysin tarkkaa määrää on vuosittain haastavaa arvioida.

Aineet, tarvikkeet, tavarat-tiliryhmän kustannukset olivat yhteensä 82.485 euroa, joka oli 34.044 alle talousarvioon 2024 varatun määrärahan. Vain välttämättömät hankinnat esimerkiksi kalusteiden osalta toteutettiin.

Muita toimintakuluja kertyi kaikkiaan 2.067.339 euroa. Muut toimintakulut ylittyivät yhteensä 72.829 arvioidusta. Suurin syy poikkeamalle oli sisäisten vuokrakustannusten nousu, johon vaikutti lisäksi uusien tilojen käyttöönotto vuodelta 2024 aikana.

Varhaiskasvatuksen palveluverkkoon tuli muutoksia vuoden 2024 aikana. Talouden tasapainottamisohjelman toimenpideohjelman mukaisesti kerhopal-

velut lakkautettiin vuoden 2024 aikana. Palveluntarpeiden seuranta on osoittanut, että noin 75 prosenttia kerhopalveluja käyttäneistä lapsista hakeutui muiden varhaiskasvatuspalvelujen, kuten päiväkotihoidon piiriin vuoden 2024 aikana.

Varhaiskasvatuksen toimintaa kehitettiin vuoden 2024 aikana Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämien hankkeiden avulla. Hankkeiden tavoitteet suunniteltiin siten, että ne tukivat mahdollisimman hyvin perustehtävää ja niiden aikana pyrittiin muodostamaan pysyviä rakenteita, jotka jäisivät pysyvästi käyttöön hankkeen aikana. Varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamista kehitettiin tuen uudistamisen edistämisen hankkeen avulla tarjoten koulutusta ja työtapojen mallintamista lapsen tukeen liittyen. Pedagogisen johtamisen ja arvioinnin hanke mahdollisti kuntatasoisten prosessien, kuten keskitetyn loma-aikojen päivystysprosessin ja päivystyksen pedagogiikan kehittämisen. Valssi-hankkeen käyttöönottoa koskeva hanke mahdollisti arviointiprosessin ja Valssi-järjestelmän käyttöönoton valmistelun kunnassa. Valssi-hankkeen päätyttyä Valssi-arviointia ei ole pystytty samassa laajuudessa toteuttamaan omalla resurssilla. Varhaiskasvatuksen järjestäjän toteuttamaan itsearviointia ja osallistumista kansalliseen arviointiin pyritään toteuttamaan nykyisen resurssin puitteissa mahdollisimman hyvin.

Perusopetus

Perusopetuksessa annetun opetuksen määrää vähennettiin syksyllä 2024 ensimmäistä kertaa vuosiin oppilasmäärän vähenemisen myötä. Erityisen tuen määrää oli kuitenkin lisättävä, sekä koulunkäynnin ohjaajien määrää oli lisättävä vuoden kuluessa suunnitellusta.

Perusopetuksen toimintakate oli 33.481.000 miljoonaa euroa. Toimintakate ylittyi 899.000 euroa (2,8 %). Tuloja perusopetukseen kertyi 262.000 euroa ennakoitua vähemmän, joka koostui pääosin arvioitua pienemmästä hankerahoituksesta. Tärkeimpänä hankerahoituksena olivat valtion opetuksellisen tasa-arvon edistämiseen osoitettu tuki, sekä koulujen kerhotoimintaan sekä oppilaiden harrastamiseen kohdennetut avustukset.

Toimintakulut ylittyivät 636.000 eurolla. Suurimmat talousarvioylitykset syntyivät henkilöstökuluissa, joissa ylitystä oli yhteensä 162.000 euroa. Merkittävien osuus ylityksissä on erilaisilla sijaiskuluilla, joissa ylitystä syntyi 230.000 euroa. Tätä ylitystä pystyttiin kompensoimaan osittain säästöillä muista henkilöstökuluista. Opetuksen järjestämisessä pyrittiin toimimaan niin, että sijaisuuksia aiheuttaneet muut poissaolot minimoitiin. Sijaisten palkkaaminen sairaspöissaoloihin on kuitenkin ollut välttämätöntä.

Palvelujen ostoissa ylitystä tuli noin 472.000 euroa, joka koostui pääosin muualle maksetuista kotikuntakorvauksista ja sairaalakoulukustannuksista 220.000 euroa, asiantuntijapalveluhankinnoista 44.170 euroa, kouluruokailukuluista 84.000 euroa, koulukuljetuksista 40.000 euroa sekä ylityksessä ravitsemuskuluissa 46.000 euroa sekä muista pienemmistä ylityksistä. Sisäisissä kuluissa siirryttiin käyttäntöön, jossa varhaiskasvatus siirtää järjestämänsä oppivelvollisten esiopetuksen kustannukset sisäisenä eränä perusopetuksen kustannuspaikalle. Tästä johtuen perusopetuksen kustannuksissa näkyy sisäisten koulutuspalveluiden tilikohdassa 55.000 euron ylitys.

Lukio

Lukion toimintakate oli 2 917 892 euroa. Toimintakate alittui 56 158 eurolla (1,9 %). Katteen alittumista selittävät tiukka taloudenpito ja ulkopuolisen rahoituksen merkittävä kasvu.

Tulot ylittyivät 36 897 eurolla (39,9 %). Tulojen kasvua selittää erityisesti oppimisen tuen ja ohjauksen kehittämiseen myönnetty 110 000 euron ulkopuolinen rahoitus. Hankeraha myönnettiin ajalle 1.1.2024-30.6.2025 ja sitä on jaksotettu 54 098 euroa edelleen vuodelle 2025.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toimintakate oli noin 47 000 euroa ylijäämäinen. Tämä johtui ensinnäkin siitä, että toimintatuotot toteutuivat noin 26 000 euroa arvioitua suurempina. Toimintatuotot toteutuivat lähes suunnitellusti varsinaisen toiminnan ja taiteen perusopetuksen osalta, mutta toteutuivat arvioitua suurempina erityisesti maksupalvelukoulutuksen osalta. Lisäksi laatu- ja kehittämisavustuksen jaksoitus vuodelta 2023 oli arvioitua suurempi.

Ylijäämäinen tulos johtui myös arvioitua pienemmistä henkilöstökuluista: Osa vakituisen henkilöstön kuluista jyvitettiin omarahoitusosuutena laatu- ja kehittämishankkeen kuluihin. Myös sairauspoissaoloja ja sitä myöten korvaavan opetuksen järjestämistarvetta oli arvioitua vähemmän. Lisäksi syyskauden alusta muuttunut opetustuntimäärä toteutui (tuntiopettajien osalta) arvioitua pienemmillä kustannuksilla.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluiden toimintatuotot olivat 23.027 euroa ja toimintakulut 1.274.737 euroa. Tuloja saatiin 33 prosenttia odotettua vähemmän, koska maksullisia tilavaroja ei saatu odotetusti. Kirjasto ei myöskään saanut muita hankeavustuksia oma-toimikirjastoavustuksen lisäksi (summa 11.000 euroa merkitty investointeihin, ei käyttötalous-menoihin). Kirjastopalveluiden kustannukset ylittyivät noin 5 % mikä johtuu pääosin ICT-kustannuksista ja yleisestä kulujen noususta. Kirjastojen palkkakulut ylittyivät noin 10 prosenttia, mikä selittyy budjetin kohtuuttomalla niukkuudella. Kahden henkilötyövuoden jatkuva vaje on pyritty hoitamaan sisäisin järjestelyin. Erilliskorvattavaa työtä on minimoitu, samoin sijaiskustannuksia. Kirjastoaineistomääräraha pieneni noin 16 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Toiminnassa pyrittiin hyödyntämään mahdollisimman hyvin e-aineistojen tuomia mahdollisuuksia, uusi Kansallinen e-kirjasto aloitti toimintansa huhtikuussa 2024.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden toimintakate oli 1,7 miljoonaa euroa. Toimintakate alittui talousarvioon verrattuna 485.000 eurolla, mikä johtui ennakoitua huomattavasti suuremmasta tulokertymästä. Toimintatuloja kertyi yli miljoona euroa, mikä on 400.000 euroa enemmän kuin arvioitiin. Tämä johtui kolmesta tekijästä: kotouttamistyöstä saaduista valtionavustuksista, ennakoitua suuremmista hanketuloista sekä hiukan kasvaneista liikuntatilojen tuloista. Valtion korvaus kotouttamistyöstä perustuu koko kunnan tekemään työhön, jota on tehty tiiviissä yhteistyössä etenkin sivistyspalveluiden ja työllisyyspalveluiden kesken, mutta taloudellinen korvaus kohdistui vuonna 2024 kokonaisuudessaan

vapaa-aikapalveluiden budjettiin. Vapaa-aikapalveluiden kehittämiskoordinaattori koordinoi kotouttamistyötä syksyyn 2024 saakka, minkä jälkeen vastuu on siirtynyt työllisyyspalveluille.

Vapaa-aikapalveluiden toimintakulut pysyivät alle budjetoidun tiukan taloudenpidon ja -seurannan johdosta. Talouden tiukkuudella oli kuitenkin seurauksensa: henkilöstön sijaiskuluissa ja tuntityöntekijöiden määrässä säästäminen lisäsi vakituisen henkilöstön kokonaisuutena ja vaikutti heikentävästi työssäjaksamiseen. Henkilöstökuluissa ei voida enää jatkossa vastaavasti säästää.

Vapaa-aikapalvelut jakoi avustuksia kulttuuri-, liikunta- ja nuorisojärjestöille 90.000 euroa.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus – HYPE

Osana kunnan talouden tasapainottamisohjelmaa toteutettiin palvelujen uudelleen järjestämistä, ja HyPen tulosityksikön työtehtävät sijoitettiin kuntaorganisaatiossa uusille paikoille: etsivä nuorisotyö uuteen nuorisopalvelujen yksikköön ja varhaisen tuen asiantuntijatyö henkilöstöhallintoon. Erytisnuorisotyöntekijän toimi oli lähes koko alkuvuoden täytettämättä, eikä sitä säästöyistä pystytty säilyttämään elokuussa aloittaneessa nuorisopalvelujen yksikössä. Vain palvelupäällikön tehtävä säilyi HyPen tulosityksikössä vuoden loppuun, eli tulosityksikön päätymiseen asti. Samoin tulosityksikön alaisuudessa toiminut Kouluturvallisuuden vahvistamisen hanke jatkui vuoden 2024 loppuun asti.

Sopeuttamistoimenpiteistä ja uudelleen järjestelyistä johtuen tulosityksikön katearvio pieneni edellisvuoteen nähden, ja toteutunut kate oli vielä hieman arvioitua pienempi: toimintakate oli 201.590 euroa, mikä alitti arvioidun 20.760 eurolla.

Toimintatuotot olivat 68.620 euroa eli 2.660 euroa arvioitua enemmän. Tämä johtui Kouluturvallisuushankkeelle jaksotetun tuoton arvioitua suuremmasta määrästä.

Toimintakuluja oli kaikkiaan 270.210 euroa. Näistä henkilöstökuluja oli 167.770 euroa, mikä alitti arvioidun noin 25.960 eurolla. Syynä olivat HyPen kustannuspaikoille kirjautuneet lomapalkkajaksotukset.

Palvelujen ostot, 36.460 euroa, ylittivät arvioidun 7.800 eurolla. Tähän vaikutti suurelta osin kunnan ja Laukaan seurakunnan yhteisen, sopimusperustaisen resurssin (kasvatussihteerin virka) arvioitua suuremmat kulut.

Aine- ja tarvikehankinnat (2.620 euroa) ylittivät 1.000 eurolla, koska hankkeelle kirjattuja MAPA-koulutusten koulutusmateriaalia hankittiin arvioitua enemmän. Myös HyPen sisäiset vuokratulot ylittivät 1.050 euroa ollen yhteensä 63.360 euroa.

Arvio tulevasta kehityksestä

Sivistyspalveluiden hallinto

Hallintopalveluiden tuleva kehitys vaikuttaa tasaiselta. Muutokset tulevat enimmäkseen tulosyksiköiden muutosten kautta. Kun tulosyksiköt muuttavat ja kehittävät toimintaansa, vaikuttaa se heidän tuen tarpeeseensa. Tuki suunnitellaan yhteistyössä tulosyksiköiden kanssa. Keskeisin muutos vuonna 2024 verrattuna tulee olemaan HYPE:n toimintayksikön yhdistyminen hallinnon toimintayksikköön. Tämä vaikuttaa henkilöstömäärään yhden henkilötyövuoden verran, ja tuo mukanaan HYPE:n kautta toteutuvan toiminnan kulut.

Varhaiskasvatus

Viime vuosina alle 3-vuotiaiden lasten määrä varhaiskasvatuksessa on lisääntynyt merkittävästi. Alle 3-vuotiaalle varattava henkilöstömitoitus on erilainen kuin yli 3-vuotiaalle lapsille ja näin ollen tämä näkyy myös kustannuksissa ja hoitopaikkojen täyttämässä. Hoitopaikkoja on määrällisesti vähemmän koska alle 3-vuotiaiden lakisääteinen mitoitus ei mahdollista samaa määrää kuin yli 3-vuotiailla. Alle 3-vuotiaiden hoitopaikkatarvetta on seurattava myös jatkossa. Samaten perheiden palvelutarpeet ovat viime vuosina kasvaneet. Varhaiskasvatuksen osallisuusaste on viime vuosina noussut, ja sen arvioidaan tulevina vuosina nousevan. Samaan aikaan varhaiskasvatuksen henkilöstösaatavuus on muuttunut haastavammaksi. Varahenkilöjärjestelmän kehittäminen edelleen turvaa toimintaedellytykset myös näissä haastavissa tilanteissa.

Varhaiskasvatuspalveluissa on tärkeää myös jatkossa olla tarjolla erilaisia palveluvaihtoehtoja vastaamaan perheiden palvelujen tarvetta. Palvelujen tarvetta ja riittävyttä tarkastellaan alueellisella tasolla huomioiden lapsilukumäärien ja palveluntarpeiden kehitys. Viime vuosina on ollut nähtävissä

tukea tarvitsevien lasten määrällistä kasvua. Tähän on tärkeää kohdentaa myös jatkossa riittäviä resursseja turvaamaan lapsille riittävät varhaisen tuen, sekä kasvun ja oppimisen tuen palvelut. Myös sähköisiä palveluja on tarpeen kehittää tulevien vuosien aikana. Palvelut ovat verkossa myös tulevaisuudessa ja niiden käyttö yleistyy.

Perusopetus

Laukaassa on nähtävissä myös valtakunnallisesti vaikuttava syntyvyyden lasku ja oppilasmäärän väheneminen, joka näkyy tulevien 5-6 vuoden aikana niin, että koulunsa aloittaa joka vuosi n. 100 lasta vähemmän, kuin viimeisten 5-6 vuoden aikana. Tämä huomioidaan myös henkilöstö- ja virkarakenesuunnittelussa. Sen sijaan luokkien 7-9 opetuksen järjestämisessä tulee huomioida yläkoulujen oppilasmäärän lisääntyminen vielä lähivuosina. Ongelmalliseksi on osoittautunut edelleen muuttoliikkeen vaikutuksen huomioiminen oppilasmäärissä, ja tämän takia taloussuunnitteluunkin vaikuttava tarvittavan opetuksen määrän suunnittelun ennakointi on haastavaa, ja saattaa johtaa kesken vuotta tehtäviin talousarvion muutosesityksiin.

Usean vuoden aikana tapahtunut menojen karsinta ja kohdentaminen vain välttämättömään, sekä pandemia-ajan aiheuttamat jäljet oppimisessa sekä oppilaiden hyvinvoinnissa aiheuttavat painetta henkilöstön työhön ja mitoitukseen, sekä oppimateriaalien ja kaluston uusimiseen. Näissä on merkittävästi tarvetta lisäresursseille tulevina vuosina. Toisaalta kouluun tulevien ikäluokkien pieneminen alkaa näkyä, ja toiminta on sopeutettava sen mukaisesti.

Erityinen haaste tulee olemaan syksyllä 2025 voimaan tuleva perusopetuslain ja opetussuunnitelman muutos, jossa oppilaiden saaman tuen järjestelmä uudistuu läpikotaisin. Se tulee aiheuttamaan

myös tarvittaviin resursseihin painetta, vaikka muutos on luvattu valtion toimesta korvata kunnille osana valtionosuuksia. Kokonaisuuden toimeenpano tulee olemaan myös aikataulullisesti haasteellinen vuonna 2025, koska opetussuunnitelman muutokset on julkaistu helmikuun alussa 2025, ja niitä pitäisi toimeenpanna sekä toiminnallisesti että resurssien puolesta jo elokuussa 2025.

Lukio

Lukiokoulutuksen valtakunnallinen opetussuunnitelma haastaa lukioita tiivistämään yhteistyötään työelämän ja erityisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Yhteistyön täysimittainen käynnistäminen ei ole mahdollista ilman lukiokoulutukselle lisättäviä opetusresursseja.

Valtakunnallinen opetussuunnitelma korostaa geneeristen taitojen merkitystä tulevaisuuden taitoina ja edellyttää niiden huomioimisen osana lukiokoulutusta. Geneeristen taitojen merkitys korostuu erityisesti työelämän kiihtyvässä muutoksessa.

Opetussuunnitelmassa korostetaan myös aiempaa tiiviimpää yhteistyötä oppiaineitten välillä. Uudistuksen tarkoituksena on, että opiskelija hallitsisivat oppiaineiden sisältöjen lisäksi aiempaa vahvemman yleissivistyksen, kestäväen tulevaisuuden rakentamisen edellytykset sekä paremmat jatko-opintovalmiudet. Tavoitteeseen päästään oppianerajat ylittävällä työskentelyllä. Oppianerajat ylittävä yhteistyö tarkoittaa myös sitä, että yksittäisillä opetusryhmillä on samanaikaisesti apunaan useampia opettajia opetusresursseineen.

Kolmas uuden opetussuunnitelman ja säädetyn lukiolain asettama velvoite on opiskelijoiden aiempaa yksilöllisempi oppimisen tuki ja ohjaus. Velvoitteeseen ei ole mahdollista vastata ainoastaan ulkopuolisella lisärahoituksella, varsinkin, jos rahoitus loppuu. Opiskelijoiden yksilöllisiin oppimistarpeisiin vastaaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä niin opetusresurssin kuin myös henkilöstön lisäystä.

Kansalaisopisto

Kansalaisopistojen toiminnan rahoitukseen valtakunnallisesti kohdistuvat leikkaukset vaikuttavat toiminnan laajuuteen tulevaisuudessa. Erityisesti valtion rahoitus uhkaa vähentyä, mikä luo painetta opetustuntimäärän vähenemiseen ja sitä myöten kurssitarjonnan supistumiseen. Suppeampi kurssitarjonnan myötä opistojen rooli harrastus- ja hyvinvointia edistävänä ja ennaltaehkäisevänä toimijana on vaarassa heikentyä. Toisaalta kansalaisopistoilla voi olla tulevaisuudessa aiempaa vahvempi rooli työelämäpalvelujen toteuttajina sekä maahanmuuttajien kotouttamista tukevien palvelujen tuottajina.

Laukaan kansalaisopistossa pyritään säilyttämään monipuolinen ja erilaisia tarpeita huomioiva kurssitarjonta resurssien sallimissa rajoissa, sekä panostamaan vahvasti toiminnan kehittämiseen. Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma määrittävät osaltaan kehittämisen suuntaa.

Keskeinen tekijä tulevassa kehityksessä on tiivis yhteistyö lähialueen muiden kansalaisopistojen ja vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa. Yhteistyö jatkuu vahvasti Lievestuoreen Setlementin/kansalaisopiston kanssa tavoitteena saada uusia asiakkaita Laukaan alueen kansalaisopistotoiminnan pariin. Lisäksi osallistutaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä Keski-Suomen alueen opistojen kanssa yhteisiin hankkeisiin tavoitteena säilyttää vapaan sivistystyön toiminta vahvana vähenevistä resursseista huolimatta.

Valtakunnallisesti vahva suuntaus on, että kansalaisopistoissa hankittu yksilön osaaminen halutaan tehdä näkyväksi työelämässä ja koulutusjärjestelmässä, ja sen vuoksi tunnistaa ja tunnustaa. Tiedot saavutetusta osaamisesta on ollut mahdollista kirjata kansalliseen Koski-tietovarantoon noin neljän vuoden ajan. Opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen vaativat oppilaitokselta kurssien osaamispesteista laadintaa sekä arviointia ja sitä myöten taloudellista resurssia. Jotta uudistus olisi taloudellisesti mahdollista toteuttaa myös Laukaassa, Lau-

kaan kansalaisopiston tavoitteena on osallistua alueen opistojen yhteisiin kehittämishankkeisiin osaa-
misperusteisen kehittämistyön käynnistämiseksi.

Kirjastopalvelut

Keski-kimppa- ja PiKe-toiminta on yhteistyön keski-
össä. Toiminnan pohjana on Keski-kirjastojen yh-
teistoimintasopimus: yhteinen strategia ohjaa toi-
mintaa eli kunnilla on yhteinen aineisto- ja asiakas-
tietokanta, verkkokirjasto, kirjastokortti ja käyttö-
säännöt sekä kuljetuspalvelu. Yhteinen visuaalinen
ilme on kirjastojen hyödynnettävissä. Keski-Suomen
ja Pirkanmaan alueellinen kehittämistehtävä on
Tampereen kaupunginkirjastolla.

Kirjasto kehittää osaamistaan tulevaisuuteen suun-
taavasti ja ottaa käyttöön uusia teknologioita sekä
palvelu- ja toimintamalleja, mikä tarkoittaa lähivuo-
sina esimerkiksi uuden kirjastojärjestelmän hankin-
nan selvittämistä, Keskin yhteisen chatbotin käyt-
töönottoa sekä mediasivistyssuunnitelmaa Pike-yh-
teistyönä. Yhteinen kokoelmapolitiikka päivitetään
sekä kehitetään yhteistä kokoelmatyötä. Vahvuus-
tena ovat yhteistyön tuomat edut ja säästöt.

Laukaan kirjaston kehittämissuunnitelma 2027-
2031 päivitetään vastaamaan nykyistä toimintaym-
päristöä. Kirjaston henkilöstöressurssin riittävyys on
taattava, jotta voimme suorittaa lakisäätteistä tehtä-
väämme.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut on uudistunut monella tapaa
viime vuosien aikana, ja tulevien vuosien tavoit-
teena on keskittyä uuden perustoiminnan rakenta-
miseen kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluissa.
Vuonna 2024 tapahtuneet nuorisopalveluiden uu-

distaminen ja Vattipajan lakkauttaminen sekä alku-
vuodesta 2025 tapahtuva liikuntapaikkojen hoidon
yhtiöittäminen muuttavat merkittävästi vapaa-aika-
palveluiden kokonaisuutta.

Leppäveden liikuntapuistoon valmistuneen Hir-
viareenan toimintasuunnitelman rakentaminen yh-
teistyössä muiden toimijoiden kanssa on lähivuo-
sien merkittävimpiä haasteita. Palvelujen digitali-
soiminen, saavutettavuuden ja viestinnän kehittä-
minen sekä seurantatiedon kerääminen palvelutar-
peen arvioimiseksi ovat pitkäjänteistä työtä vaativia
muutosprosesseja, joiden työstämistä jatketaan.
Työtä ohjaa edelleen talouden tasapainottamisoh-
jelman mukaiset tavoitteet.

Palvelujen tarve vapaa-ajan toimialalla on selvässä
kasvussa. Ennaltaehkäiseville hyvinvointipalveluille
on suuri tarve monessa eri ikäryhmässä. Yhteistyön
kehittyminen eri toimijoiden, kuten hyvinvointialu-
een, järjestöjen ja yritysten kanssa on avainase-
massa monessa palvelukokonaisuudessa. Rajapin-
noilla riittää työtä tuleviksi vuosiksi.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus – HYPE

HyPen tulosityksikön päätyttyä, HyPen budjetti ha-
jaantui eri hallintokuntiin ja tulosityksiköihin. Etsivän
nuorisotyön budjetti siirtyi vapaa-aikapalvelujen
alle nuorisopalveluihin ja erityisasiantuntijatyön
henkilöstöhallintoon. Hyvinvointityölle on 1.1.2025
alkaen oma kustannuspaikka suoraan sivistyspalve-
lujen hallinnon alla. Kyseiselle kustannuspaikalle
kohdentuvat hyvinvointityöstä vastaavan palvelu-
päällikön henkilöstökulut, kunnan ja Laukaan seura-
kunnan yhteisen kasvatussihteerin viran sopimus-
perusteiset kulut sekä hyvinvoinnin ja terveyden-
edistämistyön toiminnalliset kulut, sisältäen myös
Laukaan perhekeskustoiminnan sopimusperustei-
set kulut, joista isoimpana kuluna kunnan sisäinen
vuokraosuus perhekeskuksen tiloista.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sivistyspalvelut ovat hyvin pitkälle tarkkaan säädel-
tyjä. Toimintaa ohjaavat erilaiset lait ja asetukset
sekä valtakunnallisesti määrätyt varhaiskasvatus- ja
opetussuunnitelmat. Laukaan kunnan hallinto-
sääntö ja sivistyslautakunnan päätökset ohjaavat

päätöksentekoa. Palvelualueen esimiesten tehtä-
viin sisältyy valvontatehtävät ja se, että toiminnassa
noudatetaan lakia ja asetuksia sekä hyvää hallinto-
tapaa. Kaikki viranhaltijapäätökset, salaisia päätök-

siä lukuun ottamatta, tuodaan tiedoksi sivistyslautakunnalle, joka osaltaan suorittaa sisäistä valvontaa. Ulkoista valvontatehtävää toteuttavat muun muassa aluehallintovirastot.

Työsuojelun toimintaohjelman mukaiset riskienhallintaan liittyvät toimenpiteet ovat turvallisen toiminnan perustana. Samoin läheltä piti-tilanteet dokumentoidaan ja lähetetään palvelualueen esimiehille. Näitä seurataan muun muassa työsuojelutarastuksilla.

Hallintopalveluiden riskit sijoittuivat ja rajoittuivat lähinnä Kuntalan väistöilöjen toimivuuteen. Hallintopalveluiden toimintaan kohdistuvat riskit ovat infrastruktuurin toimintahäiriöistä johtuvat toimintakatkokset. Hallintopalveluiden taloudelliset riskit ovat pieniä, sillä toimintatuotot ja menot ovat enakoitavissa. Hallinto- ja taloussuunnittelija irtisanoutui vuonna 2020, hallinto- ja talouspäällikkö irtisanoutui 2021 vuoden lopulla, ja näitä virkoja ei ole täytetty, vaikka sivistyspalveluiden hallinnonalan henkilöstö- ja tehtävämäärä on lisääntynyt jatkuvasti. Perusopetuksen opetuspäällikön tehtävä muutettiin suunnittelijan viraksi, ja suuri osa virkavastuutehtävistä siirtyi sivistysjohtajalle. Henkilöstön väheneminen hallinnossa on tuottanut säästöjä, mutta tehtävien määrän säilyessä ennallaan tai kasvavassa tämä aiheuttaa riskejä hallinnon toiminnan ruuhkautumiselle.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön osalta merkittävimpiä riskejä ovat sairauspoissalot ja merkittävästi hankaloitunut henkilöstösaatavuus. Kaikkia vakituisia tai määräaikaisia vakansseja ei olla saatu täytettyä suunnitellusti. Erityisesti kelpoisuusehdot täytävien varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien saatavuus on ollut haastavaa. Tehtäviin on palkattu määräaikaisesti ei-kelpoisia henkilöitä enintään vuodeksi kerrallaan, tämä pitkään ja laajemmin jatkuessaan muodostaa pedagogista osaamisvajetta yksikköön vaarantaen varhaiskasvatuslain mukaisten tavoitteiden toteuttamisen. Haastavan henkilöstösaatavuuden vuoksi myös esihenkilöiden työpanos suuntautuu henkilöstöjärjestelyihin yhä enemmän.

Varhaiskasvatuksessa tehdään jatkuvaa sisäistä riskien arviointia ja hallintaa sekä valvontaympäristöstä nousevia kehittämistoimenpiteitä päivittäen ohjeita ja toimintamalleja säännöllisesti.

Lasten tarvitsema tuki erilaisten tuen tarpeiden vuoksi on viime vuosina noussut. Tämä näkyy lisääntyneinä henkilöstöresurssien tarpeina, jotta turvallisuus varhaiskasvatuksen lapsiryhmissä voidaan turvata ja lapsille järjestää tarkoituksenmukaista tukea. Lasten tukeen on kohdistunut viime vuosina myös lakimuutoksia ja niitä on tulossa myös vuoden 2025 aikana, jotka vaikuttavat resursointiin ja resurssin riittävyteen.

Perusopetuksen taloudellinen riskienhallinta keskittyy kuukausittaiseen talouden toteuman seurantaan, jota toteutetaan muutaman kuukauden välein myös lautakunnan toimesta. Havaittuihin poikkeamiin puututaan, syyt selvitetään ja tarvittaessa reagoidaan toimintaa muuttamalla tai tekemällä talousarviomuutosesityksiä.

Toiminnallinen riskienhallinta perustuu siihen, että kaikki lakisääteiset ja muut tarvittavat suunnitelmat ja varautumisjärjestelyt ovat ajan tasalla. Niitä seurataan ja arvioidaan vuosittain niin, että koulut tekevät toiminnastaan kokonaisvaltaisen toimintasuunnitelman, jonka hyväksyy sivistyslautakunta, ja lukuvuoden päättyessä toimintasuunnitelman toteutumisen arvioinnit, jotka hyväksyy sivistyslautakunta. Arviointitietoja käytetään seuraavan vuoden toimintasuunnitelman pohjana.

Tukea tarvitsevien lasten määrä on noussut viime vuosina, tähän on vastattu kehittämällä rakenteita ja tarvittavin henkilöstöresurssein. Erityisen riskin muodostaa vuonna 2025 tapahtuva oppimisen tuen järjestelmän uudistus. Tätä on tärkeää kehittää myös tulevana vuosina.

Lukiokoulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisin on kuntatalouden tiukkuus. Taloudellinen tilanne näyttäytyy Laukaassa siten, että valtakunnallisen opetussuunnitelman mukainen opetustarjonta ei ole mahdollinen. Opetustarjonnan suppeus vaarantaa muun muassa laukaalaisten nuorten onnistumisen ylioppilaskirjoituksissa ja vaikeuttaa korkeakouluasteelle pääsyä.

Lukion valtakunnallinen opetussuunnitelma edellyttää myös tiivistä yhteistyötä yliopisto- ja korkeakouluasteen kanssa, muiden koulutustarjoajien kanssa sekä yhteistyötä elinkeinoelämän ja työelämän kanssa. Mikään näistä velvoitteista ei tällä hetkellä täyty ilman ulkopuolista rahoitusta.

1.8.2025 voimaan astuva lukiolaki ja uusi päivitetty opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestämisen velvoitetta. Tähän veloitteeseen koulutuksen järjestäjän on niin ikään vastattava.

Koulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä on edellisten lisäksi syytä mainita kouluyhteisöä kohtaavat hätätilanteet ja uhkat. Tällaisia lukiokoulutuksen sujuvuuteen vaikuttavia asioita ovat esimerkiksi koronan kaltaiset epidemiat. Mahdollisiin uikiin valmistaudutaan opetushenkilöstöä ja opiskelijoita perehdyttämällä. Lisäksi poikkeavista opetusjärjestelyistä ja esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten koejärjestelyistä tiedotetaan pikimmiten.

Kansalaisopisto toteuttaa säännöllisesti sisäistä riskien hallintaa ja arviointia toiminnassaan. Lakisääteisen turvallisuussuunnitelman lisäksi esimerkiksi opettajien turvallisuusohjeet päivitetään lukuvuositain ja opetuksessa käytettävistä kemikaaleista pidetään ajantasaista luetteloa.

Keskeinen riskitekijä on toiminnan rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset. Kurssitarjonnan supistuminen heikentää opiston roolia harrastus- ja hyvinvointia edistävänä ja ennaltaehkäisevänä toimijana kunnassa ja myös mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen heikentyvät. Riskejä pyritään hallitsemaan suunnittelemalla mahdollisimman monipuolinen kurssitarjonta käytettävissä olevilla resursseilla sekä mahdollisella kurssitarjonnan keskittämällä.

Myös osaamisperusteisuuden sekä muun laajemman ja pidemmän aikavälin kehittämisen toteuttamiseen tarvitaan riittäviä taloudellisia resursseja. Niiden toteuttaminen ei voi pidemmän päälle jatkua vain ulkopuolisella rahoituksella.

Kansalaisopiston toiminnan järjestämiseen vaikuttavia muita riskejä ovat äkilliset kriisi- ja uhkatilan-

teet ja niihin varautuminen. Tilanteita pyritään hallitsemaan ja vähentämään mm. sopeuttamalla toimintaa tilanteeseen soveltuvaksi.

Kirjasto toteuttaa toiminnassaan säännöllisesti sisäistä riskien hallintaa ja arviointia. Lakisääteisen turvallisuussuunnitelman lisäksi kirjaston sisäiset työohjeet kattavat myös turvallisuuden.

Keskeisin riskitekijä on toiminnan niukka talous ja niukat mahdollisuudet ulkoiseen rahoitukseen. Palvelun supistuminen heikentää kirjaston hyvinvointitoimijaroolia kunnassa ja kuntalaisten mahdollisuutta elinikäiseen oppimiseen. Toiminnan tarkalla suunnittelulla ja keskittämällä pyritään korjaamaan niukan talouden tuomaa tilannetta. Pitkän aikavälin kehittäminen vaatii riittävät taloudelliset resurssit. Uhka- ja kriisitilanteisiin pyritään valmistautumaan ennalta ja kirjasto on merkittävä toimija mahdollisissa kriiseissä (tilat, aineistot, tiedotus, henkilöstön tietotaito).

Vapaa-aikapalveluiden voimakkaaseen uudistamiseen ja talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamiseen sisältyy monenlaisia riskejä. Päälimmäisenä on henkilöstön jaksaminen, muutosvalmius ja osaamisen kehittäminen. Henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamiseen on panostettava, jotta palveluja voidaan kehittää. Henkilöstön hyvinvoinnin seuranta ja tukemista toteutetaan yhteisin kyselyin henkilöstöhallinnon kanssa sekä ennen kaikkea arkipäivän vuorovaikutuksessa. Kouluttautumista tuetaan olemassa olevien resurssien puitteissa mahdollisimman paljon. Sopeuttamistoimien myötä on varauduttava vastaamaan myös monenlaisiin kuntalaisten reaktioihin. Koska kaikkien toimenpiteiden tarkkoja vaikutuksia on vaikea ennustaa, sisältyy sopeuttamistoimiin myös merkittäviä taloudellisia riskejä. Talouden seurannan on oltava entistä tiiviimpää ja monipuolisempaa ja sen on yhdistyttävä entistä paremmin seuranta- ja arviointitiedon keräämiseen sekä tarvekartoituksiin. Muutosvalmiutta on oltava jatkuvasti. Riskienhallintaa kehitetään kunnan yleisen ohjeen mukaisesti.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksessa eli Hy-Pessä on noudatettu kunnan yleisiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksia sekä tulosityskön omaa turvallisuus- ja varautumissuunnitelmaa.

Perhekeskuksen toimitilalla on pelastussuunnitelma kaikkien käyttäjien saatavilla ja henkilöstöä perehdytetty sen käyttöön tasaisin väliajoin.

Työhön liittyvät turvallisuusriskit on huomioitu työn käytännön järjestelyissä, kuten tilajärjestelyt, työparityö. Työntekijöille on tarjottu työssä tarvittavaa turvallisuuskoulutusta.

Tautiriskit on huomioitu huolehtimalla hygieniasta ja huomioimalla työtiloihin sopivat asiakasmäärät. Etätöskentely on mahdollistettu tarttuvien tautien ehkäisyssä sekä työskentelyrauhaa vaativien tehtävien hoitamisessa.

Työntekijöiden jaksamisen ja hyvinvoinnin tukena on hyödynnetty esihenkilötyön ohella Laukaan kunnan varhaisen puuttumisen mallia, työhohjausta, työterveyshuollon sekä työsuojelun tarjoamia palveluja. Työntekijöitä koskettaneet muutokset ovat korostaneet jatkuvan sisäisen riskien arvioinnin ja hallinnan tärkeyttä. Henkilöstöä koskevia muutoksia on tehty tiiviissä yhteistyössä eri hallinnonalojen ja tulosyksiköiden kanssa työntekijöitä vahvasti osallistaen. Tällä on pyritty turvaamaan paitsi työn sujuvuus myös työntekijöiden työssä jaksaminen ja työhyvinvointi.

Graafit

Varhaiskasvatus

Tunnusluvut	TP2022	TP2023	TA2024	TP2024
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Efficatietojärjestelmä	1518	1420	1450	1434
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1027	1012	1020	1050
- % 0-6 vuotiaista	67,6%	71%	70%	73%
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	555	611	630	628
- yksityisessä ostopalveluissa	41	36	38	32
- palvelurahalla	431	365	352	390
Esiopetus yhteensä	208	185	183	192
- kunnallisessa esiopetuksessa	107	113	112	122
- yksityisessä ostopalvelussa	8	6	6	5
- palvelurahalla esiopetuksessa	93	66	65	65
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	60	47	50	-
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12	206	229	240	193

Muille kunnille myydyt varhaiskasvatuspaikat	8	13	15	17
Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspaikat	7	3	5	4

Perusopetus

Oppilaskohtaiset kustannukset	TP 2021	TP 2022	TP2023	TA 2024	TP 2024
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9, tilastointipäivä/syyskuu.	2822	2842	2873	2820	2823
Vuosiviikkotunnit	5078	5303	5433	5233	5432
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä tilastointipäivä/syyskuu	94	87	42	40	36
Esiopetuksen kustannukset euroa/esio- petuksen oppilas	6941	8970	16366	11820	4735
Kuljetusoppilaiden määrä	959	1018	986	980	970
Koulukuljetuskustannukset euroa / kuljetusop- pilas	1792	1799	2104	2173	2286
Kiinteistömenot euroa / oppilas	2098	2929	2326	3646	3565
Ruokapalvelumenot euroa / oppilas	590	588	663	701	730
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas	1,80	1,85	1,89	1,86	1,92
Kustannukset / vuosiviikkotuntia	5813	4859	5311	6278	6148
Perusopetuksen kustannukset euroa / oppilas	9029	9066	10045	11433	11860

Lukio

Opiskelijakohtaiset kustannukset	TP2021	TP2022	TP2023	TP2024
Opiskelijamäärä	269	281	286	287
Kurssien määrä (kokonaiskehys)	385	419	412	400
Kurssit/opiskelija	1,43	1,49	1,47	1,45
Kiinteistömenot euroa/opiskelija	2315	2566	2498	3997
Ruokapalvelumenot euroa/ opiskelija	398	442	488	534
Kustannukset euroa/opiskelija	8252	8556	8906	10285

Kansalaisopisto

KANSALAIPOISTON SUORITTEET (käyttötalous)	TA 2024	TP 2024
Vaikuttavuusnäkökulma		
KANSALAIPOISTON SUORITTEET		
Opetustunnit yhteensä	5300	5600
Kurssilaisten määrä	2350	2631
Asiakasnäkökulma		
Opintoryhmien määrä	200	238
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	12	11
Prosessinäkökulma		
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)	250.000	259.599
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)		174 (75)
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)		82 (35)
Taiteen perusopetus		
Vaikuttavuusnäkökulma		
Opetustuntien määrä	600	669
Kurssilaisten määrä	190	219
Asiakasnäkökulma		
Opintoryhmien määrä	19	21
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	10	10
Prosessinäkökulma		
Käyttökustannukset/ opiskelija		52
Kustannukset/oppitunti		17

Kirjasto

KIRJASTO	TP2023	TP2024
Kirjastokäynnit	150 100	190 586
Aukiolotunnit	16 178	16 178
Lainaustapahtumat	323 094	295 763
Lainajat	6666	6588
Lainat / asukas	17	16
E-aineistojen käyttökerrat	47 993	43 563
Käyttäjäkoulutusten määrä	143	81
Tapahtumat	152	57
Kirjastoaineisto, kpl	99 068	99 032
Vuosihankinta, kpl	4102	3306
Bruttomenot / asukas (€)	66	69
Aineistomenot / asukas (€)	5	4

Vapaa-aikapalvelut

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Vapaa-ajan palvelut				
Henkilökunta: vakinaiset	16,7	10,5	14,3	11,77
Määräaikaiset: nuorisotalon ohjaajat, iltavalvojat, latujen ajajat, liikunnanohjaajat	37	36,72	30	13
Kesätyöntekijät, uimaopettajat, leiri- ja urheiluohjaajat	88	48	30	32
Järjestö avustukset/määrä	26	26	30	34

Jaetut avustukset (€)	81.817	98.000	90.000	90.000
Terveysliikunta: osallistuneet/määrä	13 900	13 640	12 000	14 600
Leirit: osallistuneet/määrä	530	572	300	396
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalaverit	2 100	2461	1500	700
Vapaa-ajan tilapalvelut				
Liikuntasalit: käyttövuorot/viikko	248	289	320	272
Kuntosalit: käyntikerrat/vuosi	19 000	41 722	30 000	40 074
Multamäen leirikeskus: käyttöpäivät/vuosi	190	195	310	237
Nuorisopalvelut				
Vapaa-aikatalot: käyttökerat/nuorisotoiminta/vuosi	7 300	7650	8000	6 000
Käyttökerrat, muut/vuosi		2642	800	850
Työpajatoiminta	5000	7000	4500	4000

Investoinnit

Sivistystoimen tieto- ja viestintätekniikan laitteisiin varattu investointiraha 50.000 euroa käytettiin tarpeen mukaisesti kokonaisuudessaan. Ylitystä tuli 575 euroa. Määrärahaalla hankittiin TVT- ja AV-laitteistoa kouluille sekä parannettiin tietoliikenneyhteyksiä ja kaapelointeja.

Koulujen piha- ja leikkivälineiden investointirahaa 30.000 euroa ei käytetty vuonna 2024. Investointien suhteen käytetään tarkkaa tarveharkintaa ja niitä toteutetaan usein muiden muutostöiden yhteydessä. Vuonna 2024 koulujen piha-alueilla ei toteutettu muutostöitä, joten investointirahaa ei käytetty. Tuleville vuosille investoinneille kuitenkin on selkeä tarve Kuhaniemen, Vehniän ja Sydän-Laukaan koulujen pihatöissä sekä eri päiväkodeilla, ja investointivaraus on syytä pitää talousarviossa.

Leppäveden liikuntapuiston rakentaminen jatkui suunnitelman mukaisesti. Alueelle valmistuivat kunnan investointeina yleisurheilukenttä ja hiihtostadion, tenniskentät, kuntoportaat ja leikkipuisto.

4.2.3 Tekniset palvelut

Teknisen toimen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa. Tavoitteena on kehittää ja rakentaa kunnan infraa, rakentaa ja ylläpitää laadukkaita toimitiloja sekä tarjota ruoka- ja puhtauspalveluja kunnan eri toimialoille. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomiota suunnitteluun ja rakentamisen laatuun ja asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

Tekninen palvelualue käsittää viisi tulosyksikköä. Palvelualueen viidestä yksiköstä neljä kuuluu teknisen lautakunnan toimialaan, joita ovat hallinto-, suunnittelu- ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelut sekä ruoka- ja puhtauspalvelut. Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala käsittää ympäristövalvonnan tulosyksikön.

Lupa- ja valvontalautakunta hoitaa vastuukuntaperiaatteella ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan viranomaistehtäviä myös Hankasalmen kun-

Sisääntuloporttia ei edistetty. Matalan kynnyksen ulkoilureittien ja hiihtolatujen suunnittelu aloitettiin, samoin liikuntapuiston yhteyden parantaminen Metsoreitille. Maisemointia ja oleskelualueita kehitettiin osana kokonaisuutta.

Pääkirjaston korjaus- ja muutostyöt saatiin toteutettua. 204.000 euron investointirahasta käytettiin 185.000 euroa. Rahoitusosuutta hankkeelle saatiin 11.000 euroa. Hankkeessa tehtiin peruskorjaustöitä pääkirjastolle, lisättiin viihtyisyyttä sekä hankittiin omatoimikirjastojärjestelmä suunnitelman mukaisesti.

Kokonaisuudessaan sivistyspalveluiden investointeihin varatuista 568.000 eurosta käytettiin 465.000 euroa.

nan alueelle. Ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävissä puolestaan Laukaa ja Konnevesi muodostavat yhteistoiminta-alueen, jossa Laukaa on vastuukunta.

Tekninen lautakunta kokoontui vuoden 2024 aikana 12 kertaa ja käsitteli 134 asiaa. Lupa- ja valvontalautakunta kokoontui 9 kertaa ja käsitteli 124 asiaa.

Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut

Hallinto ja talous –tulospaikka vastaa teknisen palvelualueen hallinto- ja talouspalveluista. Tehäviin kuuluvat teknisen lautakunnan päätöksenteon valmistelu ja päätösten toimeenpanotehtävät yhdessä palvelualueen yksiköiden kanssa. Yksikkö vastaa hallinnon ja talousasioiden koordinoinnista, talousseurannasta ja raportoinnin kehittämisestä.

Tulosityksikön vastuualueeseen kuuluvat usean kunnan yhteistyönä hoidettavat viranomaistehtävät ja toiminnot joukkoliikenteen ja jätehuollon alueella. Tekninen hallinto osallistuu Jyväskylän kaupungin organisaatiossa toimivien seudullisten toimielimien, joukkoliikennejaoston ja jätelautakunnan ohjausryhmien työskentelyyn.

Teknisellä palvelualueella tehtiin vuoden 2024 aikana kilpailutuksia 14 rakentamiseen, kunnossapitoon ja palvelunhankintaan liittyvää hankintaa. Näiden lisäksi puitejärjestelyn sisäisiä kilpailutuksia oli 2 kappaletta. Hankinnoista vastaa kukin yksikkö itse hankinta-asiantuntijan avustuksella. Kilpailutukset hoidettiin teknisen palvelualueen yksiköiden päälliköiden ja muiden vastuuhenkilöiden kesken yhteistyössä.

Vuonna 2024 otettiin laajemmin käyttöön sähköiset lomakkeet ja sopimukset. Niiden avulla muun muassa venepaikkojen ja yksityistieavustusten hakeminen ja käsittely on helpottunut ja nopeutunut. Vuonna 2024 yksityistieavustusta haettiin ensimmäistä kertaa sähköistä lomaketta käyttäen.

Yhdyskuntatekniikan suunnittelupalveluiden tulospaikka vastaa uusien alueiden ja peruskorjattavien kohteiden suunnitelmista ja talousarvioista.

Peruskorjattavan vesihuoltoverkoston suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa Laukaan Vesihuolto Oy. Uusia vesihuoltohankkeita suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä vesihuoltoyhtiön kanssa. Vesihuoltoyhtiö vastaa kunnan omana työnä suunniteltujen ja rakentamien kohteiden kustannuksista täysimääräisesti.

Suunnittelupalvelut on osallistunut Ely-keskuksen, Väyläviraston ja kunnan yhteisiin liikenneväylien suunnittelu- ja rakentamishankkeisiin.

Elyn ja kunnan yhteiset liikenneväylähankkeet tulevat olemaan pääasiassa MAL-sopimuksen kautta rahoitettavia kohteita. Näissä hankkeissa suunnittelun yhteistyötahona toimii kunnan puolelta maankäyttöyksikkö. Mahdollisten väyläinvestointien määrärahat tulevat säilymään kuitenkin teknisen palvelualueen investointeina.

Valtion ja kunnan yhteisesti rahoitettavien hankkeiden suunnitelmia ei valmistunut eikä toteutunut vuoden 2024 aikana.

Uusia katusuunnitelmia laadittiin viime vuonna Kirkonkylän Kantolan alueelle; Lahnajärvenkadun loppuosa sekä siihen liittyvän jalankulku- ja pyöräilyväylän loppuosa, yhteensä noin 700 metriä. Nämä suunnitelmat sisälsivät myös tarvittavat hulevesiviemäriverkostot.

Erillisiä hulevesiviemärintisuunnitelmia tehtiin Kirkonkylälle Urheilutielle ja Leppävedelle Laurintielle, yhteensä noin 180 metriä.

Katujen saneeraussuunnitelmia laadittiin Leppävedelle Penttiläntielle sekä Lievestuoreelle Vannastielle. Näiden saneerattavien katujen yhteispituus on noin 800 metriä.

Uusia vesihuoltosuunnitelmia laadittiin Kantolan alueelle, Lahnajärvenkadun varteen. Runkovesijohtoverkostoa on tarkoitus toteuttaa noin 750 metriä.

Suunnitteluyksikkö on laatinut erilaisia suunnitelmia myös yleisille alueille (=puistot) sekä vapaa-aikatoimen hankkeisiin, muun muassa Leppäveden liikuntapuiston alueelle.

Suunnittelupalveluyksikkö on osallistunut yhdyskuntatekniikan investointien budjettien laadin-

taan sekä seurannut ja raportoinut talouden tilanteesta koko teknisen palvelualueen osalta säännöllisin väliajoin.

Paikkatietopalvelut –tulospaikka ylläpitää asema-kaavan pohjakarttaa ja johtokarttaa sekä tuottaa laadukasta kartta- ja paikkatietoaineistoa kunnan eri yksiköiden, sidosryhmien ja kuntalaisten käyttöön.

Maastomittauksia tehdään kunnan omia tarpeita (infrarakentaminen, kiinteistönmuodostus, kaa-voitus), rakentamisen ohjaamista (rakennuspaikkojen merkintä) ja maa-aineslupien valvontaa varten.

Yksikkö vastaa myös kuntarekisteri- ja paikkatietojärjestelmässä olevien aineistojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä ohjelmistoympäristön toimivuudesta ja kehittämisestä omalta osaltaan sekä toimii näiden lähitukena ja -kouluttajana.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

HALLINTO, SUUNNITTELU JA PAIKKATIEOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	6,91	6	5,88	-0,12
Määräaikaiset	0,33	0	1,05	1,05
Yhteensä	7,24	6	6,93	0,93

Hallinnon ja talouden- tulospaikalla tapahtui vuoden aikana muutoksia. Hallinto- ja talouspäällikkö jäi keväällä 2024 puolenvuoden vapaalle ja virka hoidettiin sijaisjärjestelyillä. Yhdyskuntatekniikan sihteerin hoiti hallinto- ja talouspäällikön sijaisuutta omien työtehtävien ohessa. Lokakuussa hallinto- ja talouspäällikkö siirtyi sijaistamaan hallintojohtajan virkaa tämän siirtyessä toisaalle. Yhdyskuntatekniikan sihteerin hoiti hallinto- ja talouspäällikön sijaisuuden.

Suunnittelun ja paikkatietopalveluiden tulospaikoilla ei tapahtunut vuoden 2024 aikana henkilöstömuutoksia. Maailman tilanteesta johtuen rakentamiseen liittyvät mittaukset sekä ylipäänsä

Vuosi 2024 oli paikkatietopalveluiden osalta niin kutsuttu perustekemisen vuosi. Suurempia kehityshankkeita ei ollut vireillä ja rakennusvalvontamittausten kysyntä pysyi edelleen hiljaisena. Paikkatietopalvelu päätti luopua mittauksiin käytettävästä kairavaunusta sen vähäisen käytön vuoksi. Kairavaunu myytiin huutokaupalla.

Valtakunnallisten kehityshankkeiden ja lakimuutosten etenemistä seurattiin paikkatietopalvelussa aktiivisesti. Alueiden käyttölain ja rakentamislain muutokset ja näihin liittyvä kansallinen tietojärjestelmä uudistus tulee vaikuttamaan oleellisesti myös paikkatietopalveluiden työnkuvaan tulevina vuosina.

hiljentynyt rakentaminen vaikuttivat siihen, ettei paikkatietopalveluissa ollut tarvetta toiselle kartoittajalle. Kartoittajan toimesta ei ole tarkoitus luopua, sillä mikäli rakentaminen palautuu tulevaisuudessa ennalleen, tarvitaan palvelualueen tehtäviin kaksi kartoittajaa laadukkaasti palveluntarjonnan tarjoamiseksi. Paikkatietopalveluiden toinen kartoittaja säilytettiin edelleen vuonna 2024 henkilöstösuunnitelmassa, mutta talousarviossa sitä ei huomioitu menovarauksena. Ruuhkaisina hetkinä kartoittajavajetta paikattiin maankäyttösihteerin työpanoksella, joka jalkautui maastotyöavuksi aina tarvittaessa. Vuosi 2025 päätettiin jatkaa samalla tavalla rakentamisen ollessa edelleen hiljaista.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosityksikkö vastaa kunnan hallintaan kuuluvien katujen-, viher-, satama- ja liikennealueiden sekä valaistuksen ylläpidosta sekä kunnan infran rakentamisesta. Tulosityksikkö jakaantuu kolmeen tulospaikkaan: liikennealueet, puistot ja yleiset alueet sekä kunnallistekniikan rakentaminen.

Yhdyskuntatekniset palvelut vastaa myös kunnan hulevesiverkostosta sekä rakentaa ja saneeraa kunnallistekniikkaa Laukaan Vesihuolto Oy:lle laadittujen suunnitelmien mukaan.

Tulosityksikkö hoitaa kunnan sisäisiä varastopalveluita edullisesti ja täydentää urakoitsijoiden tuottamia palveluita kunnan omalla konekalustolla.

Vuoden 2024 aikana on toteutettu uudisrakentamis- ja peruskorjauskohteita lautakunnan hyväksymän käyttösuunnitelman mukaisesti. Käyttösuunnitelmassa on huomioitu maankäytön esittämät toiveet uuden asuinalueen kadun jatkamisesta sekä katuomaisuuden korjausvelan pienentämisestä. Lisäksi Laukaan matkailu ja kulttuurikohteiden kehityshankkeita (Culture In Nature) on edistetty Saraakalliolla sekä Kirkkoniemessä.

Toteutuneet katujen peruskorjauskohteet ovat olleet Ketomaantien saneeraus, Ketokujan, Ritokujan sekä Korpelantien saneeraus välillä Eerolantie-Hiekkapohjantie. Uudisrakennuskohteita ovat olleet Saralinnantien saattolenkin ja erillisen pp-väylän rakentaminen koulunmäelle, jolla parannettiin koulunmäen saattoliikenteen sujuvuutta sekä turvallisuutta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	14,82	16	13,62	-2,38
Määräaikaiset	3,12	9	3,7	-5,3
Yhteensä	17,94	25	17,32	-7,68

Toteutuneet puisto ja yleisten alueiden investointikohteiden pääpainopiste on ollut leikkipuistoissa. Leppäveden liikuntapuistoon rakennettiin uusi leikkipuisto, josta tuli heti yksi Laukaan suosituimmista leikkipuistoista. Kesätyöntekijöiden toimesta saatiin kunnostettua kymmenen leikkipuiston väliin. Myöskin Brittilänrannan leikkipuistossa Vihtavuorella vaihdettiin kaksi leikkivälinettä uusiin sekä turva-alueita uusittiin turvahiekasta –hakkeeseen. Pihlajakujan leikkipuisto Vihtavuorella lakautettiin vähäisen käyttäjämäärän sekä sijainnin vuoksi.

Suosittu kirkonkylän matonpesupaikan pesualtaat ja putkistot uusittiin sekä paikalle saatiin uusi leveämpi mattomankeli.

Venepaikkojen kunnostustöitä jatkettiin. Vuoden aikana kunnostettiin kolme venepaikkaa, Mikkolanniemi ja Tyvelä kirkonkylällä sekä Kisapurrenrauta Lievestuoreella. Venepaikkojen kunnostuksista saatu palaute on ollut positiivista. Vuokrausaste venepaikoilla on ollut vuonna 2024 laituripaikoilla 60,1% ja soutuvenepaikoille 79,2%.

Laukaan sataman kehittämistä on jatkettu sataman tarkennetun yleissuunnitelman mukaisesti. Sataman kehittämistoimenpiteenä on ollut polttoainenjakeleupisteen muutostyöt sekä vanhojen maanalaisten polttoainesäiliöiden poisto ja uuden polttoainekatoksen rakentaminen.

Yhdyskuntatekniikan tulosityksikössä vuonna 2023-2024 tehtyjen työjärjestelyjen johdosta on selvitty hiukan vähemmällä kesätyöntekijä määrällä

vuonna 2024. Esimerkiksi määräaikaisia henkilöitä ei ole tarvinnut palkata kesäksi nurmenleikkuuseen sitä määrää, mitä aikaisemmin on suunniteltu.

Tilapalvelu

Tilapalvelun tulosityksikkö vastaa kunnan kiinteistöomaisuuden rakennuttamisesta, kiinteistönpidosta ja tilahallinnasta. Tulosityksikkö muodostuu kolmesta tulospaikasta: rakennuttaminen ja tilahallinta, kiinteistönhoito sekä kunnossapito.

Rakennuttamisen ja tilahallinnan tulospaikka vastaa palveluverkon tilatarpeista, tilojen vuokrauksesta sekä teknisistä selvityksistä ja tulosityksikkötason kehittämistehtävistä.

Kiinteistönhoidon tulospaikka vastaa rakennetun kiinteistöomaisuuden elinkaaren aikaisista hoito- ja huoltotehtävistä sekä huolehtii perustehtävien lisäksi energianhallinnan tehtävistä, rakennusautomaatiosta, turvallisuustehtävistä sekä kiinteistönhoidon asiantuntijapalveluista.

Kunnossapidon tulospaikan vastuulla on huolehtia rakennusten elinkaaren aikaisista korjaustehtävistä. Tämän lisäksi tulospaikka toteuttaa muiden palvelualueiden tilaamia toiminnallisia muutuskorjauksia ja pienimuotoisia investointihankkeita.

Toimintavuoden 2024 keskeisimmät tavoitteet saavutettiin; käynnistyneet investointihankkeet toteutuivat sovitussa aikataulussa ja alittivat kustannusennusteet 11 prosentilla, olosuhdepoikkeamailmoitusten vähäinen määrä kertoo rakennusten terveellisyydestä ja käyttäjille suunnattu

asiakastytyväisyyskyselyn tulos oli jälleen erittäin korkea. Kysely osoittaa, että tilapalvelu on onnistunut tehtävässään erinomaisesti. Vuonna 2024 tilapalvelun kiinteistönhoidon ja kunnossapidon tulosityksiköiden keskittyessä rutiinomaiseen suorittamiseen kentällä, valmistauduttiin rakennuttamisen ja tilahallinnan tulospaikalla vuonna 2025 tapahtuvaan teknisten tukipalveluiden yhtiöittämiseen ja palvelutuotosopimusten valmisteluun.

Alkuvuodesta 2024 jatkettiin edellisenä syksynä alkanutta palvelukäytöstä poistettujen kiinteistöjen myyntiprosessia. Kuluneen vuoden aikana luovuttiin seuraavista kiinteistöistä: Ketorinne, Valkolan koulu, Vuonteen koulu, joista myyntituloa saatiin 97.000 euroa.

Lokakuun lopussa valmistui Leppävedelle välivuokramallilla toteutettu Hirviareena ja ylipainehalli, joiden edelleenvuokrauksesta operaattoriyhtiölle vastasi tilapalvelu. Operaattoriyhtiön konkurssin myötä tilapalvelulle kirjautui luotto tappiota 158 700 euroa.

Tilapalvelun tunnusluvut, menojen kehitys, sisäiset vuokrat ja tilamäärien kehitys on kuvattu graafeissa 1 - 4. Hirviareenan ja ylipainehallin vaikutus tunnuslukuihin on otettu huomioon kahden kuukauden osalta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

TILAPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	20,54	19	15,75	-3,25
Määräaikaiset	3,08	3	4,08	1,08
Yhteensä	23,62	22	19,83	-2,17

Tilapalvelun tulosityksikön vuoden 2024 henkilös-
tösuunnitelmassa pyrittiin varmistamaan henkilö-
resurssien riittävyys vastaamaan palvelujen vaati-
maa tasoa. Vuoden 2024 aikana toinen toimisto-
sihteeri irtisanoutui ja hänen tehtävänsä jaettiin.

Toimintavuoden aikana poissaolojen sijaisuudet
hoidettiin työnjohdollisin toimin jakamalla tehtä-
viä. Kunnanvaltuuston päättämänä talouden tasa-
painottamistoimenpiteenä tilapalvelun täyttä-
mättä olleiden virkojen ja toimien palkkavarau-
s (100.000 euroa) poistettiin talousarviosta eikä
avoinna olleita virkoja ja toimia täytetty.

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Ruokapalvelut tuottavat ateriapalveluja kunnan eri
yksiköille sekä kunnan toimintaan liittyville ulko-
puolisille asiakkaille. Toimintaa ohjaavat valtakun-
nalliset ravitsemussuositukset sekä asiakaslähtöi-
nen toimintatapa taloudellista näkökulmaa unoh-
tamatta.

Ulkopuolisen asiantuntijan tekemä keittiöverkko-
selvitys valmistui alkuvuodesta 2024. Ruokapalve-
lukeskushanke käynnistettiin uudelleen lähes vuo-
den tauon jälkeen keväällä 2024. Valtuusto hyväk-
syi päivitetyn hankesuunnitelman joulukuussa
2024 tarkoituksena rakentaa uusi ruokapalvelukes-
kus uudella kylmäruoanvalmistus tuotantoproses-
silla.

Hävikkiruoan hyödyntämisessä on jatkettu yhteis-
työtä Väentupa ry:n kanssa. Väentupa on luonut
Laukaaseen yhteistyössä paikallisten toimijoiden
kanssa toimivan hävikkiruokajakelun mallin, jossa
ruokaa on tarjolla heikossa asemassa oleville kun-
talaisille.

Ruokapalvelut ovat mukana Jyvässeudun jätepoliit-
tisessa ohjelmassa, jossa seurataan syntyvää ruo-
kahävikkiä ja pyritään löytämään keinoja sen vä-
hentämiseksi.

Puhtauspalvelut vastaavat kunnan eri kiinteis-
töissä tapahtuvasta tilojen tarkoituksenmukaisesta

puhtaanapidosta. Siivottavien kiinteistöjen puh-
taustasoa on ylläpidetty tilojen toiminnan edellyt-
tämällä palvelukuvausten mukaisella hyvällä ta-
solla.

Puhtauspalveluissa käytetään oman työn lisäksi os-
topalveluita. Vuonna 2024 siivottavista neliöistä
oman työn osuus oli noin 76 prosenttia ostopalve-
lujen osuuden jäädessä 24 prosenttiin. Vuoden
2024 aikana ostopalvelujen prosentin kasvu edel-
lisvuodeteen verrattuna johtui muun muassa Lep-
pavedellä Näätämäen päiväkodin siirtymisestä
kunnalle sekä uusien tilaelementtien hankinnasta
(Leppäveden päiväkotit ja Kuhaniemen koulu).

Ostopalvelukohteissa seurataan palvelutasoa sään-
nöllisesti Insta 800 -siivouksen teknisen laadun mit-
taus- ja arviointijärjestelmällä. Laadun toteutumisen
seuranta oman siivouksen kohteessa perustuu
samaiseen järjestelmään sekä käyttäjiltä saatuun
palautteeseen.

Vuoden 2024 aikana aloitettiin valmistautumaan
eri hallintoalojen tukitoimien mahdolliseen yhtiöit-
tämiseen puhtauspalveluissa mm. toimintaproses-
seja ja palvelukuvauksia tarkistamisella ja tarkenta-
malla.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

RUOKA- JA PUHTAUSPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	54,77	59,07	55,34	-3,73
Määräaikaiset	15,92	11,05	15,4	4,35
Yhteensä	70,69	70,12	70,74	0,62

Eläköitymiset ja erilaiset osa-aikaisuuden muutokset ovat vaikuttaneet vakinaisten työntekijöiden henkilötyövuosiin laskevasti, mutta vastaavasti määräaikaisten määrä on kasvanut. Puhtauspalveluissa vapautuvia toimia on hoidettu määräaikaistyyösopimuksilla toiminnan mitoituksen tarkistuksen ollessa keskeneräinen.

Työvoiman saatavuus on ollut molemmilla aloilla haasteellista. Erityisesti lyhytaikaisiin sijaisuuksiin on ollut haasteellista löytää tekijöitä. Tilanteen ratkaisemiseksi on tarjottu kestoaltaan pidempiä, mää-

räaikaisia sijaisuuksia sekä oppisopimuskoulutusmahdollisuutta. Oppisopimuskoulutuksen aloitti viisi henkilöä vuoden 2024 aikana, joista neljä ruokapalvelujen ja yksi puhtauspalvelujen puolella.

Astiahuollon tehtävissä on jouduttu turvautumaan ostopalveluyritysten apuun kolmessa eri toimipisteessä. Yhdessä toimipaikassa astiahuollon tehtävät on onnistuttu siirtämään vuoden sisällä omaksi työksi.

Ympäristövalvonta

Laukaa tuottaa isäntäkuntaperiaatteella Laukaan ja Hankasalmen kuntien ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisen tehtävät sekä Konneveden osalta ympäristöterveydenhuollon viranomais-tehtävät. Ylikunnallisena ympäristövalvonnan viranomaisena toimiva lupa- ja valvontalautakunta kokoontui 9 kertaa vuoden 2024 aikana.

Rakennusvalvonta edistää hyvää rakentamistapaa ohjaamalla rakentamisen suunnittelua ja toteutusta lupakäsittelyn ja valvonnan avulla.

Rakentaminen Laukaassa jatkaa laskuaan, lupapäätösten osalta laskun jyrkkyys on jo taittunut. Myönnettyjen rakennuslupien määrä (101 kpl) on 14 prosenttia pienempi kuin vuonna 2023. Korkeiden laskusta huolimatta rakentaminen ei ole lähtenyt nousuun Suomessa eikä myöskään Laukaassa. Epävarma maailmantilanne ei ole vielä vahvistanut kulluttajien uskoa tulevaisuuteen. Toimenpidelupien määrä (80 kpl) on kuitenkin noussut 13 prosenttia. Toimenpideilmoituslupien määrä (51 kpl) on vähentynyt eniten eli 19 prosenttia. Osa rakentajista odottaa rakentamislain muutosta (1.1.2025), jolloin lupakynnyksen noustessa ilmoitusmenettely poistuu kokonaan.

Uusia asuntoja on Laukaassa valmistunut vain 36 kappaletta eli lasku edellisvuoteen on ollut 18 prosenttia. Vuonna 2024 ei käyttöön otettu yhtään

kerrostaloa. Omakotitaloja ja paritaloja on valmistunut yhteensä vain 22 kappaletta, joka on pienin määrä koko 9 vuoden tarkastelujaksolla.

Hankasalmella rakennuslupien määrä (28 kpl) on noussut 8 prosenttia ja toimenpidelupapäätösten määrä on noussut (21 kpl) 10 prosenttia. Hankasalmella valmistui vuonna 2024 kuusi uutta omakotitaloa (nousu 100 prosenttia edellisvuoteen verrattuna).

Ympäristönsuojelu valvoo ja edistää ympäristönsuojelua kunnan alueella siten kuin muun muassa ympäristönsuojeluun, luonnonsuojeluun, vesien-suojeluun, maa-aines-, vesihuolto-, jäte- ja naapurussuhdelakiin liittyvät säädökset ja määräykset kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta edellyttävät.

Sähköisiin raportointi- ja kirjanpitojärjestelmiin siirtyminen on näkynyt ympäristönsuojelun asioiden siten, että ympäristönsuojelulain mukaisten raportointivelvollisten toimintojen vuosiraportointi on siirtynyt sähköiseen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään YLVA:aan ja hakemukset, rekisteröinnit ja ilmoitukset tulevat pääosin sähköisinä.

Toiminnanharjoittajia on valvonnan yhteydessä ohjattu toteuttamaan kirjanpito toimintaa koskeissa säädöksissä edellytetyllä tavalla, koska tämä puolestaan on pohjana onnistuneelle YLVA-raportoinnille.

Säännöllisen valvonnan valvontaohjelman mukaiset tarkastukset saatiin tehtyä. Maa-ainesten ottoalueille tehtiin vuosittaiset tarkastuskäynnit. Jätelain mukaisia roskaamisasioita oli vireillä useita.

Kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien valvontaa jatkettiin. Valvonta keskittyi luokitelluille pohjavesialueille. Vuonteen pohjavesialueen suojelusuunnitelma hyväksyttiin lupa- ja valvontalautakunnassa.

Perinteeksi muodostuneet rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun yhteiset ympäristökatselmuksset pidettiin toukokuussa.

Ilmasto- ja energiatyön ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Ryhmä toimii myös kunnan energiatehokkuussopimuksen (KETS) seurantar ryhmänä. Kunta osallistui vuoden aikana muun muassa valtakunnalliseen Miljoona jätepusia -kampanjaan sekä Pyöräilyviikolle ja kiinnitti huomiota koulujen ruokahävikkiin. Kunnan energiatehokkuustoimissa on edelleen edistytty ja 81 prosenttia sopimuskauden (2017-2025) kokonaisenergiansäästötavoitteesta on saavutettu (tilanne 2023 lopussa). Vuoden aikana osallistuttiin myös aktiivisesti Keski-Suomen liiton vetämiin ilmasto-verkostoihin.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Henkilöstössä tapahtui muutoksia vuoden 2024 aikana. Yksi rakennustarkastaja oli alkuvuoden virkavapaalla ja irtisanoutui elokuun alusta. Virkavapaan ajalle ei palkattu sijaista eikä vapautunutta virkaa täytetty. Ympäristöpäällikkö siirtyi ympäristötoimenjohtajan virkaan ensin määräaikaisena ja syyskuun alusta vakituisena. Ympäristöpäällikön virkaa ei täytetty. Yksi ympäristönsuojelutarkastaja

Ympäristöterveydenhuolto käsittää terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon ja valvontaeläinlääkärit.

Elintarvikevalvonnassa päästiin noin 88 prosentin toteumaan oman riskinarvioinnin mukaisesta valvontatarpeesta (mm. Oiva-tarkastukset). Terveystoimintalain mukaisessa valvonnassa päästiin noin 83 prosentin toteumaan suunnitellusta valvontatarpeesta. Tupakkavalvonnassa päästiin noin 56 prosentin toteumaan suunnitellusta. Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi suunnitelman ulkopuoliset työtehtävät vievät paljon työaikaa vuosittain.

Eläinlääkintähuolto: yhteensä 3390 käyntiä (sis. pieneläin-, suurelän- ja päivystyskäynnit ja yhden kunnan eläinlääkärin työpanoksen myös Äänekosken alueella sopimuksen mukaisesti).

Ympäristöterveydenhuollossa syvennettiin viranomaisyhteistyötä entisestään Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen kanssa terveysvalvonnan ja eläinsuojeluvälön osalta mm. laatimalla yhteisen valvontasuunnitelma uudelle ohjelmakaudelle.

oli virkavapaalla koko vuoden. Virkavapaan ajaksi ei palkattu sijaista. Pitkään määräaikaisena ympäristöterveystarkastajan viransijaisena toiminut valittiin maaliskuun alusta vakituisen virkaan, vakituisen pitkään virkavapaalla olleen viranhaltijan irtisanouduttua. Koulutuksiin osallistuttiin aiempien vuosien tapaan tarpeen mukaan.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

YMPÄRISTÖVALVONTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Poikkeama
HTV				
Vakituiset	23,19	21,3	21,03	-0,27
Määräaikaiset	4,65	2	3,24	1,24
Yhteensä	27,84	23,3	24,27	0,97

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Kestävä kuntatalous</i>	<i>Tilojen, jotka eivät ole välttämättömiä kunnan peruspalvelutuotannolle, myyminen.</i>	<i>Taloudellinen säästö ylläpitokustannuksissa.</i>	<i>Tavoitesäästö 160.000 euroa toteutui. Toteutunut säästö myyntituloissa vajaa 100.000 euroa. Ylläpitokustannuksissa toteutui arviolta 60.000 euron säästö myyntien kautta.</i>
<i>Hyvinvoivat työyhteisöt</i>	<i>Turvalliset ja terveelliset tilat.</i>	<i>Olosuhdepoikkeamailmoitukset sekä turvallisuuteen liittyvät palautteet vastaanotetaan BEM-järjestelmään.</i>	<i>Olosuhdepoikkeamailmoituksia vastaanotettiin 40 kpl. Sisäilmakohteiksi nimettyjen kiinteistöjä ei ole yhtään. Vasteaika ilmoituksiin oli korkeintaan 2 työpäivää, akuutteihin havaintoihin vastattiin heti.</i>
<i>Palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Seurataan aktiivisesti lain ja asetusten täytäntöönpanoa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta</i>	<i>Tarkastellaan nykyisen ohjelmistoinfran soveltumista mallipohjaiseen työskentelyyn ja tarvittaessa tehdään markkinakartoitusta eri vaihtoehtoista mallipohjaisen työskentelyn mahdollistamiseksi.</i>	<i>Paikkatietopalveluihin ja rakennusvalvontaan on hankittu koulutusta ja ohjelmistoja tietomallien käsittelyyn.</i>
<i>Kestävä kuntatalous, palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Laukaan kunnan 100%:sti omistaman inhouse yhtiön perustaminen</i>	<i>Yhtiön toimintamalli suunnitellaan siten, että saavutetaan kustannussäästöjä palvelutaso säilyttäen prosessien tehostamisen avulla.</i>	<i>Yhtiön suunnitteluprosessi saatiin vietyä päätökseen vuoden 2024 aikana. Laukaan kunnanvaltuusto teki päätöksen yhtiön perustamisesta ja palvelut siirtyvät yhtiön tuotettavaksi 1.4.2025 alkaen liiketoimintasiirrolla.</i>

<p><i>Kestävä kuntatalous, palvelukulttuurin kehittäminen</i></p>	<p><i>Ruokapalveluverkoston ja valmistusprosessien kehittäminen ja tarkastaminen</i></p>	<p><i>Toimivien ja taloudellisesti resurssiviisaiden ratkaisujen löytäminen.</i></p>	<p><i>Laadukkaan, sujuvan ja tehokkaan toimintamallin soveltaminen tavoitteena kustannustehokkaampi toimintatapa. Ruokapalvelukeskuksen hankesuunnittelu saatiin päätökseen 2024 aikana. Tuotekehittelyä jatkettiin uuden tuotantoprosessin osalta. Ruokapalvelukeskuksen hankesuunnitelman hyväksymisestä kuitenkin valitettiin, joten tavoite ei näiltä osin toteutunut.</i></p>
<p><i>Kestävä kuntatalous – Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa</i></p>	<p><i>Talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti. Tasapainottamisohjelman mukaiset määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin. Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten, että määrärahatavoitteet toteutuvat.</i></p>	<p><i>Toimenpiteet toteutettu/ei toteutettu</i></p> <p><i>Määrärahat toteutuneet/ei toteutuneet</i></p>	<p><i>Toimenpiteet toteutettiin.</i></p> <p><i>Määrärahat toteutuivat talousarviota paremmin.</i></p>

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Teknisen palvelualueen taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Koko palvelualueen toimintakate oli 688.000 euroa parempi kuin talousarviossa. Toimintatuottoja suhteessa talousarvioon onnistuttiin kasvattamaan noin 761.000 eurolla ja kuluissa koko palvelualueella tuli ylitystä 73.000 euroa.

Hallinto, suunnittelu- ja paikkatietopalveluiden taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Tulosityksikön toimintatuottoja oli noin 45.000 euroa enemmän kuin oli arvioitu ja toimintakate jäi lähes 13.000 euroa alle talousarvion.

Joukkoliikenteen osalta talousarvio toteutui suurin piirtein ennakoitusti. Jyväskylän seudun joukkoliikenteessä jatkui positiivinen matkustajamäärien kehitys vuonna 2024 ja joukkoliikenteessä tilastotiin ennätysvuosi matkustajamäärissä. Kasvua tapahtui ennakoitua enemmän. Joukkoliikenteessä erityisesti uudet sähköiset palvelut ovat edesauttaneet positiivista suuntausta matkustajamäärissä.

Paikkatietopalvelujen talousarvio toteutui reilut 37.000 euroa talousarviota paremmin. Tuloja syn-

tyi 22.000 euroa enemmän, jonka lisäksi suunniteltuja toimenpiteitä siirrettiin eteenpäin kustannussäästöjen ja maankäytön toiveiden mukaisesti.

Yhdyskuntateknisten palveluiden talousarvioon varattuihin käyttötalousmenoihin oli varattu 2.510.530 euroa, joka alittui noin 128.000 eurolla helpon ja vähälumisen talven vuoksi. Käyttötaloustuloja talousarvioon oli arvioitu kertyvän 430.500 euroa, mutta tuloja kertyi noin 77.000 enemmän, joten yhdyskuntateknikan käyttötalouden toimintakate alittui noin 205.000 eurolla.

Tilapalvelun toimintakatetavoite alittui 171.800 eurolla johtuen vuokrasaatavista koostuvista luottotappioista. Tilapalvelun toimintakate koostuu lähes kokonaan kiinteistöjen vuokratuloista sekä rakennuskannan ylläpitokustannuksista ja leasingmaksuista.

Uudisrakentamisen loppuminen ja tilamäärän vakiintuminen on vakiinnuttanut myös toimintakuluja.

Korkojen nousun myötä Kirkonkylän koulun leasingvuokraan saatiin keväällä lisämäärärahaa 124.330 euroa ja edellisenä vuonna myymättä jääneiden kiinteistöjen ylläpitoon 92.160 euroa. Lisämäärärahasta huolimatta toimintakulut ylittyivät 257.400 euroa – luku sisältää 158.700 euroa luottotappiokuluja ja 72.000 euroa energiakuluja.

Toimintatuotot ylittyivät 360.900 euroa, mikä selittyy Laukaan kunnan ja Keski-Suomen Hyvinvointialueen välisten vuokrasopimuksien vuokratarkistuksen ajankohdasta ja suotuisista indeksiluvuista.

Edelleen avoinna ollutta rakennuttajainsinöörin virkaa ja rakennuttajasihteerin toimea sekä kunnossapidon tulospaikalta eläköityneiden kirvesmie-

hien toimia ei täytetty vaan kyseiset tehtävät hoidettiin olemassa olevan henkilöstön toimesta ja os-topalveluna vuosisopimuskumppaneilta.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden taloudelliset tavoitteet saatiin saavutetuiksi suunniteltua paremmin.

Yleisen hintakehityksen ja taloudellisen tilanteen johdosta työyksikössä tarkasteltiin niin hintoja, hankintoja kuin toimintatapoja. Säästöjä syntyi niin henkilöstökuluissa kuin palvelujen, aineiden ja tarvikkeiden ostossa. Ruokapalvelujen tulospaikalla tulos alittui 261.100 eurolla. Puhtauspalvelujen tulospaikalla tulos alittui kokonaisuudessaan 111.800 eurolla.

Ympäristövalvonnan toimintakulut alittuivat budjetoidusta ja käyttöprosentti oli 93,2. Toimintatuotot sen sijaan toteutuivat 117,5 prosenttisesti. Toimintakate oli 75,5 prosenttia.

Toiminnan tuotot ylittyivät talousarvion ennakoidusta. Tämä on seurausta muun muassa siitä, että rakennusvalvonnan tulot ylittyivät reilusti lupatulojen osalta (isoja rakennushankkeita josta ennakoitua enemmän tuloja). Myös ympäristönsuojelun tulot ylittyivät ennakoidusta (vuotuista vaihtelua lupa- ja ilmoitusmäärien mukaan). Toiminnan kulut jäivät alle talousarviossa budjetoidun. Säästöjä kertyi monessa kohtaa, esimerkiksi palveluiden ostoihin (koulutukset, ict-palvelut, asiantuntijapalvelut, löytöeläinvastaanotto) käytettiin ennakoitua vähemmän. Lisäksi ilmastosuunnitelman päivittämiseen oli varattu 30 000 euroa, joka jätettiin käyttämättä kokonaisuudessaan säästösyistä. Henkilöstökulut jäivät reilu 40 000 euroa alle talousarvion, sillä virkavapaalla olevalle viranhaltijalle ei palkattu sijaista.

Arvio tulevasta kehityksestä

Lähivuosina teknisen palvelualueen suurimmat haasteet liittyvät talouteen sekä palveluverkko- ja toimintaympäristömuutoksiin. Vuoden 2023 alusta aloittanut Keski-Suomen hyvinvointialue muutti

toimintojen luonnetta myös teknisellä palvelualueella, kun perusturvan ja pelastuslaitoksen toiminnot siirtyivät hyvinvointialueen järjestettäväksi. Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa siirtyivät

kunnan omistamat sotekiinteistöt ja Laukaan palo-asema hyvinvointialueen käyttöön kolmen vuoden vuokrasopimuksella. Sopimuksessa on lisäksi vuoden optio. Hyvinvointialueen toimitilamäärän optimointi tulee toteutuessaan muuttamaan kiinteistöjen käyttöastetta. Hyvinvointialueella on tehty palveluverkkotarkastelu, jonka johdosta kunnan omistuksessa olevien soterakennusten käyttöä ja tarvetta palvelutuotannossa arvioitiin. Joidenkin rakennusten osalta tämä saattaa johtaa siihen, että rakennuksille joudutaan etsimään muuta käyttöä. Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, että vaikutukset Laukaan kunnan omistuksessa oleviin rakennuksiin ovat vähäiset. Toisaalta tarkastelussa voi vapautua tiloja myös kunnan omaan käyttöön. Vuokra-ajan päättymisen jälkeen sotekiinteistöihin kohdistuu yhtiöittämisvelvoite, jossa kiinteistöt yhtiötetään kunnan omistamaan markkinayhtiöön. Yhtiöittämistä valmistellaan parhaillaan.

Toimintoja tullaan jatkossakin tarkastelemaan kriittisesti henkilöiden vaihtuessa. Samalla se tarjoaa mahdollisuuden muuttaa toimintatapoja ja tehostaa toimintaa yli organisaatorajojen. Yhteistyö kunnan eri palvelualueiden ja yksiköiden välillä tulee entisestään lisääntymään yhteisten hankkeiden myötä. Myös tilaratkaisuissa yhteisten toimitilojen käyttö kunnan ulkopuolisten tahojen kanssa lisääntyy entisestään.

Talouden tasapainottamisohjelman yksi tavoitteista on teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen vuonna 2025. Tämän tarkoituksena on tuoda yhteen eri hallinnonalojen tukipalveluja tuottavat toimijat. Toimintojen yhdistämisellä ja yhtiöittämisellä tavoitellaan 20 prosentin säästöä toimintakuluissa vuoden 2027 loppuun mennessä. Laukaan kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksen tukipalvelujen yhtiöittämisestä 1.4.2025 alkaen. Tukipalvelutoiminnot siirtyvät huhtikuun alusta Laukaan Tekniset Tukipalvelut Oy:lle liikkeenluovutuksella. Palvelujen saumattoman tuotannon varmistaminen siirtymisvaiheessa vaatii panoksia loppuvuonna 2025.

Investointihankkeiden ohjaamisessa ja päätöksenteossa tulee kiinteistöstrategian muutostarve huomioida, koska Laukaan kunnan eri palvelualueiden

tuottamat kuntalaispalvelut muuttuvat ja toimitilojen sekä tukipalveluiden tulee muuntautua tarvetta vastaaviksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tilatarve tulisi voida täyttää muilla ratkaisuilla, kuin pysyvillä uudisrakennuksilla. Hankesuunniteluvaiheessa tilaratkaisuvaihtoehdot arvioidaan kulloisenkin tarpeen ja palvelutuotannon kehittymisarvion perusteella.

Tilapalvelussa lähivuosien keskeinen tavoite on luopua kunnan toimintaan soveltumattomista kiinteistöistä. Huoneistojen, rakennusten ja kiinteistöjen myynnin aktiivisuutta säätelee markkinatilanteen lisäksi kiinteistöistä luopumisstrategian noudattaminen. Tähän vaikuttaa suuresti maankäytön tai elinkeinopolitiikan kehityssuunnitelmat, joiden yhdistäminen kiinteistöstrategiaan on tulevien vuosien korkean prioriteetin tehtävä. Kiinteistöstrategia tulee päivittää. Vuonna 2024 loppupuolella toteutettiin joidenkin rakennusten myynti huutokaupalla. Kiinteiden ylläpitokulujen karsimiseksi tätä menettelyä on syytä harkita myös jatkossa.

Uudistuva rakennuskanta on lisännyt investointien poistokustannuksia ja oletettavasti myös muita toimintakuluja. Kiinteistöomaisuuden uudistuessa kiinteistönpidolta tullaan vaatimaan uudenlaista osaamista.

Myös lainsäädännössä tapahtuvat muutokset muuttavat toimintatapoja. Uusi rakentamislaki tuli voimaan 1.1.2025 ja se vaikuttaa monella tavoin kunnallisen rakennusvalvontaviranomaisen tehtäviin. Uuden lainsäädännön linjaukset otetaan huomioon muun muassa uuden rakennusjärjestyksen valmistelussa.

Uusi rakentamislaki tuo ilmastonmuutoksen torjunnan kattavaksi osaksi rakentamisen lainsäädäntöä. Ilmastoasiat saavat tulevaisuudessa entistä suuremman painoarvon kunnan ja teknisen toimialan toiminnassa, kun kunnan ilmasto-ohjelma saadaan laadittua. Ohjelmassa kunnan ilmasto-työlle laaditaan selkeät tavoitteet ja toimenpiteet. Esimerkiksi hankintatoimessa nousevat keskiöön kestävät julkiset hankinnat ja kestävyyskriteerien käyttö tarjouspyynnöissä.

Sähköisten palveluiden entistä laajempi käyttöön-otto etenee. Yleisten alueiden lupien sähköinen lupapalvelu on helpottanut ja nopeuttanut hakemusten käsittelyä ja esimerkiksi yksityistieavustukset haetaan nykyisin kokonaan sähköisesti. Koronan aikana kuntalaiset ovat oppineet käyttämään sähköisiä palveluita ja tähän kehitykseen kannattaa jatkossakin panostaa muun muassa sähköisiä lomakkeita ja ohjeistuksia kehittämällä. Eri järjestelmien yhteensopimattomuus aiheuttaa edelleen ylimääräistä työtä ja eri ohjelmien integrointi on entistä tärkeämpää, kun siirrytään kohti sähköistä arkistointia.

Ammattitaitoisen työvoiman rekrytointi on tulevaisuudessa haasteellista. Tällä hetkellä esimerkiksi ruokapalvelussa on vaikeuksia saada ammattitaitoista työvoimaa varsinkin sijaisuuksiin. Vaikeudet työvoiman saatavuudessa näkyvät myös muualla teknisellä toimialalla. Osaajia eläköityy enemmän kuin koulutusjärjestelmä tuottaa uusia. Myös työympäristöt muuttuvat entistä vaativammaksi uusien oppimis- ja työskentelytilojen sekä toimitilojen kasvavan laiteautomaation myötä. Ammattitaidon ylläpitoon tulee kiinnittää jatkossakin huomiota muun muassa koulutuksen avulla.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kunnan kiinteistökanta on tällä hetkellä melko uutta, kun uudisrakennushankkeita on toteutettu mittavissa määrin. Sitä kautta myös kiinteistöjen korjausvelka on vähäinen. Viimeisimpänä vuosina 2022 valmistuivat Kirkonkylän ja 2023 Vihtavuoren kouluhankkeet, jotka nostivat Laukaan kunnan kiinteistöjen kuntoluokan noin 90 prosenttiin. Kunnan omistuksessa on kuitenkin vielä vanhempia palvelutuotantoon kelpaamattomia rakennuksia. Näihin sisältyy taloudellista riskiä ja kiinteistöriskiä. Vuonna 2023 ja 2024 tehostettiin kiinteistöistä luopumista myymällä tarpeettomia kiinteistöjä.

Talonrakennusinvestointien hankesuunnitteluvaiheessa arvioidaan rakennushankkeen taloudelliset, henkilöturvallisuutta vaarantavat, ympäristöön vaikuttavat ja muut sellaiset riskit, joihin tulee erityisellä huolellisuudella varautua. Toteutussuunnitteluvaiheessa näiden riskien poistamiseksi laaditaan suunnitelmat ja seurantajärjestelmät. Hankesuunnittelu- ja urakkavaiheessa on luottamushenkilöedustus. Hankkeeseen osallistuvia hallintokuntia sekä tarvittaessa muita päätöksentekuelimiä tiedotetaan määräajoin hankkeen etenemisestä. Talonrakennusinvestoinneista laaditaan loppuraportit, joissa todetaan hankkeelle asetettujen tavoitteiden toteutuminen. Talonrakennusinvestointien juoksumalli on yleisesti hyväksytyyn julkisen rakentamisen mallin mukainen.

Rakennetun kiinteistöomaisuuden ja niiden alueiden rakenteellisia riskejä arvioidaan kuntokartoitustoiminnan avulla, mikä muodostaa lähtötiedon kiinteistöjen korjaus- ja kunnossapito-ohjelmia varten. Vuosittain tehtävillä kiinteistökierröksillä kartoitetaan yhdessä käyttäjien kanssa kunnossapitotarpeet ja toiveet, jotka siirretään työohjelmaan. Työohjelma ja sen taloudellinen sisältö käsitellään talousarvion yhteydessä. Kunnan talouden tasapainottamisohjelma asettaa kunnossapidolle paineita taloudellisten resurssien suhteen. Riskienhallinnan kannalta olisi kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että kiinteistöjen kunnosta ja arvon säilymisestä kyettäisiin huolehtimaan riittävässä määrin.

Talonrakennuksen rakennushankkeiden työmaakoukuksissa on kaksi edustajaa teknisestä lautakunnasta.

Laissa (620/2010) ja asetuksessa (659/2010) tulvariskien hallinnasta on säädetty tulvariskien hallinnan suunnittelusta merkittäville tulvariski-alueille. Kunnan vastuulla on hulevesitulvariskien hallinta suunnittelualueellaan. Kunta on tehnyt arvioinnin hulevesitulvariskien aiheutuvista tulvariskeistä. Hulevesitulvariskien arviointi suoritetaan kuuden vuoden välein. Hulevesitulvariskien arviointi päivitettiin ja käsiteltiin kunnan päätöksentekuelimissä loppuvuodesta 2024.

Suunnitelmassa esitetyn arviointimenetelmän ja käytössä olleiden tietojen perusteella kunnan alueella ei tunnistettu olevan alueita, joissa tulevaisuudessa mahdollisesti esiintyvä hulevesitulva voisi aiheuttaa yleiseltä kannalta merkittäviä vahingollisia seuraamuksia. Kuitenkin ilmastonmuutoksesta mahdollisesti lisääntyvä kosteus- ja vesi-rasitus infran rakenteille on otettava huomioon.

Hulevesien päätyminen viemäriverkostoon sen sijaan on riski jätevesiverkostolle ja sen toiminnalle kunnan alueella. Hulevedet aiheuttavat myös lisääntyvää virtaamaa JS-Puhdistamolla. Näin ollen hulevedet muodostavat taloudellisen riskin lisääntyvinä jätevesikustannuksina. Viemäriverkoston hulevesisaneerauksiin on panostettu menneinä vuosina ja tulokset näkyvät vesimäärien vähenemisenä. Hulevesien verkostoon pääsyn estämiseksi on tulevaisuudessa jatkettava verkosto-saneerauksia ja sadevesiviemärintiä, jotta varsinkin seka- viemäroinneistä päästäisiin eroon.

Kunnan vesihuollon järjestämiseen liittyy toiminnallisia riskejä. Vesihuollon palveluveloitteen täyttämistä huolehtii kunnan 100 prosenttisesti omistama vesihuoltoyhtiö Laukaan Vesihuolto Oy. Riskeihin varaudutaan suunnittelulla, joka tähtää käyttökelpoisen raakaveden riittävyyden varmistamiseen, sekä valmiussuunnittelulla, jolla varaudutaan vesihuollon järjestämiseen häiriötilanteissa tai pidempiaikaisissa poikkeusoloissa. Water safety plan (wsp) on tehty. Vedenottamokapasiteettia on lisätty. Toramäkeen on valmistunut uusi vedenkäsittelylaitos, jonne vesi johdetaan uudesta vedenottokaivosta Valkolan Riikolanniemestä, Sulkusillasta ja Toramäen kaivosta. Lisäksi muutkin vedenottamot on saneerattu, viimeisimpänä vuonna 2024 Ahola.

Jyväskylän seudulla on laadittu vesihuollon yleissuunnitelmat seutukuntakohtaisesti ja kuntakohtaisesti. Kunnanvaltuustossa on hyväksytty vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitys Laukaan alueelle. Vesihuoltoyhtiössä on laadittu vesihuollon valmiussuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti. Suunnitelma perustuu kattavaan riskien arviointiin ja sisältää yksityiskohtaisia toimintaohjeita

mahdollisesti toteutuvien riskien varalta. Valmiussuunnitelma sisältää myös kriisiviestintä suunnitelman. Suunnitelmaa päivitetään jatkuvasti.

Edellä mainitut suunnitelmat soveltuvat noudatettavaksi myös normaaliolojen häiriötilanteissa. Viime aikoina on sovittu lisättävän yhteistoimintaa seudun kuntien kesken häiriötilanteissa. Vesi- ja viemärilaitoksen häiriötilanteiden varalta työhön osallistuvaa henkilökuntaa, mukaan lukien aliurakoitsijat, ohjeistetaan kirjallisilla työtapaohjeilla. Vuonna 2021 toteutettiin myös normaaliolojen häiriötilanneharjoitus yhteistyössä vesiosuuskuntien kanssa.

Vesihuoltoverkostojen ja katuverkoston ylläpidon ja uusimisen rahoitus tulee riittävällä tavalla huomioida pitkävaikutteisesti. Ellei näin tapahdu, aiheutuu tästä toiminnallinen ja taloudellinen riski, kun korjausvelka kasvaa. Vesihuoltoverkostojen saneerausinvestoinneilla ja katujen korjausinvestoinneilla korjausvelkaa on saatu vähennettyä. Katujen kuntoluokka on Laukaassa hiukan keskiarvon yläpuolella.

Sähkökatkosten varalle on vesihuoltolaitokselle hankittu neljä siirrettävää varavoimakonetta. Kriittimpiin kohteisiin, niin vesihuollon kuin kiinteistöjenkin puolella, on varauduttu kiinteällä varavoimalla. Varavoima on pyritty mitoittamaan siten, että oleelliset toiminnot voidaan pitää käynnissä ilman valtakunnanverkon sähköä. Varavoimakoneet ovat säännöllisten määräaikaishuoltojen ja –tarkastusten piirissä.

Keski-Suomen pelastuslaitos on omassa riskikartoituksessaan arvioinut onnettomuus- ja muita riskejä kunnan alueella. Henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti varautumisen suunnitteluun. Vuonna 2024 osallistuttiin varautumissuunnittelukoulutukseen pelastusopistolla.

Laukaaseen on laadittu kunnan liikenneturvallisuussuunnitelma. Liikenteen turvallisuusriskiä vähennetään suunnitelmassa esitettyillä tavoilla rakentamalla mm. hidastetöyssyjä, kevyen liikenteen väyliä ja jättölenkkejä. Laukaa on ollut mukana Keski-Suomen kuntien yhteisessä liikenneturvallisuushankkeessa. Liikenneturvallisuustyöryhmä ko-

koontuu säännöllisesti pohtimaan liikenneturvallisuuden kannalta olennaisia parantamiskohteita. Lisäksi Laukaa on laatinut kävelyn ja pyöräilyn edistämissuunnitelman, jossa tarkastellaan myös osataan liikenneturvallisuusasioita.

Palvelualueella laaditaan säännöllisesti raportit tulosyksiköiden käyttötalouden tuloista ja menoista. Raportit käsitellään kuukausittain pidettävissä yhdyskuntateknisten palvelujen ja kiinteistöpalvelujen työmaakokouksissa. Vähintään neljännesvuosittain raportit käsitellään teknisessä lautakunnassa. Investointimenoista tehdään omat raportit, jotka myös esitellään kuten edellä.

Yhdyskuntatekniikan investoinneista tehdään kohdekohtaista jälkilaskentaa, jotka käsitellään työmaakokouksissa ja laskelmat saatetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi.

Riskeistä, niiden toteutumisesta ja toimenpiteistä riskien realisoitumisen vähentämiseksi laaditaan riskienhallintataulukko tilinpäätöksen yhteydessä

Erityisiä ympäristöriskejä ei ole tiedossa. Jätehuolto on annettu kuntien yhteisen jäteviranomai-

sen ja Mustankorkea Oy:n hoidettavaksi, joka puolestaan toimii yhteistyössä valtakunnallisten toimijoiden kanssa esimerkiksi ongelmajätealalla. Ympäristöterveydenhuollolla on oma laatujärjestelmä, joka kattaa koko toiminnan riskienhallinnan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnan konserniohjeen. Laukaan Vesihuolto Oy ja Laukaan Vuokradit Oy toteuttaa toimintaansa konserniohjeen mukaisesti.

Viime aikoina on tapahtunut ja lähivuosina tulee tapahtumaan henkilökunnan siirtymisiä eläkkeelle. Riittävän ammattitaitoisen ja myös määrältään riittävän henkilöstön rekrytoinnista tulee huolehtia ajoissa, jottei tästä aiheudu toiminnallisia ja taloudellisia riskejä. Teknisen palvelualueen, kuten myös Laukaan kunnan, on huolehdittava riittävästä houkuttelevuudesta työnantajana, jotta asiansa osaavien työntekijöiden rekrytointi onnistuisi.

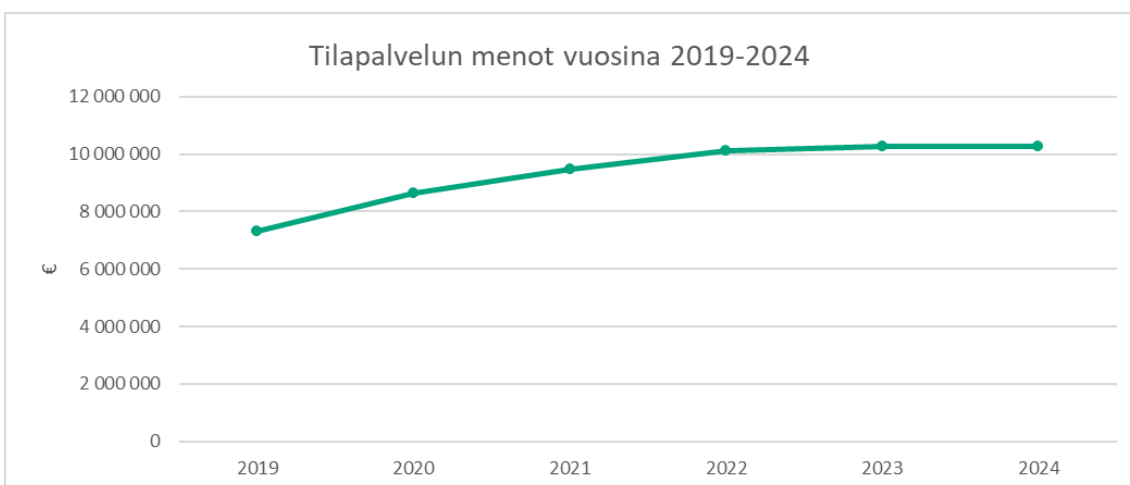
Graafit 1 – 9

Graafi 1. Tilapalvelun tunnusluvut vuonna 2024

TILAPALVELUN TUNNUSLUVUT	TA 2024 +M	TP 2024
TALOUS		
Tilapalvelun tulot €	19 338 040	19 735 940
Tilapalvelun menot €	9 691 990	10 261 680
Käyttökate €	9 646 050	9 474 260
Poistojen kattaminen %	226	220
Tilapalvelun menot yhteensä e/kem ² /kk	8,49	8,20
- hallinto €/kem ² /kk	Ei eritelty	1,86
- kiinteistöhoito €/kem ² /kk	Ei eritelty	0,73
- ulkoalueet €/kem ² /kk	Ei eritelty	0,21

- energiat €/kem ² /kk	2,66	2,21
- kunnossapito €/kem ² /kk	0,87	0,80
TILAMÄÄRÄT		
Sisäisesti vuokratut kem ²	61 870	61 870
HVA vuokratut kem ²	14 137	14 137
Ulos vuokratut kem ²	3 113	3 113
Tyhjät tilat kem ²	15 406	15 406
Vuokrausaste %	84	84
TILOJEN KÄYTÖN TEHO KUUS		
Vuokrattu kem ² /asukas	4,19	4,19
INVESTOINNIT		
Talonrakennusinvestoinnit €	645 000	458 860
Talonrakennusinvestoinnit €/asukas	57	51

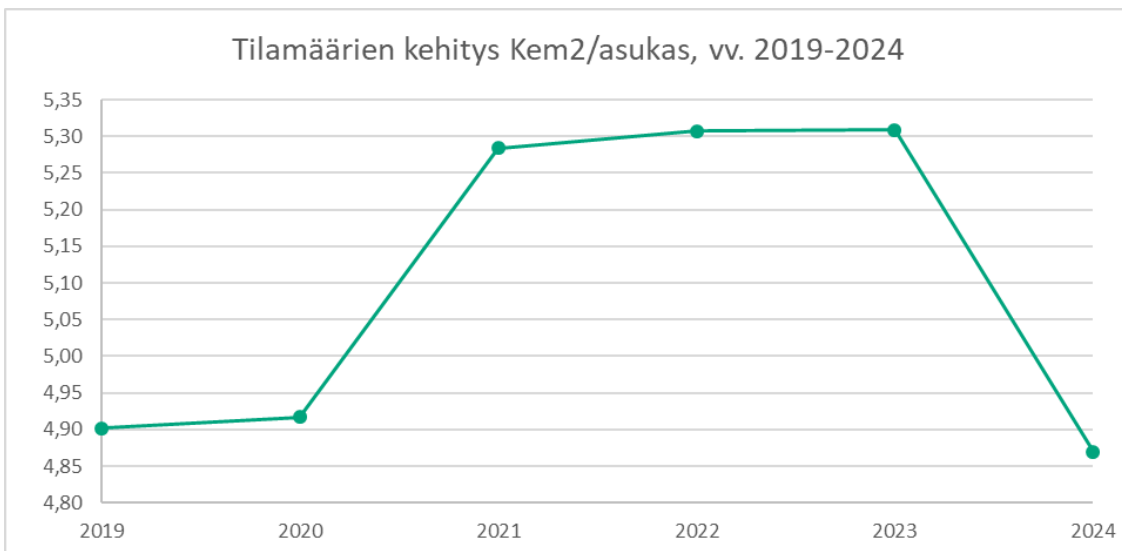
Graafi 2. Tilapalvelun menot vuosina 2019-2024

Graafi 3. Tilapalvelun sisäiset vuokrat vuonna 2024

Graafi 4. Tilapalvelun tilamäärien kehitys vuosina 2019-2024

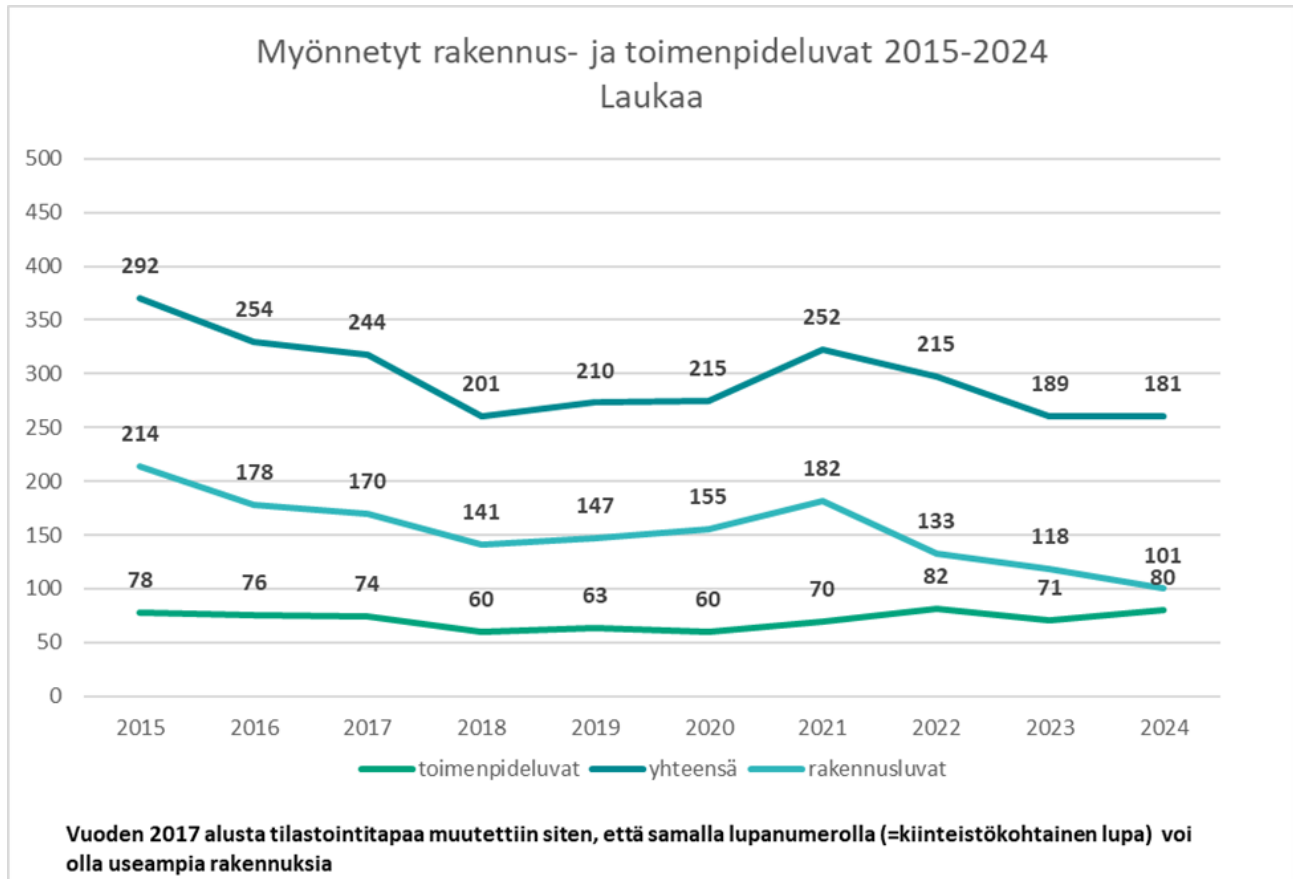
Graafi 5. Ympäristönsuojelun tunnusluvut vuonna 2024

Suoritteet Laukaa	TP 2023	TP 2024
Ympäristölupapäätöksiä (myös yhteisluvut)	4	4
Maa-aineslupapäätöksiä	2	4
JL 100 §:n mukaisia rekisteröintejä	3	0
YSL 115a §:n mukaisia ilmoituspäätöksiä	1	0

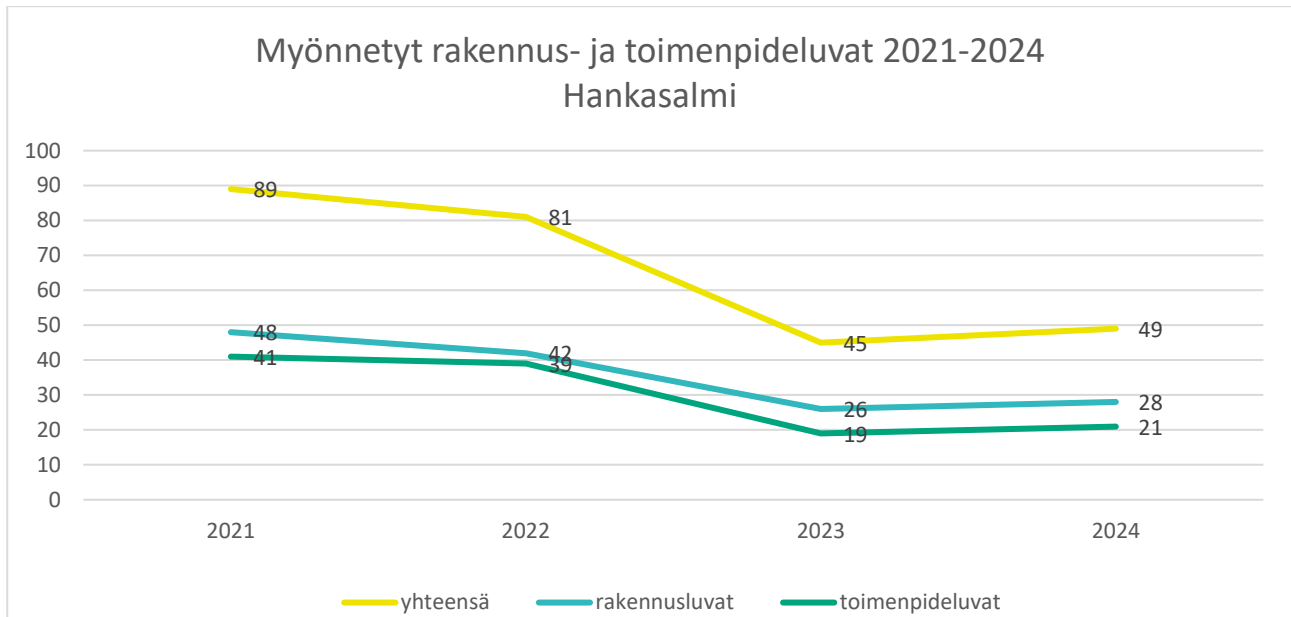
YSL 116 §:n mukaisia rekisteröintejä	1	1
YSL 118 §:n mukaisia ilmoituksia	11	9
Pakkotoimipäätöksiä	5	8
Vesihuoltolain 11§:n mukaisia päätöksiä liittymisvelvollisuudesta	7	5
Ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamispäätöksiä	11	7
YSL 156 d §:n mukaisia poikkeamispäätöksiä talousjätevesikäsitte- lyn vaatimuksista	2	1
Maastoliikennelain 30 §:n mukaisia päätöksiä	0	0
Valvottavia ympäristölupia	51	51
Valvottavia YSL 115a §:n mukaisia ilmoituspäätöksiä	2	2
Valvottavia YSL 116 §:n mukaisia rekisteröintejä	14	15
YSL 168 §:n mukaisia valvontakäyntejä	23	6
Valvottavia maa-aineslupia	54	49
Maa-aineslupien tarkastus- ja valvontakäyntejä	53	54
Kunnan ympäristösuojeluviranomaisen lausuntoja	18	14
Ilmoituksia lannan aumaamisesta	13	10
Suoritteet Hankasalmi	TP 2023	TP 2024
Ympäristölupapäätöksiä (myös yhteisluvut)	3	2
Maa-aineslupapäätöksiä	0	0
JL 100 §:n mukaisia rekisteröintejä	2	1
YSL 115a §:n mukaisia ilmoituspäätöksiä	1	0
YSL 116 §:n mukaisia rekisteröintejä	0	1
YSL 118 §:n mukaisia ilmoituksia	4	2
Pakkotoimipäätöksiä	0	4
Vesihuoltolain 11§:n mukaisia päätöksiä liittymisvelvollisuudesta	2	2
Ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamispäätöksiä	1	1
YSL 156 d §:n mukaisia poikkeamispäätöksiä talousjätevesikäsitte- lyn vaatimuksista	0	0
Maastoliikennelain 30 §:n mukaisia päätöksiä	0	0
Valvottavia ympäristölupia	21	21
Valvottavia YSL 115a §:n mukaisia ilmoituspäätöksiä	5	5
Valvottavia YSL 116 §:n mukaisia rekisteröintejä	5	6
YSL 168 §:n mukaisia valvontakäyntejä	14	1
Valvottavia maa-aineslupia	14	11

Maa-aineslupien tarkastus- ja valvontakäynnit	22	17
Kunnan ympäristösuojeluviranomaisen lausuntoja	6	4
Ilmoitukset lannan aumaamisesta	7	5

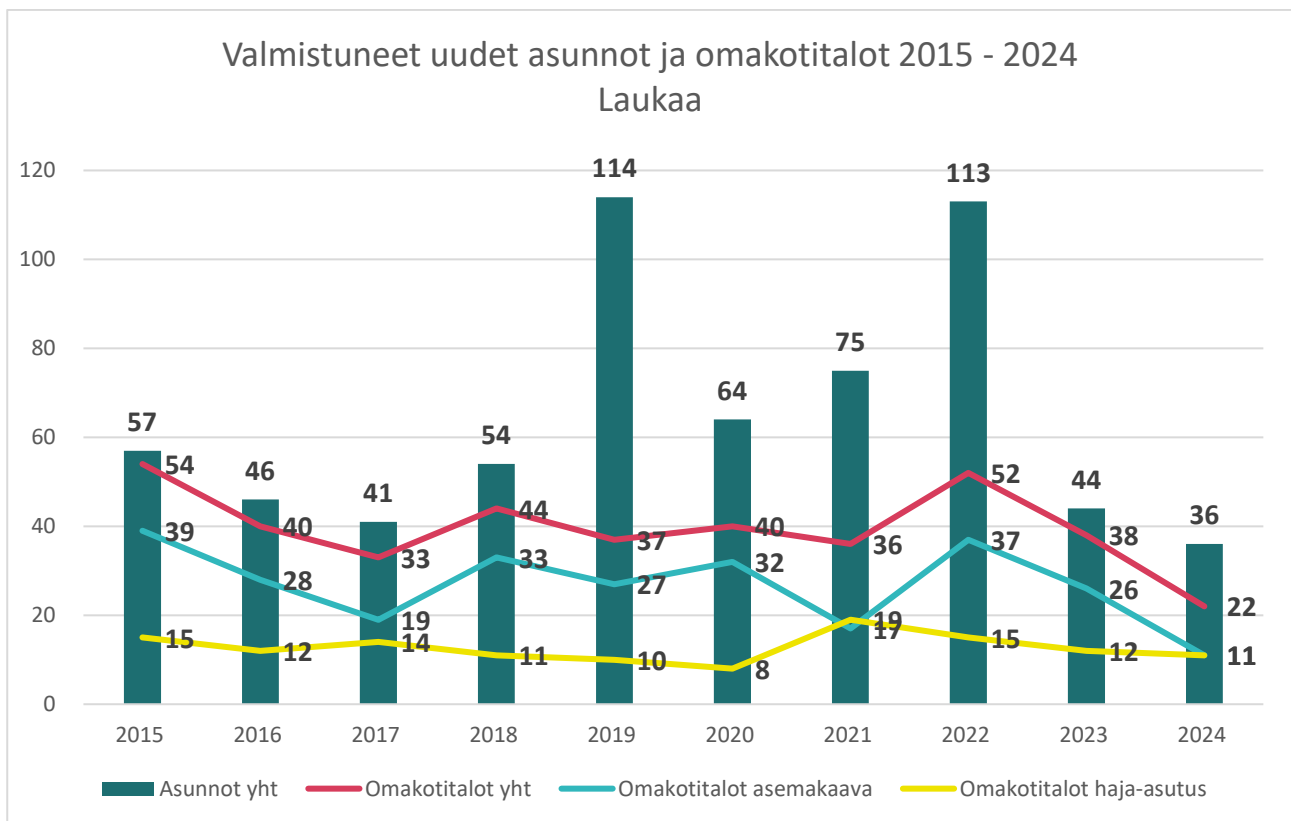
Graafi 6. Rakennusvalvonta, Myönnetyt rakennus- ja toimenpideluvat 2015-2024, Laukaa

Graafi 7. Rakennusvalvonta, Myönnettyt rakennus- ja toimenpideluvat 2021-2024, Hankasalmi

Graafi 8. Rakennusvalvonta, Valmistuneet uudet asunnot ja omakotitalot 2015-2024, Laukaa

Graafi 9. Rakennusvalvonnan tunnusluvut 2024

Suoritteet Laukaa	TP 2023	TP 2024
Rakennuslupapäätökset	118	101
Toimenpidelupapäätökset	71	80
Muut luvat (purkaminen, maisema, määräaikainen)	17	26
Toimenpideilmoituspäätökset	63	51
Rakennuslupakatselmukset	414	401
Jatkoaikapäätökset ja rak.aikaiset muutospäätökset	13	23

Suoritteet Hankasalmi	TP 2023	TP 2024
Rakennuslupapäätökset	26	28
Toimenpidelupapäätökset	19	21
Muut luvat (purkaminen, maisema, määräaikainen)	3	4
Toimenpideilmoituspäätökset	13	14
Rakennuslupakatselmukset	114	90
Jatkoaikapäätökset ja rak.aikaiset muutospäätökset	6	3
Valmistuneet uudet omakotitalot	3	6

Investoinnit

Teknisellä palvelualueella oli alkuperäisessä talousarviossa investointimenoihin varattu 3.071.000 euroa. Vuoden 2024 aikana investointeihin ei tehty talousarviomuutoksia. Investointiohjelma saatiin hyvin toteutettua talousarvion puitteissa. Investointiosan toteutuminen esitetään koko kunnan tasolla tilinpäätösdokumentin kappaleessa 4.

Tilapalvelu

Talonrakennusinvestoinnit toteutuivat määräraha-vaarusten puitteissa. Tilapalvelun talousarviossa oli varattu 645.000 euroa investointiohjelmaan, josta toteutettiin vuoden aikana noin 460.000 euroa. Käytetty määräraha jakautui yhteensä 13 investointikohteelle.

Kuntalan uudisrakennus

Kuntalan uudisrakennuksen hankesuunnittelu lopetettiin ja varatusta 15.000 euron määrärahasta käytettiin 2.025 euroa.

Koulujen piha-alueiden kunnostus

Koulujen piha-alueiden kunnostamiseen ja vuosittain varattu 30.000 euron investointimääräraha, joka ylittyi 3.500 eurolla.

Energiainvestoinnit

Vuosittaisesta 50.000 euron energiainvestointirahasta käytettiin yhteensä 48.000 euroa Sararannan lämmönvaihtimen uusimiseen sekä Leppäveden päiväkodin jäähdytykseen.

Pienet investoinnit

Kunnan omistama rakennuskanta on korkean kunnoluokan omaisuuserä. Korjausvelkaa on suhteellisen vähän. Jotta omaisuuden arvo säilyy, edellyttää se sekä käyttövaroin, että investointivarausten taustalla ennakoivaa kunnossapitoa ja toisaalta resursseja vikakorjausten hoitamiseen. Kunta varasi tilapalvelun investointiohjelmaan 550.000 euron määrärahan ennalta kohdentamattomiin investointiluonteisiin tehtäviin. Määräraha jaetaan toimintavuoden aikana perustettaville investoinneille. Vuoden 2024 aikana määrärahaa käytettiin 376.000 euroa.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Vuoden 2024 talousarvioon oli varattu yhdyskuntatekniikan investointeihin 2,1 miljoonaa euroa.

Liikennealueiden investointeihin oli varattu 1.7 miljoonaa euroa, josta käytettiin 1.5 miljoonaa euroa.

Puistojen ja muiden yleisten alueiden hankkeille oli varattu investointiohjelmaan noin 370.000 euroa, joista toteutui noin 290.000 euroa.

Muille investoinneille oli varattu 75.000 euroa, josta käytettiin 19.900 euroa. Muita investointeja oli muun muassa Culture In Nature-hanke ja Lievestuoreen Osbu-hanke.

4.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN 1 000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot					
Myyntitulot	8 333,5	-130,0	8 203,5	9 274,6	1 071,1
Maksutulot	1 425,0	0,0	1 425,0	1 502,4	77,4
Tuet ja avustukset	1 859,1	0,0	1 859,1	1 709,7	-149,5
Muut tulot	20 215,3	97,0	20 312,3	20 881,8	569,5
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	40 436,2	92,7	40 528,9	40 301,8	227,1
Palvelujen ostot	21 171,4	90,0	21 261,4	21 524,4	-263,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 123,3	82,2	5 205,4	5 156,4	49,1
Avustukset	2 235,7	0,0	2 235,7	2 168,1	67,6
Muut kulut	18 742,6	129,3	18 871,9	19 576,9	-705,0
Toimintakate	-55 876,2	-427,2	-56 303,4	-55 359,1	944,3
Verotulot	45 818,0	0,0	45 818,0	46 766,6	948,6
Valtionosuudet	15 640,0	-192,0	15 448,0	15 586,2	138,2
Rahoitustulot ja -kulut					
Korkotulot muilta	380,0	0,0	380,0	436,5	56,5
Muut rahoitustulot muilta	200,0	0,0	200,0	498,5	298,5
Korkokulut	3 250,0	0,0	3 250,0	2 814,1	435,9
Muut rahoituskulut	15,0	150,0	165,0	182,7	-17,7
Vuosikate	2 896,8	-769,2	2 127,6	4 931,9	2 804,3
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	7 775,0	0,0	7 775,0	7 679,1	95,9
Satunnaiset tulot	2 000,0	-2000,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos	-2 878,2	-2769,2	-5 647,4	-2 747,2	2 900,2

VEROTULOT 2024 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	36 777,0	0,0	36 777,0	37 837,7	1 060,7
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 398,0	0,0	2 398,0	2 198,8	-199,2
Kiinteistövero	6 643,0	0,0	6 643,0	6 730,2	87,2
Yhteensä	45 818,0	0,0	45 818,0	46 766,6	948,6

VEROTULOT 2018-2023	Tulovero %	Verotettava tulo Milj. €	Muutos %
Verovuosi 2018	21,50	398,1	2,16
Verovuosi 2019	21,50	409,5	2,86
Verovuosi 2020	21,50	418,00	2,08
Verovuosi 2021	21,50	432,20	3,40
Verovuosi 2022	21,50	450,26	4,18
Verovuosi 2023*	8,86	473,19	5,09

*Vuoden 2024 verotettavat tulot eivät tilinpäätöshetkellä ole tiedossa

KIINTEISTÖVEROPROSENTIT 2024	Vero-%
Yleinen kiinteistövero	1,30
Vakituiset asuinrakennukset	0,70
Muut asuinrakennukset	1,40
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	1,10
Voimalaitokset	2,85

VALTIONOSUJUEDET 2024 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus	6 824,0	-223,0	6 601,0	6 637,2	36,2
Verotuloihin perustuva tasaus	7 593,0	-1,0	7 592,0	7 591,8	-0,2
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 471,0	113,0	-1 358,0	-1 255,5	102,5
Verotulomenetyksen kompensatio	2 694,0	-81,0	2 613,0	2 612,7	-0,3
Yhteensä	15 640,0	-192,0	15 448,0	15 586,2	138,2

4.4 Investointiosan toteutuminen

Investointien	Talousarvio	Talousarvio-	TA muutosten	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama%
toteutuminen 2024	2024	muutokset	jälkeen	2024	talousarvioon	talousarvioon
Ict; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet	370 000	0	370 000	352 348	17 652	5 %
Yritystonttien esirakentaminen	50 000	-50 000	0	0	0	0 %
Osakkeet ja osuudet	40 000	0	40 000	0	40 000	100 %
Osakkeet ja osuudet	-30 000	0	-30 000	-48 890	18 890	-63 %
Maan osto	1 256 000	50 000	1 306 000	1 232 634	73 366	6 %
Maan myynti	-25 000	0	-25 000	-79 539	54 539	-218 %
Sivistyspalvelut						
Sivistystoimen tieto- ja viestintätekn. laitteet	50 000	0	50 000	50 575	-575	-1 %
Koulujen piha- ja leikkivälineet	30 000	0	30 000	0	30 000	0 %
Vapaa-ajan olosuhteet	64 000	0	64 000	60 081	3 919	6 %
Pääkirjaston korjaus- ja muutostyöt	204 000	0	204 000	185 195	18 805	9 %
Pääkirjaston korjaus- ja muutostyöt, rahoitusosuus	0	0	0	-11 000	11 000	0 %
Leppäveden liikuntapuisto	250 000	0	250 000	210 816	39 184	16 %
Leppäveden liikuntapuisto, valtion avustus	-30 000	0	-30 000	-30 000	0	0 %
Tekniset palvelut						
Sivistyspalvelut, kiinteistöt						
Koulujen piha-alueiden kunnostus	30 000	0	30 000	33 527	-3 527	-12 %
Teknisten palveluiden kiinteistöt:						
Kuntalan uudisrakennuksen suunnittelu	15 000	0	15 000	2 026	12 974	86 %
Pienet investoinnit:						
Kohdentamaton investointimääräraha	550 000		550 000	375 590	174 410	32 %
Tekninen toimi, kiinteistöt:						
Energiainvestoinnit	50 000	0	50 000	47 715	2 285	0 %
Yhdyskuntatekniikka:						
CIN luonto- ja matkailuinfran rakentaminen	130 000	0	130 000	34 859	95 141	0 %
CIN luonto- ja matkailuinfran rakentaminen, rahoitusosuus	-65 000	0	-65 000	-27 929	-37 071	0 %
Liepeen lippa/Osbu-hanke	10 000	0	10 000	12 993	-2 993	0 %
Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet	2 100 000	0	2 100 000	1 810 786	289 214	14 %
Tukipalvelut:						
Ruokapalvelut, kalustoinvestoinnit	156 000	0	156 000	143 793	12 207	8 %
Paikkatietopalvelut, maastomittauslaitteisto	30 000	0	30 000	27 855	2 145	7 %
Investointimenot	5 385 000	0	5 385 000	4 580 793	-804 207	-15 %
Investointitulot	-150 000	0	-150 000	-197 358	-47 358	32 %
Laukaan kunnan nettoinvestoinnit yhteensä	5 235 000	0	5 235 000	4 383 435	-851 565	-16 %

4.5 Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 896,8	-769,2	2 127,6	4 931,9	2 804,3
Satunnaiset erät	2 000,0	-2 000,0	0,0	0,0	
Tulorahoituksen korjauserät	-2 118,0	1 903,0	-215,0	-279,9	-64,9
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 385,0	0,0	-5 385,0	-4 580,8	804,2
Rahoitusosuudet inv.menoihin	95,0	0,0	95,0	68,9	-26,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 173,0	-1 903,0	270,0	408,3	138,3
Toiminta ja investoinnit, netto	-338,2	-2 769,2	-3 107,4	548,5	3 655,9
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-250,0	0,0	-250,0	-35,5	214,5
Antolainasaamisten vähennykset	725,0	0,0	725,0	900,6	175,6
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	0,0	0,0	15 000,0	15 000,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10,0	0,0	-10,0	-20 023,5	-20 013,5
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-126,8	2 769,2	2 642,4	3 688,8	1 046,4
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	292,1	292,1
Vaikutus maksuvalmiuteen	0,0	0,0	0,0	371,0	371,0

5 Tilinpäätöslaskelmat

5.1 Tuloslaskelma

Toimintatuotot	2024	2023
Myyntituotot	3 214 666,21	3 083 696,83
Maksutuotot	1 499 749,50	1 496 737,28
Tuet ja avustukset	1 709 676,97	2 492 279,86
Muut toimintatuotot	5 178 740,73	5 366 937,98
	11 602 833,41	12 439 651,95
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	32 680 753,10	32 309 151,10
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	6 778 820,94	6 535 989,98
Muut henkilösivukulut	842 180,21	1 186 994,56
Palvelujen ostot	15 469 659,76	14 670 883,85
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 155 689,49	5 619 115,98
Avustukset	2 168 135,86	2 418 399,50
Muut toimintakulut	3 866 732,10	3 496 653,32
	66 961 971,46	66 237 188,29
Toimintakate	-55 359 138,05	-53 797 536,34
Verotulot	46 766 631,93	44 327 189,40
Valtionosuudet	15 586 230,00	20 740 593,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	436 458,11	350 728,00
Muut rahoitustuotot	498 464,92	416 933,55
Korkokulut	2 814 061,29	1 865 443,79
Muut rahoituskulut	182 656,13	6 985,89
Vuosikate	4 931 929,49	10 165 477,93
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	7 645 452,39	7 348 414,95
Arvonalentumiset	33 637,59	0,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-2 747 160,49	2 817 062,98

5.2 Rahoituslaskelma

Toiminnan rahavirta	2024	2023
Tulorahoitus		
Vuosikate	4 931 929,49	10 165 477,93
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pakolliset varaukset	0,00	0,00
- Investointihyödykkeiden myyntivoitot	-279 878,46	-491 138,39
Investointien rahavirta		
Investoinnit		
Investointimenot	-4 580 793,09	-5 079 110,74
Rahoitusosuudet investointimenoihin	68 929,36	125 600,00
Investointihyödykkeiden luovutustulot	408 307,40	561 443,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	548 494,70	5 282 271,80
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-35 524,96	-342,07
Antolainasaamisten vähennykset	900 620,65	799 695,02
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 023 486,84	-25 020 568,04
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 688 765,76	26 448 090,21
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	16 724,44	-193 568,08
Vaihto-omaisuuden muutos	34 637,61	-11 299,97
Saamisten muutos	-230 422,74	-639 645,96
Korottomien velkojen muutos	471 150,92	-9 784 051,01
Rahoituksen rahavirta	-177 535,16	-8 401 689,90
Rahavarojen muutos	370 959,54	-3 119 418,10
Rahavarat 31.12.	1 475 775,62	1 104 816,08
Rahavarat 01.01.	1 104 816,08	4 224 234,18
	370 959,54	-3 119 418,10

5.3 Tase

VASTAAVAA	2024	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	146 256 611,93	150 417 362,81
Aineettomat hyödykkeet	21 922,20	41 754,23
Aineettomat oikeudet	21 922,20	41 754,23
Aineelliset hyödykkeet	117 979 111,23	121 172 406,40
Maa- ja vesialueet	19 304 961,72	18 151 865,98
Rakennukset	80 854 595,13	84 823 374,66
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 577 055,74	14 495 922,46
Koneet ja kalusto	2 771 793,13	2 985 441,64
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	470 705,51	715 801,66
Sijoitukset	28 255 578,50	29 203 202,18
Osakkeet ja osuudet	9 611 756,13	9 694 284,12
Muut lainasaamiset	18 263 370,56	18 981 778,90
Muut saamiset	380 451,81	527 139,16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	8 943,15	9 579,90
Lahjoitusrahastojen varat	8 943,15	9 579,90
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 094 837,82	5 528 093,15
Vaihto-omaisuus	132 588,90	167 226,51
Aineet tarvikkeet ja tavarat	132 588,90	167 226,51
Saamiset	4 486 473,30	4 256 050,56
Pitkäaikaiset saamiset	20 000,00	20 000,00
Muut saamiset	20 000,00	20 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	4 466 473,30	4 236 050,56
Myyntisaamiset	1 034 376,42	1 368 019,06
Lainasaamiset	1 279 827,71	1 248 233,11
Muut saamiset	823 094,44	546 988,92
Siirtosaamiset	1 329 174,73	1 072 809,47
Rahat ja pankkisaamiset	1 475 775,62	1 104 816,08
VASTAAVAA YHTEENSÄ	152 360 392,90	155 955 035,86

VASTATTAVAA	2024	2023
OMA PÄÄOMA	28 530 562,32	31 277 722,81
Peruspääoma	31 175 919,40	31 175 919,40
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	101 803,41	-2 715 259,57
Tilikauden yli- / alijäämä	-2 747 160,49	2 817 062,98
PAKOLLISET VARAUKSET	1 659 905,00	1 659 905,00
Muut pakolliset varaukset	1 659 905,00	1 659 905,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	142 646,63	126 558,94
Lahjoitusrahastojen pääomat	65 491,38	48 349,14
Muut toimeksiantojen pääomat	77 155,25	78 209,80
VIERAS PÄÄOMA	122 027 278,95	122 890 849,11
Pitkäaikainen	26 288 647,29	31 312 134,13
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	22 969 285,18	27 992 772,02
Muut pitkäaikaiset velat	3 319 362,11	3 319 362,11
Siirtovelat		
Lyhytaikainen	95 738 631,66	91 578 714,98
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	66 000 000,00	82 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 023 486,84	20 568,04
Lainat muilta luotonantajilta	133 937,17	448 090,21
Saadut ennakot	3 680,00	2 690,00
Ostovelat	4 265 638,31	4 097 481,94
Muut lyhytaikaiset velat	639 318,69	672 778,92
Siirtovelat	4 672 570,65	4 337 105,87
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	152 360 392,90	155 955 035,86

5.4 Konsernituloslaskelma

	2024	2023
Toimintatuotot	22 291 858,50	22 626 325,80
Toimintakulut	81 145 119,31	79 637 344,00
Osuus osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta)	0,00	0,00
Toimintakate	-58 853 260,81	-57 011 018,20
Verotulot	46 766 631,93	44 327 189,40
Valtionosuudet	23 871 734,41	28 575 256,09
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	87 758,45	29 260,15
Muut rahoitustuotot	444 268,75	388 361,63
Korkokulut	3 394 621,56	2 361 820,90
Muut rahoituskulut	217 401,49	36 808,13
Vuosikate	8 705 109,68	13 910 420,04
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	9 718 649,86	9 653 443,57
Lisäpoistot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	432 345,59	0,00
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-1 445 885,77	4 256 976,47
Tilinpäätössiirrot	2 112,99	-2 116,22
Tilikauden vero	0,00	-1 299,51
Laskennalliset verot	-12 514,44	-58 825,65
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 456 287,22	4 194 735,09

5.5 Konsernin rahoituslaskelma

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 705 109,68	13 910 420,04
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tilikauden verot	0,00	-1 299,51
Tulorahoituksen korjauserät	-299 566,09	-536 310,94
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 351 679,50	-6 462 403,90
Rahoitusosuudet investointeihin	108 258,52	125 600,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	430 108,02	623 190,20
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 592 230,63	7 659 195,89
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-35 524,96	-342,07
Antolainasaamisten vähennykset	923 731,45	799 695,02
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 040 999,79	963 260,71
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 823 874,31	-28 995 268,12
Lyhytaikaisten lainojen muutos	814 716,82	27 716 983,47
Oman pääoman muutokset	-278,67	9 005,76
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-386 917,71	358 007,51
Vaihto-omaisuuden muutos	16 556,73	12 137,66
Saamisten muutos	1 516 726,78	732 095,49
Korottomien velkojen muutos	-91 677,78	-10 398 152,31
Rahoituksen rahavirta	-1 025 541,86	-8 802 576,88
Rahavarojen muutos	1 566 688,77	-1 143 380,99
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	5 665 482,71	4 898 929,88
Rahavarat 01.01.	4 098 793,94	6 042 310,87
	1 566 688,77	-1 143 380,99

5.6 Konsernitase

VASTAAVAA	2024	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	169 870 028,09	174 007 823,69
Aineettomat hyödykkeet	94 965,19	151 318,72
Aineettomat oikeudet	94 965,19	151 318,72
Muut pitkävaikutteiset menot		
Ennakkomaksut		
Aineelliset hyödykkeet	164 090 508,93	167 892 260,36
Maa- ja vesialueet	20 266 596,53	19 113 500,79
Rakennukset	108 826 657,41	113 955 142,92
Kiinteät rakenteet ja laitteet	30 011 558,60	29 151 825,97
Koneet ja kalusto	3 355 243,86	3 580 722,29
Muut aineelliset hyödykkeet	1 062 696,84	1 062 696,84
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	567 755,69	1 028 371,55
Sijoitukset	5 684 553,97	5 964 244,61
Osakkuusyhteisöosuudet	423 187,93	423 187,93
Muut osakkeet ja osuudet	4 537 075,24	4 715 131,41
Muut lainasaamiset	63 750,56	59 206,90
Muut saamiset	660 540,24	766 718,37
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	361 787,73	539 637,54
VAIHTUVAT VASTAAVAT	10 674 590,09	9 892 395,15
Vaihto-omaisuus	185 308,30	201 865,02
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	60 830,76	61 347,66
Lyhytaikaiset saamiset	4 762 968,32	4 730 252,59
Rahoitusarvopaperit	923 813,90	547 422,44
Rahat ja pankkisaamiset	4 741 668,81	4 351 507,44
VASTAAVAA YHTEENSÄ	180 906 405,91	184 439 856,38

VASTATTAVAA	2024	2023
OMA PÄÄOMA	28 593 402,13	30 064 157,28
Peruspääoma	31 175 919,40	31 175 919,40
Arvonkorotusrahasto	250 806,90	250 964,63
Muut omat rahastot	2 828 629,96	2 839 825,77
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	-4 205 666,91	-8 397 287,61
Tilikauden yli- / alijäämä	-1 456 287,22	4 194 735,09
PAKOLLISET VARAUKSET	1 659 905,00	1 659 905,00
Muut pakolliset varaukset	1 659 905,00	1 659 905,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	781 483,45	1 337 200,36
VIERAS PÄÄOMA	149 871 615,33	151 378 593,74
Pitkäaikainen	49 788 143,22	52 860 580,19
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	46 611 591,57	51 840 378,56
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	2 255 663,04	86 798,57
Laskennallinen verovelka	920 888,61	933 403,06
Lyhytaikainen	100 083 472,11	98 518 013,55
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	88 319 458,53	87 056 651,50
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	11 764 013,58	11 461 362,05
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	180 906 405,91	184 439 856,38

6 Tilinpäätöksen liitetiedot

6.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

6.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti asianomaiselle tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvotus

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetietojen kohdassa 11.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihinnan mukaisesti tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Laukaan kunnalla on koronvaihtosopimus, jota käsitellään liitetietojen kohdassa 41.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty asianomaisen hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

2) Tuloslaskelman ja taseen esittämistavan muutokset

Ei ilmoitettavaa.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei ilmoitettavaa.

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Laukaan kunnalle myönnettiin harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2023 0,4 miljoonaa euroa. Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus vaikuttaa vertailuvuoden tietoon. Sote-uudistuksen vuoksi liikaa maksetut, ja valtiolle takaisinperittävät valtionosuudet, olivat toinen vuoden 2023 tulosta parantava kertaerä. Yhteensä Kunnilta takaisinperittäviä valtionosuuksia oli 0,5 miljardia euroa.

Verohännät ovat kertyneitä kunnallis- ja yhteisöverotuloja, jotka maksuunpantiin sote-uudistusta edeltävillä korkeimmilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla. Näiden vanhojen verovuosien vaikutus kuntien verokertymiin kalenterivuonna 2023 oli merkittävä. Puhutaan noin 1,3–1,4 miljardin euron kertaerästä kuntien verotuloissa. Verohännät vaikuttavat vertailuvuoden verokertymään.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Ei ilmoitettavaa.

6.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Osakkuusyhteisöt on jätetty yhdistelemättä, koska yhdistelemättä jättämisellä on vähäiseksi katsottava merkitys konsernin omaan pääomaan ja tulokseen. Konsernitilinpäätöksen liitetietona 20-22 on ilmoitettu osakkuusyhteisön nimi, omistusosuus ja omistusosuutta vastaava määrä omasta- ja vieraasta pääomasta sekä tilikauden voitosta tai tappiosta viimeksi laaditusta tilinpäätöksestä.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Kiinteistöveroja ei ole eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuuden eliminointi

Ei ilmoitettavaa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisön aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

6.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot toimialoittain

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Yleishallinto	420 279,35	816 748,63	420 279,35	816 748,63
Opetus- ja kulttuuripalvelut	4 598 714,69	5 469 195,77	3 501 764,07	4 309 026,62
Yhdyskuntapalvelut	4 366 336,59	3 635 646,12	242 931,21	183 744,74
Muut palvelut yhteensä	12 906 527,87	12 704 735,28	7 437 858,78	7 130 131,96
Toimintatuotot yhteensä	22 291 858,50	22 626 325,80	11 602 833,41	12 439 651,95

7) Verotulojen erittely

	Kunta	
	2024	2023
Kunnan verotulo	37 837 669,70	34 960 562,25
Kiinteistövero	6 730 203,21	6 562 659,44
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 198 759,02	2 803 967,71
Verotulot yhteensä	46 766 631,93	44 327 189,40

8) Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2024	2023
Laskennalliset valtionosuudet		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 229 025,00	19 437 250,00
Siitä: Verotuloihin perustuva tasaus	7 591 844,00	8 090 771,00
Siitä: Harkinnanvar. korotus	0,00	400 000,00
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 255 524,00	-1 384 565,00
Verotulomenetysten korvaus	2 612 729,00	2 687 908,00
Valtionosuudet ja verotulo-		
menetysten korvaukset yhteensä	15 586 230,00	20 740 593,00

9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	6 009 295,74	5 440 610,73
Muiden palvelujen ostot	9 460 364,02	9 230 273,12
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	15 469 659,76	14 670 883,85

10) Valtuustoryhmille annetut tuet

Ilmoitettu kohdassa 3.1.2

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Pysyvien vastaavien poistojen määrittämisessä on käytetty kunnanvaltuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto tarkensi ohjeita 9.9.2013 §:ssä 206 ja 14.2.2022 §:ssä 7. Pienet hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi. Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista mukaan poistot pysyvien vastaavien hankintamenoista aloitetaan, kun hyödyke on otettu käyttöön toiminnassa. ICT-hankintojen, tie- ja puistoalueiden poistojen valmistumisajankohtaa on tarkastettu. Poistot on aloitettu hyödykkeiden valmistuttua, 1.12.2023. Aikaisempien tilikausien käytäntönä on ollut aloittaa kyseisten hyödykkeiden poistot 1.7. alkaen, vaikka investointihankkeet eivät ole kokonaisuudessaan valmistuneet siihen mennessä. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat seuraavat:

Laukaan kunnan poistosuunnitelma 1.3.2022 alkaen

	<i>Poistoaika/%</i>	<i>Poistomenetelmä</i>
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	2 - 5 vuotta	Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta	Tasapoisto
Liikearvo	2-5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	2 - 5 vuotta	Tasapoisto
Osallistuminen toisen yhteisön		
- Tiehankkeisiin	15 - 20 vuotta	Tasapoisto
- Ratahankkeisiin	30 - 40 vuotta	Tasapoisto
-Väylähankkeisiin	*	
-Osake- ja vuokrahuoneistojen peruserparannusmenot	5 - 10 vuotta	
-Muut	2 - 10 vuotta	
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 vuotta	Tasapoisto
Talousrakennukset	10 - 20 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta	Tasapoisto
Kallioliuolat ja -tunnelit, väestönsuojat	30 - 70 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	17 %	Menojäännöspoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	18 %	Menojäännöspoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	18 %	Menojäännöspoisto
Vedenjakeluverkosto	8 %	Menojäännöspoisto
Viemäriverkko	8 %	Menojäännöspoisto
Kaukolämpöverkko	12 %	Menojäännöspoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	17 %	Menojäännöspoisto
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	20 %	Menojäännöspoisto
Maakaasuverkko	12 %	Menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	17 %	Menojäännöspoisto
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	18 %	Menojäännöspoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	17 %	Menojäännöspoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	22 %	Menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	22 %	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	15 - 20 vuotta	Tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkonet	8 - 15 vuotta	Tasapoisto

Muut kuljetusvälineet	4 - 7 vuotta	Tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5 - 10 vuotta	Tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 - 15 vuotta	Tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 - 10 vuotta	Tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 - 15 vuotta	Tasapoisto
Atk-laitteet	3 - 5 vuotta	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 vuotta	Tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo ja taide-esineet	ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa	

*Sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen poistoajoja

12) Selvitys pakollisten varausten muutoksista

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00
Pakollisten varausten muutos yhteensä	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00

13) Selvitys pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitoista ja - tappioista

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	192 612,89	239 168,11	192 612,89	239 168,11
Rakennusten luovutusvoitot	97 407,55	251 970,28	97 407,55	251 970,28
Muut luovutusvoitot	23 160,10	61 733,15	0,00	0,00
Myyntivoitot yhteensä	313 180,54	552 871,54	290 020,44	491 138,39
Muut toimintakulut				
Kiinteistön luovutustappiot	10 141,98	58 476,76	10 141,98	0,00
Luovutustappiot yhteensä	10 141,98	58 476,76	10 141,98	0,00

14) Satunnaiset tuotot ja kulut

Ei ilmoitettavaa

15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2024	2023
Osinkotuotot muista yhteisöistä	375 661,30	260 730,06
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	30 628,25	30 628,25
Yhteensä	406 289,55	291 358,31

16) Erittely poistoeron muutoksista

Ei ilmoitettavaa.

6.3 Taseen liitetiedot

17) Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa.

18) Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa.

19) Pysyvät vastaavat
Pysyvien vastaavien tase-eräkohtaiset tiedot

	Poistamaton hankintameno 1.1.	Lisäykset tili- kauden aikana	Rahoitusosuudet tilikaudella	Vähennykset tili- kauden aikana	Siirrot erien välillä	Tilikauden poisto	Poistamaton hankintameno 31.12.
Aineettomat hyödykkeet	41 754,23	0,00	0,00	0,00	0,00	-19 832,03	21 922,20
Maa- ja vesialueet	18 151 865,98	1 232 634,28	0,00	-79 538,54	0,00	0,00	19 304 961,72
Rakennukset	84 823 374,66	347 191,56	0,00	0,00	0,00	-4 315 971,09	80 854 595,13
Kiinteät rakenteet	14 495 922,46	1 897 295,46	-30 000,00	0,00	566 433,37	-2 352 595,55	14 577 055,74
Koneet ja kalusto	2 985 441,64	743 405,21	0,00	0,00	0,00	-957 053,72	2 771 793,13
Keskeneräiset hankinnat	715 801,66	360 266,58	-38 929,36	0,00	-566 433,37	0,00	470 705,51
Aineelliset hyödykkeet	121 172 406,40	4 580 793,09	-68 929,36	-79 538,54	0,00	-7 625 620,36	117 979 111,23
Tytäryhtiöosakkeet	3 937 744,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 937 744,59
Osakkuusyhteisöosakkeet	168 187,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	168 187,93
Muut osakkeet	4 289 335,23	0,00	0,00	-82 527,99	0,00	0,00	4 206 807,24
Kuntayhtymäosuudet	1 299 016,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 299 016,37
Osakkeet ja osuudet	9 694 284,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9 611 756,13
Lainasaamiset	18 981 778,90	34 882,76	0,00	-753 291,10	0,00	0,00	18 263 370,56
Muut saamiset muilta	527 139,16	0,00	0,00	-146 687,35	0,00	0,00	380 451,81
Sijoitukset	29 203 202,18	34 882,76	0,00	-899 978,45	0,00	0,00	28 255 578,50
Pysyvät vastaavat	150 417 362,81	4 615 675,85	-68 929,36	-979 516,99	0,00	-7 645 452,39	146 256 611,93

Maa- ja vesialueet erittely	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueet	20 266 596,53	19 113 500,79	19 304 961,72	18 151 865,98
Maa- ja vesialueet yhteensä	20 266 596,53	19 113 500,79	19 304 961,72	18 151 865,98

20-22) Omistukset muissa yhteisöissä	Kotikunta	Konsernin omistus- OSUUS (%)	Konsernin OSUUS omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tili- kauden voi- tosta/tappiosta
Tytäryhteisö					
Laukaan Vuokrakodit Oy	Laukaa	100,00	360 130,08	22 169 879,68	44,38
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	Laukaa	100,00	624 893,94	51 184,09	-165 064,39
Laukaan Vesihuolto Oy	Laukaa	100,00	1 907 284,22	21 098 576,03	-21 095,37
Kuntayhtymä					
Jyväskylän Koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	7,4677	529 126,11	140 751,48	28 880,10
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä	7,00	71 952,74	105 094,53	21 015,93
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	Äänekoski	6,44	1 551 673,70	165 627,55	36 727,37
Osakkuusyhteisöt					
Jyväseudun Liikenneturvallisuuskeskus Oy	Laukaa	48,00	20 685,96	344,40	-188 839,44
Laukaan Linja-autoasema- kiinteistö Oy	Laukaa	26,06	311 377,35	1 481,94	11,29
Hirviareena Oy	Laukaa	40,00	-119 465,32	314 678,15	-119 465,32

23) Saamisten erittely

	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikai- set
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	120 555,91	0,00	179 268,74
Lainasaamiset	0,00	1 279 827,71	0,00	1 248 233,11
Yhteensä	0,00	1 400 383,62	0,00	1 427 501,85
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	8 273,23	0,00	26 244,45
Siirtosaamiset	0,00	2 400,00	0,00	1 750,00
Yhteensä	0,00	10 673,23	0,00	27 994,45
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus yhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	161 943,09	0,00	468,16
Muut saamiset	0,00	249 954,85	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	411 897,94	0,00	468,16
Saamiset yhteensä	0,00	1 822 954,79	0,00	1 455 964,46

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	640 726,46	359 124,20	640 637,46	359 124,20
Korvaus työterveyshuollosta	273 451,74	438 405,37	254 832,06	422 241,10
EU-tuet ja avustukset	317 596,60	193 459,34	284 189,94	143 977,20
Muut tulojäämät	296 920,93	324 643,38	149 515,27	147 466,97
Tulojäämät yhteensä	1 528 695,74	1 315 632,29	1 329 174,73	1 072 809,47
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 528 695,74	1 315 632,29	1 329 174,73	1 072 809,47

25) Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	31 175 919,40	32 370 946,89	31 175 919,40	32 370 946,89
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-1 195 027,49	0,00	-1 195 027,49
Peruspääoma 31.12	31 175 919,40	31 175 919,40	31 175 919,40	31 175 919,40
Arvonkorotusrahasto	250 964,63	250 910,54	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	54,09	0,00	0,00
Vähennykset	-157,73	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	250 806,90	250 964,63	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	2 839 825,77	2 940 843,61	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	-11 195,81	-101 017,84	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä	2 828 629,96	2 839 825,77	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä	-4 205 666,91	-8 397 287,61	101 803,41	-2 715 259,57
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	-1 456 287,22	4 194 735,09	-2 747 160,49	2 817 062,98
Oma pääoma yhteensä	28 593 402,13	30 064 157,28	28 530 562,32	31 277 722,81

Aikaisemmilta tilikausilta kunnalle kertyneeseen yli- ja alijäämään vaikuttaneita tekijöitä:

Vuonna 2013 kirjattiin 3,7 miljoonaa euroa edellisten tilikausien yli-/alijäämiin maan myyntitulojen oikaisua vuosilta 1997-2012.

Kunta on yhtiöittänyt vuonna 2015 Vesihuoltolaitoksen, jolloin satunnaisiin tuottoihin kirjattiin 10,3 miljoonaa euroa. Samana vuonna tehtiin myös 2,2 miljoonan lisäpoistot.

Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kertyneet alijäämät tuli kattaa 31.12.2022 mennessä. Laukaan kunnan kertyneeseen yli-/alijäämään on tehty vuonna 2021 1,0 miljoonan euron oikaisu alijäämien kattamiseksi. Vuonna 2022 kertyneiden alijäämien kattamisen osuus oli 3,1

miljoonaa euroa. Kunnat kattoivat myös Seututerveyskeskuksen syntyneet alijäämät. Laukaan osuus alijäämän kattamisesta oli 2,4 miljoonaa euroa vuonna 2022.

26) Erittely poistoerosta

Ei ilmoitettavaa.

27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Pitkäaikaiset velat

	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 853 325,42	7 876 721,26
Muut velat	3 319 362,11	3 319 362,11
Pitkäaikaiset velat yhteensä	11 172 687,53	11 196 083,37

28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista

	2024	2023
JVK-laina 2021/2024	0,00	25 000 000,00
-korko -0,273 %		
-kertalyhenteinen		
Alle vuoden kuluessa erääntyvät		
kuntatodistuslainat	66 000 000,00	57 000 000,00
-korko 2,47 % - 2,95 %		
-erääntyvät 25.2-18.11.2025		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	66 000 000,00	82 000 000,00

29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00	1 659 905,00

30) Vieras pääoma

	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	57 411,30	0,00	96 234,41
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	133 937,17	0,00	448 090,21
Yhteensä	0,00	191 348,47	0,00	544 324,62
Velat kuntayhtymille, joissa Laukaa on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	365,01
Siirtovelat	0,00	400,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	400,00	0,00	365,01
Velat osakkuus- tai omistusyhteisöille				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Vieras pääoma yhteensä	0,00	191 748,47	0,00	544 689,63

31) Sekkitililimiitti

	Kunta	
	2024	2023
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	4 500 000,00	4 500 000,00
-siitä käyttämättä oleva määrä	3 220 172,29	3 251 766,89

32) Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Pitkäaikaiset muut velat				
Liittymismaksut	3 921 412,18	3 921 412,18	3 319 362,11	3 319 362,11
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pitkäaikaiset muut velat yhteensä	3 921 412,18	3 921 412,18	3 319 362,11	3 319 362,11
Lyhytaikaiset muut velat				
Liittymismaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat	1 150 239,16	1 141 271,17	639 318,69	672 778,92
Lyhytaikaiset muut velat yhteensä	1 150 239,16	1 141 271,17	639 318,69	672 778,92

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkavelka ja sivukulut	4 342 020,89	4 251 740,52	3 863 537,79	3 800 179,95
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	118 522,34	82 878,01	14 940,75	9 035,77
Hankkeiden tulojen jaksotukset	345 360,52	570 111,50	269 027,38	446 603,32
Korkojaksotukset	157 335,21	132 995,48	100 069,26	0,00
Muut siirtovelat	558 361,84	1 257 864,19	424 995,47	81 286,83
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	5 521 600,80	6 295 589,70	4 672 570,65	4 337 105,87

34) Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt

Ei ilmoitettavaa.

35) Vakuudet, jotka annettu muiden omien sitoumusten kuin velkojen vakuudeksi

Ei ilmoitettavaa

36) Vakuudet samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Ei ilmoitettavaa

37) Muut vakuudet

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00
Yhteensä	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00

38) Vuokra- ja leasingvastuut

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut yhteensä	48 195 723,27	37 737 815,59	45 058 825,49	34 754 026,91
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	3 927 016,74	2 996 235,62	3 659 971,24	2 715 236,94
Siitä PPP-hankkeet	0,00	0,00	0,00	0,00
Siitä sopimukseen sisältyvät lunastusveloitteet*	0,00	0,00	0,00	0,00

*)Kunta on solminut Kuntarahoitus Oyj:n kanssa Lievestuoreen Laurinkylän koulua koskevan 12,6 miljoonan euron kiinteistöleasing sopimuksen, Laukaan lukiota ja Sydän-Laukaan koulua koskevan 10,1 miljoonan euron kiinteistöleasing sopimuksen ja Kirkonkylän koulun E-rakennuksen laajennusosan uudisrakentamista koskevan 15,1 miljoonan euron leasing sopimuksen, joissa 20 vuoden vuokra-ajan jälkeen kunnan on:

- 1) jatkettava vuokraamista lisävuokra-ajalla,
- 2) ostettava kiinteistö sopimuksen mukaisella jäännösarvolla tai
- 3) osoitettava kiinteistölle ostaja sopimuksen mukaisella jäännösarvolla.

39) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yheistöjen puolesta

	Kunta	
	2024	2023
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteistöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	24 589 438,74	33 674 065,74
Jäljellä oleva pääoma	18 844 147,57	18 809 355,15

40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	2024	2023
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	5 855 049,42	5 855 049,42
Jäljellä oleva pääoma	2 007 185,15	2 222 198,42
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	162 150 896,00	155 754 194,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	174 004,00	123 984,00

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Kunta	
	2024	2023
Urakoitsijoiden vakuustalletukset 31.12.	458 319,09	466 020,89
Maa-aineslupien maisemointivakuudet 31.12.	1 127 333,00	1 149 696,00
Ympäristölupapäätösten vakuudet 31.12.	287 400,00	152 400,00

Kiinteistön mahdollisen myynnin yhteydessä kunnalla on ALV 33§:n mukaan velvollisuus maksaa valtiolle takaisin kiinteistöjen rakennus- ja perusparannuskustannuksista tehdyt arvonlisäveron vähennykset ja palautukset sekä velvollisuus maksaa oman käytön vero itse tehdystä rakennustyöstä. Vuonna 2024 rakennusinvestoinneista kunnalla oli arvonlisäveron palautusvastuita 8.792.633 euroa ja vuonna 2023 9.098.102 euroa. Lisäksi kunnalla on maankäyttösopimuksia.

Kunnalla on OP Yrityspankki Oyj:n kanssa 30,0 miljoonan euron pääomalle 25.9.2023 alkanut 10 vuoden koronvaihtosopimus. Sopimuksessa vaihdetaan korko 3 kk Euribor kiinteäksi hintaan 2,74 % ja sopimus on kertalyhenteinen. Sopimus on niin sanottu tehostettu koronvaihtosopimus, jolloin korko on 2,74 % jos viitekorko on alle 4,25 % ja mikäli viitekorko ylittää 4,25 %, on kunnan maksama korko viitekorko vähennettynä 1,501 %. Johdannaissopimus on tehty korkomenojen suojaamisen tarkoituksessa. Tehostetun koronvaihtosopimuksen markkina-arvo oli 31.12.2024 -1.615.261,59 euroa.

Kunnalla on OP Yrityspankki Oyj:n kanssa 15,0 miljoonan euron pääomalle 19.4.2024 alkava 3 vuoden koronvaihtosopimus. Sopimuksessa vaihdetaan korko 3 kk Euribor kiinteäksi hintaan 3,24 % ja sopimus on kertalyhenteinen. Johdannaissopimus on tehty korkomenojen suojaamisen tarkoituksessa. Tehostetun koronvaihtosopimuksen markkina-arvo oli 31.12.2024 -391929,08 euroa.

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12

Henkilöstön lukumäärä on ilmoitettu kohdassa 3.1.5 kunnan henkilöstö

43) Henkilöstökulut

	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	40 301 754,25	40 032 135,64
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin yhteensä	227 309,96	166 683,66
Henkilöstökulut yhteensä	40 529 064,21	40 198 819,30

44) Luottamushenkilömaksut

	2024	2023
Kokoomus	1 666,00	2 080,00
Keskusta	2 831,00	3 138,80
SDP	3 043,00	3 573,00
Vasemmistoliitto	470,00	410,00
Perussuomalaiset	2 937,00	3 605,25
Yhteensä	10 947,00	12 807,05

Valtuustoryhmille myönnetyt tuet ilmoitettu kohdassa 3.1.2

45) Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy / KPMG Oy Ab

	2024	2023
Tilintarkastuspalkkiot	14 316,37	13 274,50
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	4 703,58	3 335,84
Palkkiot yhteensä	19 019,95	16 610,34

46) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välinen liiketoiminta

Laukaan kunta on kunnanjohtaja Linda Leinosen kanssa sopinut kuntalain mukaisen johtajasopimuksen kunnanvaltuuston päätöksellä 7.12.2020 § 44. Johtajasopimuksessa on sovittu erokorvauksesta siten, että mikäli luottamuspulan vuoksi on käynnistetty kunnanjohtajan irtisanomismenettely, maksetaan kunnanjohtajalle irtisanomisajan palkan lisäksi 9 kuukauden palkkaa vastaava siirtymäkorvaus hänen itse irtisanoutuessaan.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen tytäryhteisö Laukaan Vuokratodit Oy:lle 1.7.2014 alkaen 10.000.000,00 euron lainan. Lainalla on 20 vuoden takaisinmaksuaika ja markkinahintatietoinen korko 5 vuoden kiinteä korko 3,6 % sis. marginaali. Lainalle ei ole vaadittu vakuuksia. Lainan jäljellä oleva pääoma oli tilikauden 2024 päättyessä 2,9 miljoonaa euroa.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen kunnan toimialalla toimivalle tytäryhteisö Laukaan Vesihuolto Oy:lle 31.12.2015 alkaen 15.265.000,00 euron lainan. Laina on kertalyhenteinen ja erääntyy maksettavaksi 10 vuoden kuluttua 31.12.2025. Lainalla on markkinahintatietoinen korko 31.12.2020 alkaen 5 v kiinteä 2,0 % (sis. marginaali). Lainalle ei ole vaadittu vakuuksia.

Kunnalla on tytäryhtiönsä Laukaan Vesihuolto Oy:n kanssa sopimus toimitusjohtajapalveluiden tuottamisesta yhtiölle. Sopimuksen perusteella yhtiön toimitusjohtajan tehtävään on nimetty kunnan teknisen johtajan virkaa hoitava Janne Laiho. Laukaan Vesihuolto Oy maksaa kunnalle 10.000 euroa vuodessa toimitusjohtajasopimuksen perusteella. Maksettu summa vastaa kustannuksia, jotka kunnalle syntyvät palvelun tuottamisesta.

Kunnalla on tytäryhtiönsä Laukaan Kehitysyhtiö Oy:n kanssa sopimus toimitusjohtajapalveluiden tuottamisesta yhtiölle. Sopimuksen perusteella yhtiön toimitusjohtajan tehtävään on nimetty kunnan yritysasiantuntija Sanna Jylänki. Laukaan Kehitysyhtiö Oy maksaa kunnalle 6.000 euroa vuodessa toimitusjohtajasopimuksen perusteella. Maksettu summa vastaa kustannuksia, jotka kunnalle syntyvät palvelun tuottamisesta.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tilivuoden 2024 aikana muita tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

6.4 Muut eriytetyt laskelmat

RUOKAPALVELUT; YKSITYISET PÄIVÄKODIT

TULOSLASKELMA 31.12.2024	2024	2023
Liikevaihto	162 558,67	143 444,51
Muut myyntituotot	162 558,67	134 444,51
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikaudella	24 949,94	29 920,00
Palvelujen ostot	12 600,00	12 600,00
Vuokrat	28 289,00	28 289,00
Henkilöstökulut	17 838,25	18 945,88
Palkat	14 923,67	15 701,86
Henkilösivukulut	2 914,58	3 244,02
Poistot	1 479,16	1 120,55
Hallinnon kustannusten wyörytys		0,00
Liikeliijäämä	77 402,32	52 569,08
Tilikauden yli-/alijäämä	77 402,32	52 569,08

Poistot esitetty laskelmalla laskennallisesti, toimintakulujen suhteessa

Ruokapalvelut kuuluvat tukipalveluiden palveluluokalle 5501, jolle wyörytyksiä ei ole laskettu. Wyörytykset tehdään AURA-käsikirjan mukaisesti varsinaisille palveluluokille.

Kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Kustannuslaskennan toteutuksessa määritellään laskentakohteen kustannusten aiheuttamisperiaate ja laskentatekniikka. Aiheuttamisperiaatteen perusteella määritellään, onko kyseessä toiminnan aiheuttama erilliskustannus vai yhteiskustannus. Toiminnan aiheuttamat erilliskustannukset käsitellään välittömänä kustannuksena, jos tämä on tarkoituksenmukaista ja todellisen aiheutumisen osoittava kohdistamisperiaate on määriteltävissä. Mikäli erilliskustannusten kohdistaminen aiheuttaa merkittävän työn hyötyyn nähden, voidaan osa erilliskustannuksista käsitellä välillisenä kustannuksena, kuten esimerkiksi osa tukitoimintojen kustannuksista. Yhteiskustannukset, joilla ei ole olemassa todellisen aiheutumisen osoittavaa kohdistamisperustetta, käsitellään välillisinä kustannuksina, koska todellisen aiheutumisen osoittavaa kohdistamisperustetta ei ole olemassa, esimerkiksi hallinnon tukipalvelut ja yhteiset ict-kustannukset. Välilliset kustannukset kohdistetaan parhaiten kyseiseen toimintaan soveltuvan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti lopullisille laskentakohteille.

Yksityisten päiväkotien myyntituotot on kohdistettu toteutuneen myynnin mukaisesti. Yksityisten päiväkotien kustannuksilla ei ole olemassa todellisen aiheuttamisperiaatteen osoittavaa kohdistamisperiaatetta, ja tämän vuoksi ruokapalvelun kustannukset on kohdistettu yksityisille päiväkodeille ruokailijoiden määrien / aterioiden määrien suhteessa. Laskujen tiliöinti tai työajan kohdentaminen vain yksityisille päiväkodeille ei ole mahdollista, sillä eri toimipaikoille valmistettava ruoka tehdään samalla kertaa. Poistot on kohdistettu yksityisten päiväkotien ruokapalveluille toimintakulujen suhteessa.

6.5 Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

- 001 Muistiot
- 002 Sisäiset kertalaskut
- 003 Sisäiset toistuvaislaskut
- 006 Jaksotukset
- 007 Vyörytykset
- 008 Oikaisut tilinavaussaldoihin
- 009 Käyttöomaisuusviennit
- 010 Tiliotetositteet
- 020 Myyntireskontra suoritukset
- 021 Myyntireskontra viitesuoritukset
- 030 Palkat
- 031 Sijaismaksajapalkat
- 035 Efficatoimeentulotuki
- 036 Varastotapahtumat
- 037 Populus-matkalaskut
- 040 Ostoreskontra suoritukset
- 410 Ostolaskut Laukaan kunta
- 460 Ostolaskut Sähköiset
- 550 Verkkokauppatapahtumat
- 610 Vanhainkotilaskutus
- 620 Päivähoitolaskutus
- 630 Kotihoito vanhusten palvelut
- 631 Kotihoito ja palveluasuminen
- 640 Varhaiskasvatus laskutus
- 641 Sosiaalipalvelut
- 650 Sosiaaliosaston laskutus
- 651 Sosiaalipalvelut kertalaskutus
- 660 Sosiaalityö kertalaskutus
- 670 Sosiaalityö toistuvallaskutus
- 672 Vammaispalvelun laskutus

- 710 Yleishallinnon laskutus
- 750 Koulutoimen laskutus
- 760 Vapaa-aikatoimen laskutus
- 761 Venepaikkalaskutus
- 762 Kirjaston laskutus
- 763 Vattipajan laskutus
- 764 Kansalaisopiston laskutus
- 765 Kansalaisopiston laskutus
- 766 Rakennusvalvonnan laskutus
- 767 Rakennusvalvonnan laskutus / Hankasalmi
- 770 Rakennusvalvontalaskutus
- 771 Ympäristöpalvelun laskutus
- 772 Ympäristövalvonta
- 773 Kaavoitusosaston laskutus
- 774 Ympäristövalvonta
- 775 Maa-alueen vuokrat
- 776 Tontinvarausmaksujen laskutus
- 777 Tontin kauppahinnan laskutus
- 778 Yleisten alueiden lupien laskutus
- 780 Asuinhuoneistojen vuokrat
- 781 Teollisuus- ja toimitilavuokrat
- 783 Teknisen toimen laskutus
- 784 Jätelaskutus
- 785 Venepaikkalaskutus
- 786 Lainalaskutus
- 787 Tilapalvelun laskutus
- 788 Tekninen toimi
- 910 Tilinpäätössimulointi

Päiväkirja ja pääkirja arkistoidaan tallenteena, osto- ja myyntireskontrat paperitulosteena, tuloslaskelma ja tase paperitulosteena, tilinpäätös nidottuna.